

Mikko Äärynen (toim.)

VÄLÄYKSIÄ HUMAKISTA IV

HUMAK

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Mikko Äärynen (toim.)
Väläyksiä Humakista IV

ISBN 978-952-456-392-5 (verkkójulkaisu)
ISSN 2343-0664 (painettu)

ISSN 2343-0672 (verkkójulkaisu)

Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 117.
© Humanistinen ammattikorkeakoulu, 2020, Helsinki

Taitto: Emilia Reponen

Väläyksiä Humakista IV tuo esiin Humakin monimuotoista koulutus- ja TKI-toimintaa. Se on samalla tekijöidensä eli Humakin henkilökunnan sanoittama, väläyksenomainen toimintakertomus vuodesta 2020. Julkaisun täyttävät lukuisat kertomukset tutkimus- ja kehityshankkeiden tekemisestä ja tuloksista sekä valmennuspedagogiikan toteuttamisesta Humakissa. Mukana on myös katsauksia ammattikorkeakoulun yleisen toiminnan kehittämiseen liittyvistä asioista.

Humakin tavoitteena on kehittää uutta osaamista toimialoillemme ja kouluttaa osaajia, jotka rakentavat hyvinvointia ja kestävää maailmaa. Vuosi 2020 oli poikkeuksellinen koko maailmassa. Koronaviruksen vaikutukset näkyivät nopeasti toimialoillemme ja suunnitelmat menivät monelta osin uusiksi. Humak oli aktiivisesti mukana etsimässä ratkaisuja poikkeusoloista johtuviin vaikutuksiin kehittämishankkeiden kautta ja koulutustoiminnan järjestämisessä.

Humak on siirtymässä uuteen strategiakauteen. Toimintatapamme on edelleen vahvasti arvopohjainen ja ihminen on kaiken keskiössä. Meidän tehtävänä on kouluttaa osaajia, joilla on rohkeutta puolustaa ihmistä, inhimillisyyttä ja kansalaisoikeuksia sekä tuottaa uutta osaamista edistämään yhteisöllisyyttä, saavutettavuutta ja hyvinvointia. Näin mahdollistamme kestävä elämän tavan nykyisille ja tuleville sukupolville.

Turussa 22. joulukuuta 2020

Mikko Äärynen
TKI-päällikkö

Sisällys

TKI-TOIMINTA

Juha Iso-Aho Rural Explorer toi kaakon tarinat matkailijan ulottuville	11
Juha Iso-Aho Suomalais-venäläistä kulttuuriyhteistyötä pandemian aikaan	14
Paula Kostia Tapahdumajärjestäjien akkuja lataamassa – Virtalähde pureutui digitaalisen toimintaympäristön koulutukseen	16
Sanna Pekkinen Digitaaliset tapahtumat kokosivat Creathon -hankkeen osaamista yhteen	19
Paula Kostia Taidetta ja teknologiaa –tapahtuma testasi Creathon -hankkeen oppeja käytännössä ...	22
Laura Päiviö-Häkämies ja Arto Lindholm Helsingin kaupungin Humakilta tilaamat tutkimukset	24
Anniina Aunola ja Erja Anttonen JärKeä – Järjestötyöhön kestävyttä -hanke pohjoissavolaisten järjestöjen tukena	26
Jenny Honka Tempo-hanke yhteistyöverkostoissa	28
Satu Riikonen Kohtaaminen on maahanmuuttajien ura- ja yritysvalmennuksen kulmakivi	30
Laura Keihäs Tempo-hanke tukee työnantajia kansainvälisten työyhteisöjen rakentamisessa	32
Päivi Rainò Älynväläyksestä hankkeeksi: Rikostaustaisten nuorten aikuisten puheen, kielen ja vuorovaikutuksen vaikeudet	36
Niina Autiomäki Pelilliset elementit ja erilaiset videot elävöittävät Tempo -hankkeen verkko-opintoja Humakin Hoodlessa	38
Niina Autiomäki Digitaalinen oppimispeli opetuksen tukena alakoulussa	40
Laura Keihäs eKollega-hanke tukee yksinyrittäjien työhyvinvointia	42

Jari Klemola	
Tukea urapolun suunnitteluun	44
Anniina Aunola	
Yhdessä jaetut tarina	46
Arto Lindholm	
OmaKehu – syrjäytymiskiirteen katkaiseminen sanataiteen keinoin	48
Niina Bruun ja Antti Pelttari	
Biisisanoittamo – sanoituskilpailuista yhteisölliseksi sanoitusalustaksi?	50
Antti Pelttari	
Mihin kaikkeen biisisanoittaminen taipuu?	52
Niina Autiomäki	
Kentaurissa kehitetään nuorisojärjestöjä	54
Karla Malm	
Tulevaisuuden nuorisotyön tekijät, paikat ja ympäristöt – millaista on nuorisotyö vuonna 2030?	56
Tarja Jukkala ja Marjo Kolehmainen	
Väläyksiä eLämästä	60
Päivi Timonen	
EKAMPUS: Humak mentoroimassa toisen asteen ammatillisten oppilaitosten kehittämistyötä	64
Janina Sjöstrand	
Då allt inte riktigt går som på Strömsö – Utmaningar och kreativa lösningar inom Samväg -projektet	66
Juha Manunen	
Viittomakielibarometri mittaa kieli-ilmapiiiriä	68
Päivi Rainò	
Kielellistä ilmapiiiriä mittaamassa – kenelle ja millä mittarilla?	70
Juha Manunen ja Marjukka Nisula	
Viitotut muistot	72
Eeva Mäkelä	
Lapissa järjestettiin turvallisuusseminaari luonto-, seikkailu- ja lumilajien koulutusten opettajille ja valmentajille	74

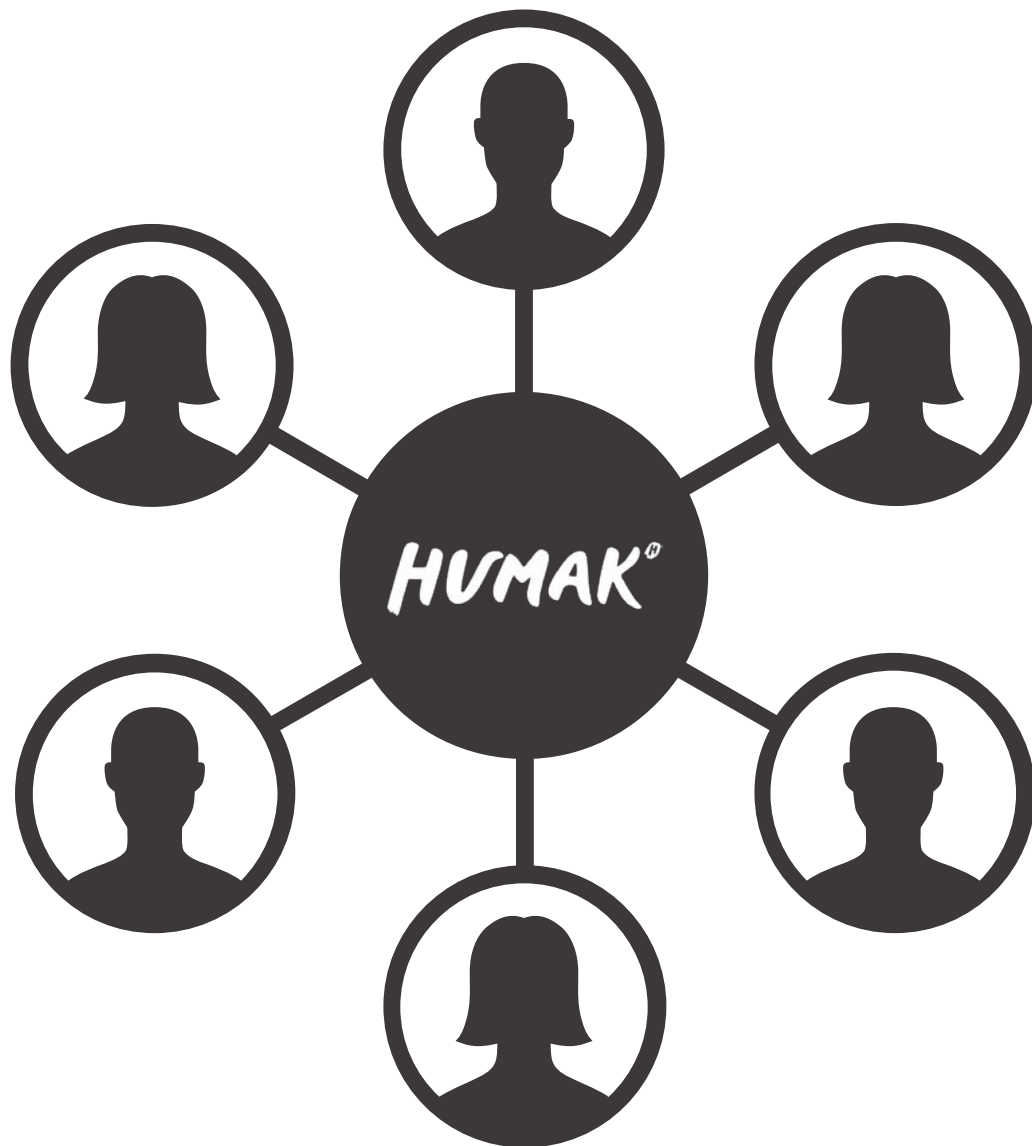
KOULUTUS

Laura Päiviö-Häkämies	
Kulttuurituottajat palveluksessanne	76

Liisa Halkosaari Tulkkauksen kansainvälinen maisteriohjelma vahvistaa alan tutkimusta	78
Tanja Gavrilov Tulkkausalan työelämäpäivä uuden normaalin aikakaudella	80
Sanna Nieminen TKI-hanke opetuksessa – silkkaa oppimista	82
Johanna Henriksson Ohjauksen ja valmennuksen huoneentaulut opiskelijoiden ja henkilökunnan arjen työkaluna	86
Virpi Ruuska Opiskelijälähtöinen valmennusopas	88
Noora Parkkonen & Päivi Ruutiainen Ihan kuin pään sisällä olisi monta radiokanavaa päällä koko ajan – Vertaistukiryhmä opintojen apuna	92
Sari Huttu Erasmus 2020 poikkeusoloissa – uhka vai mahdollisuus	94
Eeva Pekanheimo ja Emma Salomaa Self-paced online English 5 ECTS – Omatoimiset ammatillisen englannin verkkokurssit yhteisöpedagogeille ja kulttuurituottajille	98
Sari Peltola Ruusuja ja risuja tehtävien automaattiselle tarkastamiselle	100
Päivi Timonen ja Sanna Lukkarinen eAMK-verkkototeutusten laatukriteerit vertaispalautekeskusteluissa	102
Päivi Timonen Vertaispalautekeskusteluista eAMK-verkkototeutusten arvioinnin kriteereihin	106
Päivi Timonen Yhteisöllisyyttä online-lähiopetukseen	108
Marjo Kolehmainen ja Usva Laakso Tulevaisuuden työhön suuntaava yhteisöpedagogi	110
Tero Lämsä & Anita Saaranen-Kauppinen Seikkailukasvatuksen perusteita kansainvälisellä verkkokurssilla	114
Kai Lehtonen Katsaus Humakin seikkailukasvatuksen avoin AMK kurssitarjontaan 2020	116
Imad Kawani AMK-opinnot ammatillisten opintojen jatkoksi	118
Pia Lundbom YAMKin opetussuunnitelmaa uudistamassa	120

ORGANISAATIO

Reijo Viitanen Yhteisöjen kehittämisen vahvuusalan vaiherikas vuosi	123
Tarja Nyman Järjestötyön osaamiskärki ammatillisen järjestötyön asialla	124
Merja Kylmäkoski Nuorisotyön osaamiskärjen koronavuosi	126
Anita Saarainen-Kauppinen ja Tero Lämsä Seikkailukasvatuksen osaamiskärki	128
Anu Järvensivu, IHeli Heikkilä ja Juha Niiranen Työyhteisöjen kehittämisen osaamiskärki lupaavalla kasvu-uralla	130
Katri Kaalikoski Kulttuurituotannon vahvuusala ja osaamiskärjet	132
Tytti Luoma Tulkkaus ja kielellinen saavutettavuus vahvuusala ja osaamiskärjet	136
Johanna Henriksson ja Sanna Lukkarinen Digiavain aukaisee järjestelmien salat	139
Ari Savander Humakin tarjoamien digitaalisten palveluiden arviointi palvelumuotoilun keinoin	142
Karri Soppi Mittanauha taskuun, pohjapiirrustukset kainaloon, katuliidut kouraan ja maski naamaan – valintakokeet keväällä 2020	144
Karri Soppi Millaisella ylioppilastutkintotodistuksella sai opiskelupaikan ammattikorkeakoulun unelma-alalta keväällä 2020?	146
Erja Anttonen Sosiaalipedagogiikan päivät 2020 poikkeusoloissa	150

Humak 2030

– ihmisten yhdistäjä

- Humak rakentaa inhimillisempää ja tasa-arvoisempaa yhteiskuntaa kehittämällä ihmisiä yhdistävää osaamista.

Jukka Määttä, toimitusjohtaja/rehtori

Humak on uudistanut strategiansa vuosien 2019 ja 2020 aikana. Uuden strategian keskiössä on osaamisen vahvistaminen profiloituilla ydinosaamisalueilla. Humak toimii aloilla, jotka ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä ja joilla vahvistetaan kansalaisyhteiskuntaa. Mikään muu korkeakoulu Suomessa ei ole profiloitunut näiden alojen osaamisen vahvistamiseen. Strategisten vahvuuksiensa avulla korkeakoulu tekee valintoja ja erottautuu muista. Humakin tärkeimmät strategiset valinnat ovat 1) profiloitu osaaminen, 2) arvopohjaisuus, 3) valtakunnallisuus ja laajenevat markkinat sekä 4) verkostomainen toimintamalli. Profiloitu osaaminen näkyy strategiamme pääsanomassa ja ydinteksteissä. Se on meidän markkina-voimamme, jolla erottaudumme muista.

Kompaktin kokomme ja yhtenäisten koulutusalojemme vuoksi vahvuusalamme ja niiden kokonaisuus muodostavat ammattikorkeakoulumme profiilin. Humak on keskittynyt kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen julkisen sektorin ja yksityisen sektorin välimaastossa. Tämä tarkoittaa valtakunnallisesti tärkeiden toimialojen osaamisen vahvistamiseen liittyvää palvelutehtävää yhteisöjen kehittämisessä (järjestötyö, nuorisotyö, työyhteisöjen kehittäminen ja seikkailukasvatus), kulttuurituotannossa ja tulkkausalalla.

Toinen valintamme liittyy arvopohjaisuuteen; teemme työtä paremman maailman rakentamiseksi. Haluamme kehittää osaamista, jonka avulla voidaan kehittää tasa-arvoisempaa yhteiskuntaa kouluttamalla osajia, joilla on rohkeutta puolustaa ihmisiä, inhimillisyyttä ja kansalaisoikeuksia. Tällä tavoin haluamme olla mukana rakentamassa hyvinvointia ja kestävää maailmaa sekä nykyisille että tuleville sukupolville.

Kolmas tärkeä valintamme on toimia valtakunnallisesti ja kansainvälisesti myös uusilla toimintakentillä. Toimintaympäristömme on uusien koulutusten myötä yhä laajeneva. Kehitämme uutta osaamista, jolla on kysyntää myös perinteisten toimialojen ulkopuolella. Tämän tavoitteen saavuttamista tuetaan kehittyvän Digikampus-konseptin kautta, jonka avulla opiskelijoita ja kumppaneita voidaan palvella ajasta ja paikasta riippumatta. Järjestö- ja nuorisotyössä sekä kulttuurituotannossa olem-

me suurin kouluttaja Suomessa. Haluamme levittää työyhteisöjen kehittämisen, seikkailukasvatuksen ja kommunikaatioasiantuntijuuden osaamista myös uusille markkinoille. Vahvistamme luovien alojen yrittäjyyden osaamista ja kulttuurituotannon kansainvälisten toimintaympäristöjen haltuunottoa.

Verkostomainen toimintamalli tarkoittaa yhteistyötä erilaisten kumppaneiden kanssa, mikä on välttämätön edellytys pienelle mutta laajalla alueella toimivalle korkeakoululle. Haemme kumppaneita, joiden kanssa voimme yhdessä tehdä asioita ja rakentaa uutta osaamista. Tarjoamme kumppanuusverkostoihin oman osaamisemme ja haemme sellaisia kumppaneita, jotka voivat täydentää meidän osaamisemme. Näin voimme yhdessä paremmin palvella asiakkaita ja luoda yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Toisaalta haemme palveluverkostoja, joista saamme tukea oman toimintamme toteuttamiseen siten, että voimme keskittyä mahdollisimman hyvin päätehtäväämme.

Uutta strategiaa tuetaan päivittyvillä kehittämissuunnitelmissa, jotka koskevat koulutuksen, TKI-toiminnan, kansainvälisyyden, henkilöstön hyvinvoinnin ja uuden toimintamallin rakentamista. Tarvittaessa olemme valmiita tarkistamaan strategisia painopisteitämme ja valintojamme toimintaympäristön ja markkinoiden muutosten mukaisesti.

Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak) on vahvasti profiloitunut, valtakunnallinen ammattikorkeakoulu, joka aloitti toimintansa vuonna 1998. Toiminta vakinaisena alkoi 1.8.2000. Ammattikorkeakoulu-uudistuksen myötä Humak sai uuden vakinaisen toimiluvan 1.1.2015. Humakin omistaja on Suomen Humanistinen Ammattikorkeakoulu Oy. Humakin erityispiirre on sen vahvat juuret ja omistajuus vapaassa sivistystyössä ja kansalaisjärjestötoiminnassa. Humak on noin 1 700 tutkinto-opiskelijan, 7 500 avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijan ja 140 asiantuntijan muodostama yhteisö.

Rural Explorer toi kaakon tarinat matkailijan ulottuville

Juha Iso-Aho

Missä eleli Suomen ensimmäinen koirra? Miten metsuri löysi rajakiven? Kuka oli Albert Edelfeltinkin kipuja parantanut Haapsiin Elli? Miten Jaalan juoppo pappi voitti vedon? Miksi pienen maaseututien varrella olevaa kumpareta kutsutaan Hyppykallioksi?

Tarina luo suhteen paikan ja sen äärelle pysähtyneen kokijan välille. Se kantaa paikan päällä koettuja tilanteita ja tunteita kokijan muistissa. Paikkoihin liittyvät kertomukset ovat kiinteä osa meidän kaikkien henkilökohtaista historiaa – muistojamme kylistä ja kaupungeista, joissa olemme asuneet tai matkailleet.

Mielenkiintoisia paikkoja on kaikkialla, ja kaikkiin niihin liittyy tai voidaan liittää tarinoita. Kulttuurimatkailijalle kiinnostavia eivät ole vain historialliset monumentit ja suurten maailman-kaupunkien kaikkien tuntemat kohteet. Pieni, ulkoisesti vaatimaton ja kätkeytykin voi olla kiinnostavaa sille, joka on mieleltään maaseudun tutkimusmatkailija, Rural Explorer.

Kertomukset matkailijan oppaana

Humakin yhdessä LAB-ammattikorkeakoulun kanssa vuosina 2017–2020 toteuttamassa Rural Explorer hankkeessa koottiin kiinnostaviin ja ennestään vähän tunnetuihin kaakkois-suomalaisiin paikkoihin liittyvää tarina-aineistoa haastattelujen avulla sekä arkistoista ja aiemmista julkaisuista, kuten paikallishistorioista. Aineistosta työstettiin ensin elämyksellisiä tarinategstejä ja niiden pohjalta edelleen

erilaisia jatkokehitettyjä toteutuksia, kuten videoita, animaatioita, maalauksia, lauluja, sarjakuvaa ja äänimaisema. Kaikista kohteista tuotettiin myös runsaasti valokuvamateriaalia.

Rural Explorerin tuottamat materiaalit julkaistiin projektin aikana sen Facebook-sivulla, YouTube-kanavalla ja uutiskirjeissä. Lisäksi paikkatiedot, valokuvia ja osa tarinoista julkaistiin Google Mapsissa, jossa aineistot olivat syyskuuhun 2020 mennessä keränneet jo 950 000 näkymää.

Hankkeen päätteeksi tuotettiin kolme kirjajulkaisua, jotka ovat saatavissa myös sähköisessä muodossa. Rural Explorerin tuottamat, pääosin Humakin yliopettaja Pekka Vartiainen kirjoittamat tarinat on koottu teokseen Tarinajoki: Kertomukset matkailijan oppaana Kaakkois-Suomessa. Kirja sisältää tarinategstet suomeksi ja Annira Silverin kääntäminä englanniksi,

karttalinkit tarinapaikkoihin sekä runsaan kuvituksen valokuvina ja maalauksina. Julkaisu on tarkoitettu niin matkailijan oppaaksi alueella vierailtaessa kuin matkailuyrittäjälle työkaluksi ja esimerkkimateriaaliksi oman tarjontansa tuotteistamiseen. Samalla kirja on alueen asukkaille ikkuna omaan kotiseutuun sekä sen monimuotoiseen makro- ja mikrohistoriaan.

Ikään kuin lisälehtenä tarinakokoelmaan ilmestyi hankkeessa kuvittajana toimineen Anni Jokitalon sarjakuva-albumi Pankkiryöstö Taavetissa. Sarjakuva perustuu koko valtakuntaa kuohuttaneeseen tositapaukseen kesältä 1926.

Tarinoista tuotteiksi

Rural Explorer hankkeen päätarkoituksena oli aktivoida Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maaseutualueiden matkailuyrittäjiä hyödyntämään tarinoita tuotetarjonnassaan. Hankkeen aikana toteutettujen tarinaseminaarin, työpajan, illan ja retken sekä yrityskäyntien lisäksi laadittiin hankkeessa toteutettujen kokeiluiden pohjalta opaskirja Tarinareitti: Hyödyntämis- ja aktivointiopas yrittäjälle.

Oppaassa kuvataan havainnollisesti esimerkkien avulla, kuinka tarina syntyy, kuinka siitä voidaan edelleen eri menetelmin kehitellä tuotteita tai tuotteiden osia, kuinka tarinoita voidaan hyödyntää markkinoinnissa ja miten tarinat yhdistetään paikkatietoon. Oppaassa on myös kahden matkailuyrittäjän kuvaukset siitä, kuinka tarinallisuus näkyy heidän tuotteissaan.

Hankkeen toiminnoissa oli mukana nelisenkymmentä yrittäjää sekä sama määrä muita toimijoita, kuten yhdistyksiä. Muutamat yritykset ryhtyivät kokeilemaan tarinoiden hyödyntämistä jo hankkeen aikana. Kiinnostus hankkeen tuotoksia ja menetelmiä kohtaan on jatkunut vilkkaana vielä hankkeen päätyttyäkin.

Kaikki hankkeen materiaalit ovat matkailijoiden ja yritysten vapaasti käytettävissä. Materiaaleja varten on perustettu Humakin palvelimelle arkistosisiv, jonka osoite on <https://ruralexplorer.humak.fi/>.

Hankkeen rahoittaja 80 prosentin rahoitusosuudella oli Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto / Kaakkois-Suomen ELY-keskus.

Lähteet:

Iso-Aho, Juha, Nuutinen, Anu & Vartiainen, Pekka. 2020. Tarinareitti: Hyödyntämis- ja aktivointiopas yrittäjälle. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Julkaisuja 110. <https://www.humak.fi/julkaisut/tarinareitti-hyodyntamis-ja-aktivointiopas-yrittajalle/>

Jokitalo, Anni. 2020. Pankkiryöstö Taavetissa. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Julkaisuja 108. <https://www.humak.fi/julkaisut/pankkiryosto-taavetissa/>

Vartiainen, Pekka, Iso-Aho, Juha & Nuutinen, Anu. 2020. Tarinajoki: Kertomukset matkailijan oppaana Kaakkois-Suomessa. Humanistinen ammattikorkeakoulu 2020. <https://www.humak.fi/julkaisut/tarinajoki-kertomukset-matkailijan-oppaana-kaakkois-suomessa/>

Kuvat: Anni Jokitalo

Tapahtumatuotannon webinaari syyskuussa 2020. Kuva: Olga Bogdanov.

Suomalais-venäläistä kulttuuriyhteistyötä pandemian aikaan

Juha Iso-Aho

Suomalais-venäläinen kulttuuri- ja matkailuorganisaatioiden toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön tähtäävä EDUCRO-hanke käynnistyi syksyllä 2019 osallistuvien organisaatioiden rekrytoinnilla molemmin puolin rajaa. Mukaan saatiin tavoitteiden mukaiset noin kaksikymmentä toimijaa Pietarista ja Etelä-Karjalasta. Ensimmäiset yhteiset tapaamiset ja ekskursion oli ajoitettu maaliskoukulle 2020. Sitten tuli korona, joka maiden ja organisaatioiden sisäisten rajoitusten lisäksi sulki myös Suomen itärajan. Kasvokkaisiksi tapaamisiksi suunnitellut tilaisuudet siirtyivät – ensin kalenterissa eteenpäin, sitten verkkoon. Millaisia olivat ensikokemukset tästä uudesta toimintaympäristöstä, jota ei mielellään normaaliksi kutsuisi?

Pitkä tie ideasta toteutukseen

EDUCRO on LAB-ammattikorkeakoulun hallinnoima, vuosina 2019–2022 toteutettava kehittämishanke, jossa kumppaneina ovat Humak ja Pietarin kaupungin kulttuuriohjelmien instituutti ICP. Hankkeen valmistelu alkoi syksyllä 2016. Matka Humakin ja ICP:n Suomalais-venäläisessä kulttuurifoorumissa Tampereella kehittelemästä ideasta rahoituspäätöksen saamiseen oli pitkä ja monipolvinen.

Aluksi hankkeen hakuprosessia viivästytti Southeast Finland – Russia CBC 2014–2020 rahoitusohjelman ratifiointin odottelu. Erilaiset kansainväliseen politiikkaan ja Venäjän sisäisiin prosesseihin liittyvät seikat johtivat siihen,

että ohjelman ensimmäiset haut avattiin vasta neljä vuotta sen alkamisen jälkeen. EDUCRO sai myönteisen rahoituspäätöksen toisella yrittämällä alkuvuodesta 2019. Tämän jälkeen alkoivat niin sanotut grant contract neuvottelut rahoittajan kanssa, ja lopullinen lupa aloittamiseen saatiin alkusyksystä 2019.

Tätä taustaa vasten hankkeen varsinainen käynnistyminen tuntui jo melkein epätodelliselta: nytkö sitten viimein ryhdytään oikeasti toimeen?

Ja niin ryhdyttiin, suurin odotuksin.

Perinteistä kulttuurivaihtoa syvemmälle

EDUCROn tarkoitus on synnyttää konkreettista yhteistyötä suomalaisten ja venäläisten kulttuuri- ja matkailuorganisaatioiden välillä sekä tarjota toimijoiden osaamista kehittävää koulutusta yhteistyön tueksi. Hankkeen tuloksena syntyy myös luovien alojen ja matkailun toimijoille suunnattuja koulutuspaketteja. Ne ovat hankkeen jälkeen saatavilla osana toteuttajaorganisaatioiden jatkuvan oppimisen tarjontaa.

EDUCROssa on mukana monipuolinen osanottajajoukko, johon kuuluu muun muassa teattereita, kulttuurikeskuksia, festivaaleja ja museoita. Hankkeen koulutussisällöt on laadittu osanottajille hankkeen alussa tehdyn osaamistarvekartoituksen pohjalta. Tarjolla on esimerkiksi tapahtumaosaamista, ennakointimenetelmiä, brändin rakentamista ja palvelumuotoilua.

Vaikka hankkeessa ei siis ole kyse kulttuurivaihdosta perinteisessä mielessä vaan syvemmälle menevästä kehittämistoiminnasta, sen keskeiseksi toimintamuodoksi oli suunniteltu rajan yli suuntaan ja toiseen tehtävät matkat sekä niiden yhteydessä tapahtuvat kohtaamiset, ideointityöpajat ja tutustumiskäynnit. Jokainen, joka on tehnyt suomalais-venäläistä kulttuuriyhteistyötä, tietää, mikä merkitys henkilökohtaisilla kontakteilla on luottamuksen rakentamisessa. Epämuodollisempi kanssakäyminen varsinaisten työrupeamien lomassa ja jälkeen toimii alustana spontaanimmalle keskustelulle, jonka tuloksena voivat syntyä ne toimivimmat yhteistyöideat. Osanottajat hakeutuvat kes-

kusteluihin niiden kanssa, joiden ajatusmaailman ja tavoitteet he kokevat intuitiivisesti eniten samankaltaisiksi. Tähän on vaikea päästä erinomaisestikaan fasilitoidulla verkkotyöskentelyllä.

Verkossa olosuhteiden pakosta

Kaikesta huolimatta EDUCROa on sen ensimmäisen toimintavuoden aikana toteutettu sisältöjen osalta hankesuunnitelman mukaisesti, ajoitusta tosin hiukan muokaten. Vain toimintaympäristö on vaihtunut live-tapaamisista verkkoon. Osallistujien kokemuksia verkkoympäristössä toimimisesta ovat olleet hankkeessa selvittämässä myös Humakin kulttuurituottajaopiskelijat.

Tiedollinen puoli näyttää toteutuvan hankkeessa suuremmitta ongelmitta. Verkkoalustat toimivat pääosin mainiosti sekä molemmilla puolilla rajaa että sen yli. Webinaarit ryhmäkeskusteluineen ovat saaneet hyvän vastaanoton, mutta lievää sitoutumisen löyhtymistä on ollut nähtävissä. Webinaarista on helpompi livahtaa kiireellisemmiksi koettujen asioiden pariin kuin live-seminaarista, johon on kenties matkustettu jopa valtakunnan rajan toiselle puolen.

Suurin haaste EDUCROlla on kuitenkin osanottajien välisten yhteistyöprojektien synnyttämisessä, mikäli koronatilanne estää kasvokkaiset tapaamiset hankkeen loppuun saakka. Tähän etsitään ratkaisuksi sekä verkkopedagogisia keinoja että sähköisiä toiminta-alustoja. Toiveissa on kuitenkin ennen kaikkea pandemian hellittäminen ja rajan aukeaminen vielä hyvissä ajoin ennen hankkeen päättymistä.

<https://educro.org/>

Maaliskuussa 2020 tapahtuma-alan suunnitelmat menivät koronan vuoksi uusiksi. Monet kulttuuri- ja muiden alojen toimijat siirsivät tai suunnittelivat siirtävänsä tapahtumiaan ja toimintaansa verkkoon. Uusi, digitaalinen toimintaympäristö aiheutti monelle toimijalle tarpeen päivittää osaamistaan. Humakin Virtalähdehankkeen koulutuskonsepti kehitettiin kentältä saadun näppituntuman pohjalta nopealla aikataululla. Rahoitus (ESR) varmistui huhtikuussa, ja toukokuussa hanke oli jo käynnissä. Projektipäällikkönä toimi Kari Keuru.

Koulutuksen isot teemat olivat tekniikka, sisältö ja talous. Teemojen tarkemmista sisällöistä toteutettiin osallistujille kysely, jonka pohjalta valittiin asiantuntijat. Kesäkuussa koulutussuunnitelman runko oli hahmoteltu, elokuussa ohjelmaa tarkennettiin ja syyskuussa alkoivat koulutussessiot Zoomissa. Hankkeen tarjoama koulutus herätti heti suuren kiinnostuksen, ja ilmoittautumisia tulikin lopulta yli 300. Ilmoittautumisen innokkuus vahvisti ajatusta siitä, että koulutukselle on todellinen tarve. Koulutukseen

ilmoittautuneet edustivat hyvin erikokoisia ja erilaisia organisaatioita – heitä oli yksittäisistä freelance-taiteilijoista isoihin kunta- ja tapahtuma-alan toimijoihin.

Koulutus aloitettiin tekniikkaosiesta, joka oli taustakyselyssä saanut eniten kiinnostusta. Ajatuksena oli opettaa koulutukseen osallistuvia ”kädestä pitäen” eli mahdollisimman käytännönläheisesti. Kaikki koulutusosiot toteutettiin verkossa, mikä toi omat haasteensa. Striimausta toteutettiin erilaisista paikoista (mm. Joensuun Tiedepuisto, Kerubi, Luvian Nuorisoseuran talo), jotta mukaan saatiin oikeita, erilaisia tapahtumapaikkoja. Striimaustilanteiden demoaminen eteni monesti kokeilukulttuurin hengessä. Koulutuspäivän aikana päästiin myös ratkomaan ongelmia (mm. toimimattomat piuhat, heikko nettiyhteys ja äänimiksauksen haasteet), joita striimauksessa voi tulla esille.

Striimaustekniikan lisäksi koulutuksessa pureuduttiin saavutettavuuteen, tekijänoikeuksiin, vuorovaikutukseen verkkotapahtumissa,

Projektipäällikkö valmistelee striimausta Luvian Nuorisoseuran talolla.

Koulutussession tekniikkaa kasataan Kerubissa Joensuussa. Kuvassa Kari Keuru ja äänimies Petri Pulli Guru Entertainment Oy:stä.

esiintymistaitoihin, lipunmyyntijärjestelmiin, tapahtumaturvallisuuteen, markkinointiin ja XR:n mahdollisuuksiin. Koulutus myös toi näkyväksi sitä osaamista, jota on jo olemassa erilaisten verkkotapahtumien toteuttamisesta Suomessa ja maailmalla. Zoomin chatissa keskustelu kävi välillä hyvinkin vilkkaana, ja myös osallistujat neuvoivat toisiaan erilaisten kysymysten äärellä.

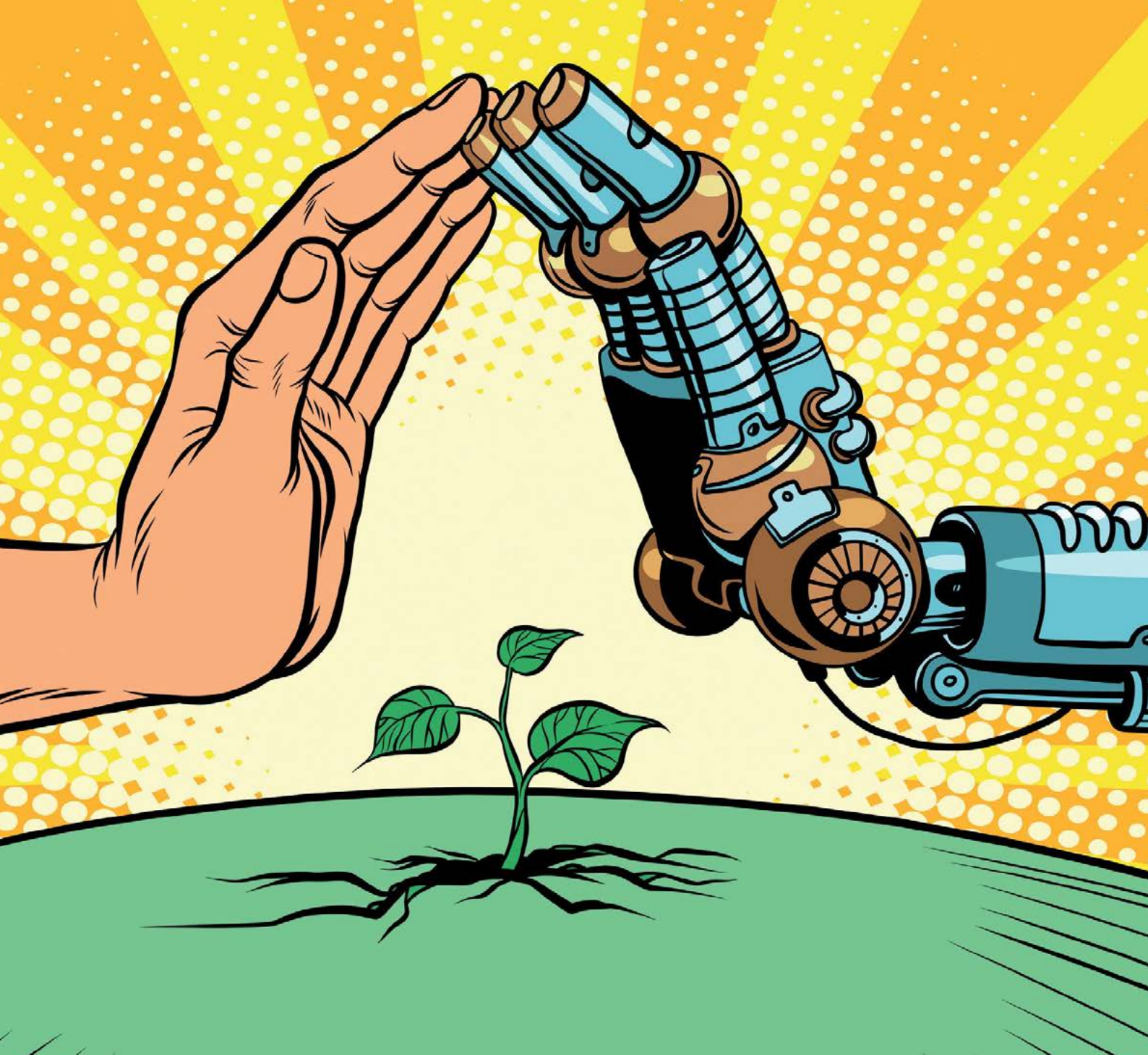
Koulutus huipentui Risto Kuulasmaan isännöimään paneelikeskusteluun. Paneelikeskustelu käytiin otsikolla Tapahtumien tulevaisuus. Kansainvälisten panelistien myötä saatiin kurkistus tapahtuma-alan tilanteeseen myös Suomen ulkopuolella. Keskustelussa nousi esille, kuinka digitaalisuus ja virtuaalisuuden mahdollisuudet avaavat uusia mahdollisuuksia tapahtuma-alalla. Panelistit pohtivat, kuinka korona pakotti tapahtuma-alan toimijat miettimään konseptejaan uusiksi ja kuinka sen seurauksena alalla on lyhyessä ajassa tapahtunut isoja muutoksia ja uudistuksia. Yhtenä isona muutoksena mainittiin tapahtumien tekemisen nopeutunut sykli: kun ennen tapahtumaa valmisteltiin useita kuukausia, nyt verkkotapahtuma voidaan luoda viikoissa ja silti saavuttaa isojakin yleisöjä. Koronakriisi on myös pakottanut toimijat innovoimaan uusia palveluita pystyäkseen jatkossakin toimimaan tapahtuma-alalla.

Virtalähde-koulutus vastasi suureen tarpeeseen kehittää verkkotapahtumia monella alalla. Tämän koulutuksen kokemusten perusteel-

la aiheeseen on jo suunniteltu jatkoa avoimen AMK:n koulutustarjontaan. Koulutuksen osallistujamäärä ja kiinnostus aihetta kohtaan toivat näkyväksi nykypäivän työelämän jatkuvan kouluttautumisen tarpeen. Jatkossa digitaaliset toimintaympäristöt jäävät todennäköisesti elämään aikaisempaa enemmän live-tapahtumien ja tapaamisten rinnalle. Tällöin jatkokouluttautumisen tarve ja sen merkitys ovat edelleen ajankohtaisia. Kiinnostavia kehittämisen teemoja tulevaisuudessa olisivat muun muassa, kuinka virtuaalitapahtumista saadaan monipuolisempia, moniaistisempia ja koskettavampia sekä miten vuorovaikutus saadaan toimimaan myös osallistujien kesken.

Kuvat: Paula Kostia

Digitaaliset tapahtumat kokosivat Creathon-hankkeen osaamisen yhteen

Sanna Pekkinen

CREATHON - ANOTHER (UN)REAL EVENT

Mitä kulttuurin ja teknologian rajamaastoissa piilee? Uusia innovaatioita, tulevaisuusnäkömiä, elämyksiä ja osaamista!

CREATHON*

Kuva 1. Kuvakaappaus Creathon-hankkeen lopputapahtuman aloitussivulta.

Neljän ammattikorkeakoulun (Humak, Metropolia, Arcada ja SeAMK) kulttuurituotannon koulutusten yhteinen ESR-hanke Creathon päättyi kesäkuussa 2020. Hankkeen tavoitteena oli tukea luovan alan toimijoita teknologisen osaamisen vahvistamisessa sekä etsiä keinoja lisätä ICT:n ja kulttuurialan kohtaamista ammattikorkeakoulun koulutusraenteissa. Kun hanketta muutama vuosi aiemmin suunniteltiin, tuskin kukaan meistä aavisti, millaiseen todelliseen tarpeeseen ja digiloikkaan hanke päättyisi koronakevään aikana.

Kehittämishankkeille on tyypillistä, että lopuksi järjestetään päätöstilaisuus, seminaari tai tapahtuma, jossa hankkeen keskeiset tulokset esitellään kohde- ja sidosryhmille. Me olimme suunnitelleet näyttävää koko päivän tapahtumaa Helsinkiin toukokuulle 2020. Kevään kuluessa kävi kuitenkin selväksi, että mitään fyysistä tapahtumaa emme voisi järjestää, vaan ainoa mahdollisuus olisi virtuaalinen tapahtuma. Oli siis aika ottaa hankkeen opit todellakin käyttöön!

Hankkeen päätöstapahtuma siirtyi verkkoon

Creathon – another (un)real event koottiin live-seminaarin tapaan hankkeen verkkosivuille. Tapahtumaan klikattiin sisälle hankkeen pääsivun kautta, ja se oli auki lähes koko kesän kesä-

kuun alusta elokuun loppuun 2020. Ensin ilmoitettiin mukaan ilmoittautumistiskillä, sitten saattoi edetä ohjelmassa itsenäisesti esimerkiksi kuuntelemaan projektipäällikön hanke-esitelyä ja tervetulosanoja. Osallistujat saattoivat kurkistaa avaruusteemalla nimettyihin huoneisiin, joissa jokaisessa oli keynote-puheenvuoroja ja eriaiheisia oppimissessioita. Yhteen huoneeseen oli koottu hankkeen aikana julkaistut kirjalliset tuotokset: artikkelit ja käsikirjat. Tauoilla tai lopuksi saattoi osallistua taidepainotteiseen iltahjelmaan ohjelmavalla. Lisäksi osallistujan oli mahdollista saada osallistujatarra sähköpostiinsa. Tapahtuma siis jäljitteli pitkälti perinteistä seminaaritalaisuutta.

Keynote-puheenvuorot olivat kokoelma hankkeen aikana tuotettuja haastatteluja ja muita videoaineistoja. Oppimissessiossa puolestaan oli hankkeen eri koulutuksista ja työpajoista tiivistettyä sisältöä ja taideohjelmassa tallenteita Humakin omasta päätöstapahtumasta. (Un)real event ei ollut suora eikä osallistujien kesken vuorovaihteinen lähetys, mutta sinne saattoi palata tutkimaan sisältöjä useampia kertoja, koska tapahtuma oli auki lähes kolme kuukautta.

Creathon-hankkeen lopputapahtumaa ei ollut alun perin projektisuunnitelmassa eikä hanketta toteutettaessa suunniteltu verkkoon. Sen toteuttaminen näin oli mielestäni kuitenkin erittäin hyvä oivallus projektipäälliköltä ja tuottajalta.

Kuva 2. Creathon-hankkeen työpajan osallistujia työstämässä hankkeen vaikuttavuus-arviointia.

Näkisin, että konseptissa olisi aineksia muillekin hankkeille myös korona-ajan jälkeen. (Un)real eventissä yhdistyivät verkkotapahtuma ja julkaisu. Parasta siinä oli, että saimme näkyvyyttä koko hankkeen aikana tehdyille materiaaleille ja tuotoksille. Työpajat ja opetusvideot eivät jääneet vain hankkeeseen osallistuneiden katsotaviksi vaan levisivät laajemminkin. Konseptia voisi jatkossa kehittää niin, että osa tapahtumasta olisi suoraa striimiä ennalta ilmoitettuina aikoina, jolloin osallistujien välille voisi kehittää vuorovaikutusta. Muu osa tapahtumasta voisi edelleen olla sivustolle koottua materiaalia. Nyt tapahtuma oli tehty hankkeen www-sivustolle omaksi sivukseksi.

myös paljon annettavaa kentälle. Yhdessä pystyimme tarttumaan koko alaa koskeviin haasteisiin kenties paremmin kuin mitä kukin meistä olisi yksinään voinut tehdä.

Hanke päättyi, mutta yhteistyö jatkuu

Creathon-hanke tarjosi meille Humakin lehcoreille mahdollisuuden kurkistaa naapuriammattikorkeakoulujen arkeen. Jokainen kulttuurituotantoa opettava ammattikorkeakoulu lähestyy alaa hieman eri näkökulmasta, vaikka paljon yhteistäkin on. Alan muutoshaasteet ja ICT-osaamisen tarpeet yhdistivät meitä kahden vuoden ajan, ja jatkoakin on jo suunniteltu. Eri ammattikorkeakouluissa työskentelevien oman alan kollegojen kohtaaminen joka toinen viikko Core Forumissa verkkoalustalla oli avartavaa. Ideoimme hanketta eteenpäin, ratkaisimme eteen tulleita ongelmatilanteita sekä jaoinme ajatuksia ja kuulumisia eri puolilta Suomea. Hankkeen aikana kirjoitimme yhdessä artikkeleja ja hankejulkaisuja, jaoinme parhaita oivalluksia hanketilaisuuksista ja samalla opimme valtavasti toinen toisiltamme. Uskoisin, että meillä oli

CREATHON*

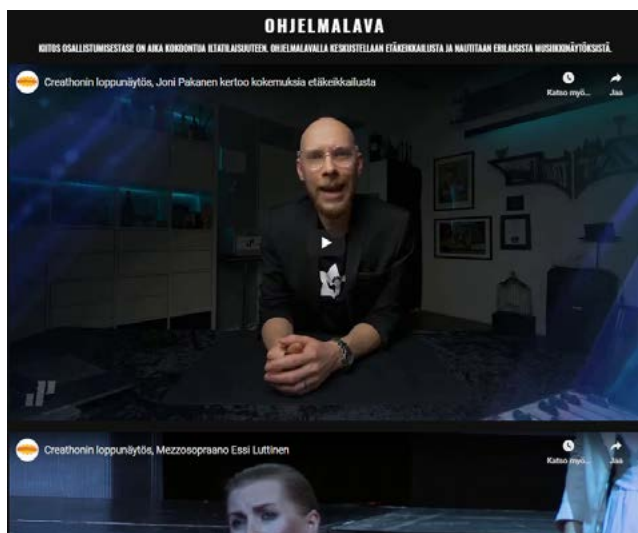
Taidetta ja teknologiaa tapahtuma testasi Creathon-hankkeen oppeja käytännössä

Paula Kostia

Creathon-hanke oli jo loppusuoralla keväällä 2020, kun koronapandemia alkoi muotoilla koko maailman elämää uusiin uumiin vaikuttaen luonnollisesti myös koulutusalaan ja kulttuurikenttään. Hankkeen teema eli kulttuurialan ja teknologian yhdistäminen sekä näiden rajapintojen kehittäminen osoittautui tuolloin erittäin ajankohtaiseksi. Maaliskuun puolivälin jälkeen, kun kulttuuritapahtumia peruttiin hurjaa tahtia, päätimme Humakin projektipäällikön Sanna Pekkisen kanssa tarttua toimeen ja tarjota hankkeessa vielä yhden harjoittelupaikan. Yritimme näin hieman helpottaa opiskelijoiden tuskaa kevään menetetyistä harjoittelumahdollisuuksista. Harjoittelijoiden tehtäväksi tuli tuottaa verkkoon tapahtuma, jossa hankkeen teema piti tuoda esille paitsi toteutuksessa myös sisällössä. Aikataulutus oli tiukka:

harjoittelu alkoi huhtikuussa, ja tapahtuma piti tuottaa toukokuun loppuun. Silloin ajatuksena oli se, ettei kukaan enää varmaan toukokuun jälkeen jaksaa viettää aikaansa verkkotapahtumissa. No, se ajatus on sittemmin osoittautunut vääräksi.

Harjoittelu tapahtui yksinomaan verkon välityksellä; kaikki tapaamiset ja tuotanto hoidettiin verkossa. Tapahtuman suunnittelussa työskentelyalustana toimi Teams sekä opiskelijoiden keskinäisessä viestinnässä että meidän (opiskelijat, tilaaja ja projektipäällikkö) yhteisissä viikkopalavereissamme. Tapahtuma lähetettiin YouTube'n kautta, sitä markkinoitiin Facebookin kautta ja backstage-tilana tapahtuman aikana toimi Zoom. Tämä sopi tietysti enemmän kuin hyvin Creathonin henkeen mutta vaati kyllä kaikilta osallisilta uudenlaista asennoitumista. Me

lehtorit olimme toki tavanneet toisemme live-nä aiemmin, mutta muuten tutustuimme tiimiin vain verkon välityksellä. Vaikka työnteko verkossa on parhaimmillaan sujuvaa ja inspiroivaakin, välillä tuntui kuitenkin vaikealta päästä sellaiseen flow-tilaan, jonka reaali maailmassa tapahtuva suunnittelupalaveri tarjoaa. Verkon pätkiminen, kuvayhteyden ajoittainen puuttuminen, nonverbaalin viestinnän puuttuminen jne. toivat projektiin oman haasteensa. Itse koin vaikeiksi ne tilanteet, joissa opiskelijat olisivat kaivanneet sparrausta työssään. Ei voinut taputtaa olalle, katsoa silmiin ja sanoa, että hyvä tästä tulee, jatkakaa samaan malliin!

Koska moni kulttuurialan toimija oli siirtänyt toimintaansa verkkoon erityisesti striimauksen avulla, asetimme tapahtuman tavoitteeksi tarjota jotakin ”vähän enemmän”. Opiskelijat kartoittivat ensin, mitä kaikkea oli jo tarjolla, ja suunnittelivat sen pohjalta omaa tapahtumaansa. Tapahtuman sisällöksi tuli lopulta sekä asiantuntijapuheenvuoroja että taiteilijoiden esityksiä. Esiintyjä haettiin avoimella haulla eri

kanavissa, ja haku tuottikin useita tapahtumasta kiinnostuneita toimijoita. Tapahtumallisuutta haluttiin korostaa live-juontajalla, jonka tehtävänä oli ylläpitää tapahtuman tunnelmaa ja keskustelua. Festivaalijajatuista myötäiltiin sillä, että esityksiä oli kahtena peräkkäisenä päivänä. Kaikki esiintyjät, tuottajat, tapahtuman tekniikasta huolehtiva henkilö ja juontajat olivat kukin omissa tiloissaan ja kommunikoivat keskenään verkossa. Tämä toi uudenlaista mielenkiintoa tapahtuman tuottamiseen mutta toki myös ongelmia. Jokainen esityksen lähettäjä oli vastuussa oman tekniikkansa toimimisesta, ja kommunikointimahdollisuudet esityksen aikana olivat rajalliset.

Tekniikka ei toiminut kaiken aikaa toivotulla tavalla. Erilaisia kommelluksia sattui matkan varrella niin kuin oikeassa live-tapahtumassa konsanaan. Tapahtumapäivän onnistuneet osiot liitettiin myöhemmin koko hankkeen lopputapahtuman (verkkotapahtuma sekin) Ohjelmalavaosuuteen (ks. Sanna Pekkisen teksti Digitaaliset tapahtumat kokosivat Creathon-hankkeen osamisen yhteen tässä julkaisussa). Esiintyjät ja koko tuotantotiimi, me lehtorit mukaan lukien, saivat arvokkaan kokemuksen verkkotapahtuman järjestämisestä yksinomaan verkossa. Tällä hetkellä näyttää siltä, että erilaiset verkkotapahtumat jäävät elämään tulevaisuudessa live-tapahtumien rinnalle, joten näistä kokemuksista on varmasti hyötyä koko tuotantotiimille myös tulevaisuudessa.

Lähde:

Kujala, Emilia. 2020. Syy video kohtaamisten puuduttavuuteen löytyy sosiaalipsykologiasta. <https://yle.fi/uutiset/3-11588402>

Helsingin kaupungin Humakilta tilaamat tutkimukset

Laura Päiviö-Häkämies & Arto Lindholm

Helsingin kulttuurikeskuksessa kiinnostuttiin 2000-luvun alussa Lyonin tavasta torjua lähiöiden segregatiota kulttuurin avulla. Lyon alkoi demokratisoida kulttuurin tarjontaa tukemalla taidelaitosten jalkautumista eriytyneisiin lähiöihin. Sekä Lyonissa että Helsingissä kulttuuritarjonta oli keskittynyt voimakkaasti kaupungin keskustaan ja trendikkäisiin kaupunginosiin. Niinpä Helsingin kulttuurikeskus alkoi mallintaa Lyonin käytäntöä Helsingin tavaksi toimiasiten, että ammattimaiset taidetoimijat ryhtyivät tekemään taidetta yhdessä Helsingin lähiöiden asukkaiden kanssa. Työnimeksi jäi elämään ”Helsingin malli”.

Helsingin kaupunki tilasi Humakilta vuosien 2016–2019 aikana kolme kyselytutkimusta, joissa arvioitiin Helsingin mallin tarpeellisuutta, merkityksellisyyttä ja onnistumista. Tutkimukset toteutettiin osana Humakin kehittämistyön menetelmien opintoja. Ideana oli viedä menetelmäopetus luokahuoneista kentälle suorittamalla todellinen tutkimus maksullisena tilaustyönä. Eri opiskelijaryhmät sekä AMK-että YAMK-tasolta osallistuivat Helsingin kaupungille tehtyjen tutkimusten suunnitteluun, aineistojen keräämiseen, analysointiin ja raportointiin sekä tulosten esittelyyn tilaajalle. Opiskelijaryhmästä valittiin kunkin tutkimuksen projektipäälliköksi yksi opiskelija.

Tutkimushankkeiden ohjaajana toimi yliopettaja Arto Lindholm. Analysoinnissa ja eri tutkimusosien kirjoittajina olivat mukana myös lehtori Zita Kóbor-Laitinen sekä yliopettajat Pia Lundbom ja Laura Päiviö-Häkämies. Tutkimuskokonaisuus julkaistiin elokuussa 2020 Humakin julkaisusarjassa e-kirjana otsikolla ”Helsingin malli – taidetta ja osallisuutta lähiöihin” (Lindholm & Päiviö-Häkämies 2020).

Tutkimusten toteutus

Helsingin kulttuurikeskus pyysi syksyllä 2015 Humakilta tarjousta Helsingin mallin pilottialueiden (Kaarela, Vuosaari, Maunula ja Jakomäki) alkukartoituksesta ja myöhemmin tehtäväästä evaluointitutkimuksesta. Mallinnuksen ja sitä rakentavien pilottien tavoitteena oli tasapainottaa alueellista osallisuutta ja kulttuurin kuluttamista, vahvistaa paikallista sosiaalista pääomaa ja alueiden vetovoimaa sekä samalla kehittää taidelaitoksille erilaisia tapoja uusien yleisöjen löytämiseksi. (Tolvanen 2020.)

Pilottivaiheen (2016–2018) alkukartoitus tehtiin vuoden 2016 alkupuolella. Alkukartoituksessa tutkittiin tilauksen mukaisesti lähiöiden asukkaiden suhtautumista omaan asuinalueeseensa ja kiinnostusta Helsingin mallin sisältöihin. Opiskelijat toteuttivat kartoituksen kyselytutki-

muksena, jossa tilattiin Fonectalta 3 200 satunnaista puhelinnumeroa Maunulan, Kaarelan, Jakomäen ja Vuosaaren alueilta. Puheluihin vastasi 1 394 henkilöä, ja heistä kyselytutkimukseen osallistui 640 henkilöä. Kartoitus sisälsi myös taidetoimijoiden haastatteluja heidän toiveistaan ja odotuksistaan.

Humakin toteuttama toinen tutkimus suoritettiin pilottikauden toiminnan päätyttyä. Tässä tutkimuksessa arvioitiin Helsingin mallin onnistumista alueiden asukkaiden näkökulmasta. Se toteutettiin vuoden 2018 loppupuolella laajana puhelinhaastatteluna samoilla alueilla eli Maunulassa, Kaarelassa, Jakomäessä ja Vuosaarissa. Tutkimus piirsi varsin positiivisen kuvan Helsingin mallin vaikuttavuudesta.

Kolmannessa tutkimuksessa keväällä 2019 tehtiin uudeksi toimintakaudeksi laaja alkukartoitus Tapulikaupungissa, kun kaupunki oli laajentamassa Helsingin mallin toimintoja uusille alueille. Kaikki tutkimukset onnistuivat suunnitelmien mukaisesti ja antoivat Helsingin kaupungille sen toivomaa tietoa.

Tilaustutkimus on mielekäs oppimisprosessi opiskelijoille

Humakilla on pitkät perinteet viedä opinnäytetyöhön valmentavat opinnot luokkahuoneesta käytännön työelämään. Tutkimukset suunnitellaan yhdessä tilaajan kanssa, ja tutkimusaineisto kerätään ja analysit suoritetaan menetelmäopintojen yhteydessä. Lopuksi tilaajalle esitellään toimenpidesuositukset ja luovutetaan tutkimusraportti. Opiskelijat ovat aktiivisesti mukana suunnittelusta tutkimustulosten soveltamiseen asti. Opetuksellisenä tavoitteena on perehdyttää kulttuurituotannon opiskelijat siihen, miten toimintaa kehittävää tutkimus suunnitellaan, tilataan ja suoritetaan sekä miten tuloksia sovelletaan toiminnan kehittämiseen.

Helsingin mallia käsittelevien tutkimusten tekeminen ei olisi onnistunut ilman opiskelijoiden suurta panosta. Kulttuurituotannon ja yhteisöpedagogien koulutusten opiskelijat olivat mukana tutkimusten kaikissa vaiheissa suunnittelusta aineiston keräämiseen ja analysoimiseen sekä tulosten esittämiseen tilaajalle.

Opiskelijapalautteen perusteella oikeaan tutkimushankkeeseen osallistumisesta pidettiin enemmän kuin luokkahuoneopetuksesta. Toteutustapa sekä kehitti opiskelijoiden tutkimusosaamista että syvensi ymmärrystä kulttuurin keinoin tehdystä lähiötyöstä. Samalla Humak pääsi sisällöllisesti luomaan alan uusia tutkimustietoa koko suomalaiselle kaupunki- ja kuntakentälle. Lisäksi hanke täydensi Humakin omaa hanketoimintaa ja toi uusia näkökulmia siihen, millaisia osallisuushankkeita pidetään onnistuneina.

Voit lukea julkaisun osoitteessa:

<https://www.humak.fi/julkaisut/helsingin-malli-taidetta-ja-osallisuutta-lahioihin/>

Lähteet:

Lindholm, Arto & Päiviö-Häkämies, Laura (toim.). 2020. Helsingin malli – taidetta ja osallisuutta lähiöihin. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Tolvanen, Ari. 2020. Esipuhe. Teoksessa Lindholm, Arto & Päiviö-Häkämies, Laura (toim.) Helsingin malli – taidetta ja osallisuutta lähiöihin. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 5–7.

JärKeä – Järjestötyöhön kestävyyttä -hanke pohjoissavolaisten järjestöjen tukena

Anniina Aunola & Erja Anttonen

Järjestötyö on ammattimaistunut, ja sen osaamisvaatimukset ovat kasvaneet (Selander 2018). Hanke tarjoaa tietoa ja välineitä työn kehittämiseen ja työhyvinvoinnin tueksi. Kehittämisen ja työhyvinvoinnin kysymykset ovat myös johtamisen kysymyksiä. Siksi tukea saavat järjestöissä toimivien ammattilaisten lisäksi hallitusten luottamushenkilöt, joilla on työnjohdollista vastuuta.

JärKeä-hankkeen toiminnalla vahvistetaan työyhteisöä ja työn muutoksen hallintaa. Aiemmista Humakin järjestöjen kehittämishankkeista opittuna JärKeä-hankkeessa keskitytään työyhteisörakenteen selkiyttämiseen. Vapaaehtois pohjalta toimiva luottamusjohto on työnjohdollisessa vastuussa järjestön työsuhteissa oleviin ammattilaisiin.

Vuonna 2020 työssä jaksamisen ja työhyvinvoinnin haasteita on ollut useita. Koronavirus toi ongelmia muun muassa ihmisten kohtaamistyön, tapahtumajärjestämisen, vapaaehtoistoiminnan koordinoimisen ja erilaisten palvelujen tarjoamisen suhteen. Monessa järjestössä on otettu valtavia digiloikkia, ja uuden oppiminen on usein ollut järjestön ainoan palkatun työntekijän tai pienen tiimin vastuulla. Lisäksi järjestöjen rahoitusmahdollisuudet ovat olleet uhattuina. Pelko toimintaedellytysten katoamisesta on luonut epävarmuutta niin yksittäiselle toimijalle kuin koko organisaatiolle.

Osallistavasti suunnitellut yhteiset sisällöt

Hankkeesta kiinnostuneet järjestöt johdatellaan mukaan Etäkahvit-verkkotapaamisissa. Tapaamisissa syvennetään tietoa hankkeesta ja sen tavoitteista sekä luodaan yhteistä ymmärrystä toimintatavoista ja tarpeista. Etäkahvien jälkeen järjestöil-

lä on erilaisia tapoja osallistua hankkeeseen: asiantuntijaluennot, työpajat, vertaismentorointi ja järjestökohtaiset prosessit.

Asiantuntijaluentojen sarjan aloitti syyskuussa webinaari resilienssistä. Uutta näkökulmaa ilmiöön toi näkemys järjestöistä resilienssiä tuottavina tahoina. Lokakuun luento käsitteli etäjohtamista psykologisen turvallisuuden näkökulmasta. Marraskuussa syvennyttiin luottamuskuulttuurin rakentumiseen. Keväällä 2021 paneudutaan muun muassa luottamusjohdon esimiestyöhön sekä vuorovaikutukseen.

Asiantuntijaluennot ovat avoimia kaikille kiinnostuneille, ja niistä on saatavana julkiset tallenteet. Hankkeessa mukana olevien järjestöjen on asiantuntijalunnon jälkeen mahdollisuus osallistua työpajaan, jossa aihetta syvennetään. Työpajoissa tehdään myös yhteissuunnittelua hankkeen sisällöistä, jotta asiantuntijapuheenvuorot ja työpajateemat vastaisivat osallistujien tarpeita.

Työpajoissa toteutuu tasa-arvoinen vertaismentorointi. Vertaisuudella rakennetaan järjestötoimijoiden verkostoa, jaetaan tietoa ja kokemuksia erilaista työkuultuureista, levitetään hyviä käytäntöjä sekä edistetään hiljaisen tiedon kuulluksi tuleamista. Hankkeessa myös luodaan jatkossa lisää tilaa vertaisoppimiselle muun muassa järjestöhaastattelujen ja järjestöjen erityisosaamisten esittelyjen kautta.

Hankkeen järjestöt voivat lähteä yhteisössä ryhmäprosessiin tai pyytää hankkeen tiimiläisiä fasilitoimaan tai moderoimaan yksittäisiä tapaamisia. Kohtaamisissa voidaan käsitellä toiminnallisesti esimerkiksi luottamuksen, vuorovaikutuksen ja osallisuuden kysymyksiä. Teemana voivat olla yhtä lailla arvokysymykset kuin esimerkiksi konkreettiset viestintätaidot etä- ja lähiyhteydessä.

Tarkemmat järjestön ryhmäprosessin tavoitteet määritellään aina organisaation omia kehittämistarpeita vastaaviksi. Järjestön ulkopuolinen, toimintaa eteenpäin kuljettava henkilö tai työpäri on usein tarpeen ensisijaisesti siksi, että kaikki yhteisön jäsenet saavat keskittyä osallistumiseen tasa-arvoisina. Ulkopuolisilla voi myös olla mahdollisuus tuoda järjestön eri rooleissa toimiville uusia näkökulmia toimintatapoihin ja menetelmiin.

Havainnot hankkeen ensimmäisestä vuodesta

Hankkeessa on ollut tilaa kuulla järjestöjen odotuksia ja toiveita. Tarpeinaan järjestöt ovat tuoneet esiin erityisesti seuraavat asiat:

- tuki työntekijän/tiimin työskentelyyn
- tuki järjestön hallitustyöskentelyyn
- tuki hallituksen ja työntekijän/tiimin väliseen vuoropuheluun
- tuki järjestön ulospäin suuntautuvaan työhön.

Välillisesti hankkeen toiminnot voivat tukea järjestön ulospäin tehtävää työtä, kun hankkeeseen osallistuneiden järjestöjen luottamushenkilöt ja työntekijät ovat saaneet omakohtaisia kokemuksia erilaisten työmenetelmien käytöstä. Painopiste hankkeessa on kuitenkin kolmessa ensimmäisessä tavoitteessa.

Järjestöjen esiin nostamia tavoitteita on lähdetty työstämään arvokeskusteluilla. Itselleen tärkeinä arvoina järjestötoimijat mainitsivat muun muassa toisten kunnioittamisen, rakkaudellisuuden ja rohkeuden. Omalle työyhteisölle tärkeiksi arvoiksi koettiin esimerkiksi läpinäkyvyys, vastuullisuus ja oikeudenmukaisuus. Arvojen nähtiin toteutuvan muun muassa vertaisuuden, tiedon jakamisen ja haavoittuvuuden vaalimisen avulla.

Lähde:

Selander, Kirsikka. 2018. Työhyvinvoinnin paradoksit kolmannen sektorin palkkatyössä. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. JYU Dissertations 13. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/59451/978-951-39-7532-6/vaitos29092018.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Tempo-hanke yhteistyöverkostoissa

Jenny Honka

Tempo tukee maahanmuuttajayrittäjyyttä ja moninaisuutta työyhteisöissä Varsinais-Suomessa. Hanketta rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto (ESR). Tarkoituksena on rakentaa **pysyviä toimintamalleja**, joilla voidaan kestävällä pohjalla tukea maahanmuuttajien työllisyyden ja Varsinais-Suomen elinvoimaisuuden tavoitteita. Jotta saadaan pysyviä ratkaisuja, Tempo ei voi toimia yksin vaan maahanmuuttajien **työllisyyttä ja yrittäjyyttä tukevien toimijoiden sekä työnantajien kanssa**.

Humakin hankepartnerina on **Varsinais-Suomen Yrittäjät**, jonka verkostot ovat korvaamattomia alueen yritys kentällä. Lisäksi Tempo toimii tiiviissä yhteistyössä alueen **Maahanmuuttajien osaamiskeskuksen** eli Turun kaupungin kanssa. Hankkeen etuna ovat alusta alkaen olleet vahvat verkostot, joita rakennettiin jo Tempo edeltäneen **Baana-hankkeen** aikana.

Verkostot viestinnän kohderyhmänä

Tempo-hankkeen viestinnän kannalta on tärkeää tavoittaa näitä kotoutumiseen ja työllisyyteen liittyviä verkostoja. Tämä tarkoittaa sitä, että ulkoisen **viestinnän kohderyhmänä** ovat asiantuntijasidosryhmät. Tempo dokumentoi **blogiin** maahanmuuttajatarinoita ja toisaalta hankekokemuksia, joista voi olla hyötyä näille toimijoille. Lisäksi Tempon toimintaa, kuten maahanmuuttajille tarjottavia valmennuksia, **markkinoidaan näissä verkostoissa**.

Tempon ohjausryhmä ja kokemusasiantuntijapooli

Mitä nämä sidosryhmät käytännössä ovat? Tempon ohjausryhmässä ovat edustettuina TE-palvelut, ELY-keskus, Turun yritys palvelukeskus Potkuri ja Turun kaupungin konsernihallinto, muutamia mainitakseni. Lisäksi Tempolla

on maahanmuuttajista koostuva kokemusasiantuntijoiden pooli, joka pitää loppukohde-ryhmän äänen kuuluvilla jatkuvasti. Näiden sidoryhmien kautta **kulkee eteenpäin tieto** siitä, mitä Tempo tekee. Toisaalta hankkeen toimintaa saadaan **ohjattua kentän tarpeen määrittämään suuntaan**.

Hankkeiden välinen yhteistyö ja palveluntarjoajat

Tempo on benchmarkannut, vaihtanut kuulumisia ja tiedottanut toiminnastaan **muiden hankkeiden kanssa**. Tempo on kartoittanut olemassa olevien **palveluntarjoajien palvelut**, kuten maakunnan yritysasiamiesten tarjoamat palvelut, TE-toimiston starttirahapalvelut ja maahanmuuttajaohjauksen palvelut. Tapaamisia erilaisten hanke- ja palveluntarjoajien kanssa on ollut lukuisia. Niiden pohjalta **nykytilan ja tarpeiden ymmärrys on kasvanut**.

Tempo on aktiivisesti mukana ELY-keskuksen koordinoimassa Moniku-verkostossa, joka koostaa kaikki Turun alueen kotoutumiseen liittyvät toimijat ja tiedottaa tarjolla olevista palveluista.

Työnantajat ja kansainvälinen benchmarking

Tempossa on tavoitettu yli 60 alueella toimivaa työnantajaa. Heidän avullaan on kartoitettu työvoiman tarvetta ruohonjuuritasolla sekä sitä, mitä osaamista ja asennetta työntekijöiltä haetaan. Tempo on verkostoitunut Turun

kauppakamarin ja Turku Science Parkin kanssa. Alueen **elinkeinoelämän näkökulma** on jatkuvasti mukana.

Tempo on ollut mukana myös kansainvälisillä areenoilla osallistumalla Itämerineuvoston European Forum on Integration of Migrants and Refugees tapahtumaan Hampurissa lokakuussa 2019. Tätä **kansainvälistä benchmarkausta** ja kokemusten jakamista on jatkettu verkkovälitteisesti syksyllä 2020.

Verkoston edut

Tempo on siis vahvasti verkostoitunut. Näin se pystyy tukemaan olemassa olevia palveluntarjoajia sekä koordinoimaan ja tekemään yhteistyötä muiden vastaavien hankkeiden kanssa. Se myös pystyy oppimaan verkoston toimijoilta, jakamaan asiantuntijuutta sekä viestimään verkostoissaan. Tempo rakentaa pysyvää toimintaa alueelle verkostojensa kanssa, ja juuri näitä verkostoja Tempon **tuotokset tulevat palvelemaan**.

<http://tempo.humak.fi/>

Yhteistyötahot:

Varsinais-Suomen Yrittäjät: <https://www.yrittajat.fi/varsinais-suomen-yrittajat>

Maahanmuuttajien Osaamiskeskus, Turun kaupunki:
<https://www.turku.fi/osaamiskeskus>

Baana-hanke: <http://baanalla.fi/>

Kohtaaminen on maahanmuuttajien ura- ja yritysvalmennuksen kulmakivi

Satu Riikonen

Mistä saisi kumppaneita nanoteknologian innovaatioon? Miten mainostaa remonttiyritystä turkulaisille? Entä miten auttaa nuorta lääketieteen tohtoria uralla eteenpäin? Tai varttunutta rakennusalan ammattilaista vaihtamaan alaa? Tällaisia asioita pohdimme Tempo-hankkeen keskiviikkovalmennuksessa. Valmennamme ulkomaalaistaustaisia, yrittäjyydestä haaveilevia henkilöitä yrityksen ideoinnin ja perustamisen alkumetreillä sekä yleisesti urapolulla eteenpäin. Yhteistä valmennettaville on se, että he ovat jossakin vaiheessa elämäänsä muuttaneet Suomeen ulkomailta ja kokevat suomalaisen kulttuurin vieraaksi.

Tempon asiakkaat osallistuvat valmennuksiin omien toiveidensa ja tavoitteidensa kanssa. Osa asiakkaista tavoittelee menestyvää suuryritystä, toisilla taas on tähtäimessä itsensä työllistäminen tai työuran löytäminen Suomessa. Aiheita ja haasteita on tosiaan laidasta laitaan, eikä meidän valmentajien tietotaito riitä vastaamaan kaikkiin kysymyksiin. Eikä tarvitsekaan. Valmennuksissa etsitään asiakkaan kanssa yhdessä vastauksia ja tietoa. Tärkeintä on kohtaaminen ja asiakkaan tilanteeseen syventyminen.

Tempon valmennukset ovat kiireettömiä tapaamisia. Yksilövalmennukseen aikaa on varattuna tunti jokaiselle asiakkaalle, ja uudelleen saa tulla niin usein kuin haluaa. Olemme tavanneet valmennuksissa ihmisiä, jotka ovat kotoisin ympäri maailmaa. Osa asiakkaista on asunut Suomessa jo useita vuosia, ja osa on saapunut vastikään. Osalla on vahva työkokemus, kunnioitusta herättävä koulutustausta ja paljon intoa. Joillakin toivo asettautumisesta ja työuran löytymisestä on alkanut hiipua. Lannistumiseen ovat usein syynä haasteet, kuten lupaprosessien monimutkaisuus tai lukuisat kielteiset vastaukset työhakemuksiin. Jokaisen tarina ansaitsee tulla kuulluksi. Miten moninainen yhteiskunta meillä onkaan, ja miten paljon potentiaalia jää huomaamatta kieli- ja kulttuurimuurin taakse!

Valmennus on vuorovaikutusta

Valmennus on vuorovaikutteinen prosessi, jossa asiakkaalla on aktiivinen rooli ja oma-aloitteisuuteen kannustaminen on ensisijaista. Meidän valmentajien tehtävänä on kannustaa asiakasta. Tempon valmennusmalli perustuu tavoitteiden asettelun ja asiakkaan vahvuuksien kartoituksen jälkeen yhdessä sovittuihin toimenpiteisiin, joihin asiakas haluaa sitoutua. Toimenpiteiden tarkoituksena on edistää asiakkaan yrittäjyyttä ja työuraa. Usein toimenpiteet liittyvät työkokemuksen hankkimiseen tai verkoston rakentamiseen.

Valmennuksissa etsitään tietoa ja käydään yhdessä läpi erilaisia vaikeasti ymmärrettäviä lomakkeita tai liiketoimintasuunnitelmaan tarvittavia tietoja. Asiakaspalautte on ollut positiivista. Olemme panostaneet kohtaamiseen. Tapa kohdata uteliaasti mutta utelematta on vaatinut harjoittelua. Kuulumisten vaihtoon on jätetty aikaa sekä valmennuksen alussa että lopussa. Suoraan asiaan ei tarvitse aina mennä. Valmentajalle tämä on ihanteellinen tapa toimia. Valmennuksissa opitaan puolin ja toisin.

Onko tällainen valmennusmalli realistinen?

Hankkeiden yksi tehtävä on tuottaa hyviä toimintatapoja ja innovaatioita, jotka omaksutaan osaksi pysyvää toimintaa. Hankkeissa on sallittua testata, jopa epäonnistua, ja kehittää uutta. Tempo-hankkeessa kehittämämme valmennusmalli edistää ulkomaalaistaustaisten yrittäjyyttä ja työuraa mutta vaatii runsaasti resursseja, kuten aikaa ja sitoutumista. Hankkeen aikana valmennusmallia jalkautetaan ohjauksen ja neuvontatyön ammattilaisille työpajoissa ja verkkomateriaalin avulla. Valmennusmallin muokkaus on vielä kesken. Tavoitteena on löytää työkaluja, joiden avulla kohtaaminen ja syventyminen onnistutaan sulauttamaan työnhaun ja yritysneuvonnan nopeampaiseen ohjaus- ja neuvontatyöhön.

Tempo-hanke tukee työnantajia kansainvälisten työyhteisöjen rakentamisessa

Laura Keihäs

Yksi Humakin ja Varsinais-Suomen Yrittäjien yhteisen Tempo (ESR) hankkeen tavoitteista on työnantajien tukeminen kansainvälistymisessä. Ennen koronapandemiaa Tempo järjesti yhteistyössä Turun kaupungin Osaamiskeskuksen kanssa rekrytointitilaisuuksia, joissa kansainväliset osaajat ja työnantajat kohtasivat. Korona siirsi Tempon toiminnan verkkoon, mutta hankkeessa on jatkettu työnantajien tarpeiden kartoittamista, tuettu työnantajien ja työnhakijoiden virtuaalisia kohtaamisia sekä valmisteltu tietopakettia kulttuurisesti moninaisten työyhteisöjen tueksi.

Työvoimapula on todellinen haaste monilla aloilla

Suomen väestö vanhenee, ja työikäisten määrä vähenee. Jo nyt esimerkiksi Varsinais-Suomessa väestönlisäys tapahtuu yksinomaan maahanmuuton kautta. Osaavista työntekijöistä on yhä enemmän pulaa, joten maahanmuutolla ja kansainvälisillä osaajilla on kasvava merkitys Suomen hyvinvoinnille ja kilpailukyvyille.

Tempo kohtaa yritykset toivovat, että kansainvälisten osaajien työlupiin liittyvät prosessit saadaan nykyistä nopeammiksi ja sujuvammiksi. Se on myös yksi työ- ja elinkeinoministeriön (2020) Talent Boost toimenpideohjelman tavoitteista. Lisäksi on tärkeää, että Suomessa jo asuvat kansainväliset osaajat saadaan mahdollisimman nopeasti työelämään, mikä tukee integraatiota.

Ennen koronapandemiaa monilla aloilla oli pulaa työntekijöistä. Varsinais-Suomessa työvoimapulasta kärsivät esimerkiksi rakennusala, kone- ja metalliala, sosiaali- ja terveysala, siivousala, jakelu- ja kuljetusala, ravintola-ala, maatalous- ja puutarha-ala sekä tietoliikenne ja tietotekniikka, puhelinmyynti, vartiointi, kotiapu, varhaiskasvatus ja erityisopetus (Ammattibarometri 2020). Osaajapula ei ole kadonnut koronan myötä, vaan se rajoittaa edelleen monien yritysten kasvua ja liiketoiminnan kehittymistä (Turun kauppakamari 2020). Ilman riittävää maahanmuuttoa työvoimaa ei siis ole jatkossa tarpeeksi, joten yhteiskunnan kulttuurinen moninaisuus tulee lisääntymään.

Kulttuurinen moninaisuus lisää yritysten menestymistä mutta vaatii panostusta

Tutkimusten perusteella kulttuurinen moninaisuus lisää yritysten menestymistä, luovuutta, innovaatioita, kieliosaamista, kansainvälistä imagoa, asiakastyytyväisyyttä ja uusien toimintatapojen syntymistä (Lorenzo ym. 2018). Eurooppalaisista yrityksistä, joilla on monimuotoisuusstrategia, noin 60 prosenttia arvioi siitä olevan hyötyä liiketoiminnalleen (European Business Test Panel).

Korkean osaamistason maahanmuuton vaikutukset työmarkkinoihin ovat pelkästään positiiviset sekä muuttajille että kantaväestölle (Sorsa 2020). Myös pakolaisten vastaanottamiseen ja kotouttamiseen käytetyt rahat palautuvat yhteiskunnalle lähes kaksinkertaisina viidessä vuodessa (Legrain 2016).

Kulttuurisen moninaisuuden hyödyntäminen edellyttää kuitenkin koko työyhteisöltä erilaisuuden ymmärtämistä, hyväksymistä ja arvostamista. Lähtökohtana moninaisuuden huomioinnissa on työntekijöiden yhdenvertainen kohtelu.

Suomen kansainvälistyessä yritykset tarvitsevat jatkossa yhä enemmän moninaisuusosaamista ja taitoja kulttuurisesti moninaisen työyhteisön johtamiseen. Tempo-hankkeessa kehitetään työnantajille tietopakettia kulttuurisesti monimuotoisen työyhteisön rakentamiseksi. Tietopaketissa on käytännön vinkkejä liittyen kansainvälisten osaajien rekrytointiin ja valintaan, kaksisuuntaiseen perehdytykseen, asettautumisen tukeen, työhyvinvointiin ja yhdenvertaisuuden toteuttamiseen työyhteisössä.

Vinkkejä työnantajille

Tempo-hanke ylläpitää myös Toissä täällä sivustoa (www.toissataalla.fi), jonka tarkoituksena on tukea työnantajia kansainvälisten osaajien rekrytointiin ja palkkaukseen liittyvissä kysymyksissä. Sivustolla on esimerkiksi muis-tilista rekrytointin tueksi, linkit työlupa-asioihin ja neuvontapalveluihin sekä tietoa erilaisista vaihtoehdoista palkkaamisen tueksi, kuten työkokeilusta, palkkatuesta, työllisyyden Turku- lisästä, työharjoittelusta ja oppisopimuksesta.

Töissä täällä sivustolla on tietoa myös Turun seudun monikulttuurisista yhdistyksistä, joista työnantajat voivat löytää työntekijöitä. Kansainvälisiä osaajia löytyy myös Turun korkeakouluista ja muista oppilaitoksista. Töissä täällä sivustolla on oppilaitoksiin ja niiden rekrytointipalveluihin johtavat linkit, joiden kautta työnantajat voivat ilmoittaa avoimista tehtävistä.

Tempo-hanke on ollut aktiivisesti mukana myös yritysten kansainvälistymiseen liittyvässä tiedotus- ja vaikuttamistyössä yhdessä Turku Business Regionin, Osaamiskeskuksen, Business Finlandin, maahanmuuttajayhdistysten sekä Helsingin seudun ja Turun kauppakamarien kanssa. Yhteistyössä on järjestetty muun muassa Talent Boost Breakfast tilaisuuksia yrityksille sekä lanseerattu Turun seudulla Menestyvä monikulttuurinen yritys kampanja ja Talent Boost mittaristo (Helsingin seudun kauppakamari 2020), jonka avulla yritykset pystyvät itse arvioimaan ja kehittämään omaa kansainvälistymistään.

Tempo-hankkeen kotisivu:

<http://tempo.humak.fi/>

Lähteet

Ammattibarometri. 2020. Ammattibarometri I/2020. Viitattu 9.11.2020. <https://www.ammattibarometri.fi/>

Helsingin seudun kauppakamari. 2020. Menestyvä monikulttuurinen yritys. Viitattu 9.11.2020. <https://helsinki.chamber.fi/kansainvalistyminen/palvelut-kansainvalistyvilleryityksille/menestyva-monikulttuurinen-yritys/>

Legrain, Philippe. 2016. Refugees work. A humanitarian investment that yields economic dividends. Tent.org

Lorenzo, Rocío, Voigt, Nicole, Tsusaka, Miki, Krentz, Matt & Abouzahr, Katie. 2018. How diverse leadership teams boost innovation. Viitattu 8.11.2020. <https://www.bcg.com/en-us/publications/2018/how-diverse-leadership-teams-boost-innovation.aspx>

Sorsa, Tiia (toim.). 2020. Kestävän väestönkehityksen Suomi. Väestöliiton väestöpoliittinen raportti 2020. Helsinki: Väestöliitto.

Turun kauppakamari. 2020. Osaajapula ei ole kadonnut koronan myötä. Viitattu 8.11.2020. <https://turunkauppakamari.fi/2020/10/02/osaajapula-ei-ole-kadonnut-koronan-myota/>

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2020. Talent Boost toimenpideohjelma. Viitattu 9.11.2020. <https://tem.fi/talent-boost>

Älyväläyksestä hankkeeksi:

Rikostaustaisten nuorten aikuisten puheen, kielen ja vuorovaikutuksen vaikeudet

Päivi Rainò

Työskennellessäni välillä rikostaustaisten henkilöiden arjen tukemiseen paneutuvassa Silta-Valmennusyhdistyksessä aloin pohtia sitä, miksi ihmeessä kielellistä erityistukea tarvitseville henkilöille – joita rikostaustaisten joukossa tunnistetaan olevan

huomattavan suuri osuus – tuotetaan runsaasti selkokielellä laadittuja kirjallisia opasteita ja tiedotteita. Kielentutkimuksen näkökulmastahan ensisijainen vuorovaikutuksen muoto olisi puhuttu (tai viitottu) kieli. Löysin lähimmät hypoteesiani tukevat kollegat Isosta-Britanniasta, mutta he

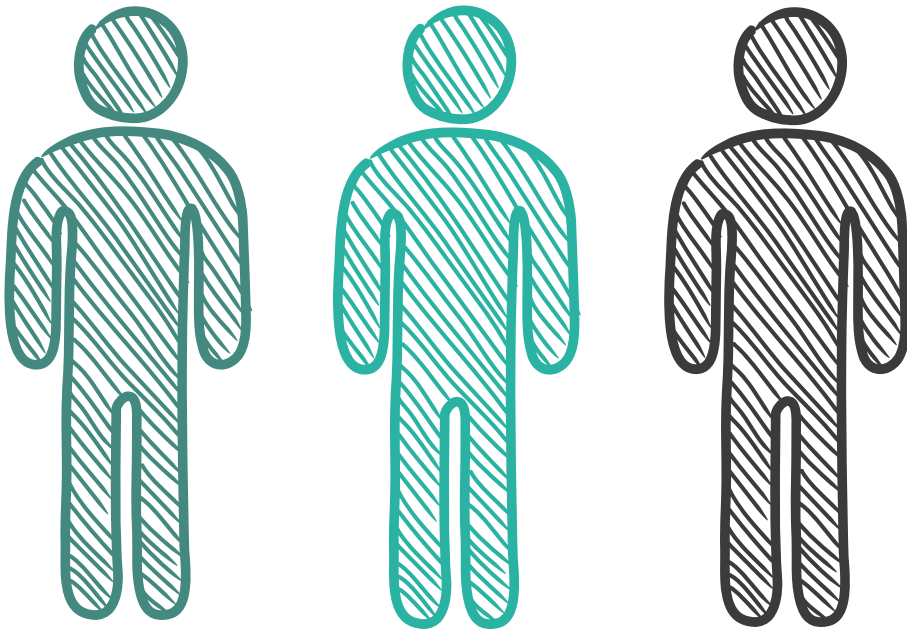
edustivat lingvistin näkökulmasta vierustieteitä, logopediaa. Niinpä otin yhteyttä Helsingin yliopistossa työskentelevään yliopistonlehtoriin ja puheterapeuttiin, dosentti Seija Pekkalaan. Siitä alkoi kehkeytyä yhteinen hankkeemme, jota olemme tänä vuonna päässeet toteuttamaan. Ja olemme huomanneet ratsastavamme tutkimuksen aallonharjalla, mutta olemme vasta irtautuneet rannasta, ja edessä on suuri valtameri.

Lähdimme heti alkuvuodesta vierailemaan vertailukehittämistarkoituksessa paikkaan, johon olin aikoinani ottanut yhteyttä, nimittäin Lontoossa sijaitsevaan The Royal College of Speech and Language Therapists yhdistykseen (RCSLT). Yhdistys on sattumoisin ensimmäisiä puheterapia-alan toimijoita maailmassa, joka on kehittänyt rikosseuraamusalan työntekijöille verkkokoulutusmateriaalia rikostaustaisten henkilöiden puheen ja kielen häiriöiden tunnistamiseksi. Yhdistys onnistui saamaan työlleen heti alkuvaiheessa huomattavaa julkista ja yksityistä tukea. Tämä mahdollisti sen, että yhdistys saattoi julkaista, rahoittaa ja edistää alaan liittyvää tieteellistä ja pedagogista tutkimusta, mitä se edelleenkin aktiivisesti tekee.

Saimme vierailumme aikana todeta, että tutkimusaiheemme ja intressimme ovat erittäin ajankohtaisia. Oma tutkimusaiheemme ja hypoteesimme (joista voin kertoa enemmän vuodenvaihteen jälkeen) ovat myös saamassa vahvistusta paraikaa tekeillä olevasta kansainvälisestä tutkimuksesta niin Isosta-Britanniasta kuin myös Uudesta-Seelannista ja Australiasta.

Kuluneen vuoden aikana olemme työstäneet hankkeessamme systemaattisia kirjallisuuskatsauksia rikostaustaisten nuorten aikuisten puheen, kielen ja kommunikaation vaikeuksista. Hankkeemme aiheesta on jo tehty kaksi pro gradu tutkielmaa. Tavoitteenamme on nyt kerätä yhteen mahdollisimman laajasti saatavilla oleva ja kansainvälisesti julkaistu, erityisesti lingvististä ja logopedistä näkökulmaa edustava tieteellinen tieto aiheesta. Tekeillä on paraikaa useampikin julkaisu. Työmme siis jatkuu – samoin valtamerimatka. Kaikki on vasta alussa.

Kuva: Franco Figari. ”Pittura” (’Maalaus’).

Pelilliset elementit ja erilaiset videot elävöittävät Tempo-hankkeen verkko-opintoja Humakin Hoodlessa

Niina Autiomäki

Tempo-hankkeessa (1.3.2019–28.2.2022) kehitetään maahanmuuttajien yrittäjyyden ja työllistymisen polkuja Varsinais-Suomessa. Hanketta ovat toteuttamassa Humak ja Varsinais-Suomen Yrittäjät. Hankkeen yhtenä tuotoksena on verkko-oppimismateriaali, joka toteutetaan Humakin verkko-oppimisympäristöön, Hoodleen.

Hoodlessa oppimateriaaleja voidaan julkaista erilaisilla sähköisillä työkaluilla. Yksi niistä on H5P, jota hyödynnetään Tempo-hankkeessa kehitettävissä verkko-opinnoissa. Muita hankkeessa hyödynnettäviä välineitä ovat esimerkiksi piirros- ja haastatteluvideot. Verkko-opintojen kehitystyö on tällä hetkellä suunnittelu- ja kartoitusvaiheessa. Materiaalia kehitetään yhteistyössä eri tahojen kanssa ja

jatkokehitetään pilotoinnissa saadun palautteen perusteella.

Tempo-hankkeessa opillistettava materiaali itsessään on osin vaikeaselkoista. Hankkeen kohderyhmä, maahanmuuttajat, on heterogeeninen joukko, jonka jäsenillä on erilaiset opiskelutaustat ja tietotaidot yrittäjyydestä muutoinkin. Se, mitä yrittäjyys merkitsee toisaalla, saattaa olla jotakin aivan muuta kuin Suomessa. Näitä kapeikkoja pyritään avaamaan Tempossa kehitettävässä verkko-opintomateriaalissa. Saavutettavuuteen paneudutaan monitasoisesti, ja näin helpotetaan oppijan omaa yrittäjätietä kulkua.

Erilaiset videot elävöittävät oppimiskokemusta. Erilaisten videoiden hyvänä puolena voidaan pitää niiden monikanavaista kerrontatapaa kuvan ja äänen avulla. Kuvat jäävät usein paremmin ihmisten mieleen. Alle kolmessa minuutissa pystytään kertomaan asia mielenkiintoisesti. Halutessaan videon voi katsoa uudelleen tai siinä voi palata johonkin tiettyyn kohtaan. Videot voidaan toteuttaa myös monikielisesti, esimerkiksi suomeksi, selkosuomeksi ja englanniksi. Piirrosvideoiden avulla pystytään tarinallistamaan erilaisia prosesseja visuaaliseen muotoon ja näin jäsentämään monimutkaisia asioita. Haastatteluvideoiden vahvuuksina ovat ihmisen läsnäolo, kokemusasiantuntijuus sekä asioiden välittyminen ilmeistä, eleistä ja äänenpainoista. Interaktiiviset videot osallistavat oppijaa erilaisten tehtävien, painikkeiden ja kuvien tarkastelun avulla. Näin kokijasta tulee myös tekijä.

Pelilliset elementit sitouttavat oppijaa opinnoissa

Verkko-opinnoissa pelilliset elementit toimivat usein opiskelun edistymisen mittareissa erilaisina saavutuksina ja palkintoina, kuten osamismerkkeinä, ja myös kokonaan pelillistettyinä osioina. Pelillistetyt elementit ovat jo arkipäivää nuoremmille oppijoille suunnatuissa materiaaleissa, mutta niitä käytetään myös aikuisille suunnitelluissa verkko-oppimisympäristöissä ja opinnoissa. Pelillistetyt elementit toimivat verkko-opinnoissa usein parhaiten asiaan johdattelussa tai asian kertaamisessa ja ovat myös hyvä paikka harjoitella asioita turvallisessa ympäristössä. Verkko-oppimisympäristö mahdollistaa loputtoman määrän toistoja, ja pelilliset elementit tuovat näihin toistoihin mielekkyyttä. Pelillistetty materiaali lisää oppijan omaa toimijuutta ja sitouttaa oppijaa opintoihin. Pelillisuus voi olla myös osana interaktiivisia videoita, 360°-kuvia ja vastaavia tuotteita. Humakin verkko-opinnoissa H5P:llä tehdyt tuotteet ja niissä käytetyt pelimekaniikat ovat usein tuttuja niin oppijoille kuin verkko-opintoja tekeville tahoille. Tempon hankelaiset pohivat verkko-opintojen sisältöjä ja kohderyhmää, mikä mukautti sisältöjä visuaalisempaan suuntaan. Se myös karsi H5P-tuotepereheestä sellaiset tehtävät, jotka vaativat paljon kirjoittamista tai lukemista. Muutoinkin kieli pyrittiin pitämään selkeänä.

Tempo-hankkeen kohderyhmää ajatellen verkko-opinnot ovat vaivaton ja helppo tapa vahvistaa omaa yrittäjätietä omaan aika-tilaansa sopivana hetkenä. Automatisoidut verkko-opinnot ovat ajasta ja paikasta riippumattomia ja käytettävissä useimmilla laitteilla.

Digitaalinen oppimis- peli opetuksen tukena alakoulussa

Niina Autiomäki

PELIMO (1.1.2019–31.12.2020) on monipartnerinen ja moniammatillinen, Opetushallituksen rahoittama hanke. Siinä on kehitetty moninaisuuden opetuksen tueksi yhteiskuntaoppiin kaksikielisesti seuraavat tuotteet: mobiilipeli alakoulun 4.–6.-luokkalaisille, opettajan opas ja digitaalisen pelillistämisen opas. Hankkeessa olivat mukana Turku AMK, Humak ja Turun yliopisto. Vaikka kehitystyö ja pelin pilotointi tapahtuivat Turun alueella, tuotteet on tarkoitettu valtakunnalliseen käyttöön. Linkit kaikkiin tuotteisiin löydät artikkelin lopusta.

Taustatutkimuksesta pilotointiin – pelinkehityksen kaari

Kaksivuotisessa hankkeessa kehitettiin kahdelle alustalle (Android/iOS) kaksikielinen (suomi–ruotsi) mobiilipeli, joka toimii sekä älypuhelimella että tabletilla. Pelinkehitystyö aloitettiin tekemällä taustatutkimusta moninaisuuden kasvatuksen hyvistä käytänteistä Euroopassa.

Tästä saatiin taustoitusta jatkokehitysprosessia ajatellen. Yksi huomio oli se, ettei verrokimobiilipelejä ollut viljalti. Lähdimme siis eteneään melko tuntemattomalle maaperälle ennakkoluulottomasti. Innovaatiotyöpajoihin kutsuttiin alan asiantuntijoita, opettajia ja opiskelijoita. He pääsivät kertomaan aiheesta omia näkemyksiään sekä ideoimaan pelin sisältöjä ja hahmoja. Näitä ideoita lähdettiinkin jatkojalostamaan itse pelikäsikirjoitusvaiheessa.

Pelikäsikirjoitus on digipelin sydän

Pelikäsikirjoitus tehtiin moniammatillisesti. Kirjoitustiimiin kuului hankelaisia, jotka olivat muun muassa moninaisuuden asiantuntijoita, opettajia, pelinkehittäjiä ja sisällöntuottajia. Moninaisuuden opetuksessa käytetään usein hyväksi roolipelimäisiä keinoja, ja ne valittiinkin yhdeksi mobiilipelin rakenteeksi. Toiseksi mobiilipelistä haluttiin viihdyttävä ja pelillinen, joten pelillisiin elementteihin kiinnitettiin erityistä huomiota sisältöjen pedagogisuutta unohtamatta. Kolman-

tena valintana oli käsikirjoituksen adaptiivisuus: peli mukautuu pelaajan tekemien valintojen mukaan. Tähän päädyttiin siksi, että pelaaja viihtyi si pelin seurassa useammankin pelikerran verran. Pelin adaptiivisen luonteen vuoksi jokainen pelikerta voi olla erilainen.

Peliin käsikirjoitettiin kolme hahmoa, joiden elämää pelissä pelataan yhden päivän ajan. Pelihahmojen päivät risteävät, ja näin saadaan lisättyä peliin uppoutumista. Pelihahmot kirjoitettiin eri moninaisuuden teemojen näkökulmista. Pelin hahmojen dialogit muokattiin mobiilipeliin sopivan mittaisiksi, ja tyyliksi valikoitui puhekielimäisyys. Hankelaisten kesken käytiin vilkasta keskustelua erilaisten ilmaisujen käytämisestä, ja lopulta päädyttiin siihen, että kieli ei voi olla liian siloteltua. Peli kuvaa nuorten arkipäivää ja nostaa esiin sellaisia tilanteita, joihin nuori voi törmätä omassa elämässään.

Pelin ohjelmoinnista ja kuvituksesta

Käsikirjoituksen yhteydessä tehtiin ohjelmointiin ja kuvitukseen liittyvää kehitystyötä näiden alojen ammattilaisten kanssa. Moniammatillisessa työryhmässä oppii toisten ammattien lainalaisuuksia sekä myös sen, kuinka haluttua materiaalia saadaan tuotettua kustannustehokkaasti. Kuvituksen yhteydessä ajateltiin PELIMO-hankkeen kaikkia julkaisuja ja kotisivuja tuoteperheenä, ja niille luotiinkin yhtenäinen ilme. Yhtenäinen ilme helpottaa käyttäjää muun muassa löytämään pelin sovelluskaupasta.

Pilotointi parantaa oppimispelin käytettävyyttä

Oppimispelin pilotointi – kuten digitaalisen pelin pilotointi ylipäätään – on erittäin tärkeää. Pilotoinnilla parannetaan pelin käytettävyyttä sekä saadaan poistettua vikoja ja hienosäädettyä tuotetta muutoinkin. Pilotointien myötä muun muassa hienosäädettiin painikkeiden paikkoja, hidastettiin tiettyjä minipelejä ja dialogiosuoksia sekä lyhennettiin tekstimäärällisesti tiettyjä dialogeja. PELIMO-mobiilipeliä pilotoitiin Turun alueen alakouluissa ja tapahtumissa, joissa PELIMO-hanke kävi esittäytymässä. Näitä olivat muun muassa Kasvatustieteen päivät Joensuussa ja Pedaforum 2020 Oulussa. Koronatilanne muutti pilotointisuunnitelmaa etenkin keväällä 2020, jolloin koulupilotoinnit peruuntuivat ja ITK-konferenssi siirtyi tuonnemmaksi. Näillä näkymin PELIMO-hanke on matkaamassa ITK-konferenssiin keväällä 2021.

Hankkeessa tehdyt julkaisut ja tutkimus

Mobiilipelit julkaistiin syyskuussa 2020 juuri ennen hankkeen lanseeraustilaisuutta ja webinaareja, joissa pureudutaan hankesisältöihin. Mobiilipelin lisäksi hankkeessa kehitettiin opettajan opas mobiilipelin tueksi (julkaistaan myöhemmin myös ruotsiksi) sekä Digitaalinen pelillistäminen – Havaintoja PELIMO-oppimispelin kehitysprosessista / Digital spelifiering – Observationer av utvecklingsprocessen för PELIMO-lärospelen opas oman pelillistämisen tueksi ja pelillistämistä kiinnostuneille henkilöille.

Tämän lisäksi hankkeessa tehtiin myös pieni-muotoista tutkimusta, jonka oli tarkoitus olla esillä Minority Seminar 2020 tapahtumassa. Tutkimuksessa ovat mukana Turun yliopisto ja Humak. Koronatilanteen takia kyseinen tapahtuma peruuntui, mutta tutkimusta jatketaan edelleen.

Linkit:

Digitaalinen pelillistäminen – Havaintoja PELIMO-oppimispelin kehitysprosessista / Digital spelifiering – Observationer av utvecklingsprocessen för PELIMO-lärospelen: <https://www.humak.fi/julkaisut/digitaalinen-pelillistaminen-digital-spelifiering/>

Hankkeen kotisivut: <https://pelimo.turkuamk.fi/>

PELIMO-mobiilipeli:

Google Play: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.TUAS.PELIMO>

App Store: <https://apps.apple.com/us/app/id1532017160>

PELIMO- opettajan opas: <https://julkaisumyynti.turkuamk.fi/PublishedService?file=page&pageID=9&itemcode=9789522167576>

eKollega- -hanke tukee yksin- yrittäjien työhyvinvointia

Laura Keihäs

Humanistisen ammattikorkeakoulun ja Varsinais-Suomen Yrittäjien yhteisessä, ESR-rahoitteisessa eKollega-hankkeessa (1.9.2020–30.9.2021) kehitetään ja pilotoidaan verkossa toteutettavaa vertaismentorointia varsinaissuomalaisille yksinyrittäjille ja mikroyrittäjille. Hankkeen tavoitteena on yrittäjien työhyvinvoinnin ja tuottavuuden parantaminen sekä pysyvän e-vertaismentorointimallin rakentaminen. Syksyn 2020 aikana rekrytoidaan osallistuvat yrittäjät sekä suunnitellaan verkkotapaamisten sisällöt yrittäjien tarpeiden ja tavoitteiden pohjalta. Verkkoryhmien toiminta alkaa vuoden 2021 alussa. Pilottiin mahtuu mukaan 24 yrittäjää. Hankkeen päätteeksi arvioidaan e-vertaismentoroinnin vaikutuksia yrittäjien työhyvinvointiin ja tuotetaan sähköinen työkirja, jonka avulla yrittäjät voivat jatkossakin toteuttaa vertaismentorointia verkossa.

Yksinyrittäjät kaipaavat yhteisöä

Yksinyrittäjyys on 2000-luvun työelämän merkittävä trendi. Itsensä työllistäminen esimerkiksi kevytyrittäjänä ja freelancerina on jatkuvasti lisääntynyt yksinyrittäjien määrää Suomessa. Yksinyrittäjiä on nykyään reilusti yli puolet kaikista yrityksistä, yhteensä 182 000. Yli puolet yksinyrittäjistä kokee haasteita oman jaksamisensa kanssa. (Suomen Yrittäjät 2019.)

Yksinyrittäjän tärkein voimavara on yrittäjä itse. Onkin tärkeää, että yrittäjä pitää huolta omasta jaksamisestaan ja kehittää jatkuvasti osaamistaan. Yksinyrittäjillä ei ole työyhteisöä, jossa he pääsisivät jakamaan ajatuksiaan kollegojen kanssa. Näin ollen verkostot ja yrittäjäkollegojen tuki ovat yrittäjille tärkeitä voimavaroja työhyvinvoinnin ja jaksamisen kannalta.

Työhyvinvointi lisää tuottavuutta

eKollega-hankkeessa työhyvinvoinnilla tarkoitetaan sekä työssäjaksamista että työntekotapojen uudistamista. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa yksinyrittäjien henkilökohtaisia ja sosiaalisia voimavaroja sekä työhyvinvointia verkostomaisella, vertaistuellisella otteella. Hankkeen toiminta toteutetaan kokonaan verkossa, mikä mahdollistaa osallistumisen ketterästi eri puolilta Varsinais-Suomea. Hanketiimi fasiltoi verkkotapaamiset. Niihin hankitaan myös asiantuntija-alustuksia yrittäjien työhyvinvoinnin ja yritystoiminnan tueksi.

Tutkimusten mukaan työhyvinvointiin satsaaminen on taloudellisesti perusteltua: hyvinvointiva työntekijä on jopa 25 prosenttia tuottavampi kuin uupumusta kokeva työntekijä. Työn imu vahvistaa ja uupumus puolestaan heikentää tuottavuutta. (Esim. Ahola ym. 2018.)

Työhyvinvointia tukevat muun muassa ajan- ja stressinhallinta, omien tavoitteiden kirkastuminen, työnteon tapojen tehostuminen, omien vahuuksien ja voimavarojen tunnistaminen, ammattitaidon ja osaamisen kehittyminen, kannustava työyhteisö, riittävä palautuminen sekä työn ja yksityiselämän tasapaino (Manka & Manka 2018).

Vertaismentorointi tukee jaksamista ja kehittää osaamista

Vertaismentorointi on mahdollisuus yksinyrittäjien verkostoitumiseen, sosiaaliseen tukeen ja yhteisölliseen oppimiseen. Perinteisessä mentoroinnissa kokenut mentori opastaa ja ”siirtää” hiljaista tietoa kokemattomalle osapuolelle, aktorille. Vertaismentoroinnissa ideana on, että kaikilla osallistujilla on annettavaa toisilleen. Keskeistä on siis tasa-arvoinen suhde, jaettu asiantuntijuus ja dialogisuus.

Tällainen tasavertainen kohtaaminen on periaatteena myös eKollega-hankkeessa, jossa vertaismentoroinnin tavoitteena on sytyttää yrittäjän innostus jatkuvaan ammatilliseen kehittymiseen yritykseen ja omaan työhyvinvointiin liittyvien tavoitteiden avulla. Verkkoryhmissä keskeistä on yhdessä oppiminen, johon kaikki osallistujat sitoutuvat. Jokainen osallistuva yrittäjä tuo tapaamisiin omaa kokemustaan ja asiantuntemustaan sekä kehittää tavoitteellisesti omaa toimintaansa. Ryhmässä jaetaan sekä haasteita että hyviä käytäntöjä luottamuksellisessa ilmapiirissä.

Hankkeessa lähdetään yrittäjien tarpeista käsin: he määrittävät, mitkä osa-alueet tuottavat eniten haasteita ja mihin he tarvitsevat eniten tukea. Vertaismentorit kannustavat ja sparraavat toisiaan jakaen tietoa ja hyviä käytäntöjä. Näin kaikki osallistuvat yrittäjät saavat uusia ideoita sekä työssäjaksamiseensa että yritystoimintaansa.

eKollega-hankkeen kotisivut:

<https://ekollega.humak.fi/>

Hanketiimi:

Laura Keihäs, projektipäällikkö,
laura.keihäs(at)humak.fi, 050 5175 542

Markus Suomi, projektikoordinaattori,
markus.suomi(at)humak.fi, 050 3186 411

Hanna Tarvainen, projektikoordinaattori,
hanna.tarvainen(at)yrittajat.fi, 040 7511 166

Lähteet

Ahola, Salla, Eskelinen, Juha, Heikkilä-Tammi, Kirsi, Kuula, Markku, Larjovuori, Riitta-Liisa & Nuutinen, Sanna. 2018. Digisti työn imuun? – Tutkimus työhyvinvoinnin ja tuottavuuden yhteydestä finanssialan palveluyrityksessä. Aalto-yliopiston julkaisusarja CROSSOVER, 8/2018. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-60-8262-2>

Manka, Marja-Liisa & Manka, Marjut. 2018. Työhyvinvointi. 2. painos. Liettua: Alma Talent.

Suomen Yrittäjät. 2019. Yksinyrittäjäkysely. https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/yksinyrittajakysely_2019_0.pdf

Tukea urapolun suunnitteluun

Jari Klemola

Tuura-hankkeessa Humanistinen ammattikorkeakoulu, Hämeen ammattikorkeakoulu, Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Tampereen ammattikorkeakoulu toteuttivat yhdessä työvälaineitä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opiskelu- ja työelämävalmiuksia kehittäviksi opintokokonaisuuksiksi osana urasuunnittelutaitoja. Hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi kehitettiin kaksi kahden opintopisteen mittaista opintojaksoa (Askeleita urapolulla ja Steps in my career path) sekä oppaat harjoittelun tueksi. Molemmat opintojaksot ja oppaat ovat vapaasti ladattavissa DIGMA-oppimisympäristössä.

Askeleita urapolulla opintojakso

Opintojakson suunnittelun johtotähtenä oli saavutettavuuden ja esteettömyyden huomiointi tukea tarvitsevan opiskelijan tarpeet huomioon ottaen. Opintojakson aikana opiskelijalle muodostuu käsitys hänen omista vahvuuksistaan ja tulevaisuuden osaamisvaatimuksista. Hän myös pääsee vahvistamaan urasuunnittelutaitojaan. Opiskelija voi suorittaa opintojakson täysin itsenäisesti verkossa, mutta siihen suositellaan sisällyttämään lisäksi yksilöllistä ohjausta. Opettajien on myös tarvittaessa mahdollista lisätä sisältöön alakohontaista materiaalia.

Opintojakson materiaali ja tehtävät etenevät loogisesti jatkumona, jolloin opiskelija saa jatkuvasti hyvää rakennusmateriaalia oman

urasuunnittelunsa tueksi. Opiskelijalle muodostuu käsitys hänen omista vahvuuksistaan ja oman ammattialansa osaamisvaatimuksista. Opintojakso sisältää kaksi osiota ja kuusi oppimistehtävää. Ensimmäisessä osiossa (Osaaminen näkyväksi) kartoitetaan omaa osaamista, luonteen vahvuuksia ja henkilökohtaisen brändin rakentamista.

Opintojakson toisessa osiossa (Työelämä tuuksi) opiskelija perehtyy työnhaku- ja työelämätaitoihin sekä monimuotoisen työyhteisön ja yhdenvertaisuuden teemoihin. Tehtävien ja materiaalin kautta opiskelija saa tietoa, harjoitusta ja tukea työnhakutaitojensa kehittämiseen. Viimeisenä tehtävänä on koko opintojakson kokoava tehtävä, jossa opiskelija pohtii työelämänsä tulevaisuuden suuntaa.

Opintojaksossa on lisäksi Sinä riität osio, jossa tukea tarvitsevaa opiskelijaa rohkaistaan ja kannustetaan työelämätaitojen kehittämiseen. Osiossa esitetään erilaisia tekniikoita opintojen etenemisen avuksi ja opiskelijan eri elämäntilanteisiin sopivia linkkejä, joista löytyy apua tarpeen niin vaatiessa. Lisämateriaalina on myös yrittäjyyttä käsittelevä osio. Näissä osioissa ei ole suoritettavia tehtäviä, mutta opettajan on mahdollisuus lisätä niitä halutessaan.

Opintojakso toteutettiin avoimeen DIGMA-oppimisympäristöön. Oppimisen monipuolinen tukeminen ja saavutettavuus on toteutettu verkko-oppimisympäristön sallimissa rajoissa. Materiaalin ja tehtävien lisäksi toteutuk-

Tervetuloa ottamaan askeleita omalla urapolullasi!

Katso animoitu video, jossa pohditaan mitä on uraohjaus

Mitä ammattikorkeakoulujen uraohjaus on opiskelijalle? Humanistinen ammattikorkeakoulu. Videon kesto: 3:27 min.

Askeleita urapolulla-opintojakson johdantovideo.

Harjoittelun tueksi tehtyjen oppaiden ovet.

sen valmistamisessa suuren osan muodostivat opetusvideoiden laadinta sekä tekstityksen suunnittelu ja toteutus. Videoiden vaihtoehtona tarjolla on myös PDF-muotoinen aineisto. Opiskelijoilta saadun palautteen mukaan erityisesti materiaalin ja tehtävien monipuolisuus koettiin hyvin toimivaksi.

Opintojaksosta räätälöitiin englanninkielinen versio Steps in my career path. Opintojakson sisältö on suunnilleen samanlainen kuin vastaavan suomenkielisen opintojakson. Englanninkielisessä opintojaksossa yrittäjyyden osuus on laajempi – se sisältää myös tehtäviä. Lisäksi opintojaksolla perehdytään enemmän suomalaiseen työympäristöön ja kulttuuriin.

Molempia opintojaksoja voi tarjota osana vapaasti valittavia opintoja. Tällöin opiskelijat voivat suorittaa opintojakson omasta kiinnostuksestaan ja saavat siten lisää ohjausta urasuunnittelutaitoihinsa. Humak ottikin opintojakson tarjontaansa osaksi vapaasti valittavia opintoja. Suomenkielinen opintojakso on ollut tarjolla syksystä 2020 lähtien, ja englanninkielistä opintojaksoa tarjotaan kevästä 2021 lähtien. Opintojaksojen sisältö ja tehtävät soveltuvat hyvin myös osaksi jotakin jo valmiina olevaa opintojaksoa, esimerkiksi työelämävalmennusta tai harjoitteluvaihtoa.

Oppaat harjoittelun tueksi

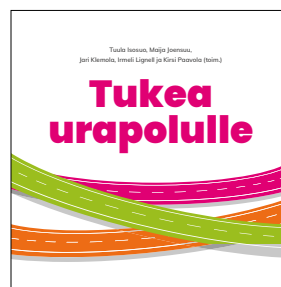
Hankkeessa tuotettiin harjoittelua tukeva aineisto kolmen oven periaatteella. Oppaat ovat muistilistanomaisia, tiiviitä ja helposti omaksuttavia aineistoja, joista on saatavissa apua tukea tarvitsevan opiskelijan harjoitteluun. Oppaissa käydään läpi harjoittelun eri vaiheita: ennen harjoittelua, harjoittelun aikana ja harjoittelun jälkeen. Oppaat on suunnattu erikseen opiskelijalle, AMK-ohjaushenkilöstölle ja työnantajan edustajalle. Näissä kussakin näkökulma on hieinan erilainen mutta tähtää tukea tarvitsevan opiskelijan harjoittelun onnistumiseen.

Oppaisiin on muistilistan ja muun tekstimuotoisen informaation lisäksi sisällytetty podcasteja. Niissä on haastateltu työelämän harjoitteluohjaajia, harjoittelusta vastaavia opettajia ja harjoittelussa olleita opiskelijoita. Oppaissa on myös piirrosvideoita, joissa kannustetaan työelämän edustajaa ja tukea tarvitsevaa opiskelijaa harjoittelun toteutumisessa.

Linkit:

Askeleita urapolulla- ja Steps in my career path opintojaksot : <https://moodle.amk.fi/course/view.php?id=418>

Oppaat harjoittelun tueksi: <https://moodle.amk.fi/course/view.php?id=344>

Voit lukea Tuura-hankkeesta tehdyn julkaisun osoitteessa:

<https://www.humak.fi/julkaisut/tukea-urapolulle/>

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Yhdessä jaetut tarinat

Anniina Aunola

KuoHuLab-hankkeessa merkittävässä osassa olivat osallistujien omat kokemukset, tarinat ja kertomukset. Hankkeen aikana saimme kuulla, lukea ja nähdä niin viittottuina kuin teatterin näyttämöllä kertomuksia elämän tärkeistä asioista. Toisten ihmisten kanssa jaettuina tarinoiden merkitykset avautuivat myös kertojille itselleen uudella tavalla. Vahvemman yhteyden saaminen omaan tarinaan lisää aina mahdollisuutta kokea laajempaa yhteyttä myös toisiin.

Kuopion kaupungin ja Humakin yhteistyöhankkeessa työskenneltiin työikäisten kuopiolaisten parissa vertaisryhmäajatuksella. Välillä eri ryhmiä tuotiin myös yhteen, ja usein osallistujien kommenttina oli, miten yllättävän paljon yhteistä ihmisillä voi elämäntilanteestaan tai taustastaan huolimatta olla. Osallisuuden kokemuksen vahvistaminen oli työskentelyn lähtökohta. Hankkeessa mahdollistuivat yhdessä tekeminen, ryhmäytyminen ja luottamuksen rakentaminen, minkä

jälkeen oli helpompaa edetä esimerkiksi kuntoutuksen tavoitteiden suuntaan.

Erilaisia ajatuksia ja tarinoita kerättiin heti hankkeen alussa videolle, podcast-muotoon ja manifestiksi. Kun hankkeen yhteisöteatteriprojektin osallistujat aloittivat käsikirjoituksen työstämisen esitykseensä, he jututtivat ihmisiä linja-autoreitillä numero 16. Näin ryhmä sai paitsi aineksia esitykseensä nimeltä Karma myös nimensä: Reitti16. Monet hankkeen aika-

na syntyneet tekstit saivat alkunsa keskusteluista, elämän kokemusten ja tuntemusten jakamisesta. Ne kuvasivat erilaisia tilanteita ja ajanjaksoja kertojien elämässä. Kaikkia tekstejä eivät kirjoittaneet kertojat itse, vaan hankkeen työntekijät toimivat tarinoiden kirjureina. Lastensuojelun jälkihuollon nuortenryhmässä rakennettiin runoutta annettuja lauseita jatkamalla. Samalla tekniikalla päihde- ja mielenterveyskuntoutujien ryhmissä kirjoitettiin eripituisia ja tyyliä vaihtelevia proosatekstejä. Tekstejä syntyi myös hankkeen aikana toteutetuissa biisipajoissa. Pajoihin saattoi osallistua kuka vain; lähtökohtana oli vain valmius kokeilla ja tehdä yhdessä. Liikkeelle saatettiin lähteä yksinkertaisesti esimerkiksi kahdesta mieleen tulleesta sanasta, joista muodostettiin lauseita ja lopulta säkeistöjä. Hankkeen aikana syntyivät myös kansallislaulut niin Jynkän kaupunginosalle kuin Muuruveden kylälle.

Ulkopuolisuus vaikutti olevan monelle hankkeen osallistujalle tuttua. Joillekin osallistujille myös marginaalisuus tuntui tärkeältä, omalta identiteetiltä. Ulkopuolisuuden kokemuksen lisäksi teksteissä käsiteltiin usein yksinäisyyden teemoja. Hankkeen toimintaa toteutettiin ottaen erityisesti huomioon ihmiset, joiden oli vaikea lähteä kotoaan liikkeelle hyvin erilaisista syistä. Ryhmäkoot pyrittiin pitämään pieninä ja tilanteen mukaan joustavina, jos esimerkiksi joku halusi tuoda mukanaan ystävänsä tai tukihenkilönsä.

Oli tärkeää kuulla ihmisiä, jotka olivat valmiita jakamaan ajatuksiaan ja kokemuksiaan. Kehittämistyön kannalta oli merkittävää saada osallistujien omia kuvauksia ilmiöistä, joista usein puhutaan vain hankekielellä hankeihmisten toimesta. Mitä ihmisille tarkoittavat arjessa esimerkiksi työ- ja toimintakyvyn haasteet tai osallisuuden tukeminen? Moni osallistuja nosti esiin merkityksellisinä kokemukset hetkistä, joihin on saanut olla oma itsensä. Yhteisöllisyyden kokemukset syntyivät tilanteissa, joissa tämä kokemus yhdistyi erilaisuuden hyväksymiseen myös muissa.

KuoHuLab-hankkeen päätösseminaarin aiheena oli Vertaisuus, yhteys ja yhdessä oppiminen. Hankkeeseen osallistuneet jakoivat päivän aikana kokemuksiaan tarinoiden ja taiteen kautta sekä järjestivät seminaarivieraille toiminnalliset työpajat. Tapahtuman tavoitteena o

antaa tilaa ainutlaatuisuudelle sekä niiden ihmisten sanoille ja viittomille, joista seminaareissa usein puhutaan mutta jotka harvoin ovat itse äänessä.

Minä olen tosikko
kummallinen
tai vähintäänkin outo
tai niin ainakin muut ajattelevat
ja niinhän minä olin

tänään aion mennä suihkuun
haluan pestä pois tämän ihmisen kehon
kokonaan

minun olisi pitänyt syntyä hevoseksi
vapaaksi
itsenäiseksi
villihevoseksi

Ote Reitti16-esityksen monologista.

OmaKehu – syrjäytymiskierteen katkaiseminen sanataiteen keinoin

Arto Lindholm

Yhdenvertaisuuden edistäminen on Humakin arvojen ytimessä. Tämän vuoksi myös Humakin hanketoiminta painottuu ”pehmeiden” yhteiskunnallisten arvojen edistämiseen. Itse aloin osallistua Humakin hanketoimintaan vuonna 2015. Sen jälkeen olen työtovereitteni kanssa suunnitellut ja toteuttanut osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja kulttuurin saavutettavuutta edistäviä hankkeita. Tällaisia ovat olleet muun muassa Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin, Lähellä lähiössä, Miesten vuoro, Festaripörssi ja Sanoittamalla kaupunginomitajaksi.

Näillä hankkeilla on ollut monia yhteisiä piirteitä. Kaikissa on tehty jotakin hyvää yhteiskunnassa taiteen ja kulttuurin keinoin sekä pyritty saamaan mukaan nekin, jotka eivät yleensä osallistu. Hankkeilla on aina ollut kaksoistarkoitus: lievittää havaittua ongelmaa yhteiskunnassa sekä tuottaa uutta tietoa yhteisöpedagogien ja kulttuurituottajien ammattialoille toimintatutkimuksen hengessä – toisin sanoen kehittäminen ja tutkiminen on nivottu toisiinsa. Kaikissa hankkeissa on yhdistelty sekä yhteisöpedagogien että kulttuurituottajien aloilla tarvittavaa osaamista ja sukupuoli- ja maahanmuuttajanäkökulmat on nostettu tärkeään rooliin.

OmaKehun toimenpiteet

Nimesimme uusimman hankkeemme OmaKehuksi. Hankkeessa parannetaan sanataiteen keinoin syrjäytymisvaarassa olevien miesten asemaa työmarkkinoilla ja elämässä yleensäkin, joten se jatkaa osallisuuden edistämisen perinnettämme. Jokainen hankkeen osallistuja saa itselleen henkilökohtaisen ”taitovalmentajan”, jonka avulla voimaantu-

misprosessia johdetaan askel kerrallaan kohdatti työ- tai opiskelupaikan hakemista. Lopuksi jokaiselle osallistujalle luodaan tyylikäs, sähköinen työhakuportfolio. Taitovalmentajiksi värvätään ensisijaisesti yhteisöpedagogiopiskelijoita, mutta he voivat olla muitakin auttamishaluisia henkilöitä. Taitovalmentajat koulutetaan tehtäviinsä. Euroopan sosiaalirahasto tukee OmaKehun toteuttamista. Hanke alkoi lokakuussa 2020 ja päättyy maaliskuussa 2023.

Hankkeen toiminnallisessa osassa 1) järjestetään aforismi- ja mottotyöpajoja, 2) kootaan ”äijätarinoita” äänikirjaksi, e-julkaisuksi ja podcasteiksi, 3) sanoitetaan lauluja ammattimusiikon johdolla ja 4) harjoitellaan ilmaisutaitoja Nuuksion leiritulilla. Sanataide vahvistaa osallistujia ja tarjoaa ensimmäisen askeleen syrjäytymiseen johtavan kierteen katkaisemiseen. Sanaa ”taide” ei tässä hankkeessa kuitenkaan välttämättä mainita kertaakaan, vaikka hanke nojautuu sanataiteen menetelmiin. Näin toimitaan siksi, että taiteesta puhuminen luo monille mielikuvan omalle kokemusmaailmalle vieraasta ja snobistisesta toiminnasta. Aforismien, mottojen, laulujen sanojen ja tarinoiden kehittelyyn ei myöskään mennä suoraan vaan helpojen lämmittelytehtävien kautta. Humakin sanataiteeseen erikoistuneilla lehtoreilla on työkalupakissaan erilaisia toimintamalleja sen suhteen, kuinka sanataidepajoissa edetään portaittain tasolta toiselle. Näitä työkaluja jatkokehitellään hankkeessa juuri tälle kohderyhmälle sopiviksi.

Kohderyhmän tavoittaminen ja TKI-perustainen oppiminen

Syrjäytymisvaarassa olevien miesten tavoittaminen ei ole helppo tehtävä mutta ei mahdotonkaan. Ensisijaisesti miehet tavoitetaan niiden yhteisökumppaneittemme kautta, jotka toimivat pitkäjänteisesti kohderyhmän kanssa. Hanke ei kuitenkaan tarjoa mahdollisuuksia pelkästään jo palvelujen piirissä oleville miehille vaan pyrkii löytämään myös tukiviidakon ulkopuolelle jääneet. Tämä on mahdollista vain innovatiivisen, jalkautuvan sissimarkkinoinnin keinoin. Käynnistämme yhteistyön tunnettujen, oikein valittujen sosiaalisen median persoonien kanssa. Heidän kanssaan suunnitellaan näytettäviä markkinointitapahtumia, joihin liitetään pieniä, humoristisia haastetehtäviä, kuten ”tule painattamaan itsellesi oma t-paita, jossa lukee Kansainvälinen väliinputoaja”.

Hanke on suunniteltu siten, että se sisältää paljon mielenkiintoisia tehtäviä sekä perustutkintoa että ylemmän ammattikorkeakoulun tutkintoa suorittaville opiskelijoille. Taitovalmentajana toimiminen sisällytetään yhteisöpedagogien perustutkinnon opintoihin, ja itse taitovalmentajuutta tutkii ylemmän tutkinnon opinnäytetyöntekijä. Hankkeessa on lukuisia muitakin opinnäytetyömahdollisuuksia. Esimerkiksi yhteistyöverkoston kokoaminen, sissimarkkinointi ja hankkeen tulosten evaluointi ovat tärkeitä tehtäviä, joihin etsitään opinnäytetyöntekijöitä paraikaa.

Omakehu

into

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Mockup-kuvia hankkeen sloganeilla varustetuista paidoista.

Biisisanoittamo – sanoituskilpailuista yhteisölliseksi sanoitusalustaksi?

Niina Bruun ja Antti Peltari

Lähellä lähiössä hankkeessamme syntyneen Biisisanoittamo-konseptin (ex-Biisihautomon) pohjalta on nyt toteutettu kolme hyvin onnistunutta osallistavaa sanoituskilpailua. Niihin osallistui sellaisia kansalaisia, jotka eivät ehkä edes aiemmin olleet ajatelleet, että voisivat kirjoittaa sanoituksia. (Jääskeläinen 2020, 124.) Ilman näitä kilpailuja moni kiinnostava tarina olisi voinut jäädä kokonaan kuulematta.

Keväällä 2020 Biisisanoittamon ja Beatles LIFE hankkeen järjestämään sanoituskilpailuun osallistui noin 130 sanoitusta. Voittajasanoituksesta tehtiin kappale, mutta myös muut kilpailuun osallistuneet toivoivat, että heidän sanoituksensa sävellettäisiin. Kilpailussa viidenneksi tulleet sanoittajat Hanna Littow ja Pekka Juopperi sanoivat haastattelussa (Bruun 2020), että olisi ollut mukavaa, jos vaikka kolme parasta sanoitusta oli-

si sävelletty. Tästä heräsi kysymys siitä, kuinka voisimme hyödyntää muita kilpailuun osallistuneita sanoituksia. Vai voisiko Biisisanoittamo-konseptiamme kehittää jopa yhteisölliseksi sanoitusalustaksi, joka yhdistäisi noviisisanoittajat ja ammattimuusikot?

Sanoitusalustalle olisi kysyntää

Yksi sanoituskilpailun tämänvuotisista tuomareista, ammattimuusikko Riikka Keränen (2020), rohkaisi Biisisanoittamon Facebook-sivuilta löytyvässä videotervehdyksessään sanoittajia ottamaan yhteyttä muusikoihin ja tarjoamaan sanoituksiaan näille. Muusikot voisivat hyvinkin inspiroitua uusista lyriikoista ja luoda sävellyksiä niiden ympärille. Muusikoiden yhteystietojen löytäminen netistä on kuitenkin työlästä ja aikaa vievää eikä aina edes mahdollista. Niinpä yhteisöllinen sanoitusalusta tarjoaisi nopeam-

man tien yhdistää harrastajäsanoittajat ja ammattimuusikot.

Biisisanoittamon sanoitusosalusta auttaisi harrastajäsanoittajia tarjoamaan sanoituksiaan suoraan muusikoille sävellettäviksi. Sanoitusosalustalta ammattimuusikot voisivat itse ottaa suoraan yhteyttä lyriikoiden tekijöihin ja sopia sanoitusten käyttöoikeuksista. Konsepti voisi sisältää erilaisia sanoittajille luotuja palautusaloitusta musiikin tyyllajitoiveen ja/tai sanoituksen aihepiirin mukaan. Hienoa olisi, jos alustalla voisi esimerkiksi kerran kuu-kaudessa olla päivystävä säveltäjä/muusikko. Hänelle sanoittajat voisivat täsmäpalauttaa biisisanoituksiaan ja saada niistä online-palautetta – mahdollisesti jopa lähettää sanoituksia, joiden uskoisivat sopivan juuri tälle kyseiselle artistille. Tämä nostaisi alustamme kiinnostavuutta huomattavasti. Tätä kautta voisi rakentua aivan uudenlainen vuoropuhelu- ja keskusteluverkosto tukemaan ja monipuolistamaan musiikkiteollisuuttamme. Ainakaan hyvät sanoitukset eivät jäisi niin suurina pinoina pöytälaatikoihin pölyttymään. Konseptin mahdollisuudet selviävät ainoastaan kokeilemalla.

Miten konseptia voidaan hyödyntää?

Biisisanoittamo-kilpailulla on jo vakiintuneet viestintäkanavat ja toimintatavat. Kilpailulla on myös jo valmiiksi tunnettavuutta, ja se on saanut huomiota useissa medioissa ympäri Suomen. (Jääskeläinen 2020, 125.) Konseptilla olisi siis erinomaiset lähtökohdat laajenemiseen. Sanoitusosalusta voitaisiin luoda Biisisanoittamon nettisivuille, joilta se löytyisi helposti. Alustan lanseerauksen voisi sijoittaa tulevaisuudessa jonkin uuden Biisisanoittamo-kilpailun yhteyteen, jolloin se saisi parhaiten näkyvyyttä.

Humak voisi tehdä yhteistyötä esimerkiksi Sibeliuksen Akatemian ja Taideyliopiston kanssa. Se voisi myös tarjota alustaa musiikkialan opiskelijoiden ja jo muusikoiksi valmistuneiden käyttöön. Näiden tahojen lisäksi Biisisanoittamo voisi lähestyä edellisten kilpailuiden tuomareita ja muita kontaktejaan ja markkinoida alustaa heille. Myös levy-yhtiöitä voisi lähestyä asian tiimoilta.

Kokeilukulttuuri on toiminut Biisisanoittamon hankkeissa alusta alkaen, ja sitä voisi käyttää myös sanoitusosalustan luomisessa. Ammattimuusikon ottaminen projektiin mukaan jo ideointivaiheessa olisi tärkeää. Näin saisimme kerättyä tietoa siitä, mitä hyötyä sanoitusosalustasta on ammattimuusikoille ja kuinka voisimme muotoilla siitä heitä kiinnostavan palvelukonseptin.

Biisisanoittamon toteuttamien sanoituskilpailuiden suosio osoittaa, että suomalaisilla on paljon omakohtaisia tarinoita kerrottavanaan. Toivommekin, että pystyisimme luomaan yhteisöllisen sanoitusosalustan, joka auttaisi hyvien sanoitusten päätymisessä osaavien säveltäjien hyppysiin ja sitä kautta myös laajemman yleisön kuultaviksi.

LÄHTEET:

Bruun, Niina. 2020. Haastattelussa: Hanna Littow & Pekka Juopperi (Jos talvi katoaa). Blogiteksti. Viitattu 15.11.2020. <https://biisisanoittamo.fi/2020/07/27/haastattelussa-hanna-littow-pekka-juopperi-jos-talvi-katoaa/>

Jääskeläinen, Jaakko. 2020. Biisisanoittamosta on moneksi – kehittävä harjoitteluni Sanoittamalla kaupunginostajaksi hankkeessa. Teoksessa Hautio, Minna, Iso-Aho, Juha, Lindholm, Arto & Peltari, Antti (toim.) Sanoittamalla kaupunginostajaksi – kokeimuksia laulusanoituskilpailusta, 215–216.

Keränen, Riikka. 2020. Terveiset Biisisanoittamon kilpailuun osallistuneille. Äänitiedosto. Biisisanoittamon Facebook-sivut. Viitattu 15.11.2020. <https://www.facebook.com/1754402458142463/videos/577035249907736>

Mihin kaikkeen biisisanoittaminen taipuu?

Antti Peltari

Olemme korkeakouluna toteuttaneet nyt kolme hanketta, joissa olemme sanoittaneet lauluja. Ensimmäinen oli [Lähellä lähiössä](#) hanke. Tämän jälkeen oli vuorossa Sanoittamalla kaupunginomisajaksi hanke. Se on toistaiseksi ainoa hankkeemme, joka on keskittynyt pelkästään biisisanoittamiseen. Toistaiseksi viimeisin on Beetles LIFE hanke. Näillä kaikilla hankkeilla on nykyisin sama verkko-osoite (www.biisisanoittamo.fi). Nyt tiedämme, että keväällä 2021 tulemme sanoittamaan lisää lauluja OmaKehu-hankkeessa.

Sanoittamalla kaupunginomisajaksi hankkeen ehkä merkittävin tulos on siinä, että sen ansios-

ta oivalsimme, mihin kaikkeen ja kuinka hyvin biisisanoittaminen oikein taipuu. Ensimmäinen tällainen kokeilu oli Beetles LIFE hankkeen yhteydessä toteutettu sanoituskilpailu Suomen uhanalaisesta luonnosta. Sanoittamalla kaupunginomisajaksi kirjassa Virva Hyvärinen (2020, 109) pohtii, voisivatko esimerkiksi vanhukset (palvelutaloissa) ja nuoret sanoittaa yhdessä lauluja elämänsä eri vaiheista.

Hahmotelmia uusiksi biisisanoittamoiksi

Nytjotehtyjä ja hyväksi havaittuja kokeiluita ovat olleet Kuopion KuoHuLab-yhteistyöhankkeen

työpajat, joissa synnytettiin kappaleet omalle kaupunginosalle ja kylälle maakuntalauluhengessä sekä työpaikkamme virkistyspäivän yhteydessä Turussa pilotoitu uuden Humak-biisin kirjoittaminen. Hankkeessamme mukana ollut Kirjan talo yhdistys on nyt viemässä tätä konseptia muillekin työpaikoille yhdeksi virkistyspäivien ohjelmanumeroksi.

Seuraavaksi olemme ottamassa biisisanoittamisen ohjelmistoomme OmaKehu-hankkeessa, jossa voimabiisejä omasta elämästään sanoittavat syrjäytyneet ja syrjäytymisuhan alla olevat miehet. Tämänhetkisen kokemuksemme valossa uskallan väittää, että voima-sana sopii näiden sanoitusten yhteyteen yhtä hyvin kuin se on sopinut voimaannuttavaan valokuvaan. Toki tuoteistetuksi palvelukonseptiksi voimabiisi ei käsitteenä tai toimintatapana varmaankaan koskaan nouse. Tarkoittaahan se jo yleiskielessä olemassa olevan kappaleen voimaannuttavaa vaikutusta kuulijaansa. Meidän uuden hankkeemme yhteydessä tämä voimabiisi-käsite saa siis hiukan erilaisen merkityksen. Se on itse tehtyä taidetta omasta elämästä.

Entä tämän jälkeen? Ihan pienesti tämän konseptin kanssa ei kannata edetä, mutta mitataavaa laajentaen hyviä laulunaiheita alkaakin löytyä ruuhkaksi saakka. Miten olisi esimerkiksi Lukuvuosi Humakissa – ammattikorkeakouluopiskelijan elämää vuonna 2021? Voittajabiisin lisäksi saisimme aikamoinen informaatiovyöryn korkeakouluopiskelusta. En keksi työpaikkaa, missä tämänkaltainen kilpailu tai yhteinen illanvietto, jonka aikana kaikki kirjoittaisivat pienryhmissä (ilman kilpailua) riittelyitä omasta työpaikastaan, suhteestaan työpaikkaan, työpaikan haasteista, erilaisista tulevaisuusskenaarioistaan tai pomostaan, ei toimisi erinomaisena tiedonkeruumenetelmänä. Aina ei tarvitse tähdätä edes valmiiseen biisiin; syntyneet sanailut ja riimit riittävät jo hyvin pitkälle. Peruskysymyksiä ovat tietysti luottamus, ilmapiirin rentous ja vapautuneisuus.

Myös vaalien alla olisi aika hienoa järjestää sanoituskilpailu aiheesta Miksi en äänestä tai miksi äänestän? Entä ruokakauppaketjun lanseeraama kilpailu Mitä syön, mitä kierrätän, mitä kierrättämättä jätän?

Miksi juuri biisisanoittaminen?

Kysyimme Beetles LIFE hankkeessa palkitulta sanoittajilta, mistä aiheesta seuraava biisisanoituskilpailu tulisi järjestää. Vastauksissa korostuivat voimakkaasti yhteiskunnallisuus ja halu ottaa asioihin kantaa sanoituksillaan (Bruun 2020). Eput kyselivät samaa – voiko lauluja sanoittamalla parantaa maailmaa – takavuosien hitissään, eivätkä tienneet vastausta. Minä sanon, että voi. Kokonaan eri asia on, kuinka paljon maailmaa voi parantaa laulu kerrallaan. Tärkeintä voikin olla usko omiin vaikuttamismahdollisuuksiin, koska se motivoi kilpailijoita osallistumaan ja ennen kaikkea havainnoimaan maailmaa ympärillään asioita merkityksellistämällä. Omien havaintojen taltiointi ja niiden kirjoittaminen ylös sitoo tekijän kiinni kulloiseenkin teemaan. Samalla hänelle ja varmasti hänen lähimpiirilleenkin jää muistijälki – parhaassa tapauksessa jälki jää paljon suuremmallekin joukolle ihmisiä. Biisien sanoittaminen siis kannattaa!

Lähteet:

Bruun, Niina. 2020. Haastattelussa: Jaana Lahtinen (Indikaattori ja terminaattori). Blogiteksti. <https://biisisanoittamo.fi/2020/07/24/haastattelussa-jaana-lahtinen-indikaattori-ja-terminaattori/>

Hyvärinen, Virva. 2020. Turistioppaita ja tunnelmapaloja – kaupunkilaulujen sadonkorjuu johti neljään eri risteykseen. Teoksessa Hautio, Minna, Iso-Aho, Juha, Lindholm, Arto & Pelttari, Antti (toim.) Sanoittamalla kaupunginomistajaksi – kokemuksia laulusanoituskilpailusta, 109.

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

Undervisnings-
och kultur-
ministeriet

TURKU

IMATRA

RIIHIMÄKI
Kotikaupunki

kirjan talo

ROCK
ACADEMY

Kentaurissa kehitetään nuorisjärjestöjä

Niina Autiomäki

Kentauri on yksi kuudesta keväällä 2020 startanneista opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamista nuorisoalan osaamiskeskuksista. Kentaurin painopisteenä on nuorisoalalla toimivien järjestöjen tilannekuva ja vaikuttavuus. Kentauri on viiden tavoitealueen kokonaisuus, jossa kehitetään tiedontuotantoa ja vaikuttavuusarviointia, tutkitaan nuorten harrastus- ja kansalaisjärjestötoiminnan vaikutuksia, selvitetään kansalaistoiminnan muuttuvan toimintaympäristön vaikutuksia sekä vahvistetaan järjestöissä hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. Suomen Partiolaisten hallinnoiman osaamiskeskuksen toiminnassa ovat mukana Humakin lisäksi Opintokeskus Sivis sekä Talous ja nuoret TAT.

Kentauri rakentuu osin jo viime osaamiskeskuskaudella olleen Suomen Partiolaisten hallinnoiman osaamiskeskuksen pohjalle toiminnaltaan monipuolistuneena ja laajentuneena. Aiemmin toiminnan pääpaino oli osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa.

Vaikka Kentauri on jakautunut viiteen eri tavoitealueeseen, yhteistyö osaamiskeskuksen sisällä on tiivistä. Humakin vetovastuulla ovat tavoitealueet, joiden toiminnan keskiössä ovat tiedontuotannon kehittäminen Nuorisotilastot, fi-palveluun, tutkimus nuorten harrastus- ja kansalaisjärjestötoiminnan vaikutuksista sekä selvitys kansalaistoiminnan muuttuvan toimintaympäristön vaikutuksesta kansalaisjärjestöjen nuorisotyöhön ja toimintaan. Humak on

mukana myös vaikuttavuusarviointiosaamisen kehittämässä ja vahvistamisessa.

Kentauri on mukana osaamiskeskusten välisessä yhteistyössä, muun muassa tiedontuotannossa. Muutoinkin rajapintojen tarkastelu osaamiskeskusten kesken on aktiivista. Muista yhteistyötahoista mainittakoot jo edellä viitattu Nuorisotilastot.fi-palvelu, joka kerää ja visualisoi tilastotietoa nuorista ja nuorisotyöstä Suomessa, sekä Allianssi, joka on nuorisoalan kattojärjestö. Kentauri osallistuu valtakunnallisiin tapahtumiin ja on järjestänyt muun muassa kick off verkkotapahtuman.

Kentaurin tutkimusosiota ohjaa kysymys, miten nuorten harrastus- ja kansalaisjärjestötoiminta vaikuttaa heidän kasvuunsa ja osallisuuteensa. Lisäksi tavoitteena on tarkastella harrastus- ja järjestötoiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Tarkoituksena on kerätä kaksi laajaa noin 13–18-vuotiaille suunnattavaa kyselyä, joiden avulla tarkastellaan väestötasoisia vaikutusketjuja. Aineistoa syvennetään laadullisesti analysoitavalla materiaalilla, jossa hyödynnetään tarinallisen arvioinnin menetelmää.

Tutkimustyö nojaa sekä järjestötutkimuksen että nuorisotutkimuksen monitieteisiin perinteisiin ja keskusteluihin. Järjestötutkimuksen osalta vertailukohtia ja aikaisempaa tietoa on käytävissä suhteellisen laajasti. Siihen liittyviä aiheita ovat esimerkiksi kansalaistoimintaan osallistumisen motiivit, järjestötoimintaan kuuluminen sekä järjestötoiminnan laajat rakenteelliset vaikutukset sosiaaliseen pääomaan, demokratiaan ja yhteiskunnallisten ryhmien edustuksellisuuteen. Kuvassa on kuitenkin tarkentamista juuri nuorille ominaisen kansalais-toiminnan osalta.

Nuorisotutkimuksen näkökulmasta tutkimuksessa tematisoituvat identiteetin ja toimijuuden näkökulmat. Nuorten kasvun ja identiteettikehityksen sekä toimijuuden ja osallisuuden teemat sinänsä ovat nuorisotutkimuksen ydinalueita. Kentaurin tutkimustoiminnassa pyritään syventämään tietoa harrastus- ja järjestötoiminnan osuudesta identiteettityön ja osallisuuden lähteenä, toiminta-alustoina ja vaikuttimina.

Tutkimuksella on tarkoitus osoittaa, että nuorten harrastus- ja järjestötoiminnalla on vaikutuksia. Huomiotta ei kuitenkaan jää näkökulma

asian käänttöpuolesta. Järjestötoiminta saattaa myös sulkea ulos nuoria, joilla ei ole riittäviä resursseja. Aktiivisuus voi liittyä muuhun hyväosaaisuuteen ja voimistaa yhteiskunnallisia eroja. Harrastusten puute voi kieliä osattomuudesta.

Kokonaisuudessaan Kentaurin toiminta liittyy erinomaisen hyvin Humakin yhteisöpedagogin koulutuksen ja TKI-toiminnan rakenteisiin ja osaamiseen. Nuorisotyön ja järjestötoiminnan rajapintoja leikkaavassa Kentaurissa yhdistyy kaksi vahvaa – hienossa vuorovaikutuksessa toistensa kanssa kehittyntä – osaamiskärkeä. Tämä näkyy myös Humakin Kentauriin tekeissä henkilöstövalinnoissa.

Kentauri tarjoaa opiskelijoille myös laajoja mahdollisuuksia tehdä harjoitteluita, opinnäytteitä ja muita opintasuorituksia. Opintasuoritusten tekeminen on mahdollista paitsi suoraan Kentaurin tehtävien puitteissa Humakissa ja Kentauri-kumppanien toiminnassa myös sidosryhmissä. Kentaurin toiminnasta avautuu laaja viuhka verkostosuhteita nuorisojärjestöihin.

Humakin järjestötoiminnan kehittämisen kannalta Kentauri kantaa eteenpäin tärkeitä tutkimuksen ja kehittämisen teemoja. Järjestötoiminnan osamiskärjessä vahvassa asemassa on yleisen (generalistisen) järjestötoiminnan näkökulma. Tällä tarkoitetaan järjestöjen rakenteeseen, jäsen-suhteeseen, toiminnan organisoimiseen, johtamiseen ja kehittämiseen liittyvää osaamista. Tästä on suurelta osin kysymys erityisesti Kentauriin sisältyvissä tehtävissä nuorisojärjestöjen tiedontuotannon, arviointiosaamisen ja mallien sekä tulevaisuuden ennakoinnin työkalujen kehittämisessä.

Lisätietoja:

Nuorisoalan osaamiskeskuksista ja Kentaurin toiminnasta: <https://minedu.fi/nuorisotyon-keskukset>

Kentaurin kotisivut: <https://kentauri.fi/>

**OSAAMISKESKUS
KENTAURI**

Tulevaisuuden nuorisotyön tekijät, paikat ja ympäristöt

- millaista on nuorisotyö
vuonna 2030?

Karla Malm

Tulevaisuuden nuorisotyön tekijät, paikat ja ympäristöt hanke on opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama ja Humanistisen ammattikorkeakoulun hallinnoima tutkimushanke. Se on syntynyt vastauksena Nuorisotyön yhteistyöverkoston pohdintoihin nuorisotyön tulevaisuuden suunnista (Kylmäkoski & Nieminen 2018).

Hankkeessa perehdytään nuorisoalan toimijoiden käsityksiin tulevaisuudesta. Maailma ympärillämme muuttuu alati – mikä nuorisotyössä säilyy entisellään, mikä muovautuu maailman mukana? Millaisia kysymyksiä yhteiskunnalliset muutokset nostavat nuorisotyön pohdittaviksi? Millaista on nuorisotyö vuonna 2030?

Kyselyyn vastasi 225 nuorisoalalla työskentelevää, joista 25 osallistui ryhmähaastatteluihin (N = 5). Lisäksi osallistujille on perustettu yhteinen Facebook-ryhmä.

Alustavien tutkimustulosten perusteella digitaalisen nuorisotyön sekä koulussa tehtävän nuorisotyön merkityksen kasvuun uskotaan vahvasti. Nuorisotalojen avointen iltojen merkitys puolestaan herättää ristiriitaisia reaktioita. Vaikka se on toiseksi suosituin vastausvaihtoehto kuvaamaan vastaajien työtä vuonna 2019 (taulukko 1), se tipahtaa toiseksi viimeiselle sijalle, kun mitataan vastaajien uskoa nuorisotyön eri osa-alueiden merkityksen kasvuun (taulukko 2).

Toiset haastateltavista korostavat nuorisotilojen merkitystä ja uskovat avointen iltojen puolestaan paikkaansa tulevaisuudessakin, toiset suhtautuvat skeptisesti ajatukseen.

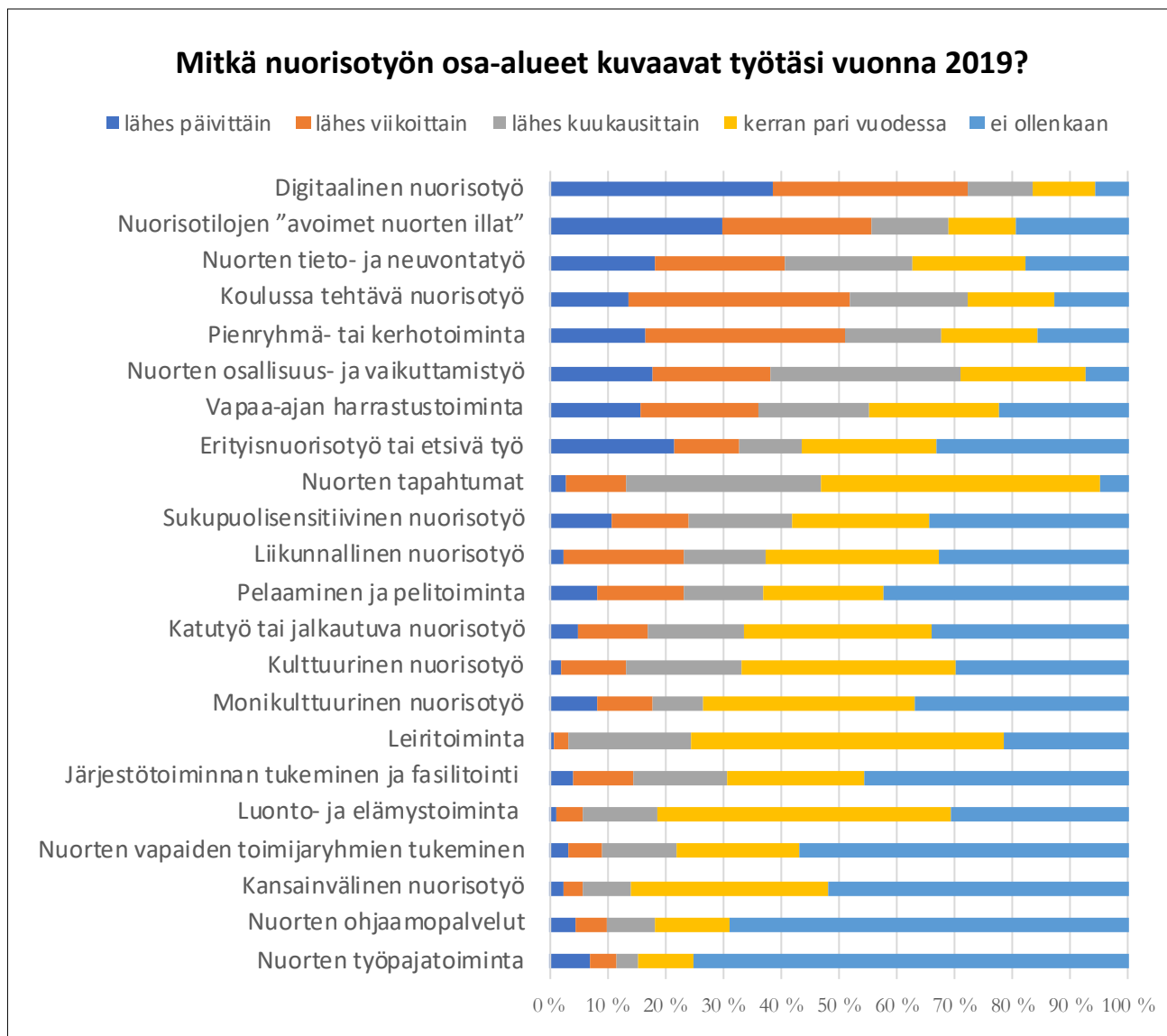
Kivijalkataloista emme luovu.

Ja siinä [koulunuorisotyössä] on kyl varmaan sekin puoli, että kun koulurakennukset on jo pystyssä ja siellä ne nuoret on, niin on jotenkin tosi järkevää sitten niinku tehdä sitä yhteistyötä ja mennä sinne valmiiseen tilaan, missä ne nuoret on valmiina. Ettei tavallaan tartte sit enää pitää semmoista erillistä nuorisotilaa auki, jos ei tosiaan resurssit tunnu riittävän.

No hyvä, että on tullut täältä näkyviin, et sitä ei ehkä nähdä sitä sen [nuorisotilojen avointen iltojen] tulevaisuutta, mutta itse kyllä mä nään sen tulevaisuuden. Ja jotenkin niinku tänä päivänä kovasti, myös ihan säännöllisesti tulee pintaan myöskin se tarve, et nuoret vaan tarvii semmosia paikkoja, missä ne saa vaan olla ilman suorituspainetta. Ja mä uskoisin, että nuorisotilaa pidetään, tai sitä käytetään osittain siihen tarpeeseen.

Ilmiö on havaittavissa myös tuloksissa, jotka koskevat tulevaisuuden nuorisotyön tiloja; organisaation omat, nuorille suunnatut tilat jatkavat jälleen mielipiteitä. Vaikka tämän vastauksen kohdalla enimmäkseen-vaihtoehdon

Taulukko 1. Nuorisotyön osa-alueet vastaajien työssä vuonna 2019

on valinnut suurempi ryhmä kuin minkään toisen ympäristön (28 %), jopa 22 prosenttia vastaajista uskoo, että organisaation omissa, nuorille suunnatuissa tiloissa nuorisotyötä tehdään melko vähän (taulukko 3).

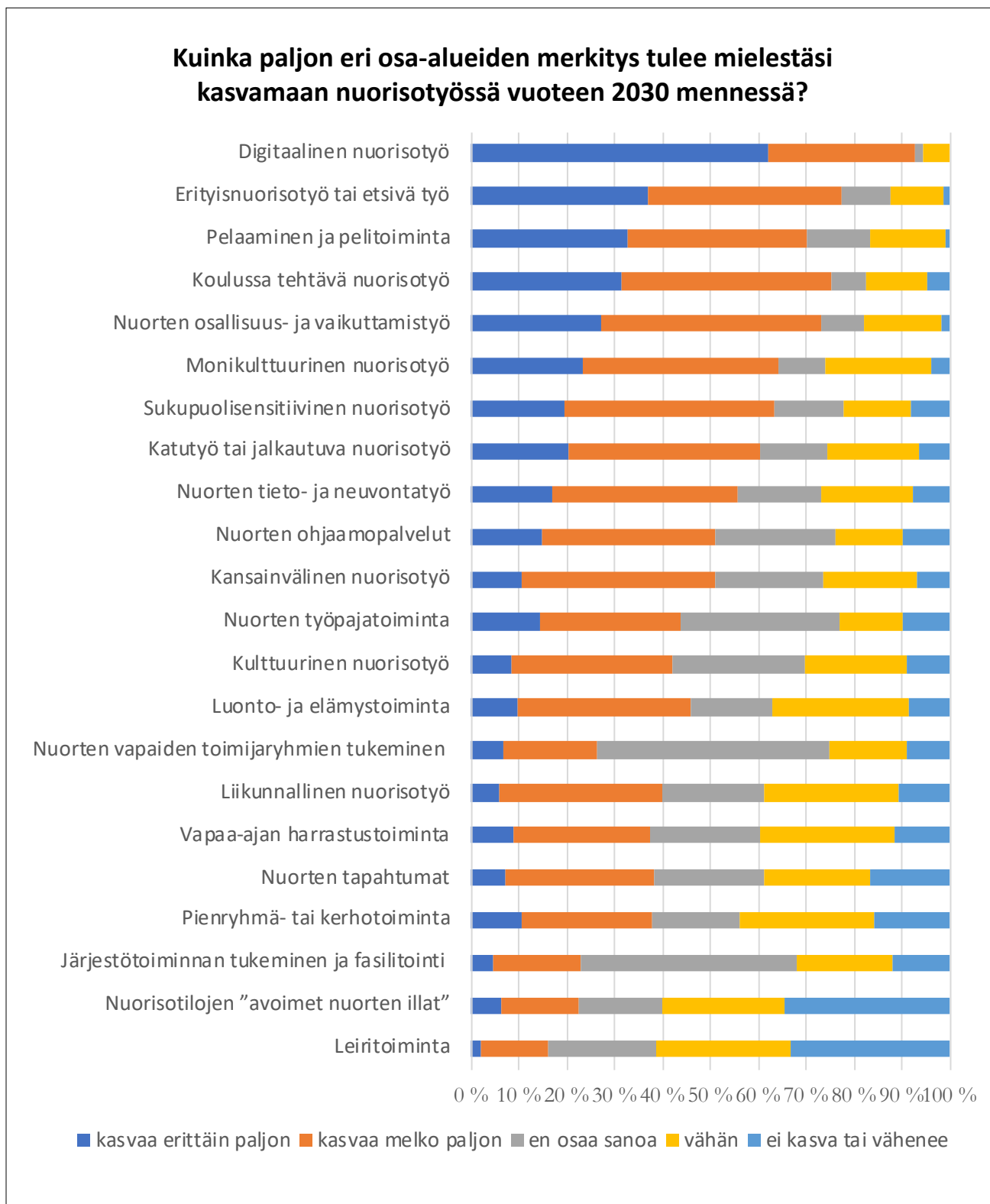
Vaikka nuorisotilojen tulevaisuus vaikuttaa jatkavan mielipiteitä, usko toimintaympäristöjen moninaistumiseen yhdistää. Jos vastaajakunnan ennakointi osuu oikeaan, vuonna 2030 nuorisotyötä tehdään merkittävässä määrin verkossa tai digitaalisesti, kouluissa ja monitoimitiloissa.

Onhan niinku noi nuorisotyön toimintaympäristöt laajentunut paljonkin tässä viime vuosina, että on niinku tullut nimenomaan tää koulussa tehtävä nuorisotyö, mitä itsekin

on tehnyt, ja sitten toi digitaalinen nuorisotyö ja on jalkautumista ja on kauppakeskustyötä ja monitoimityötä ja monitoimitilohomma ja vaikka mitä.

Ei ole samantekevää, missä ja millaisissa tiloissa nuorisotyötä tehdään. Erilaisten tilojen asettamat puitteet muovaavat nuorisotyötä (mm. Kiilakoski ym. 2011; Malm 2018). Toimintaympäristöjen moninaistumisen ohella tiivistyy myös moniammatillinen yhteistyö, joka parhaimmillaan tukee niin nuorisotyötä, kumppaneita kuin työn keskiössä olevia nuoria. Haastateltavat uskovatkin yhteistyön lisäävän molemminpuolista ymmärrystä nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten keskuudessa. Samalla korostetaan nuorisotyön omaleimaisen otteen säilyttämistä.

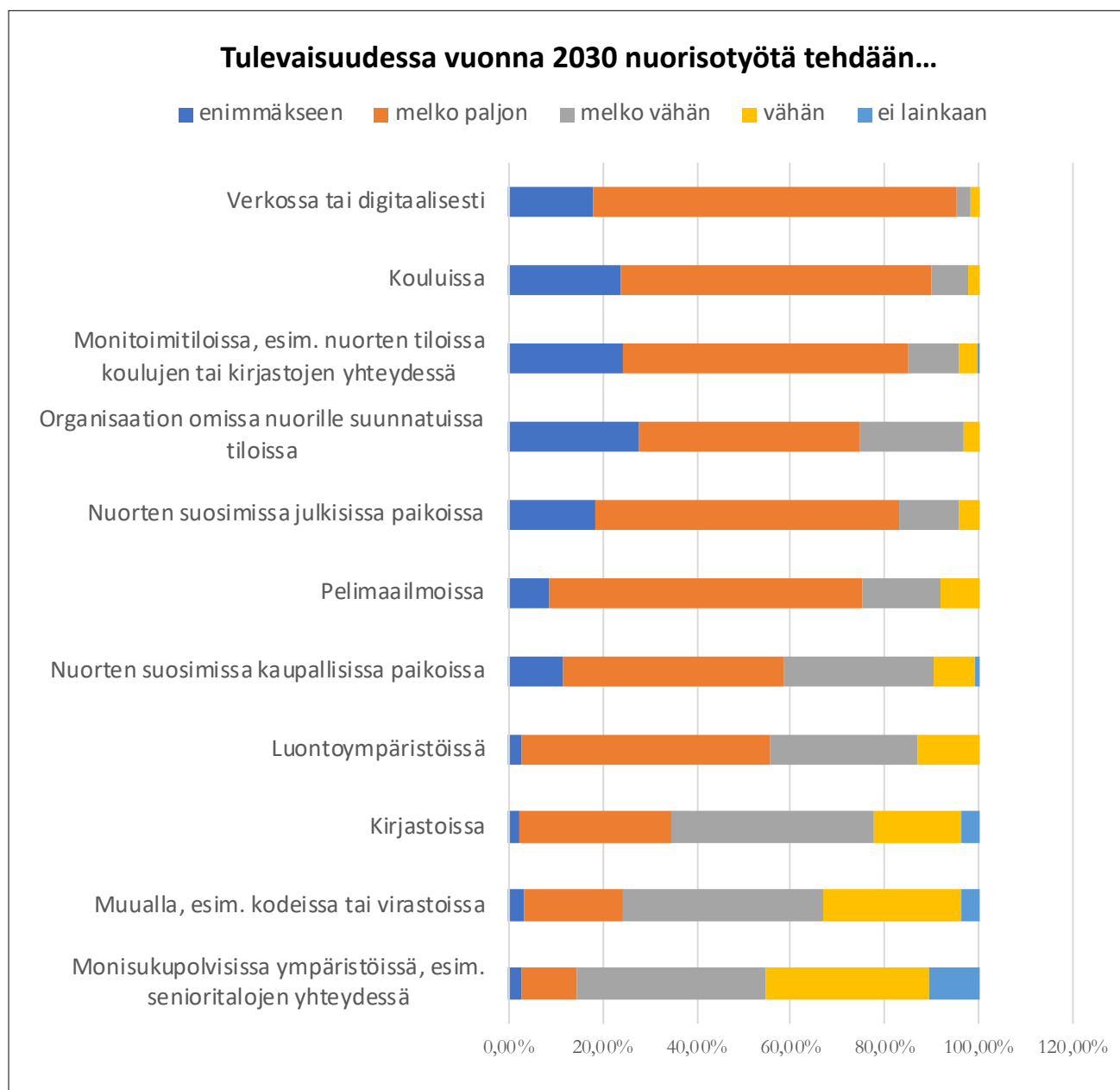
Taulukko 2. Nuorisotyön osa-alueiden merkityksen kasvu

Kuten haastateltava kiteyttää: "mun mielestä on tärkeää, et ollaan... ettei pyöritä niinku oman porukan kesken ja tehdä hyvää nuorisotyötä siellä, mun mielestä se pitää näkyä niinku muillekin sektoreille ja sitten siellä on pahuksen

tärkeää se, et kuitenkin pitäis niinku säilyttää se oma ote ja oma tekeminen nuorten kanssa, että... et vaikka mennäänkin sitten muiden ton- tille, niin tehdään se omalla tavalla se työ".

Taulukko 3. Tulevaisuuden nuorisotyön ympäristöt

Lähteet

Kiilakoski, Tomi, Kivijärvi, Antti, Gretschel, Anu, Laine, Sofia & Merikivi, Jani. 2011. Nuorten tilat. Teoksessa Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (toim.) Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Nuorisotutkimusseuran/ Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 112. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 57–91.

Kylmäkoski, Merja & Nieminen, Juha. 2018. Yhteistyöverkosto toimii nuorisotyön pirstoutumista vastaan. <https://www.humak.fi/blogit/yhteistyoverkosto-toimii-nuorisotyon-pirstoutumista-vastaan>

Malm, Karla. 2018. "Kadulla me ollaan niiden nuorten paikoilla". Raidenuorisotyö julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa. Nuorisotutkimusseuran/ Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 204. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Undervisnings-
och kultur-
ministeriet

Väläyksiä eLämästä

Tarja Jukkala ja Marjo Kolehmainen

Rakkaalla lapsella on monta nimeä: esports, kilpapelaminen, elektroninen urheilu... Esports on osa laajempaa digitaalisen pelaamisen kulttuuria. Kyseessä on siis kilpapelaminen: joukkueet tai yksilöt kilpailevat erilaisissa digitaalisissa peleissä. Esportsin sisällä on tunnistettavissa erilaisia kulttuurillisia ilmiöitä, kuten fanitus, brändäys, höntsäliigat ja lajien eli pelien suosio kilpapelamisen ulkopuolella. Esports-pelaajat ovat kuin muutkin urheilijat – he harjoittelevat paljon lajitaitoa, mutta lisäksi ohjelmaan kuuluu fyysistä ja psyykkistä treeniä. Peleissä tarvitaan nopeita reaktioita ja päätöksiä, tiimityötä ja tunteiden hallintaa. Suositumpia pelejä ovat muun muassa Fortnite, Overwatch ja CS:GO.

E-urheilulla yhteisöllisyyttä ja liiketoimintaa (eLämää) hankkeen tarkoituksena on luoda Keski-Suomeen e-urheiluyhteisön valmennuksen ja toiminnan keskus, jota hyödynnetään yhteisön, uuden osaamisen, joukkue- ja seuratoiminnan, koulutus- ja urheilijapolkujen sekä liiketoiminnan kehittämiseksi Keski-Suomessa. Hankkeen tavoitteina ovat 1) ammattimaisen e-urheilutoiminnan pilotointi sekä koulutus- ja urheilijapolkujen rakentaminen, 2) e-urheiluyhteisön ja sen toimintojen rakentaminen ja kehittäminen, 3) e-urheilutapahtumatuotannon ja osaamisen kehittäminen ja kasvattaminen Keski-Suomessa sekä 4) uuden tiedon tuottaminen e-urheilutoiminnasta.

Kerromme 1. tavoitteen mukaisista, Humakin toteuttamista toimenpiteistä. Kyseessä olivat nuorten hyvinvointivalmennus sekä valmentajille suunnattu Nuorten kohtaaminen ja hyvinvoinnin edistäminen valmennus, jotka toteutimme yhdessä Jyväskylän ammattikorkeakoulun hyvinvoinnin yksikön lehtoreiden kanssa. Lopuksi pohdimme, mitä osaamista nuorisotyö voi antaa esportsille.

Nuorten hyvinvointivalmennukset

Humakin vastuualueena yhdessä Jamkin hyvinvointi- ja terveystalouden kanssa oli nuorten pelaajien hyvinvointivalmennus. Osallistujat valittiin pelivalmennukseen osallistuvista ryhmistä.

Hyvinvointivalmennuksessa on tavoitteena tukea valmennukseen osallistuvia nuoria itsetuntemuksessa, sosiaalisissa taidoissa, arjen hallinnassa ja terveellisissä elämäntavoissa. Se keskittyy ylipäätensä arjen elämänhallintaan eri osa-alueilla, joilla kaikilla samalla tuetaan tavoitteellista e-urheilua.

Nuorten pelaajien hyvinvointivalmennuksia toteutettiin vuoden 2020 aikana kaksi. Mukana toteutuksissa olivat harjoittelemassa osana opintojaan sekä Humakin yhteisöpedagogiopiskelija että Jamkin sairaanhoitajaopiskelija. Keväällä 2020 valmensimme 10 hengen poikajoukkoa. Se koostui 10–13-vuotiaista, jotka olivat sekä innokkaita pelaajia että kiinnostuneita hyvinvointivalmennuksen asioista. Opiskelijoiden rakentamien viiden valmennuskerran aiheet olivat liikunta, uni, ravinto, tiltaus ja mielen hyvinvointi. Kaikilla tapaamiskerroilla tarjottiin terveellinen välipala, joka usein myös valmistettiin yhdessä ryhmäläisten kanssa. Aihepiirit kiinnostivat nuoria, ja ne ymmärrettiin osaksi pelaajana kehittymistä. Joillakin kerroilla osallistujien meno oli vilkasta, kuten Trampolin Parkissa. Taitavat ohjaajat pitivät huolta ryhmän turvallisuudesta ja porukan kasassa.

Syksyn 2020 valmennuksessa osallistujat ovat hieman vanhempia, 13–17-vuotiaita – poikia kaikki tälläkin kertaa. Kevästä oppineena aihepiirejä täsmennettiin ja paranneltiin, mutta kaikki hyvin toiminut pidettiin mukana. Valmennuksista osa toteutettiin digitaalisesti. Haasteena oli nuorten sitoutuminen toimintaan.

Kuva 1. Nuorten valmennus järjestettiin Jyväskylän Game and Digi Centerissä. Säkkituolit tarjosivat nuorille osallistujille paikan lepohteen unen ja rentoutumisen-valmennuskerralla.

Hyvinvointivalmennukset ovat olleet mukavia hetkiä sekä nuorille että ohjaajille. Aihepiirit ovat tukeneet kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tärkeänä taustalla on välittää nuorille ajatus, miten pelaajana pysyn hyvässä kunnossa ja kuinka saavutan itselleni pelaajana asettamani tavoitteet.

Valmentajien hyvinvointivalmennukset

Valmentajien valmennuksessa tavoitteena oli moneen eri osa-alueeseen liittyvän osaamisen lisääminen. Osa-alueita olivat nuorten pelaaminen, elämäntilanteen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen, kunnioittava kohtaaminen sekä sukupuoliroolit huomioivan turvallisen pelaajayhteisön rakentaminen.

Kuva 2. Ei ollut colaa tarjolla, vaan tehtiin värikästä välipalaa! Pitää syödä terveellisesti, että jaksaa pelata. Ravinto oli yksi hyvinvoinnin valmennusteema.

Valmennus oli suunnattu erityisesti valmentajapolkensa alussa oleville eri yksilö- ja joukkuelajien valmentajille sekä henkilöille, jotka ovat kiinnostuneita e-urheilusta tai haluavat lisätä ymmärrystään siitä lajina.

Ensimmäiseen valmennukseen syksyllä 2020 ilmoittautui 12 osallistujaa, joista kaksi oli naisia. Osallistujat olivat hyvin heterogeeninen joukko perinteisen urheilun valmentajasta casual-pelaajaan sekä entiseen kilpapelajaan. Muutama valmensi nuoria e-urheilussa, suurin osa ei. Osa toimi pelialan yrittäjänä esimerkiksi pelikeskuksessa. Osallistujia kiinnostivat valmennettavien hyvinvoinnin huomioiminen ja e-urheilun ekosysteemin kehittäminen kokonaisuudessaan. Osallistujat olivat pääsääntöisesti jyväskyläläisiä. Lisäksi pari oli muista kaupun-

geista, joissa heidän tavoitteenansa oli kehittää e-urheilua.

Kuuden viikon mittainen maksuton valmennus koostui kolmesta kahden tunnin lähitapaamisesta ja lisäksi itsenäisistä, osaamista tukevista etäopiskelutehtävistä Jamkin avoimissa oppimateriaaleissa. Valmennuksen teema vaihtui viikoittain. Teemat sisälsivät tietoa nuorten pelaamisesta sekä hyvinvoinnin ja e-urheilun maailmoista. Teemat olivat 1) pelaaminen ilmiönä ja mielen hyvinvointi käsitteenä, 2) valmentajan rooli mielen hyvinvoinnin vahvistajana, 3) minä pelaajana, 4) arki ja terveys haltuun pelaajana, 5) e-urheilu sekä 6) nuoren mielen hyvinvoinnin tukeminen. Lähitapaamisissa keskusteltiin teemoihin kuuluvista tehtävistä ja osallistujat reflektoivat omaa kasvattajarooliaan osana valmentajuuttaan.

Valmentajien valmennus oli nuorisotyön kouluttajan näkökulmasta kiinnostava kokemus, kun sai sovittaa nuoruuden ja nuorten hyvinvoinnin tukemista elektronisen urheiluvalmennuksen kehittöön. Osallistujat keskustelivat polveilevasti kasvattajaroolin merkityksestä omassa toimijuudessaan. Kasvattajuus sai haastajan, kun osallistujien kiinnostuksen kohteena oli heidän ammatillisuuteensa ja esportsiin liittyvä liiketoimintamahdollisuuksien kehittäminen. Valmentajien valmennukseen osallistuneet toivoivat valmennukseen lisäosiota, jossa olisi voinut konkreettisesti harjoitella erilaisia hyvinvointia tukevia menetelmiä ja reflektoida ne valmennusryhmässä.

Havaitsimme, että valmennuksen sisältöihin sopisivat valmentajan oman jaksamisen ja hyvinvoinnin ulottuvuudet sekä varsinkin alaikäisten kanssa toimittaessa kodin kanssa tehtävän yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden jakaminen.

Nuorisotyön rooli esportsissa

Pelaaminen kiinnostaa nuoria, joten nuorisotyön on rakennettava suhteensa ja roolinsa ilmiöön. Lähtökohtana ovat nuorisotyön arvot, nuorisokulttuurinen toimijuus, mahdollistaminen sekä yhtenä lenkinä eteneminen pelaajapolulla ammattilaiseksi. Nuorisotyön muodot ja osaaminen tarjoavat yhden osan pelaajapolussa.

Nuorisotyö voi tarjota pelaavalle nuorelle osaamista esimerkiksi elämän ja arjen hallinnan tukemiseen, ryhmädynamiikkaan, vuorovaikutukseen, tunne- ja sosiaalisiin taitoihin sekä mielen hyvinvointiin. Samalla tapaa nuorisotyön osaamista voi hyödyntää esports-valmentajien osaamisen tukemisessa. Esports sopii nuorisotyön menetelmiin, ja nuorisotyö voi olla kehittämässä esports-ekosysteemiä.

eKAMPUS:

Humak mentoroimassa toisen asteen ammatillisten oppilaitosten kehittämistyötä

Päivi Timonen

eKAMPUS – yhdessä kehitetty pedagogisesti älykäs oppimisen voimavara tavoitte kertoo toisen asteen ammatillisten oppilaitosten yhteisen hankkeen keskeisen suunnan. eKAMPUS:ta kehittävät koordinaattorina Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedu sekä osatoteuttajina Mercuria, Novida, Business College Helsinki ja Raison seudun koulutuskuntayhtymä Raseko. Humak toimii pedagogisena sparraajana ja verkostoyhteistyökumppanina. Muut keskeiset yhteistyökumppanit ovat ruotsinkielinen Nya lärmiljöer – Uudet oppimisympäristöt -rinnakkaishanke ja järjestelmätoimittajat. Hankkeen toteutusaika on 9.9.2019–31.12.2021. Artikkelin kirjoit-

taja, Päivi Timonen, vastaa pääosin Humakin osuudesta hankkeen edistämiseksi.

eKAMPUS-hankkeessa kohtaavat niin fyysinen oppilaitoskampus kuin työelämäkampuskin, joihin kehitetään e-oppimisella omatahtista ja hybridiopiskelua. Hankkeen oppilaitokset sparraavat toisiansa tässä kehittämistyössä. Humak on mukana mentoroimassa korkeasteen yhteistyökumppanina sekä luotsaamassa yhdessä kehitysvisiota eli eKAMPUS-tulevaisuusvisiota vuoteen 2025(35).

Oppimisanalytiikkaa puskee eri puolilta, niin tässä eKAMPUS-hankkeessakin. Testasimme

Humakissa vuoden 2019 keväällä oppimisanalytiikkadatan keräämistä ja analyysia tietyistä verkko-opintojakoista. Testauksen kokemukset tuottivat sen tiedon, että verkko-oppimisen ympäristössä täytyy olla käytössä tietyt perusasetuksia, jotta dataa ylipäätään saadaan kertymään. eKAMPUS-hankkeen toimijoilla on erilaiset verkko-oppimisen ja oppimishallinnan ympäristöt, joten hankkeessa katsellaan oppimisanalytiikan mahdollisuuksia luonnollisesti eri näkökulmista. Lisäksi yhtenä pilotoinnin kohteena on virtuaalitodellisuuden (VR) hyödyntäminen oppimistilana.

Seuraavaksi valotan sitä, mitä eKAMPUS on käytännössä Humakin osalta syksyllä 2020. Covid-19:n vaikutus näkyy hankkeen toteutuksessa lähikehittämispäivien siirtymisenä verkkoon, Teamsiin tai Zoomiin. Humakin fasilitoimassa visiotyöpajassa syksyllä 2020 työstettiin vision pohjaksi ja yleisnäkyväksi SWOT-analyysi Padlet.com-ympäristöön käyttäen yhteisöllisiä kehittämismenetelmiä. Padlettiin tuotettu sisältö saatiin kätevästi talteen O365-Teamsin alueelle. Toinen yhteinen visiotyöpaja toteutetaan keväällä 2021.

Kukin oppilaitos osallistuu Humakin verkkopedagogin järjestämään kolmituntiseen mentorointiin syksyn 2020 aikana tai alkuvuodesta 2021. Ennen mentorointien alkua kehitimme mentoroinnin sisältöön perusrakenteen, jossa keskitytään pedagogiseen ja hankkeen viiden osa-alueen vertaiskehittämiseen. Nämä osa-alueet ovat eKAMPUS-konsepti, pedagogiikka, ohjaus, analytiikka ja visio. Mentorointiin on organisaatiosta osallistunut kahdesta neljään edustajaa. Mentorointisessiot ovat kullekin organisaatiolle omat, ja niiden toteuttamisessa on kuultu oppilaitoksen toiveita.

Olemme päässeet eKampusin visiointityössä hyvään alkuun. Kevään 2021 aikana jatkamme tulevaisuusvision työstämistä. Humakin mentorointi on tärkeä osa tätä visiointityötä, ja Päivi on toiminut hyvänä sparraajana hankeverkostolle! Mahtavaa, kun olemme saaneet kehittää visiotyöskentelyä yhteistyössä.

Verkkopedagogi mentorina

Mentorointia auttaa osaltaan se, että toisen as-teen ammatillinen oppilaitosmaailma on minulle tuttu. Työskentelin aikoinani tuntiopettajana Kanneljärven opistossa, opiskelin näyttötutkintomestarin opinnot ja toimin myös tutkintojen näyttöjen arvioijana työelämän edustajana tuolloisessa nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajan perustutkinnossa. Toinen apu on ollut osallistumiseni eAMK-hankkeeseen sekä muiden digi- ja verkko-oppimisen hankkeiden tunteminen. Pyrin poimimaan ja jakamaan eAMK-hankkeessa tuotettua laadukasta sisältöä ja periaatteita eKAMPUS-toimijoille benchmarktavaksi. Yllättävästi mentoroinnissa on hyötyä opinto-ohjauksen 60 op:n suorittamisen aikana opitusta, sillä keskityin opintojen ajan läpileikkaavana teemana digiohjaukseen. Isoin osa tietotaidostani on tietysti kertynyt verkkopedagogi-lehtorin työssäni. Ja lopuksi: olen oppinut mentorointikeskusteluista paljon, ja toisen as-teen ammatillisen oppimisen maailma on tullut tutummaksi.

eKAMPUS-visio 2025(35) työskentely jatkuu Opetushallituksen Digioppimisen areena seminaarissa joulukuun 2020 alussa. Hankkeen toimijat järjestävät siellä tehokkaan puolituntisen.

Projektpersonalen Sari Huttu, Janina Sjöstrand och Eeva Pekanheimo sitter på distansmöte.

Då allt inte riktigt går som på Strömsö

Utmaningar och kreativa lösningar inom Samväg-projektet

Janina Sjöstrand

Utgångspunkten -En tvåspråkig Öppen YH led till samhällspedagogstudier

Humak har ett intresse av att i framtiden erbjuda samhällspedagogikstudier även för finlandssvenska studerande, bl.a. eftersom sam-

hällspedagogutbildningen inte längre erbjuds på svenska i Finland. I SamVäg-projektet (1.4.2019-31.12.2020) utvecklade Humak, i samarbete med finlandssvenska och finska utbildningsinstitutioner, en språkbadsmödel, där tanken var att finsk- och svenskspråkiga tillsammans skulle studera samhällspedagogik.

Målsättningen med det tvåspråkiga SamVäg-projektet var att sänka tröskeln för svenskspråkiga studerande att avlägga samhällspedagogikstudier vid Humak. Efter avlagda 60sp, var tanken att studerande skulle kunna söka in till vår finskspråkiga samhällspedagogutbildning.

Förberedelser, samarbete och marknadsföring inför studiestarten

Ett gediget arbete gjordes av Humaks SamVäg-team, för att utveckla första årets kursutbud (60 studiepoäng) till en tvåspråkig helhet. Humaks SamVäg-team bestod av Sari Huttu, med lång arbetserfarenhet inom ungdomsbranschen, Eeva Pekanheimo, vår innovativa språklärare och undertecknad som fungerar som samhällspedagoglektor och projektchef vid Humak.

I början av projektet kontaktade Humak utbildningsenheter på andra stadiet som erbjuder examen i pedagogisk verksamhet och handledning. Dessa studier utgör en bra grund för fortsatta yrkeshögskolestudier i samhällspedagogik vid Humak. De svenskspråkiga utbildningsenheterna AXXELL, Practicum och Yrkesakademien i Österbotten samt finskspråkiga utbildarna Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä (Kpedu) och Suomen Diakoniaopisto, visade intresse för att erbjuda denna studiemöjlighet åt sina studeranden.

Samarbetet mellan Humak och samarbetspartnerna bestod bl.a. av planeringsmöten för den kommande verksamheten, samordning av tidtabeller, samt diskussion kring studiehandledning och studiernas upplägg. Mycket arbete lades även ner på att marknadsföra studiemöjligheten på olika mässor och på andra stadiets tillställningar, samt på att producera marknadsföringsmaterial på båda inhemska språken. Bland annat gjordes en mini-läroplan som presenterade kursernas innehåll och målsättningar i studiehelheten (60 sp). Denna skickades till samarbetspartnerna för distribution.

Motgång föder innovativa lösningar

Trots gedigna förberedelser och intensiv marknadsföring, väckte tyvärr studiemöjligheten inte ett tillräckligt stort intresse bland andra stadiets studerande, vilket gjorde att vi inte kunde starta upp verksamheten så som planerat.

På Humak beslöt vi oss för att inte låta det viktiga arbetet gå till spillo, utan istället vidareutvecklade vi en av kurserna så att den kan avläggas helt och hållet på svenska. Kursen, Mänskliga rättigheter och mångfald (5sp), erbjöds för första gången på sommaren 2020 via Humaks Öppna Yrkeshögskola och via Campus Online. Kursen väckte intresse och förverkligades för andra gången under höstterminen 2020.

På våren kommer ytterligare en kurs, Mångkulturell kompetens och integration (5 sp) att erbjudas på svenska och därtill planeras ytterligare två svenska samhällspedagogik kurser. Detta utvecklingsarbete innebär att vi i framtiden kommer att ha ett studiepaket på 20 studiepoäng som studerande kan avlägga helt och hållet på svenska. Som bäst skapas även en språkkurs i finska för studerande med goda grundkunskaper. Målet med kursen är, att stärka förutsättningarna att kunna avlägga examen i samhällspedagogik på finska vid Humak.

Vi kommer att fortsätta jobba för att svara på arbetsmarknadens behov av samhällspedagoger som behärskar de båda inhemska språken och att på sikt säkerställa den tvåspråkiga servicen inom förenings- och ungdomssektorn.

Projektet finansierades av Svenska kulturfonden och pågick till slutet av år 2020.

SamVäg-projektets hemsida:
<https://samvag.humak.fi/>

Viittomakielibarometri mittaa kieli-ilmapiiriä

Juha Manunen

Vuonna 2020 kansalliset viittomakielet ovat ensimmäistä kertaa mukana kielibarometritutkimuksessa, jossa selvitetään vähemmistökielten ja kielisten oloja Suomessa. Humak toteutti oikeusministeriön tilaaman viittomakielibarometrin syksyllä 2020. Loppuraportit julkaistaan oikeusministeriön sivuilla vuoden 2021 alussa, mutta millaista oli barometritutkimuksen työstäminen Humakissa?

Mikä kielibarometri on?

Kielibarometri otettiin tutkimustyökaluna käyttöön vuonna 2004. Toistuvalla kyselytutkimuksella on seurattu neljän vuoden välein kielipalveluiden toteutumista Suomen kaksikielisissä kunnissa. Kyselytutkimuksen tulosten avulla kuvaillaan ja todennetaan, millä tavalla paikalliseen kielivähemmistöön kuuluvat kuntalaiset kokevat saavansa kotikuntansa palvelut omalla äidinkielellään, miten kielelliset oikeudet toteutuvat ja millainen yleinen kieli-ilmapiiri on.

Saamen kielet otettiin mukaan kielibarometriin vuonna 2016, ja tutkimustulokset ovat luettavissa valtioneuvoston julkaisuarkistossa. Vuonna 2020 oli kotimaisten viittomakielten, suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen, vuoro päästä mukaan tutkimukseen.

Lainsäädäntö turvaa viittomakielisille muun muassa oikeuden saada ilmaisia tulkkaukspalveluja käytännössä kaikissa niissä tilanteissa, joissa niitä tarvitaan. Viittomakielilaki, joka tuli voimaan vuonna 2015, selventää ja täsmentää näitä oikeuksia. Se myös velvoittaa viranomaisia edistämään viittomakieltä käyttävän mahdollisuuksia käyttää omaa kieltään ja saada tietoa omalla kielellään. Onko viittomakielisten turvaksi laaditulla lainsäädännöllä ollut

käytännön vaikutusta? Tätä lähdimme selvittämään edellisistä kielibarometreista tutulla kyselytutkimuksella.

Kääntämisen kiemuroita

Viittomakielistä verkkokyselyä varten aiempien barometriä kysymyksiä ja tälle tutkimukselle asetettuja omia kysymyksiä jouduttiin toimitamaan useaan kertaan. Näin viittomakielisen yhteisön kielelliset ja kulttuuriset erityispiirteet saatiin otettua huomioon muun muassa kysymisen tavassa. Kun tekstiä ajateltiin viittomakielisten näkökulmasta, jouduttiin muokattamaan myös suomen- ja ruotsinkielisiä kysymyksiä, jotka näkyivät viittomakielisten kysymysten rinnalla. Erityisen tärkeäksi koettiin se, että kummankin kansallisen viittomakielen käyttäjät tarkistivat ja arvioivat kysymyasettelun toimivuutta omalta osaltaan ennen verkkokyselyn julkaisua.

Verkkokysely sisälsi kaikkiaan 46 kysymystä. Niihin sai halutessaan vastata neljällä kielellä, suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen lisäksi suomen ja ruotsin kielellä. Kysymyksillä selvitettiin muun muassa, miten viittomakieli otetaan huomioon julkisissa palveluissa, millainen on tiedonsaanti viranomaisten verkkopalveluista viittomakielellä, miten päivähoito ja peruskouluopetus viittomakielisille lapsille on järjestetty sekä millaiset ovat kokemukset Kelan järjestämistä tulkkaukspalveluista.

Kysymyksiä käännettäessä paljastui jälleen kerran se, että eri kielillä asia näyttää erilaiselta. Kysymys, joka suomeksi ja suomalaisella viittomakielellä tuntui selkeältä, paljastuikin toimimattomaksi ruotsiksi käännettynä. Tästä olkoon yksinkertaisena esimerkkinä termi ”viittomakieli”, joka kääntyy melko helposti ruot-

siksi ”teckenspråk”. Kun puhutaan suomeksi viittomakielestä, oletuksena on suomalainen viittomakieli, mikä sopii kyselyyn kuin nakutettu. Ruotsiksi teckenspråk-termin voidaan kuitenkin käytännössä ymmärtää tarkoittavan sekä suomalaista että suomenruotsalaista viittomakieltä jälkimmäisen harvinaisuudesta johtuen. Mutta kun halutaan erityisesti tietää, saako suomenruotsalainen palvelua omalla äidinkielellään eikä siis millä tahansa viittomakielellä, kääntämisessä pitää olla erityisen tarkkana ja käyttää kulttuurisesti oikeaa viittomaa.

Tiedottaminen verkkokyselystä oli tehokasta

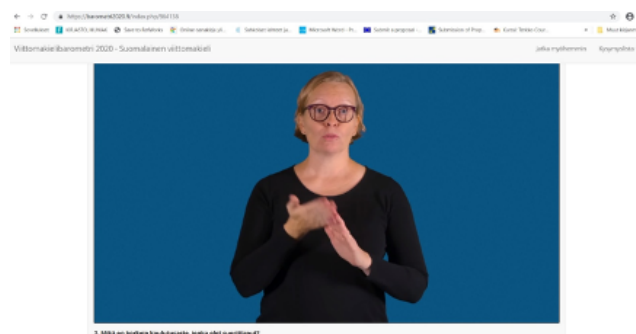
Verkkokysely julkaistiin syksyllä 2020. Kyselytiedote lähetettiin postitse niille, jotka ovat merkinneet väestötietojärjestelmään äidinkielekseen suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen. Tämän lisäksi onnistuttiin lähettämään muistutusviesti melkein kaikkiin Suomen paikallisiin kuurojen ja viittomakielisten yhdistyksiin, eikä somenkaan vaikutusvoimaa unohdettu. Kuurojen Liitto tiedotti kyselystä tehokkaasti omissa kanavissaan; osa ehti jopa kysellä kyselytiedotteen perään ennen postin saapumista. Lisäksi viittomakielibarometrille saatiin näkyvyyttä Ylen viittomakielisissä uutisissa sekä Mikaela & Thomas keskusteluohjelmassa. Viittomakielinen yhteisö onnistuttiin yhteistyön avulla saavuttamaan todella hyvin, ja tutkimukseen saatiin runsaasti vastaajia.

Lue kielibarometreista:

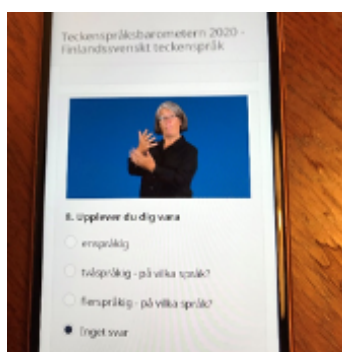
Saamebarometri 2016. Selvitys saamenkielistä palveluista saamelaisalueella. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-530-0>

Saavatko viittomakieliset palvelua omalla kielellään? Humak toteuttaa oikeusministeriön viittomakielibarometrin. Kuurojen Liitto 22.9.2020. <https://kuurojenliitto.fi/saavatko-viittomakieliset-palvelua-omalla-kielellaan-humak-toteuttaa-oikeusministerion-viittomakielibarometrin>

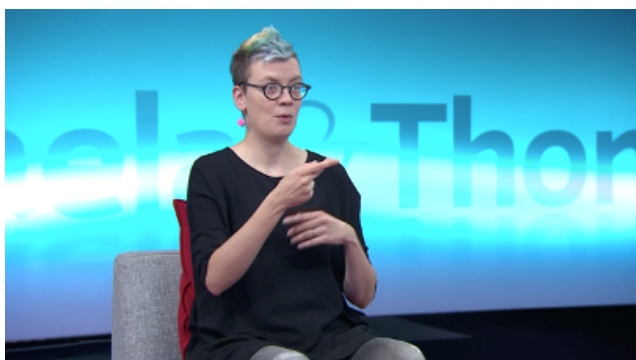
Oikeusministeriö: Kielellisten oikeuksien seuranta. <https://oikeusministerio.fi/seuranta-ja-edistaminen>

Kuvakaappaus viittomakielibarometrikyselyn verkkosivulta.

Kuvakaappaus verkkokyselystä suomenruotsalaisella viittomakielellä.

Projektipäällikkö Liisa Halkosaari vieraili Mikaela & Thomas ohjelmassa, jossa hän kertoi viittomakielibarometristä suomalaisella viittomakielellä. Kuvakaappaus lähetyksestä.

Projektin työntekijät palaverissa. Kuvakaappaus palaverista.

Kielellistä ilmapiiriä mittaamassa

- kenelle ja millä mittarilla?

Päivi Rainò

Humanistinen ammattikorkeakoulu sai vuonna 2020 mahdollisuuden kehittää vuonna 2004 käyttöön otettua tutkimusvälinettä, kielibarometriä, edelleen niin, että sitä voitaisiin soveltaa myös suomalaisiin viittomakieliin. Mutta missä mittaria kalibroidaan ja sen tuloksia luetaan? Jotta ehditään parilla sivulla eduskuntaan ja kielilainsäädäntöömme asti, heitetään vitonen silmään – ja siirrytään hallintokieliselle ohituskaistalle.

Kun kielellisiä perusoikeuksia turvaavaa kielilainsäädäntöämme uudistettiin vuonna 2004 voimaan tulleen kielilain (423/2003) myötä, laissa velvoitettiin maan hallitusta tekemään kerran vaalikaudessa eduskunnalle selkoa siitä, miten kielelliset perusoikeudet ovat kansalaisten parissa toteutuneet. Hallituksen kertomuk-

ssa kielilainsäädännön toteutumisesta (ns. kielikertomuksessa) tulee käsitellä suomen ja ruotsin kielen lisäksi saamen kieltä, romanikieltä ja viittomakieltä sekä tarpeen mukaan kuvailla muutoinkin maan kielioloja. Kertomuksen valmistelusta vastaa oikeusministeriö hallituksen asettaman laajapohjaisen asiantuntijajelman, kieliasian neuvottelukunnan, avustamana. Ensimmäinen kielikertomus annettiin vuonna 2006, ja sen jälkeen kielellisiä olojamme kuvaavia selontekoja on laadittu vuosina 2009, 2013 ja 2017, jolloin niistä on myös keskusteltu valtiopäivillä.

Kielellisten oikeuksien toteutumista tarkastellaan näissä kertomuksissa sekä viranomaisnäkökulmasta että kansalaisten omien kokemusten perusteella, asiakasnäkökulmasta. Aikaisemmin kansalaisnäkökulmaan liittyvä ai-

neisto on viittomakielisten kohdalla koottu pääasiassa etujärjestöistä sekä asiantuntija- ja viranomais selvityksistä. Sen sijaan suomen- ja ruotsinpuhujia on kuntien kielivähemmistöinä kuultu suuremmin tuon kielibarometriksi nimitetyn kansalaisyksikön kautta. Vuonna 2016 mukaan otettiin myös Suomen saamelaisalueella puhutut kieliryhmät (ks. esim. Oikeusministeriö 2013, Valtioneuvoston kanslia 2017). Tänä vaalikautena kielellisellä ilmapuntarilla tehtyjä mittaustuloksia tarkastellaan ensi kertaa myös viittomakielisten kohdalla. Viittomakieltä käyttävien kansalaisten omiin kokemuksiin perustuvia barometritietoja tullaan käyttämään myös viisi vuotta voimassa olleen viittomakielilain (359/2015) arvioinnissa, kielellisten oikeuksien seurantaindikaattoreissa (Oikeusministeriö 2018) sekä muiden viittomakieliin liittyvien hallitusohjelmakirjausten toteuttamisessa (Oikeusministeriö 2019).

Tätä tarkoitusta varten Humakissa siis kehitettiin, osaksi aiempien kielibarometrien pohjalta, kahdella viitotulla ja kahdella kirjoitetulla kielellä toimiva sähköinen kyselylomake. Kyselymittarin työstämiseen osallistuivat kanssani oikeusministeriön asettaman kielibarometrin ohjausryhmän jäsenet ja Kuurojen Liitto ry:n asiantuntijat. Tukea saatiin myös Finlandssvenska Teckenspråkiga yhdistykseltä ja alkuperäisen mittarin kehittäneeltä Åbo Akademin yhteiskuntatieteen tutkimuslaitokselta. Lomakkeen teknisestä toteutuksesta sekä sen käännokestä suomalaiselle ja suomenruotsalaiselle viittomakielelle vastasi puolestaan viittomakielinen mediatuotantoyhtiö Mediapalo Ky.

Edellisen kerran maan kieli-ilmapiiiristä keskusteltiin siis vuonna 2017 eduskunnan perustuslakivaliokunnassa. Viittomakielisten kielioloja (vrt. Oikeusministeriö 2013) tarkastellessaan valiokunta kertasi huolensa tulkkauksen saata vuudesta, suomalaista ja suomenruotsalaista viittomakieltä käyttävien kielellisistä oikeuksista sekä lapsille kuuluvasta oikeudesta saada opetusta omalla kielellään (Perustuslakivaliokunta 2017). Siksi viittomakielibarometria tuli rukata niin, että sillä pystyttäisiin mittaamaan, järjestyvätkö viittomakieliset tulkkaukset lain säädännön tarkoittamalla tavalla. Ja kansanomaisemmin: Miten viittomakieltä käyttäviin suhtaudutaan? Mitä tapahtuu, kun viittomakielinen tulee julkisten palvelujen asiakkaaksi? Ovatko viranomaiset oikeasti tietoisia viitto-

makielisiä koskevasta lainsäädännöstä? Miten hyvin viittomakieliset itse tuntevat kielelliset oikeutensa? Miten he toimivat, jos oikeuksia rikotaan?

Tutkimuksen tilaaja oikeusministeriö edellyttää, että viittomakielibarometrin anonymisoitu aineisto luovutetaan valtakunnalliseen Tietoarkistoon (ent. Suomen yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto). Näin sekä mittari että kaikki se arvokas materiaali, jonka keruuseen sadat suomalaista ja suomenruotsalaista viittomakieltä käyttävät osallistuivat lokakuussa 2020, jäivät muidenkin tutkijoiden ja tahojen vapaasti hyödynnettäviksi. Tietoarkistosta tulevat siis löytymään, suomeksi toisinnettuna, niin suomalaisella tai suomenruotsalaisella viittomakielellä kuin myös kirjoittaen suomeksi tai ruotsiksi kerrotut välähdykset siitä, millainen on viittomakielisen ihmisen Suomi uuden vuosikymmenen alkaessa.

Lähteet:

Oikeusministeriö. 2013. Valtioneuvoston kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta 2013. Helsinki: Oikeusministeriö.

Oikeusministeriö. 2018. Kielellisten oikeuksien seurantaindikaattorit. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-712-0>

Oikeusministeriö. 2019. Tietotarvekuvaus: Viittomakielibarometri 2020 / Teckenspråkbarometer 2020. Itsehallinto- ja yhdenvertaisuusyksikkö 9.10.2019. Dnro VN6256/2019.

Perustuslakivaliokunta. 2017. Hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta 2017. Valiokunnan mietintö PeVM 2/2018 vp – K 18/2017 vp. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Sivut/PeVL_34+2017.aspx

Valtioneuvoston kanslia. 2017. Hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta. Hallituksen julkaisusarja 8/2017. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-463-4>

Viitotut muistot

Juha Manunen ja Marjukka Nisula

Johdanto

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan valtioneuvosto käynnistää valtiollisen sovintoprosessin, jossa käsitellään kuurojen ja viittomakielisen yhteisön kokemia oikeudenloukkauksia. Suomen hallitus on aiemmin käynnistänyt vastaavan prosessin saamelaisien kanssa.

Viitotut muistot on tutkimushanke (2020–2021), jossa kerätään viittomakielisiltä itseltään tietoa kuuroihin ja viittomakieliseen yhteisöön kohdistuneista oikeudenloukkauksista 1900-luvun alusta tähän päivään. Tieto on pohjana sovintoprosessille. Hankkeessa ovat mukana Helsingin yliopisto, Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos, Tampereen yliopisto, Itä-Suomen yliopisto sekä Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Sovintoprosessi

Sovintoprosessia varten on tärkeää ymmärtää, mitä oikeudenloukkaus tarkoittaa tutkimuksen kohdeyleisölle. Pyrimme kuvaamaan sitä, miten koetut loukkaukset ovat vaikuttaneet kuurojen ja viittomakielisten mahdollisuuksiin osallistua yhdenvertaisesti yhteiskuntaan.

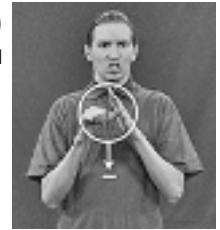
Tutkimuksen kohderyhmä on itse asiassa edellä mainittua laajempi. Kuurojen ja viittomakielisten ohella siihen kuuluu koko se suomalainen yhteisö, jonka äidinkieli on suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli. Heidän joukossaan on sekä kuulevia että huonokuuloisia ihmisiä.

Marinin hallituksen määrittelemän tiedontarpeen mukaisesti hankkeessa tulee selvittää seuraavia asioita:

(Artikkeli 472) valta, pitää valta-asemaa, hallita

(Artikkeli 486) syrjiä, alistaa

(Artikkeli 768) alistua

(Artikkeli 919) kieltää

(Artikkeli 919) loukkaantua

(Artikkeli 1128) syytön, epäoikeudenmukaista

1. Minkälaisia oikeudenloukkauksia kuuroihin on kohdistunut Suomen historiassa 1900-luvulta tähän päivään saakka esimerkiksi viranomais-toiminnassa, kasvatuksessa ja koulutuksessa, sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä uskonnollisissa yhteisöissä? Miten laajoja oikeudenloukkaukset ovat olleet?
2. Miten oikeudenloukkaukset ovat vaikuttaneet kohdeyhteisön arkeen ja edellytyksiin ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan historiassa, nykypäivänä ja tulevaisuudessa?
3. Mitkä nykypäivän rakenteista ja käytännöistä estävät kohdeyhteisön jäseniä ylläpitämästä ja kehittämästä omaa kieltään ja kulttuuriaan tänä päivänä tai osallistumasta yhdenvertaisesti yhteiskuntaan?
4. Miten kohdeyhteisö suhtautuu sovintoprosessiin?
5. Miten sovintoprosessia tulisi viedä eteenpäin?

otettu Suvista, Suomen viittomakielten verkkosanakirjasta, suvi.viittomat.net). Pyrimme selvittämään, mitä käsitteitä ja viittomia keskustelussa nousee esiin ja mitä merkityksiä nämä viittomat sisältävät.

Tässä vaiheessa tutkimushanketta olemme siirtämässä verkkokyselylomakkeelle viittomakielisiä kysymyksiä, joiden tehtävänä on auttaa vastaajaa omassa ajattelussaan ja kokemustensa esilletuonnissa. Toivomme, että mahdollisimman moni osallistuu tähän tärkeään hankkeeseen.

Miten kerrotaan kokemuksista?

Meidän humakilaisten tehtävänä hankkeessa on selvittää, miten viittomakieliset keskustelevat kokemistaan oikeudenloukkauksista. Ovatko he koskaan edes pohtineet, millaisia esteitä yhteiskunta on asettanut viittomakielisiä kohtaan? Onko yhteiskunnassa toimiminen mielletty normaaliksi arjen hankaluudeksi, johon ei ole edes osattu vaatia muutosta? Kuka meistä tavallisista kansalaisista osaa vastata kysymykseen ”minkälaisia oikeudenloukkauksia olet kokenut elämäsi eri vaiheissa”? Entä jos kysymys esitetään ilman, että kysymyksen kääntämisvaiheessa suomen kielestä viittomakieleen ei ole huomioitu kulttuurienvälisiä eroja? Miten kysymykseen voi vastata, jos ei ymmärrä sitä?

Lähdimme pohtimaan kysymystä ääneen viittomakielellä: miten kysyisimme tätä itseltämme tai läheisiltämme? Kokeilimme erilaisia viittomakielisiä ilmaisuja, ja pohdinnan aikana käytimme muun muassa alla olevia viittomia (kuvat

Lapissa järjestettiin turvallisuusseminaari luonto-, seikkailu- ja lumilajien koulutusten opettajille ja valmentajille

Eeva Mäkelä

Turvallisuusseminaari (9.–10.11.2020) oli suunnattu luonto-, seikkailu- ja lumilajien koulutusten parissa työskenteleville toimijoille, erityisesti koulutuksista vastaaville opettajille ja valmentajille. Seminaarin tarkoituksena oli tuoda alan koulutustoimijoita yhteen keskustelemaan turvallisuustyöhön liittyvistä aiheista. Seminaari järjestettiin yhteistyössä Kittilän kunnan, Levi Snow Sport Academyn, Humanistisen ammattikorkeakoulun, Lapin koulutuskeskus REDUn sekä Veto- ja pitovoimainen Lappi hankkeen kanssa.

Seminaarissa jaettiin tietoa ja kokemuksia asiantuntijapuheenvuorojen ja työpajojen muodossa. Seminaarin ensimmäisenä päivänä kuultiin muun muassa OAJ:n Erkki Mustosen esitys oppilaitoksen vastuusta ja juridiikasta sekä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston Aleksi Latvalan näkemyksiä kuluttajapalvelujen ja oppilaitosten rajapinnasta. Työpajoissa keskusteltiin turvallisuusasiakirjojen ja turvallisuussuunnitelmien merkityksestä sekä Liikenneturvan Petri Niskan johdolla myös liikenneturvallisuudesta. Nämä kaikki asiat ovat kiinteässä yhteydessä koulutuksiin liittyviin retkiin ja matkoihin.

Seminaarin toisena päivänä kuultiin Humakin Kai Lehtoselta ja Lapin Urheiluopiston Oula-Matti Peltoselta esitykset, jotka pureutuivat

fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Turvallisen oppimisympäristön merkitykseen syvennyttiin myös Matti Henttisen puheenvuorossa sekä iltapäivän työpajoissa.

Seminaariin osallistui paikan päällä ja webinaarin välityksellä noin 30 opettajaa ja valmentajaa. Seminaarin osallistujat pitivät tapahtumaa tärkeänä keskustelun avaajana ja verkottumismahdollisuutena. Jokainen osallistuja työskentelee omassa organisaatiossaan samantyyppisten haasteiden parissa. Niinpä toimivien käytänteiden jakaminen ja niistä keskusteleminen koettiin erittäin merkitykselliseksi. Seminaari antoi hyvän sysäyksen turvallisuusajattelun ja johtamisen kehittämistyölle. Tavoitteena on, että vastaavantyyppinen seminaari järjestetään tulevaisuudessakin alan toimijoiden verkostolle.

Humakin kaksi opiskelijaharjoittelijaa, Jasu Korhonen ja Markus Mela, suorittivat Degree Program in Adventure and Outdoor Education tutkinnon kolmannen vuoden harjoitteluaan Levi Snow Sport Academyssa. Opiskelijat osallistuivat seminaarin ohjelman valmisteluun ja käytännön toteutukseen yhdessä Levi Snow Sport Academyn valmentajien Jukka Markkasen ja Tuukka Sutisen sekä Humakin lehtori Eeva Mäkelän tukemina.

Kulttuurituottajat palveluksessanne-kampanja koronan selättäjänä

Laura Päiviö-Häkämies

Koronapandemian rajoitukset näkyivät nopeasti kulttuurituotannon alalla maaliskuun alusta 2020 alkaen: tapahtumat ja opiskelijoiden harjoittelut siirrettiin, peruttiin tai muunnettiin virtuaaliseen muotoon. Koronavirustilanne heikensi luovan talouden kehitystä hyvin nopeasti. Toisaalta muuttunut tilanne myös pakotti uusiutumaan ja etsimään erilaisia toimintamalleja.

Mietimme Humakissa, mitä voimme tehdä auttaaksemme alaa ja toisaalta opiskelijoitamme, joilta peruuntui harjoitteluja, työtilaisuuksia ja innovaatioprojekteja. Olimme huolissamme siitä, miten suurta kriisiä pandemia tarkoitti luovan talouden toimintaedellytyksille lyhyellä ja pitkällä tähtäimellä.

Perustimme maaliskuussa 2020 koronatien, johon kuuluivat lehtorit Minna Hautio, Jari Hoffrén ja Päivi Ruutiainen sekä koulutus-päällikkö Katri Kaalikoski ja yliopettaja Laura

Päiviö-Häkämies. Tämän toimijaryhmän lisäksi koko kulttuurituotannon vahvuusalan henkilöstö osallistui yhteiseen projektiin.

Kulttuurituottajat palveluksessanne-kampanja

Ryhmämme ideoi hyvin nopealla aikasyklillä Kulttuurituottajat palveluksessanne kampanjan (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2020). Kerroimme kampanjamme toimeksiannossa siitä, että Humak on Suomen johtava kulttuurituotannon kouluttaja, jonka tehtävänä on edistää

tuottajaosaamista monialaisesti. Esittelimme eri mahdollisuuksia osallistua kampanjaan ja toisaalta avasimme sitä, mitä kaikkea osaavat opiskelijamme voisivat tehdä. Tarjosimme opiskelijatyöresurssia alan käyttöön erityisesti harjoittelujen, innovointiprojektien sekä kehittämis- ja opinnäytetöiden muodossa. Lähetimme tiedotetta eri kanavien kautta alan toimijoille maaliskuun lopulta 2020 alkaen.

Pyrkimyksenämme oli kuvata kampanjatiidotteen vastaanottajien lisäksi myös opiskelijoillemme informatiivisessa muodossa kaikkea sitä, mitä Humakin opiskelijat voivat tutkia, kehittää ja innovoida joko yksin tai ryhmässä. Halusimme luoda opiskelijoillemme uskoa alaan, jonka eräs tärkeä kompetenssi on nopea ja innovatiivinen reagointi yhteiskunnallisiin muutoksiin, kuten koronaepidemian kaltaiseen tilanteeseen. Samanaikaisesti halusimme tuottaa tietoa sekä yhteiskunnalle että oppilaitokselle koronan erilaisista vaikutuksista toimialaan. Koska emme ole koskaan aiemmin olleet vastaavanlaisessa tilanteessa, kaikki pandemia-ajalta kerätty on tietoa meille arvokasta.

Olimme valmiita suuntaamaan merkittävän osan opiskelijoiden työpanoksesta ja oppimistehtävistä luovien alojen palvelujen turvaamisen tueksi koronaepidemian aikana. Samalla saatoimme tarjota opiskelijoillemme mielekkäitä ja uutta osaamista luovia projekteja. Verkostomaisen toimintamallimme ja verkko-opiskelumahdollisuuksien johdosta opiskelijamme asuvat eri puolilla Suomea, joten saatoimme tarjota toimeksiantoja myös kampuspaikkakuntiemme (Jyväskylä, pääkaupunkiseutu, Turku) ulkopuolella.

Miten toimeksiantoon tartuttiin?

Toimeksianto tuotti heti paljon vastakaikua. Välitimme saapuneita yhteistyötarjouksia opiskelijoillemme. Tekijät löytyivätkin hyvin nopeasti monille tahoille, muun muassa Hanasaareen, Suomen Ilmailumuseoon, Designmuseoon ja Suomen lastenkulttuurikeskusten liittoon – nämä vain ensimmäisinä esimerkkeinä mainitaksemme.

Opiskelijat etsivät myös itse harjoitteluja ja opinnäytetöiden aiheita kampanjaan liittyen.

Ensimmäiset ”koronaopinnäytetöiksi” kutsuamme kehittämistyöt valmistuvat syyslukukauden aikana 2020. Kulttuurialan tarve suunnata tulevaisuuteen tulee esille näissäkin tulevissa opinnäytetöissä sen kautta, miten uudenlaisia toimintakäytäntöjä (virtuaaliset festivaalit, striimaukset yms.) kuvataan, miten ollaan pakotettuja löytämään uudenlaisia ansaintalogiikoita tai miten erilaiset tuet kohtaavat toimijat erityistilanteessa.

Humakin kulttuurituotannon koronaryhmän tavoitteena onkin jatkossa kerätä aihepiiriin opinnäytetyöt erilliseksi koronatutkimusten tietopankiksi, kunhan töitä valmistuu useampia – viimeistään kevään 2021 aikana. Aikeenamme on myös uudistaa kampanja vuodenvaihteessa 2020/2021.

Tuleva tietopankkimme valmistaa meitä jo post-koronan aikaan: Mitä olemme oppineet? Millaisia haasteita kohtasimme? Millaisia uusia toimintatapoja ja osaamista alalle syntyi? Haluamme jakaa kampanjasta saadut opit ja kokemukset opiskelijoillemme ja kumppaneillemme. Uskomme siihen, että kulttuurituotannon ala toipuu yhteistyön voimalla vaikeuksien kautta uuteen nousuun.

Lähteet:

Humanistinen ammattikorkeakoulu. 2020. Koronaviruksesta aiheutuneet haasteet luovalle taloudelle. Viitattu 11.11.2020. <https://www.humak.fi/uutiset/koronaviruksesta-aiheutuneet-haasteet-luovalle-taloudelle/>

Intensiivijaksoilla opitaan muun muassa kolmea eri viittomakieltä.
Kuva: Jens Hessmann.

Tulkkauksen kansainvälinen maisteriohjelma vahvistaa alan tutkimusta

Liisa Halkosaari

Kolme eurooppalaista korkeakoulua yhdisti voimansa vuonna 2006 ja aloitti viittomakielen tulkkauksen maisteriohjelman, EUMASLI:n. Tutkinto valmentaa tulkkauksen tutkimukseen ja antaa paljon eväitä kansainväliseen yhteistyöhön tulkkausalailla. Kulttuurinen moninaisuus, oman osaamisen reflektointi ja monikielisyys tulevat tutuiksi. Valmistuneet opiskelijat jatkavat alan kehittämistä niin kotimaissaan kuin kansainvälisestikin – intensiivinen koulutus ei jätä ketään ennalleen!

Saksan järjestelmällisyys, Skotlannin tutkimusosaaminen ja Suomen pedagogiikka

EUMASLI eli European Master in Sign Language Interpreting on kolmen korkeakoulun englan-

ninkielinen ylempi korkeakoulututkinto, jonka tavoitteena on kehittää viittomakielen tulkkauksen ammattialaa. Humak Suomessa, Magdeburg-Stendalin korkeakoulu Saksassa ja Heriot-Watt-yliopisto Skotlannissa kouluttavat yhdessä tulkkausalan tulevia tutkijoita ja kehittäjiä. Jokainen korkeakoulu tuo yhteistyöhön omat piirteensä, eikä kulttuurienvälinen viestintä aina ole mutkatonta. Yhteistyössä on kuitenkin huimat mahdollisuudet, kun päästään käyttämään jokaisen vahvuuksia.

Syksyllä 2019 valmistui kolmas EUMASLI-ryhmä. Heidän taipaleensa alkoi hakuprosessilla kolme vuotta aiemmin ja huipentui maisterintutkielmien esittelyihin Kööpenhaminassa elokuussa 2019. Seuraava, järjestyksessään neljäs ryhmä opiskelijoita aloittaa opintonsa tammikuussa 2021.

EUMASLI:n henkilökunta kokoontui yhteiskuvaan Helsingissä vuonna 2018. Kuva: Jens Hessmann

Puurtamista verkossa ja intensiivijaksolla

Ensimmäisen puolen vuoden aikana opinnoissa rakennetaan perustaa kielitieteeseen ja tietoisuuteen, viittomakielisen kulttuurin moninaisuuteen sekä akateemisiin ja opiskelutaitoihin. Tämän jälkeen siirrytään nopeasti eteenpäin sekä käytännön että teorian osalta. Käytännön osaamista kartutetaan muun muassa kansainvälisen viittomisen, tulkkauksen, kääntämisen ja reflektion osalta ja teoreettista osaamista taas erityisesti tulkkauksen tutkimuksen ja ammattialan kehittämisen näkökulmasta.

Kevään 2021 haasteena on koko ensimmäisen lukukauden opetuksen siirtyminen verkkoon. Aloituserä lukukauden jälkeen päästään toivottavasti kokoontumaan vielä kolmelle kahden viikon intensiivijaksolle, jotka järjestetään muutama kuukauden välein.

Ennen intensiiviviikkoja ja niiden jälkeen on varattava reilusti aikaa itsenäiselle työskentelylle. Itsenäiset tehtävät sisältävät runsaasti luettavaa kirjallisuutta, esseitä, analyyseja, oppimispäiväkirjoja, ryhmäkeskusteluja sekä tulkkauksia ja kääntämisharjoituksia. Opintojen lopussa kokoonnutaan vielä kahteen parin päivän mittaiseen seminaariin: ensin pilottitutkimusten ja tulkkauksenttien merkeissä ja lopuksi esittelemään omia tutkielmia isolle yleisölle.

Tietoa, osaamista, kokemuksia – ja yhteisö

Opinnot vaativat paljon mutta antavat vielä enemmän. Tutkintotodistuksen ja virallisten tavoitteiden lisäksi opiskelijat saavuttavat kansainvälisen verkoston kollegoita, harjaantuvat kommunikoimaan monikielisessä ja kulttuurisessa ympäristössä sekä mikä tärkeintä – oppivat toisiltaan.

Opiskelijaryhmissä on pääsääntöisesti sekä kuulevia että kuuroja opiskelijoita. Vaikka koulutuksen virallinen kieli on englanti, yhteydenpidossa ja erityisesti lähiopetuksessa käytetään myös kansainvälistä viittomista. Kansainvälinen viittominen ei ole varsinainen kieli vaan viittomakielten pidgin-tyyppinen kontaktivariantti. Koulutusohjelma ei virallisesti tuota pätevyyttä kansainvälisen viittomisen tulkkaukseen, mutta sillä on merkittävä rooli opiskelussa. Sen voisi nähdä ikään kuin sivutuotteena pääasiassa tutkimukseen keskittyvässä tutkinnossa.

Yksi vuonna 2019 valmistuneista opiskelijoista tiivisti kokemuksensa näin:

“EUMASLI has provided me with an invaluable foundation of knowledge, expertise, experience, and connection that have deeply rooted my roles in the profession as a practitioner, researcher, mentor, and educator. I have been able to expand the reach of my career further than I could have ever imagined which has consequently influenced other aspects of my life.”

Lue lisää: www.eumasli.eu.

Tulkkausalan työelämäpäivä uuden normaalin aikakaudella

Tanja Gavrilov

Tulkkauksen ja kommunikaation ohjauksen työelämäpäivää oli tarkoitus viettää perinteisin menoin Kuopion-kampuksella keväällä 2020. Koronapandemia siirsi tämänkin verkostotahtuman aikataulua ja toteutustapaa, ja päivä toteutui lopulta syyskuussa. Keväiset kohtaamiset kampuksella vaihtuivat siis kokoontumiseen verkossa, mikä oli näin jälkikäteen ajateltuna

hyvä muutos. Kutsuimme päivään tulkkioipiskelijoitamme, lehtoreitamme ja työelämäkumppaneitamme eri puolilta Suomea.

Päivän teemojen valinta onnistui hyvin. Ajankohtaiset aiheet yhdessä osallistumisen vaivattomuuden kanssa houkuttelivat paikalle Zoomiin runsaasti osallistujia. Keskustelu jatkui vilkkaana koko päivän, aina päätössanoi-

hin asti. Työelämäpäivän tavoitteena oli avata *Kielet solmusta!*

Päivän avasi koulutuspäällikkömme Tytti Luoma, joka pohti puheenvuorossaan vuorovaikutuksen solmujen avaamista päivän nimen mukaisesti. Hän nosti esiin seikkoja niin vahvuusalamme näkökulmasta kuin kielellisen saavutettavuuden näkökulmasta laajemminkin. Kielellisesti saavutettavat seminaarijärjestelymme tukivat puheenvuorojen sisältöjä ja Humakin roolia osallisuuden edistäjänä. Tilaisuudessa oli sekä viittomakielen tulkkaus että kirjoitustulkkaus.

Työelämäpäivämme vuorovaikutuksessa hyödynnettiin monenlaisia viestinnän keinoja. Päivän puheenvuorojen kielet olivat suomen kieli ja suomalainen viittomakieli. Chatissa käytiin hyvää keskustelua niin kielellisesti kuin emojienkin välityksellä. Monikanavainen tapahtumamme mahdollistui toimivan yhteistyön ansiosta. Päivää olivat mahdollistamassa lehtoritiihimme ja työelämäkumppanimme. Teknistä tukea saimme Humakin toiselta vahvuusalalta ja Humakin tietohallinnosta. Sujuva yhteistyö niin tulkkien kuin kaikkien muidenkin osapuolten kanssa synnytti tunteen, että vietämme todellakin yhteistä päivää vaikka olemmekin kaikki eri puolilla Suomea.

Kielisolmuja oli avaamassa myös erityisluokanopettaja Anu Savolainen oppimis- ja ohjauskeskus Valterista Jyväskylästä. Puheenvuoro selkoviittomisesta herätti myös tällaisen kokeneen tulkin pohtimaan asiakaskuntamme heterogeenisyyttä kielten ja kommunikointimenetelmien osalta. Savolaisen asiantuntemus vakuutti kuulijat, ja hänen puheenvuorossaan korostui ajatus tulkin ja asiakkaan keskinäisestä tuttuudesta. Vuorovaikutuksen näkökulmasta tutun tulkin kanssa työskentelystä on etua varsinkin silloin, kun asiakkaalla on kielellisiä haasteita.

Sami Virtanen toi työelämäpäivässä esille kielisolmujen ennaltaehkäisyn näkökulman. Virtanen työskentelee erityisasiantuntijana Kuuloliitossa ja tämän vuoden aikana myös Humakin tulkkausten vahvuusosalalla saavutettavuusasioiden äärellä. Virtasen mukaan saavutettavia palveluja ei tulisi suunnata vain erityisryhmille, vaan palvelut tulisi alusta pitäen suunnitella design for all periaatteiden mu-

kaisesti kaikille. Meidän jokaisen toimintakyky vaihtelee elämämme varrella, ja siksi me kaikki hyödyimme saavutettavista ja esteettömistä palveluista. Virtanen onnistui puheenvuorossaan mainiosti asemoimaan tulkkausalan laajempaan saavutettavuuden ja esteettömyyden kenttään.

Iltapäiväkahvien aikaan sekoitimme osallistujat keskenään. Kutsuimme opiskelijat, lehtorit ja kentällä työskentelevät puhettulkkausten ammattilaiset päiväkahvikeskustelujen äärelle pienempiin ryhmiin. Keskusteluja käytiin aPUVA!-teeman alla. PUVA-lyhennettä käytetään tulkkauskentällä yleisesti kuvaamaan puhevammaisten tulkkausta tai puhevammaisten tulkkeja. Käsittelimme pienryhmissä kentällä puhututtavia aiheita, jotka olimme koonneet pienimuotoisen kyselyn perusteella jo ennakkoon. Keskustelujen aiheet polveilivat etiikasta puhetulkin viittomakielen taitoon sekä avustamisen rajoista puhettulkkausten etätulkkausratkaisuihin. Keskusteluun varattu aika tuntui loppuvan kesken, mikä tuntui järjestäjän näkökulmasta positiiviselta ongelmalta: tällaiselle tapahtumalle on kysyntää.

Samalla kun koronapandemia on haastanut työelämätoimijat, tulkkauspalvelun asiakkaat, tulkkiopiskelijat ja tulkkiopiskelijat monin eri tavoin, se on myös kannustanut meitä kaikkia muutokseen. Esimerkki positiivisesta muutoksesta on tämä onnistunut syyskuinen työelämäpäivämme. Tekniikan ja muutosmyönteisen mielen ansiosta työelämäkumppaneiden koollekutsuminen valtakunnallisesti olikin yllättäen helpompaa kuin aikaisemmin. Myös osaamisen ja uuden tiedon jakaminen koulutuksen ja työelämäkumppaneiden kesken voi olla nyt aikaisempaa ketterämpää. Positiivista tässä muutoksessa on myös se, että työelämäverkostojen laajenemiselle ei näytä uudessa normaalissa olevan minkäänlaisia maantieteellisiä rajoja.

Kuva: Kuvako

TKI-hanke opetuksessa – silkkaa oppimista

Sanna Nieminen

Tässä kirjoituksessa tarkoituksena on pohtia, miten TKI-hanke sulautuu osaksi opetusta. Aihetta lähestytään kahden korkeakouluhankkeen näkökulmasta. Kirjoituksessa pohditaan, mitä ovat ne elementit, joiden avulla Humakin hankkeet voidaan jalkauttaa jo hankkeen aikana osaksi opetusta. Samalla pohditaan, minkälaisiksi opiskelijoiden roolit muodostuvat kehittämissä painotteisissa hankkeissa korona-aikana.

SotePeda 24/7 on opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama hanke, joka alkoi keväällä 2018 ja päättyy vuoden 2020 lopussa. Mukana hankkeessa on 24 korkeakoulua. Hankkeen ko-

konaisuus jakautuu työpaketteihin, joista työpaketti 5:ssä on ollut mukana myös Humakin yhteisöpedagogikoulutus. Tässä työpaketissa tavoitteena on monitoimijuuden, monialaisen työn ja moniammatillisen verkostotyön sanoittaminen yhteiskehittämisessä.

Tuura –Tukea urapolulle on neljän korkeakoulun ESR-rahoitteinen hanke, joka päättyy vuoden 2020 lopulla. Tuura-hankkeen tavoitteena on kehittää tukea tarvitsevien opiskelijoiden uraohjauspalveluja ammattikorkeakouluissa. Hankkeen tavoitteena on myös kartoittaa ja kehittää uraohjauksen palveluja sekä tunnistaa mahdollisia palvelukatveja tukea tarvitsevien AMK-opiskelijoiden työllistymisen tukemiseksi. Humakissa uraohjausta on kehitetty osana alumnitoimintaa. (Isosuo ym. 2020.)

Hankkeen opinnollistaminen alkaa hankesuunnittelussa

Parhaiten opetukseen integroitava hanke suunnitellaan siten, että jo hankesuunnitelmasa pohditaan, miten hanke nivotaan opintojaksoihin ja niiden sisältöihin.

Hankepäättöksen saavuttua mietitään opinnollistamisen kartoittamiseksi, mitkä opintojaksot, opiskelijaryhmät ja koulutukset liittyvät hankkeen eri vaiheisiin ja tehtäviin. TKI-hankkeen ja opetuksen yhteistyön toteutuminen perustuu hyvään suunnitelmaan ja sen jatkuvaan päivittämiseen. Aito hankeintegrointi edellyttää jokaiselta projektityöntekijältä vahvaa tahtotilaa sen suhteen, miten hankkeen sisältö nivotaan mielekkäästi opetukseen ja korkeakoulun toimintaan. Vaikka projektin työntekijät eivät itse olisi opetusvastuussa sopivista opintojaksoista, TKI-hankkeen tulisi silti olla integroitavissa opetukseen. Lukemalla koulutusten opetussuun-

Kuva 1. SotePeda 24/7 hankkeen projektipäällikkö Sanna Nieminen aloittamassa työpajaa.

nitelmia ja tarjoamalla hankkeen kehittämissä tehtäviä eri opintojaksoille myös opiskelijat saadaan mukaan hankkeen kehittämistyöhön jo sen aikana.

Opiskelijat kehittäjinä hankkeessa

Korkeakoulu- tai kehittämishankkeiden integrointi opetukseen voi tuntua haastavalta. Perinteisesti opiskelijat tekevät hankkeissa toiminnallisia tai ryhmänohjauksellisia toimintoja. Hankkeissa luodaan materiaaleja ja kartoituksia sekä tuotetaan oppimista erilaisin välinein. Koronan tuomat rajoitteet vaikeuttavat tilaisuuksien järjestämistä, ja verkkotapahtumien järjestäminen edellyttää opiskelijan verkkovalmiuksien tukemista. Korkeakouluhankkeen integrointi voi tuntua opiskelijoista haastavalta.

SotePeda 24/7 hankkeen ensimmäisenä vuonna järjestettiin kuusi työpajaa eri puolilla Suomea. Opiskelijat kutsuttiin mukaan hankkeen työpajoihin yhdessä projektipäällikön kanssa. Lopputuloksena käynnistyi monitoimijuuden johtaminen opinnäytetyöprosessi yhdessä Mari Holmroosin (2020) kanssa.

Samantoinen toimintamalli on koettu toimivaksi muissakin Humak-hankkeissa: opiskelija tekee kehittävän harjoittelun ja opinnäytetyön Humakin tilaamana. Järjestely edellyttää tarkkaa suunnittelua ja on selvästi haastava niin opiskelijalle kuin ohjaajallekin. On pohdittava, kuka on tilaaja ja kuka ohjaaja. Mitkä ovat tilaajan ja mitkä opinnäytetyön ohjaajan tehtävät, jotta opiskelijalla pysyy prosessi hallussa? Tuura – Tukea urapolulle hankkeessa kehitettiin Humakin alumnitoimintaa ja uraohjausta. Hankkeessa kehitetyn harjoittelun ja opinnäytetyön toteutti move-opiskelija Päivi Hietaniemi (2020). Harjoittelun aikana hänen tehtäviinsä kuului kaksi laajaa kartoitusta, jotka liittyivät uravalmennukseen ja alumnitoimintaan. Lisäksi opiskelija osallistui Humakin hankkeen päätöswebinaarin suunnitteluun ja vastasi sen vuorovaikutuksellisuudesta usean digitaalisen välineen avulla. Hän esitteli webinaarissa tekemänsä kartoitukset ja johti sisällöllistä keskustelua aiheesta. Hänen tehtäviinsä kuului myös hankekokouksiin osallistumista ja perinteisiä hanketyöntekijän tehtäviä.

Hanke mukana opintojaksoilla

SotePeda 24/7 hankkeen ensimmäisenä vuonna materiaaleja otettiin käyttöön yhteisöpedagogiopintojen alkuvaiheessa Yhteisöpedagogin ammatillisuus 5 op opintojaksolla. Opetuksen pääpainona oli eri alojen terminologian tunnistaminen ja yhteisöpedagogin monialaisen roolin ymmärtäminen suhteessa muihin ammattialoihin.

Hankkeen toisena toimintavuonna hanketta esiteltiin opiskelijoille yhteisöpedagogitutkimuksen päiväopintojen ja moven (monimuodon verkkotutkiminto) Verkostojen ja kumppanuuksien kehittäminen opintojaksolla ja sen materiaaleja käytettiin opintojakson opetuksessa. Lisäksi opiskelijat pääsivät osallistumaan työpajoihin, joissa he testasivat case-työskentelyn avulla hankkeen työkalupakin toimivuutta monitoimijuuden kehittämisessä. Kyselyn myötä opiskelijat osallistuivat tutkimukseen, jossa he arvioivat monitoimijuusosaamisen kasvua. Konkreettinen osallistuminen työkalupakin kehittämistyöhön koettiin opiskelijoiden joukossa

Kuva 2. Monitoimijuuden kehittämissyhteisöiden työkalupakissa on viisi työkalua.

mielekkääksi tavaksi ymmärtää kehittämistyötä käytännössä.

Viimeisenä hankevuonna yhteisöpedagogiopiskelijat (move ja tyke) tutustuivat valmiin työkalupakin viimeiseen versioon ja antoivat erityisesti sen käytettävyyteen liittyvää kehittämispalautetta. Työkalupakki on julkaistu SotePeda 24/7 hankkeen verkkosivuilla. (Koivisto ym. 2020.)

Koivisto, Jaana-Maija, Laurila, Marianne, Maijala, Virpi, Nieminen, Sanna, Ojala, Kati, Tamminen, Pia & Tolonen, Tarja. 2020. Monitoimijuus kehittämisyhteisössä. Työkalupakki. SotePeda 24/7. https://sotepeda247.fi/wp-content/uploads/2020/11/Tyokalupakki.pdf?fbclid=IwAR-0na5GokZWL55ez6K4mEH3eVmC1m5Zw5F-PluOj_25P9pQe7Jlm1VEn1qHM

Miten hanke jalkautetaan?

Hanke jalkautetaan juuri näin: suunnittelemla etukäteen, mitä julkaistaan, miten opiskelijat osallistuvat ja mitä hankepartnereille jää hankkeen päätyttyä. Jos hanketta on hyödynnetty hankekautena aktiivisesti, jalkautuminen on tapahtunut osaamisen lisääntymisenä koko hankkeen aikana. Hankkeen lopussa jalkautetaan tietoa syntyneestä kehittämistyöstä ja pyritään nivomaan tuotettua materiaalia opintojaksoille. SotePeda 24/7 hankkeessa myös lehtorit osallistuvat opettajaverkoston webinaareihin ja palvelumuotoiluleiriin jo hankkeen aikana. Hankkeen liittämässä opetukseen avainasemassa ovat hanketyöntekijät: hankkeessa on rohkeasti avattava opiskelijoille kehittämisen paikkoja ja tuottamisen mahdollisuuksia.

Lähteet:

Hietaniemi, Päivi. 2020. Urapolulla jokainen risteys on mahdollisuus. Opinnäytetyö. Yhteisöpedagogi (AMK), järjestö- ja nuorisotyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020112424090>

Holmroos, Mari. 2020. Monitoimijuus kehittämisyhteisöissä ja ihmisten johtamisen hyvät käytännöt. Opinnäytetyö. Yhteisöpedagogi (AMK), työyhteisön kehittäjä. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020101221270>

Isosuo, Tuula, Joensuu, Maija, Klemola, Jari, Lignell, Irmeli & Paavola, Kirsi (toim.). 2020. Tukea urapolulle. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Julkaisuja 116. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2020/12/tukea-urapolulle-tuura-2020.pdf>

Ohjauksen ja valmennuksen huoneentaulut opiskelijoiden ja henkilökunnan arjen työkaluna

Johanna Henriksson

Ohjauksen teema on ollut Humakin pedagogisen kehittämistoiminnan keskiössä viimeiset vuodet. Kaikkien ammattikorkeakoulujen yhteinen [eAMK-hanke](#) vuosina 2017–2020 edesauttoi digiohjauksen teemallaan käynnistämään Humakissa kehittämistoimenpiteitä. Niiden johdosta mallinnettiin ohjauksen ja valmennuksen prosessi niin tutkinto- ja avoimen AMK:n opiskelijoiden kuin henkilökunnan näkökulmista. (Henriksson 2018, 72–73.) Ohjauksen kehittämisryhmän toiminnan myötä Humakin eri toimijoiden roolit selkeytettiin ohjauksen ja valmennuksen huoneentaulujen avulla. Lisäksi laadittiin periaatteet, joiden pohjalta Humakissa tehdään ohjaustyötä. Keskeisenä tavoitteena oli kehittää ohjaus- ja valmennusprosessi niin, että ne tukevat opiskelijoiden opintojen etenemistä ja ennen kaikkea ehkäisevät keskeyttämisä. Edistymisen seuranta varten luotiin liikennevalomalli, jolla tarkkaillaan tutkinto-opiskelijoiden opintojen edistymistä. Se mahdollistaa varhaisen puuttumisen opintojen viivästymistapauksissa. Tutkinto-opintojen valmistuminen tavoiteajassa korostuu myös ammattikorkeakoulujen uudessa rahoitusmallissa vuosiksi 2021–2024 (Opetus- ja kulttuuriminis-

teriö 2019), joten opintopolkujen sujuvoittamiseen kannustetaan vahvasti myös valtion taholta.

Roolit ja vastuut selviksi

Humakissa tutkinto-opiskelijan opintojen ohjaus ja valmennus nähdään laajana, opiskelijan ammatillista kasvua kehittävänä ja tukevana kokonaisuutena. Tämä on jokaisen Humakissa työskentelevän työtä – ei siis pelkästään jokaiselle opiskelijalle nimettävän HEKS-valmentajan vastuulla. Ohjauksen ja valmennuksen periaatteissa korostuvat muun muassa suunnitelmallisuus ja oikea-aikaisuus, esteettömyys ja saavutettavuus, ammatillinen kehittyminen ja urasuunnittelu, opiskelijan oma vastuu ja aktiivisuus sekä eettisyys ja luottamuksellisuus opiskelijan hyvinvointia unohtamatta. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2020.)

Ohjauksen ja valmennuksen mallintamisessa keskeisimmät roolit tutkinto-opiskelijoiden osalta ovat HEKS-valmentajalla, opintojaksojen toteutuksista vastaavilla lehtoreilla, opinto-oh-

jaajilla, opiskelijapalveluilla ja tutoreilla (kuva 1). Koska pelkästään tutkinto-opiskelijoiden prosessissa on monta toimijaa, työnjakoa haluttiin selkeyttää kuvaamalla eri toimijoiden roolit ja vastuut visuaalisesti Thinglink-sovelluksen mahdollistamaa interaktiivisuutta hyödyntäen. Näin opiskelija osaa olla yhteydessä oikeaan ohjaustahoon tarpeestaan riippuen. Sovellus vastaa myös saavutettavuuteen liittyviin vaatimuksiin ja erilaisten oppijoiden tarpeisiin, sillä huoneentaulujen sisältämät tarkemmat sisältökuvaukset ovat kuunneltavissa käyttäjän valitsemalla äänellä. Huoneentaulu on saatavilla myös englannin kielellä Humakin Adventure and Outdoor Education koulutuksen opiskelijoille.

Mallinnuksen ja visualisoinnin myötä huoneentaulut on ollut helppo ottaa osaksi kaikille Humakin AMK-tutkinto-opiskelijoille pakollisia Ammatillinen kehittyminen 5 op- ja Opiskeluvalmiudet 5 op opintojaksoja sekä Humakin valmennusopasta. Jotta prosessin laatu ja yhtenäisyys pystyttäisiin varmistamaan, vastaava huoneentaulu laadittiin myös Humakin henkilökunnalle (kuva 2). Henkilöstön huoneentaulussa on huomioitu jo edellä mainittujen ohjaustoimijoiden lisäksi koulutus-, innovaatio- ja yhteiset palvelut, joista viimeisin

sisältää Humakin tietohallinnon, kirjaston ja opintotoimiston.

Jatkuvan oppimisen ollessa yhä merkittävämmässä roolissa ammattikorkeakoulujen toiminnassa uuden rahoitusmallin myötä (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019) oli luonnollista laatia oma huoneentaulu myös avoimen AMK:n opiskelijoille (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2020). Humakin väyläopiskelijoiden määrä on lisääntynyt viime vuosina, ja yhä useampi aloittaa tutkinto-opinnot väylää pitkin. Väyläopiskelijoiden osalta keskeiset roolit ohjauksessa ja valmennuksessa ovat väyläohjaajan lisäksi opintojaksojen toteutuksista vastaavilla lehtoreilla, opiskelijapalveluilla ja tutoreilla.

Uuden strategian mukaista kehittämistä

Humakin uusi strategia vuosiksi 2021–2030 lupaa kehittää entistä parempia tulevaisuuden oppimisympäristöjä ja opiskelijalähtöisiä oppimispolkuja (Miettinen & Pohjanmäki 2020). Ammattikorkeakoulussamme käynnistyykin kehittämisohjelma, jossa näitä oppimispolkuja tukemaan laaditaan laadukas, oikea-aikainen ja opiskelijalähtöinen ohjauksen palvelukokonai-

Ohjaus ja valmennus opintojen aikana AMK-tutkinto-opiskelija

HEKS-VALMENTAJA

- Yksilön, pienryhmien ja vuosikurssin valmennus
- Henkilökohtainen kehittämissuunnitelma (HEKS)
- AHOT-prosessi
- Opintojen edistymisen seuranta
- Urasuunnittelu
- Esteettömyyden huomiointi
- Opiskelijan ohjaaminen eteenpäin (opinto-ohjaaja tai terveydenhuolto)
- Tuki ja kannustus

= Ammatillinen kehittyminen 5 op

TOTEUTUKSESTA VASTAAVA LEHTORI

- Toteutuksen sisältö, suoritusohjeet ja arviointiperusteet
- Opintojakson sisältöön liittyvä valmennus
- Aktiivisuuden seuranta toteutuksella
- Opintosuorituksen arviointi, palaute ja suoritusmerkintä
- Opiskelijan tukeminen toteutuksella ja yhteydenpito
- Opiskelijapalautteen keruu ja käsittely
- Esteettömyyden huomiointi

OPINTO-OHJAAJA

- Opiskelutaitojen ohjaus ja opiskelukyvyn vahvistaminen
- Tuki liittyen opiskeluvaikeuksiin ja -esteisiin
- Yksilölliset järjestelyt ja esteettömyyden huomiointi
- Tehostettu opinto-ohjaus ja urasuunnittelu
- Opiskelijähyvinvointi
- Opiskelijan ohjaaminen eteenpäin

OPISKELIJAPALVELUT

- Pepin käytön opastus ja tuki
- Opiskeluaikeusasiat
- Opintososiaaliset asiat
- Opintoihin liittyvät todistukset
- Yleiset opiskeluun liittyvät asiat

TUTOR

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Ohjaus ja valmennus opintojen aikana huoneentaulu Humakin tutkinto-opiskelijoille (<https://www.thinglink.com/card/1304403846897860610>).

Roolit valmennuksessa ja opintojen edistämässä huoneentaulu Humakin henkilökunnalle (<https://www.thinglink.com/card/1303984504729239553>). Huom. Thinglink-versio vain Humakin henkilöstön saatavilla.

suus eri oppimisympäristöissä. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää useita toimenpiteitä, jotka vaativat opiskelijan opintopolun tarkastelua ohjauksellisesti myös polun luonteen ja eri vaiheiden osalta. Huoneentaulut ovatkin jatkossa entistä tärkeämmässä roolissa selkeyttämässä opiskelijan ohjausprosessia.

Ohjauksen merkitys kasvaa jatkossa koulutuksen siirtyessä yhä laajemmassa määrin verkkoon. Verkko-opiskelu vaatii opiskelijalta itseohjautuvuutta ja vastuullisuutta, jolloin helposti saavutettavissa olevan ohjauksen tärkeyttä ei voi ylikorostaa (Kolehmainen ym. 2017, 20). Ohjauspalveluiden tulee olla kuvattu selkeästi, ja niiden tulee myös olla saatavilla matkalla kynnyksellä ajasta ja paikasta riippumatta.

Lähteet:

Henriksson, Johanna. 2018. Humak mukana rakentamassa ammattikorkeakouluopetuksen digiloikkaa. Teoksessa Äärynen, Mikko (toim.) Väläyksiä Humakista. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Julkaisuja 67, 72–73.

Humanistinen ammattikorkeakoulu. 2020. Ohjaus ja valmennus opintojen aikana. Viitattu 6.11.2020. <https://wiki.humak.fi/display/OJOS/Ohjaus+ja+valmennus+opintojen+aikana>

Kolehmainen, Anna, Mäenpää, Kati, Peltola, Sari & Ylönen, Hanna. 2017. Ohjausprosessit ja toimintatavat verkko-ohjauksessa. Teoksessa Guttorm, Tomi, Hakkarainen, Timo, Kolehmainen, Anna, Mäenpää, Kati, Peltola, Sara & Ylönen, Hanna (toim.) Verkko-ohjaaja – opas ohjaukseen sekä tieto- ja neuvontatyöhön verkossa. ePooki – Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 20.

Miettinen, Tiina & Pohjanmäki, Titta. 2020. Kohti tulevaisuuden Humakia. Teoksessa Miettinen, Tiina & Pohjanmäki, Titta (toim.) Humak 2030. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Julkaisuja 107, 64.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2019. Korkeakouluille uusi rahoitusmalli. Tiedote 17.1.2019. Viitattu 6.11.2020. <https://minedu.fi/-/korkeakouluille-uusi-rahoitusmalli>

Opiskelija- lähtöinen valmennus- opas

Virpi Ruuska

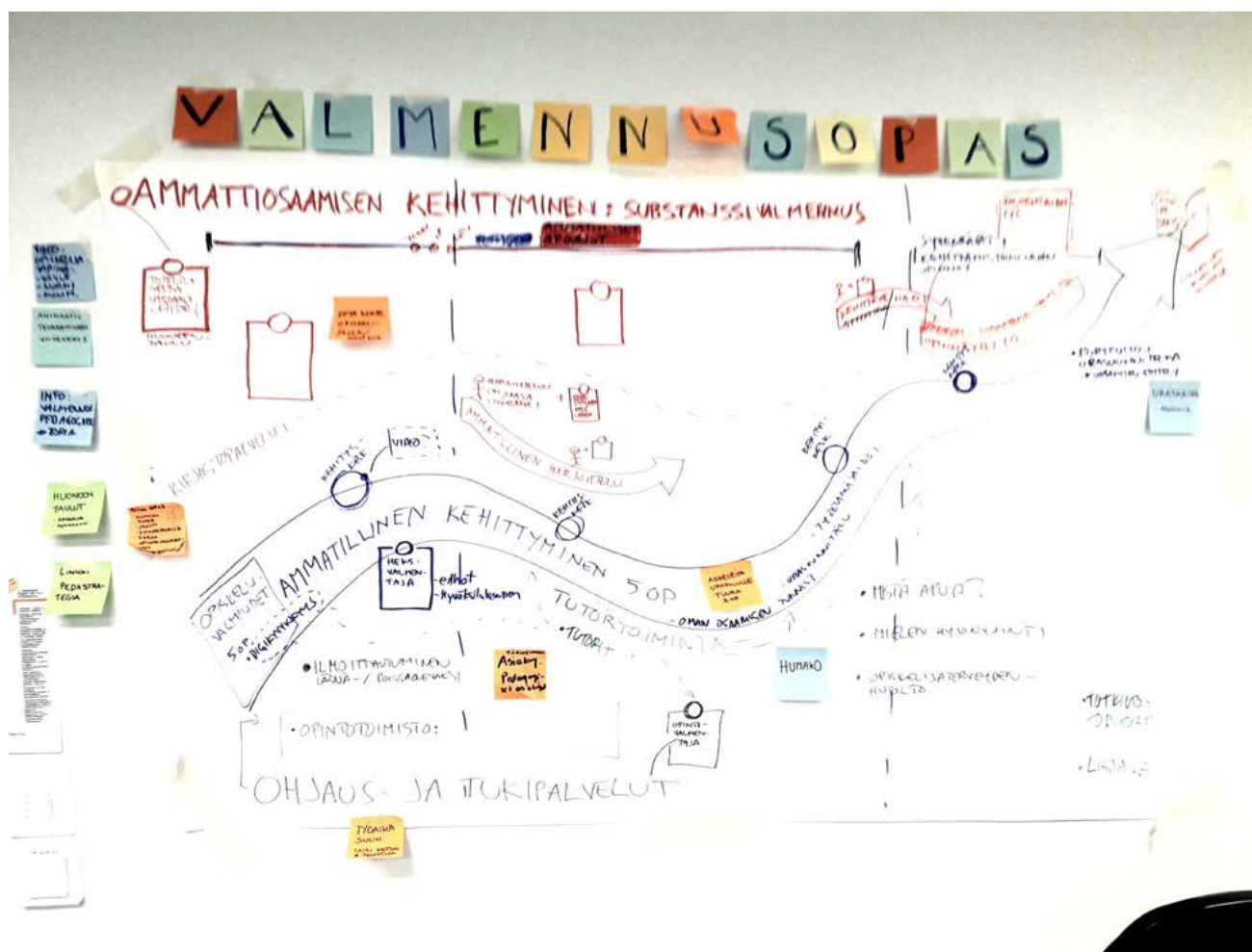
Yleisesti tunnettu lause on, että ”yksi kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa”. Kertoisiko yksi kuva Humakissa käytettävästä valmennuspedagogiikan prosessista enemmän kuin monisivuinen julkaisu? Opiskelijan oppimispolun selkeyttämiseksi Humakin valmennuspedagogista strategiaa pohtiva työryhmä haastettiin luomaan valmennuspedagogiikasta kuva, joka yhdellä silmäyksellä avaisi niin opiskelijalle, henkilöstölle kuin työelämätahollekin, mistä valmennuksessa on kysymys. Kuva johtaisi samalla myös valmennukseen liittyvän syvenevän tiedon äärelle.

Valmennuspedagogiikasta valmennusoppaaksi

Valmennuspedagogiikan keskeisiä elementtejä ovat työelämäperustainen ja yhteisöllinen oppiminen sekä vuorovaikutus. Humanistisessa am-

mattikorkeakoulussa valmennuspedagoginen toimintamalli on ollut käytössä syksystä 2013. Humakin henkilöstölle luotiin toimintamallin käyttöönottamiseksi oma valmentajaopas. (Määttä 2015, 7.) Opiskelijat otettiin osaksi valmennuspedagogista mallia ja valmennettiin uuteen pedagogiseen toimintatapaan: oppimaan uudenlaisia tapoja oppia yksin ja erilaisissa yhteisöissä.

Valmentajaoppaan päivittämisen yhteydessä todettiin tarve informoida työelämäyhteistyökumppaneita toimintamallista. Tähän tarpeeseen vastattiin julkaisemalla vuonna 2016 Opettaja valmentajana Humakissa – työelämälähtöistä, ryhmäperustaista pedagogiikkaa kehittämässä. Jo julkaisun nimessä todetaan, että pedagoginen malli on sidottu muuttuvaan työelämään, joka kehittyy koko ajan eikä näin ollen ole koskaan täysin valmis (Sirkkilä 2015, 12).

Kuva 1. Valmennusopas suunnitteluvaiheessa 2019 posteripohjana, jossa on Post-it-lappuja kuvaamassa tiedon eri lähteitä, tarpeita ja kerrostuneisuutta. Kuvaaja Virpi Ruuska.

Kuva 2. Humakin valmennusopas. Tekijä Emilia Reponen.

Syksyllä 2019 Humakin pedagogisen strategian kehittämisen yhteydessä toivottiin työkalua, jolla pedagoginen strategia saataisiin jalkauteuksi ja valmennuspedagoginen toimintamalli kuvattua kirkkaammin eri toimijoille. Työkalun tulisi olla ketterästi toimiva ja helposti päivittyvä. Vanha valmentajaopas haluttiin rakentaa opiskelijälähtöiseksi, ja työkalun nimeksi tulikin valmennusopas. Valmennusoppaan toteuttamisessa huomioitaisiin saavutettavuus.

Valmennusoppaan rakentamisen aluksi pohdittiin oppaan käyttäjäryhmään, tarpeeseen ja sisältöön liittyviä palvelumuotoilun kysymyksiä. Valmennuspedagogiikan ja valmennusprosessin kuvaamiseksi valmennusopas suunniteltiin kuvaksi, joka mahdollistaisi uusia avautuvia ikkunoita ja polkuja tiedon syventämiseksi. Monikerroksisuus pyrittiin suunnitteluvaiheessa tekemään näkyväksi erilaisin kuvioin ja värikoodattujen Post-it-lappujen avulla.

Valmennusopas pyrittiin toteuttamaan mahdollisimman laadukkaasti. Visuaalisella viestinnän osaamisella luotiin valmennusopasta työstävässä työryhmässä yhteinen näky – maalattiin ns. yhteinen kuva, joka toimii valmennusoppaan alustana. Valmennusoppaan alustaksi valittiin interaktiivinen kuva, minkä parhaiten mahdollisesti thinglink.

Interaktiivinen valmennusopas

Valmennusoppaassa kuvataan opiskelijan oppimisen polkuun kiinnittyvän työelämän ja valmennuksen roolit. Tässä työssä hyödynnettiin ohjauksen ja valmennuksen huoneentauluja, jotka laadittiin tutkinto-opiskelijoille, avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoille ja Humakin henkilöstölle. Valmennuksella tarkoitetaan kaikkea opiskelijan substanssiosaamisen kehittämiseen ja ammatilliseen kasvuun tähtäävää pedagogista toimintaa. Valmennusoppaassa opiskelijan tutkinnossa eteneminen kuvataan kolmen vaiheen kautta eli oppijasta taitajaksi ja edelleen kehittäjäksi. Matkan aikana oppijasta kehittäjäksi valmennusopas kuvaa niin valmentajan, opiskelijan kuin työelämän roolit. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2020.)

Opiskelijan, työelämän ja valmentajan roolit on kuvattu valmennusoppaan yläreunaan eri ikoneiksi. Ikonia klikkaamalla avautuu roolien konkreettisempi kuvaus valmennusprosessin eri vaiheissa. Valmennusoppaan värimaailman Humakin viestintä on suunnitellut mahdollisimman saavutettavaksi. Valmennusoppaan alustassa ikonien alle tuodut tekstit ovat sekä kirjallisessa että kuunneltavassa muodossa.

Valmennuspedagogiikan lailla valmennusopaskaan ei ole valmis, vaan opasta kehitetään muuttuvan työelämän myötä. Valmennusopas interaktiivisena kuvana ei tule korvaamaan tuhatta sanaa saati kokonaista julkaisua, mutta näiden rinnalla opas auttaa hahmottamaan monitasoista prosessia ja löytämään lisätietoa valmennuksesta.

Missä roolissa ja miten sinä kehittäisit valmennusopasta? Tule mukaan kehittämään!

Mukaan kehittämään pääset tästä: <https://link.webpolsurveys.com/Participation/Public/0da23de8-c6a1-4d1d-9424-02f4de2ab10e?displayId=Fin2175136>

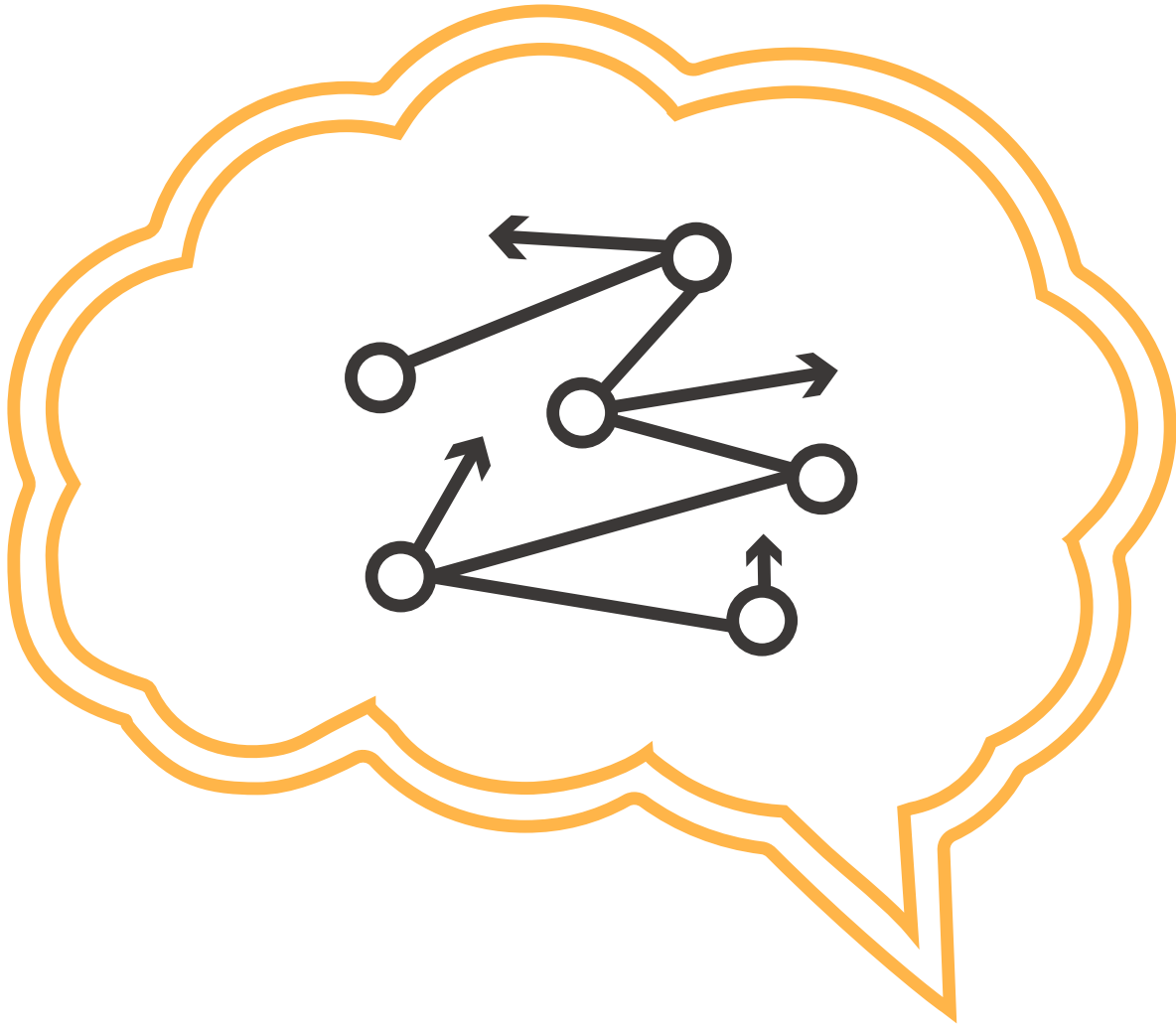
Humakin valmennusoppaan työryhmä: Tero Lämsä, Virpi Ruuska, Helka Luttinen, Johanna Henriksson, Heidi Odell, Emilia Reponen, Jarmo Röksä.

Lähteet:

Humanistinen ammattikorkeakoulu. 2020. Valmennusopas. Viitattu 5.11.2020. <https://wiki.humak.fi/display/OJOS/Valmennusopas>

Määttä, Jukka. 2015. Johdanto. Teoksessa Määttä, Jukka, Sirkkilä, Hannu, Hoffrén, Jari, Lämsä, Tero & Nyman, Tarja: Opettaja valmentajana Humakissa – työelämälähtöistä, ryhmäperustaista pedagogiikkaa kehittämässä, 7. Viitattu 6.11.2020. <https://wiki.humak.fi/pages/viewpage.action?pageId=26446380&preview=/4264035/18056387/opettaja-valmentajana-humakissacomp.pdf>

Sirkkilä, Hannu. 2015. Valmennuspedagogiikan lähtökohdat. Teoksessa Määttä, Jukka, Sirkkilä, Hannu, Hoffrén, Jari, Lämsä, Tero & Nyman, Tarja: Opettaja valmentajana Humakissa – työelämälähtöistä, ryhmäperustaista pedagogiikkaa kehittämässä, 12. Viitattu 6.11.2020. <https://wiki.humak.fi/pages/viewpage.action?pageId=26446380&preview=/4264035/18056387/opettaja-valmentajana-humakissacomp.pdf>

Ihan kuin pään sisällä olisi monta radiokanavaa päällä koko ajan

- Vertaistukiryhmä opintojen apuna

Noora Parkkonen & Päivi Ruutiainen

Humakissa, kuten muissakin ammatti-
korkeakouluissa, on monenlaisia oppi-
pajoita. Aina oppiminen ei ole helppoa.
Millaiset keinot ja välineet auttavat
minua niin oppimisessa kuin sisäisen motivaat-
tion ylläpitämisessä? Siinä Humakissa auttavat

lehtorit ja opinto-ohjaajat, mutta ihan yhtä tärkeää on vertaistuki – tuo toinen ihminen, jolla on ihan samanlaisia vaikeuksia kuin minulla.

Alkusyksystä 2020 huomasin, että opinto-oh-
jauksessa käy jonkin verran sellaisia opiskelijo-

ta, joilla on aktiivisuuden ja tarkkaavaisuuden häiriöitä. Vähitellen aloin oppia, miten ADHD, neuropsykiatrinen oireyhtymä, ilmenee kullakin heistä.

ADHD:n yleisiä piirteitä ovat tarkkaamattomuus, yliaktiivisuus ja impulsiivisuus, mutta ne ilmenevät erilaisin tavoin. Opinnoissa se voi näkyä siten, että opiskelija ei saa tehtäviä tehtyä aikataulussa, ymmärtää tehtävät väärin tai ei vain saa keskittyttyä. ADHD:hen voi liittyä muitakin ongelmia, kuten unettomuutta ja masennusta. (Jäntti & Savinainen 2018, 244.)

Noora Parkkonen kertoo, miten ADHD:stä on apua esimerkiksi innovatiivisuutta vaativissa tehtävissä. Opiskelu on toisinaan ollut hänelle raskasta ja vaatinut usein enemmän työtä kuin monilta muilta. Noorasta tuntuu, että hän saattaa ymmärtää tehtävänannon usein eri tavalla kuin muut. Usein tehtävät myös vievät häneltä todella paljon aikaa, sillä lähteitä etsiessään hän voi unohtua lukemaan mielenkiintoisia artikkeleita tai muita tekstejä pitkäksi aikaa. Tenteissä aika loppuu välillä kesken, kun hän havahtuu siihen, että onkin käyttänyt melkein kaiken ajan pariin ensimmäiseen tehtävään. Myös ADHD:stä johtuvat keskittymishaasteet ja niitä lisäävät uniongelmat vaikeuttavat opiskelua. Noora toteaa, että päässä pyörii monta asiaa samaan aikaan.

Opiskelijoiden opintojen suorittamista voivat auttaa esimerkiksi asioiden palastelu, selkeiden ohjeiden antaminen, keskustelut päämäärän saavuttamiseksi ja vertaisryhmä (ks. esim. Jäntti & Savinainen 2018, 254–259). Kun opiskelija saa diagnoosin aikuisena, hän on aivan eri tilanteessa kuin lapsena diagnoosin saanut. Miten oppia uusia toimintatapoja? Miten säilyttää opiskelumotivaatio, jos jokin asia ei vain kiinnosta? Miten selvittää opinnoista? Vaarana voi olla vetäytyminen opinnoista, kun itselle sopivia opiskelun tapoja ei löydykään.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on tukea opintojen suorittamista. Opiskelijoiden terveyteen liittyviä asioita puolestaan käsitellään muualla. Syksyllä kyselin ohjattaviltani, olisivatko he kiinnostuneita ryhmätoiminnasta ja voisinko saattaa heidät toistensa yhteyteen. Minulla ei ollut ihan selvää kuvaa, miten ryhmä toimisi. Opiskelijat löysivät tavan olla yhdessä, ja ryhmä alkoi toimia ilman minua. Neuropsykiatristen oi-

reyhtymien käsittelyssä korostetaan kokemusasiantuntijoiden merkitystä ja tiedon jakamista (ks. Jäntti & Savinainen 2018, 219–220).

Noora Parkkonen on mukana tässä ryhmässä. Hänelle ryhmätoiminnasta on ollut apua, koska ryhmässä on jaettu kokemuksia ja vinkkejä niin kouluun ja työhön kuin henkilökohtaiseen elämäänkin liittyen. Noora kertoo myös, että hän on saanut vinkkejä arjenhallintaan ja apua oppinnäytetyön tekemiseen.

– On ollut kiva huomata, ettei ole yksin näiden ongelmien kanssa, vaikka välillä siltä tuntuukin. Helposti sitä unohtaa, että muillakin voi olla samanlaisia haasteita. Olen saanut apua tehtävien kanssa, mutta olen myös auttanut muita.

– Parasta ryhmässä on mielestäni ollut avoin ja kannustava ilmapiiri. Ryhmässä pystyy keskustelemaan henkilökohtaisistakin asioista ilman pelkoa siitä, että muut tuomitsisivat.

– Vaikka olemme kaikki aika eri-ikäisiä ja erilaisia luonteiltamme, meillä on ADHD:n vuoksi paljon samankaltaisia piirteitä. Olemme tulleet ihmeellisen hyvin juttuun ottaen huomioon myös sen, että porukka on kasattu ai-noastaan sillä perusteella, että opiskelemme samaa alaa ja meillä kaikilla on ADHD.

Vertaistukiryhmän kokemukset kannustavat jatkamaan tällaista toimintaa.

Lähteet

Jäntti, Essi & Savinainen, Riitta (toim.). 2018. Nepsyt. Erityistä elämää. Hämeenlinna: Karisto.

Erasmus 2020 poikkeusoloissa

– uhka vai mahdollisuus?

Sari Huttu

Helmikuun lopulla 2020 Nurmijärven-kampukselle saapui 11 Erasmus-opiskelijaa. Opiskelijat tulivat Espanjasta, Italiasta, Virosta, Belgiasta ja kaukaisimmat Nepalista. Ryhmän kanssa päästiin hyvin käyntiin ja kontaktiin. Kv-tutorit olivat alussa auttamassa ryhmäytymisessä ja käytännön asioiden hoitamisessa. Kontaktoimme työelämää ja pyrimme saamaan opiskelijoillemme hyviä vierailukäyntejä ja mahdollisuuksia Intership-jaksoille sekä projektien toteuttamiseen että työpaikoilla tapahtuvaan oppimiseen. Suunnittelimme innokkaina osallistumista erilaisiin tapahtumiin, muun muassa Eurooppa-päivän toteutuksiin kouluille ja Maailma kylässä -festivaaleihin.

Tutustuimme ympäristöömme: kampusta ympäröiviin mahtaviin maisemiin ja Rajamäen palveluihin, ja ehdimme viettää päivän Helsingissäkin. Ryhmän nepalilaiset nuoret eivät olleet koskaan käyneet Suomessa eivätkä edes Euroopassa, ja heidän kanssaan aikaa perehdyttämiseen ja asiakirjojen hakuun menikin normaalia enemmän. Pankkitilitkin saimme heille avattua monen mutkan kautta. Muistan ensimmäisen kauppareissumme, kun aloitimme ihan siitä, että vihannekset laitetaan pusseihin ja punnitaan ennen ostoskärryyn laittamista. He tuntuivat olevan kiinnostuneita kaikesta ja innostuneita uuden näkemiseen ja kokemiseen. Hieman huolestuneina seurailimme siinä ohella uutisia covid-19-tilanteesta maailmalla ja Suomessa.

16.3.2020 kaikki muuttui. Covid-19 oli rantautunut myös Suomeen. Suomessa julistettiin

poikkeustila, mikä tarkoitti käytännössä sitä, että koulujen lähiopetus keskeytettiin ja siirryttiin etäopetukseen. Kontaktiopetusta järjestettiin loppukevään osalta peruskouluissa vain 1.–3.-luokkalaisille sekä erityistä tukea tarvitseville oppilaille. Koulujen lisäksi lähes kaikki kulttuuripalvelut ja harrastustilat suljettiin. Ravintoloiden toimintaa rajoitettiin, ja julkisen kokoontumisen maksimihenkilömääräksi määriteltiin 10.

Poikkeusolojen vuoksi jouduimme perumaan kaikki työelämäkontaktien vierailut, tapahtumat ja harjoittelujaksot. Kontaktiopetus muuttui verkko-opetuksiksi. Osa vierailijoista saatiin vierailulle verkon välityksellä. Opiskelijat joutuivat sopeutumaan myös arjessaan todella ahtaaksi raameihin ja olivat käytännössä ”karanteeniolosuhteissa” Nurmijärven-kampuksella.

Tarjosimme verkko-opetuksen ohella tukeamme viikoittaisissa Zoom-tapaamisissa. Koulutuspäällikkö Kim Lindblad ja asiantuntija Timo Sorvoja tarjosivat opiskelijoille tukeaan sekä verkossa että myös kontaktitapaamisissa jakson alussa. Myös tutorit tarjosivat tukeaan verkossa. Nurmijärven-kampuksella asuvat AdEd-opiskelijat olivat samankaltaisessa tilanteessa, joten ryhmä sai tukea myös heiltä. Vaihto-opiskelijat arvostivat kovasti tätä Humakin väen tarjoamaa tukea kaikille uudessa tilanteessa.

Erasmus-ryhmä oli huikea. Kaikista rajoituksista huolimatta se pysyi yhtenäisenä ja ryhmän ilmapiiri ja henki positiivisena. Kertaakaan he eivät ainakaan allekirjoittaneelle valitta-

neet oloistaan, vaan päinvastoin kertoivat, kuinka kiitollisia he olivatkaan, että olivat juuri nyt Nurmijärvellä, ja että he kokivat olevansa siellä turvassa. Huoli läheisistä heidän omisa kotimaissaan nousi ajoittain pintaan. Emme voineet muuta kuin ihailia heidän positiivista asennettaan. Opinnot sujuivat hyvin verkossakin, koska heillä oli hyvät valmiudet itsenäiseen työskentelyyn.

He kokoontuivat usein webinaareihin yhteen tilaan opettajan ollessa verkon välityksellä mukana. Palautekeskustelussa opiskelijat antoivat

meille palautetta siitä, että olimme aina saatavilla ja että heillä oli turvallinen olo tämänkin vuoksi.

Kotiinlähdön ajan tilanteita hieman jännitettiin. Onneksi rajat aukesivat pikku hiljaa ja opiskelijat pääsivät palaamaan lähes suunnitellusti kotimaihinsa. Nepalilaiset tosin joutuivat jäämään Suomeen vielä osaksi kesää – ja halusivatkin sitä. Osa suoritti campus online -opinnot ja osa suuntasi vapaaehtoistyöhön.

Ensi kevään tilanne jännittää jo etukäteen. Näillä näkymin vaihto-opiskelijat ovat terve-
tulleita, mutta todennäköisesti joudumme te-
kemään erityisjärjestelyitä ensikin keväänä.
Toivotaan, että meillä käy yhtä hyvä tuuri siinä,
että saamme Nurmijärvelle yhtä innokkaita ja
valoisia persoonia kuin tänäkin vuonna.

Kiitän tutoreita, Kimiä, Timoa ja myös lehto-
reita Sari Höylä, Antti Pelttari ja Anna-Maija
Lahtinen yhteisestä, huikeasta oppimiskoke-
muksesta ja panoksestanne haastavissa poik-
keusoloissa. Kiitän myös AdEd-lehtoreita ja
-opiskelijoita tuesta ja yhteistyöstä. We did it!

Lähde:

[https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-tote-
si-suomen-olevan-poikkeusoloissa-koronavi-
rustilanteen-vuoksi](https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-tote-
si-suomen-olevan-poikkeusoloissa-koronavi-
rustilanteen-vuoksi)

Self-paced online English 5 ECTS

– Omatoimiset ammatillisen englannin verkkokurssit yhteisöpedagogeille ja kulttuurituottajille

Eeva Pekanheimo ja Emma Salomaa

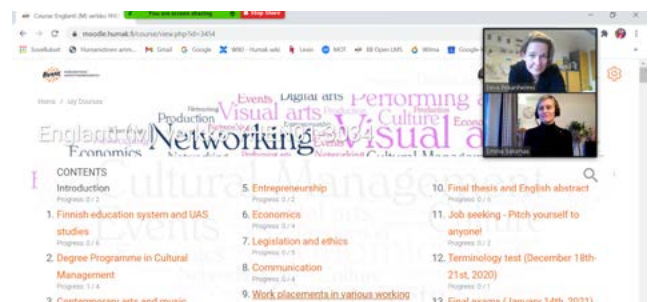
Miten sanotaan englanniksi yhteisöllinen kehittäminen? Entä osallistava taide? Jos sinun pitäisi opiskella oman ammattialasi englantia, miltä kuulostaisi omatoiminen verkkototeutus, joka patistaa aloittamaan ja etenemään sekä lempeästi vaatii vastaamaan kysymyksiin, kunnes vastaukset ovat riittävän oikein? Vasta kun edellinen tehtävä on valmis, pääset tekemään seuraavaa. Näin toimivat Humakin uudet nuoriso- ja järjestötyön sekä kulttuurituotannon ammatillisen englannin kielen omatoimiset verkkokurssit.

Vuoden 2021 alusta nuoriso- ja järjestötyön englannin opintojakson rinnalle Campus Onlinen ja Humakin avoimien opintojen kurssitarjontaan tulee myös kulttuurituotannon englannin verkko-opintojakso. Kurssit ovat herättäneet mielenkiintoa myös muilla aloilla ja muissa korkeakouluissa. Humakin omista opiskelijoista toistaiseksi vain monimuoto-opiskelijat suorittavat englannin kurssinsa itsenäisinä verkko-opintoina.

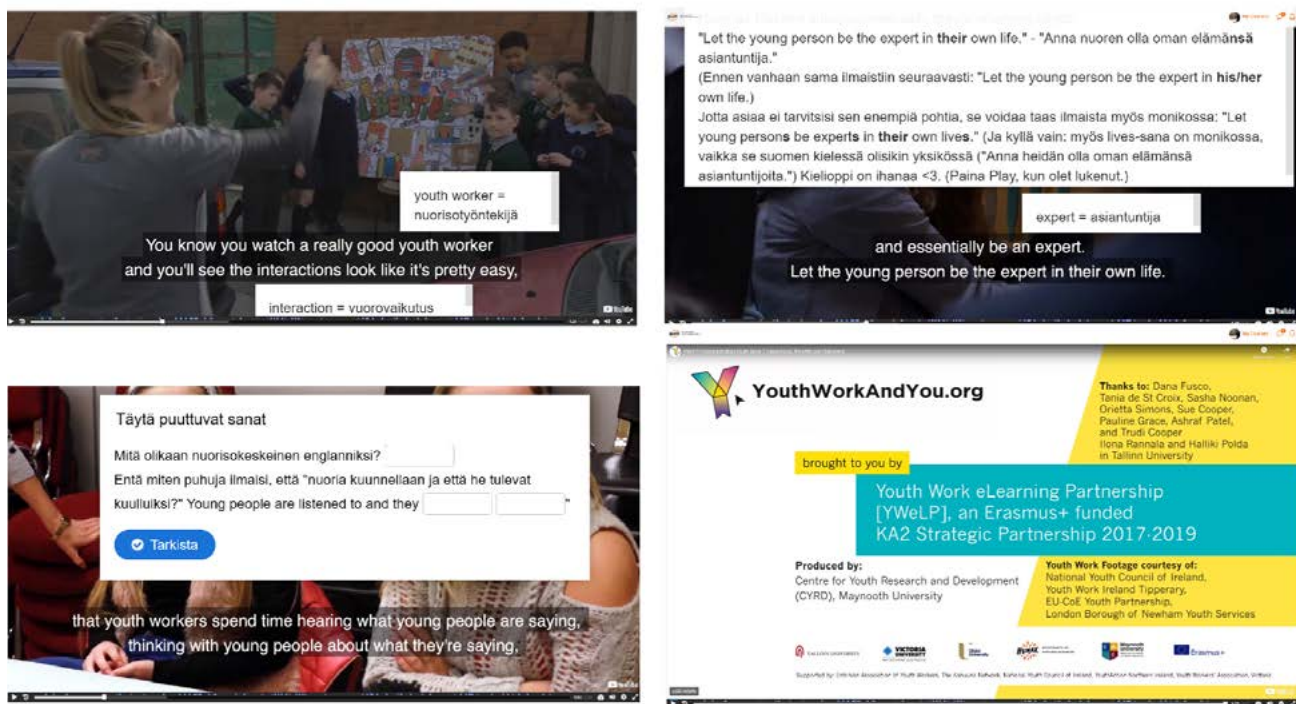
Opintojaksoilla on käytetty paitsi Hoodlen omia tehtävätyyppejä myös runsaasti H5P-työkalua. Erinomaisesti kielten opiskeluun soveltuvat H5P-tehtävät (interactive video, drag and drop, cloze test ym.) ovat olleet opintojaksoilla erityisen pidettyjä: ne ovat pieniä ja tehokkaita, ja palautteen sekä loppuunsaatetun tehtävän suoman dopamiiniryöpyn saa heti. Kurssin eri teemoissa toistuu aina sama pedagoginen kaava:

1. Johdanto aiheeseen
2. H5P-harjoitukset, joissa opittavat asiat ja sanasto toistuvat melko mekaanisesti
3. laajempi soveltava, omakohtaisiin kokemuksiin ja mieltymyksiin perustuva tehtävä, kuten kirjoitelma tai suullinen esitys.

Kaikki kurssin materiaalit ovat autenttisia englanninkielisiä materiaaleja.

Kuva 1. Sisällöltään kumpikin kurssi on kuin kyseisen koulutusohjelman opetussuunnitelma pähkinänkuoressa.

Kuva 2. H5P-työkalulla tehdyt interaktiiviset videotehtävät kuuluvat englannin kurssien pidetyimpiin tehtäviin.

Verko-opintojaksot ovat saaneet erinomais- ta palautetta: Kulttuurituotannon monimuoto-opiskelija Laura Pitkäsen mukaan kurssi on ”älyttömän hyvin rakennettu kokonaisuus, jossa on koko ajan helppo pysyä kartalla siitä, mitä opiskelijalta odotetaan”. Keväällä 2020 Humakista valmistunut yhteisöpedagogi Juha Lehtonen taas kuvaili kurssia näin: ”Opintojakson ulkoasu ja materiaali ovat tähänastisten opintojen ehdoton huippu. Ehdollisen etenemisen stepit toimivat.” Kiitosta on tullut myös hyvää tiedotuksesta sekä kannustavista PLD-sähköpostiviesteistä, jotka tekevät opettajan läsnäolevaksi opiskelijoille.

Omatoimiset verkkokurssit vaikuttavat palvelevan parhaiten niitä opiskelijoita, joiden englannin kielen lähtötaso on hyvä tai kohtalainen. Kurseilla oppiminen on itsenäistä, ja lehtori jää väijäämättä sivuun. Yhteys opiskelijoihin ei ole yhtä vahva kuin lähiopetuksessa. Kun kurssin vastuulehtori on huolestuneena käynyt kurssialustalla katsomassa opiskelijoiden edistymistä, hän on kuitenkin voinut ilokseen todeta, että opiskelu on sujunut ja opiskelijat ovat tehneet mallikelpoista itse- ja vertaisarviointia. On silti aina opiskelijoita, jotka tarvitsivat lehtorin väliintuloa ja opastusta, ja välillä jotakin opitaan

väärin. Näille opiskelijoille on tarjottu tukea webinaarien, ohjausaikojen ja lukupiirien keinoin, mutta kysyntä on ollut vähäistä. Heikommin englantia osaaville soveltuisikin parhaiten perinteinen lähiopetus.

Ammattialat elävät muutoksessa, samoin kieli: kieleen tulee uusia sanoja ja ilmaisia uusia ilmiöiden myötä. Siitä ei ole kauan, kun sana ”osallistaa” oli uusi ja tuntui lähes suomen kielen vastaiselta. Englanniksi nuoriso- ja järjestötyön osajille tämä tärkeä sana on tilanteesta riippuen esimerkiksi ”to engage” tai ”to involve”. ”Osallistava taide” taas on ”participatory art”. Myös sana ”yhteisöllinen” tuottaa usein päänvaivaa. Vastineita sille on monia: ”community-driven”, ”community-based”, ”community-oriented” – ja joskus vain pelkkä ”community”. ”Communal”, jota usein tarjotaan, viittaa enemmänkin yhteiseen kuin yhteisölliseen: ”communal kitchen” tai ”communal sauna”. Humakin järjestö- ja nuorisotyön sekä kulttuurituotannon englannin kielen omatoimiset verkkokurssit ovat kaikkien saavutettavissa – myös opettajat ovat tervetulleita oppimaan ja päivittämään kielitaitoaan.

Ruusuja ja risuja tehtävien automaattiselle tarkastamiselle

Sari Peltola

Humakin vapaavalintaisiin opintoihin ja Campus Onlinen tarjontaan lisättiin kesäksi 2020 Henkilökohtaisen talouden hallinta opintojakso. Opintojaksolle ilmoittautui yli 800 opiskelijaa, ja heistä yli 500 suoritti sen. Opintojakson tehtävien arviointi tapahtui kuitenkin parissa päivässä, koska arviointi oli hyvin pitkälle automatisoitu.

Opintojakso järjestettiin, koska tilastot osoittavat etenkin yli 20-vuotiaiden miesten olevan muita ikäluokkia suuremmassa ylivelkaantumisen vaarassa. Lisäksi tekemässäni selvityksessä paljastui, että vaikka ammattikorkeakouluissa opetetaan monipuolisesti talousasioita organisaatioiden tarpeisiin vastaten, oman talouden hallintaa ei opeteta omana kokonaisuutenaan. (Peltola 2019.)

Opintojaksolle ilmoittautuneiden määrän kasvaessa lupasin kokeilla tehtävien arvioinnin automatisointia. Kokemusta tämän mahdollistavista H5P-työkaluista ei ollut ennalta lainkaan ja tenttityökalu oli aiheuttanut allekirjoittaneelle aiemmin ainoastaan verenpainetta ja harmaita hiuksia, joten otin ison riskin.

H5P-työkalut osoittautuivat toimiviksi

Opintojakson verkko-oppimisympäristöön tuli viisi osiota. Tehtäviä oli yhteensä 25, joista H5P-työkalulla toteutettuja oli 22. H5P-tehtävät olivat erilaisia monivalintatehtäviä, lauseentäydennystehtäviä ja oikean sanan etsimistehtäviä. Mukana oli myös laskutehtäviä sekä videoita, joiden katselun aikana tuli vastata kysymyksiin.

Tehtävien suorittamiseksi oli tiedettävä täsmälleen oikea vastaus. Yrityskertojen määrää ei rajoitettu, ja tehtävän palautettuaan opiskelija sai tiedon hyväksynnästä tai hylkäämisestä. Samalla onneltiin oikeasta vastauksesta tai tsempattiin yrittämään uudestaan. Perusteellisesta testauksesta huolimatta ilmaantui pieniä teknisiä ongelmia. Yhden videotehtävän arviointiasetuksia oli muokattava muutaman palautuksen jälkeen. Lisäksi sananraahaus-

tehtävät osoittautuivat haasteellisiksi, jos niitä yritti tehdä älypuhelimien pienellä näytöllä. Tehtävänantoon lisättiin suositus näiden tehtävien tekemisestä tietokoneella.

Viha-rakkaussuhde tenttityökaluun säilyi

Tenttityökalulla toteutettuja kysymyksiä oli 3. Ongelmana oli se, etteivät kaikki lopettaneet tenttiä vaan jättivät vastaamisen tavallaan kesken. Näin ollen vastaus tuli opettajalle näkyviin palautettuna vasta opintojakson päätyttyä.

Opettajan näkökulmasta taloudesti ja oman talouden seurantaan liittyvät tehtävät olivat näppärästi ja nopeasti tarkastettavissa, vaikka hyväksytyt suoritus pitikin kuitata ja lyhyt palaute kirjoittaa manuaalisesti. Sen sijaan sijoittamisosion yhdessä tehtävässä oli useita kysymyksiä, joista jokainen piti erikseen käydä kuittaamassa oikeaksi tiedon siirtymiseksi arviointikirjaan. Se oli työlästä pikkunäpärtämistä, joka on muutettava seuraavaan toteutukseen.

Opiskelijapalaute yllätti

Suurin opintojaksoon liittyvä yllätys olivat opiskelijoiden kesän aikana lähettämät sähköpostiviestit. Opiskelijat kertoivat suurista muutoksista oman taloutensa hallinnassa ja jotkut myös ikävistä yllätyksistä, kun opintojakson aikana paljastui muun muassa taloudellista väkivaltaa ja peliongelmia.

Isosta porukasta löytyy aina myös tyytymättömiä. Kolmea tenttityökalulla toteutettua tehtävää lukuun ottamatta oikeat vastaukset löytyivät e-kirjoista, videoista, podcasteista, tutkimusraporteista, blogikirjoituksista ja muista opintojakson materiaaleista. Osa piti H5P-tehtäviä liiankin helppoina, kun taas osan mielestä lähteistä piti kaivella liian tarkkaa tietoa.

Yksi opiskelija lähetti pitkän, kiukkuisen viestin opintojakson e-kirjaan liittyen. Toisaalta kirjasta tuli myös erittäin positiivista palautetta, ja yksi kertoi jopa käyneensä ostamassa sen itselleen.

Opiskelijoilla oli lopulta vain vähän teknisiä haasteita. Suurin ongelma olikin Puro. Opintopisteiden siirto sen kautta oman ammattikorkeakoulun rekisteriin poiki tarkasta ohjeistuksesta huolimatta

paljon sähköpostikyselyitä.

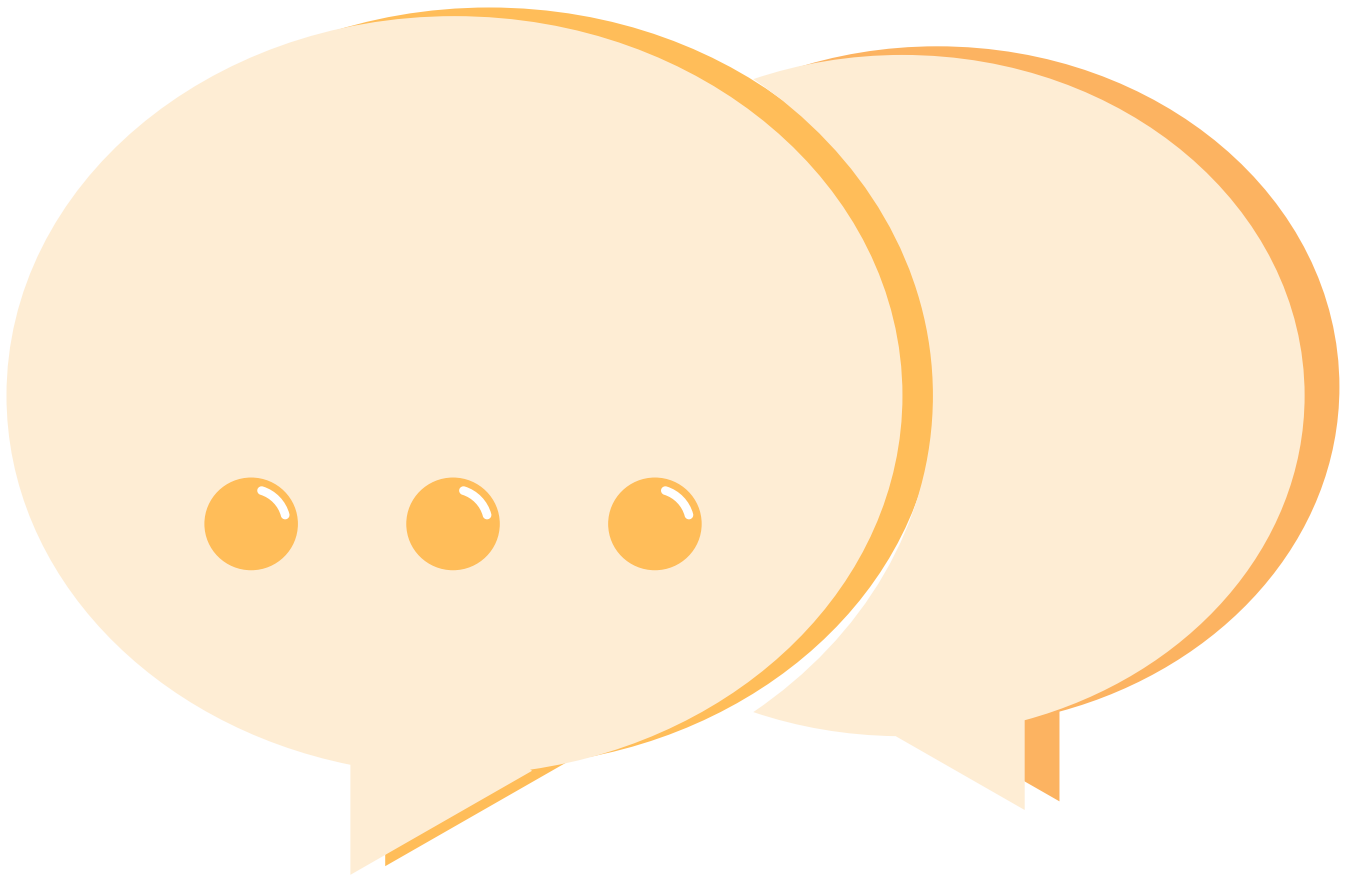
Opintojakso siirtyi nonstop-tarjontaan

Opintojakson suoritti yli 60 prosenttia ilmoittautuneista. Tätä voidaan pitää erinomaisena tuloksena kokonaan verkossa toteutettavalle opintojaksolle. Hyvien kokemusten johdosta hieman päivitetty versio opintojaksosta onkin lisätty Humakin ja Campus Onlinen lukuvuoden 2020–2021 nonstop-tarjontaan.

Oman kokemukseni pohjalta suosittelen kokeilemaan tehtävien automaattista tarkastamista. Se onnistuu kuitenkin lähinnä silloin, kun tehtävään on olemassa selvä oikea vastaus (esim. laskutehtävä, käsitteen määrittely). Näin ei useinkaan ole, mutta monelta opintojaksolta voisi löytyä osio, jossa tehtävien automaattista tarkastamista voisi kokeilla.

Lähde:

Peltola, Sari. 2020. Henkilökohtaisten taloustaitojen opetusta tarvitaan myös ammattikorkeakouluihin. Viitattu 15.9.2020. <https://www.humak.fi/blogit/henkilokohtaisten-taloustaitojen-opetusta-tarvitaan-myos-ammattikorkeakouluihin/>

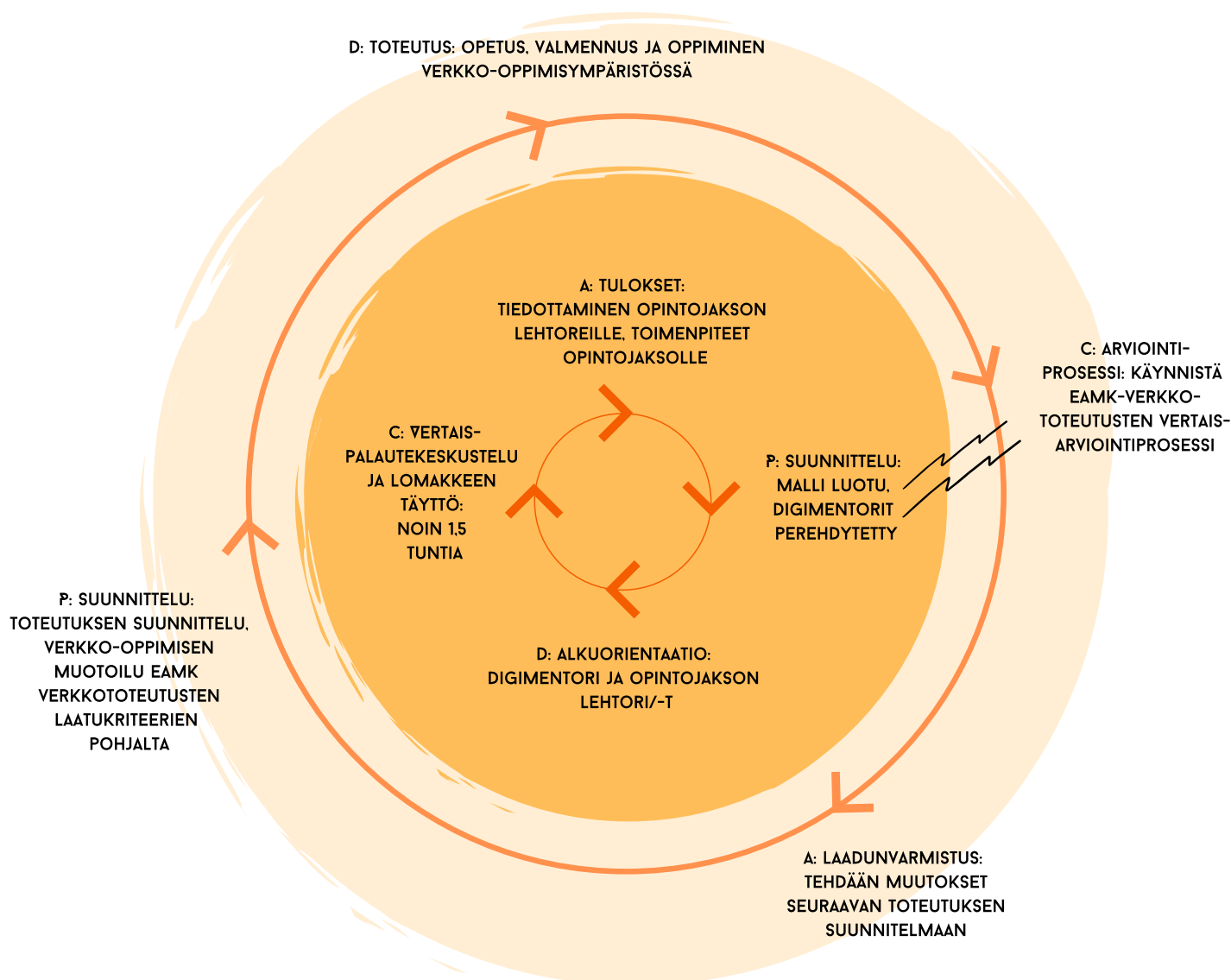
eAMK-verkkototeutusten laatukriteerit vertaispalaute- keskusteluissa

Päivi Timonen ja Sanna Lukkarinen

Humakin digitiimissä päätettiin hyödyntää eAMK-hankeessa tuotettuja verkkototeutusten laatukriteereitä systemaattisesti. Omatoimisen hyödyntämisen ja itsearviointin rinnalle luotiin vertaisarvioinnin ja -palautteen rakenne ja malli, jolla pystytään kattavasti arvioimaan laadun

toteutumista. Artikkelissa avataan työn etenemistä ja ensimmäisiä kokemuksia.

Humakin koulutusten yhteisessä laatuprosessissa yhdeksi lukuvuoden 2019–2020 kehittämiskohteeksi valittiin verkko-opintojen kehittäminen. Tässä kehittämistyössä Humakin

Kuvio 1. Verkkototeutusten vertaispalauteprosessin eteneminen –ideaalimalli Demingin laatuympeyrää mukailen (P=plan, D=do, C=check, A=act).

pedagogisen henkilökunnan tukena on digitii-mi. Digitii-miin kuulumme me kaksi verkkopedagogia - Päivi Timonen ja Sanna Lukkarinen - ja kymmenkunta lehtoria tai koulutussuunnittelijaa digimentoreina muiden töidensä ohella.

Lehtoreille on luotu lukuvuoden 2019–2020 aikana monia tukitoimia, joilla verkko-opintojen tuottamiseen liittyvää osaamista voidaan lisätä. Yhdeksi laadun edistämiskeinoksi ja tasalaatuisuuden varmistamiseksi digitii-missä päätettiin sisällyttää sellaisenaan eAMK-hankkeessa tuotetut verkkototeutusten laatu-kriteerit. Lehtoreita on kannustettu omatoimisesti

käyttämään laatu-kriteereitä verkko-opintojaksosten suunnittelussa ja toteutumisen itsearvioinnissa kriteerien julkaisemisesta lähtien. Halusimme kuitenkin luoda selkeän vertaisarvioinnin ja -palautteen rakenteen ja mallin, jolla kattavasti voidaan arvioida kriteerien toteutumista. Mallin avulla oivalletaan ja dokumentoidaan johdonmukaisesti onnistumiset ja kehityskohteet sekä lisätään samalla osaamista talon sisällä yli koulutusrajojen oppimalla kollegoilta. Me verkkopedagogit työstimme eAMK-laatu-kriteerien pohjalta vertaispalauteprosessin mallin loppuvuodesta 2019 ja alkukevään 2020 aikana perehdytimme muut digimentorit malliin.

Tätä kirjoitettaessa vertaispalautekeskustelut ovat käynnistyneet. Tässä artikkelissa kerromme mallinnustyöstä, prosessista ja alkuajan kokemuksista.

Vertaispalautekeskustelu-mallin kehittäminen

eAMK-verkkototeutusten arviointikriteerit mallinnettiin digimentoreiden avulla arki-käyttöön osaksi ammattikorkeakoulun laatu-prosessia. Mallinnus aloitettiin testaamalla CampusOnlinessa mukana ollutta opintojaksoa. Testaajaksi pyysimme mukaan opintojakson vastuulehtoria. Opintojakso oli jo päätynyt, joten vertaiskeskustelussa tarkasteltiin suunnittelua, tuottamista ja toteutusta samalla kertaa. Hyödynsimme keskustelun tukena ja dokumentoinnin pohjana eAMK-hankkeen sivuilta löytyvää arviointityökalua, jonka voi täytettynä lähettää haluamaansa sähköpostiosoitteeseen, ja kirjasimme tarkemmat havaintomme muistiinpanoina ylös omaan tiedostoon. Keskustelu kesti noin puolituntia.

eAMK-hankkeessa luotu työkalu soveltuu erinomaisesti yksittäisten lehtoreiden tekemään itsearviointiin. Huomasimme, että on tarvetta koota laajemmin tietoa henkilöstön osaamisesta sekä kehittymis- ja koulutustarpeista verkko-opintojen tuottajina. Halusimme sisällyttää myös hedelmällisen vertaiskeskustelun tuloksena syntyvät muistiinpanot tiedonkeruun yhteyteen.

Päivi teki verkkototeutusten eAMK-laatu-kriteereistä Humakin käyttöön oman Webropol-lomakkeen, jota vertaispalautekeskustelussa täytetään. Lomake täytetään nimettömänä. Taustatiedoissa kysytään koulutuksen ja opintojakson nimet sekä nettiosoite. Lomakkeeseen lisättiin kuhunkin arvioitavaan sisältöön avoimet vastausalueet, jotta niihin pystyy kirjoittamaan heti muistiin tärkeimmät asiat. Lisäksi teemojen loppuun lisättiin avoin alue teemaa koskevalle sisällölle: mitä tulee muistaa ja yleisiä huomioita. Lopuksi lomakkeen voi tulostaa tai lähettää pdf:n haluttuun sähköpostiin. Tiedot jäävät anonyymeina talteen kyselyalueelle.

Sanna työsti vertaisarvioitavia opintojaksoja varten Excel-taulukon. Taulukkoon on koot-

tu verkko-opintojaksojen Peppi-toteutuskoodit, vastuulehtorit, verkkoympäristön osoitteet sekä muutama sarake taulukon käyttäjille tietojen päivittämiseen, kuten vertaispalautekeskusteluun osallistuvan digimentorin nimi ja keskustelun ajankohta. Koulutus suunnittelijat saivat taulukon ensimmäisenä käsittelyyn. He kävivät omien koulutustensa opintojaksot läpi ja priorisoivat ne sen mukaan, milloin ne seuraavan kerran toteutetaan.

Malli perehdytettiin digimentoreille työpajassa alkuvuodesta 2020 (kuva 1). Tilaisuudessa kerrattiin eAMK-verkkototeutusten kriteerit, perehdytettiin osallistujat vertaispalautekeskustelun ideaan ja kuvattiin prosessi verkko-opintojakson varaamisesta, yhteydenotosta verkko-opintojakson lehtoriin, ajankohdan sopimisesta ja tukiaineistosta. Tukimateriaalia ovat esimerkiksi valmiiksi laadittu saatekirje lehtoriyhteydenottoa varten, yhteinen Excel-tiedosto sekä ohje liittymisestä väliaikaisena vierailijana vertaiskeskustelun kohteena olevalle verkko-opintojaksolle. Kävimme perehdytyksessä läpi myös eAMK-laatu-kriteerien perusteella Humakille toteutetun Webropol-lomakkeen kohta kohdalta.

Vertaisarviointikeskustelu toteutetaan pääsääntöisesti Zoomissa tai muussa verkko-kokousympäristössä. Tilaisuuden alussa sovitaan kumpi kirjaa keskustelua Webropol-lomakkeeseen ja kumpi jakaa tietokoneen näytöltä opintojakson sisällön. Yleensä digimentori täyttää lomaketta lehtorin esitellessä opintojakson sisältöä.

Vertaisarviointikeskustelun alkuun varataan noin 15 minuuttia aikaa, jolloin opintojakson vastaava lehtori kertoo kokonaisuudesta, opintojakson tavoitteista, toteutustavasta ja muuta yleistä tietoa, mitä hän haluaa tuoda esille. Tämän jälkeen nopeahkoon tahtiin keskustellaan kustakin yhdestätoista teemasta ja huomiot kirjataan lomakkeeseen. Digimentorin on hyvä lukea ääneen jokaisen kriteerin kohdat, jotta vastaamiseen keskittyvä lehtori saa aikaa ajatella ja voi esimerkiksi näyttää opintojaksolta niitä kohtia, missä ja millä tavoin kriteerin sisältö toteutuu. Keskustelussa voidaan yhdessä pohtia myös ratkaisuehdotuksia opintojakson kehittämiseksi ja toisaalta digimentori voi kertoa myös organisaatio- tai sovelluskohtaisista rajoitteista, joihin yksittäinen lehtori ei voi opin-

toijaksollaan vaikuttaa. Nämäkin asiat kirjataan muistiinpanoiksi, jotta niihin osataan kiinnittää jatkossa yhteisesti huomiota.

Prosessi on alussa, ja vertaispalautekeskustelut on otettu tähän mennessä innokkaasti vastaan. Erään vertaispalautekeskustelun lopuksi lehtori pohti, että hän voisi hyödyntää tätä mallia omassa TKI-hanketyössään. Meistä olisi tulevaisuudessa kiinnostavaa työstää myös opiskelijoiden kanssa käytävä saman tyyppisen arviointikeskustelu.

Iso kiitos eri ammattikorkeakoulujen asiantuntijoille eAMK-hankkeen verkkototeutusten arviointikriteereistä.

Julkaistu 24.4.2020 eAMK-digipölytys-blogissa Linkki ensijulkaisuun: <https://www.eamk.fi/digipolytys/eamk-verkkototeutusten-laatuksiteerit-vertaispalautekeskusteluissa/>

Kuvio: Emilia Reponen,
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Vertaispalaute- keskusteluista eAMK-verkkototeutusten arvioinnin kriteereihin

Päivi Timonen

Humakissa on suunniteltu vertaispalautekeskustelun malli eAMK-hankkeessa kehitettyihin verkkototeutusten laatukriteereihin (Timonen & Lukkarinen 2020) osaksi Humakin laatu-prosessia. Parituntisessa sessiossa digimentori tai verkkopedagogi käy läpi yksitoista laatukriteeriä yhdessä verkko-opintojakson vastuulehtorin tai lehtoreiden kanssa. Keskustelu tallennetaan Webropol-lomakkeeseen, joka keskustelun päätteeksi lähetetään lehtorin sähköpostiin PDF-tiedostona. Malli on ollut suhteellisen toi-

miva, ja keskustelusta on kehkeytynyt samalla henkilökohtaisen digiosaamisen kehittymisen vinkkaustilanne. Lisätukena ja kättä pidempänä apuna keskustelussa esille tulleisiin haasteisiin olen kertonut kollegoille esimerkiksi erilaisista toteutusvaihtoehdoista, digikoulutuksista ja haasteellista asiaa koskevien ohjeiden sijainnista Humakin intranetissä. eAMK-verkkototeutusten arviointikriteerit (eAMK 2017) jakaantuvat kriteereiden ilmenemiseen suunnittelun ja toteutuksen eri vaiheissa. Kriteerit ovat

- kohderyhmä ja käyttäjät
- oppimistavoitteet, oppimisprosessi ja pedagogiset ratkaisut
- tehtävät
- sisältö ja aineistot
- työvälitteet
- vuorovaikutus
- ohjaus ja palaute
- arviointi
- kehittäminen
- käytettävyys ja ulkoasu
- tukipalvelut.

Tässä lyhyessä pohdinnassani haluan keskittyä huomioihini seuraavista eAMK-laatukriteereistä: arviointi sekä käytettävyys ja ulkoasu.

Kuinka kehittää arviointia verkkototeutuksissa?

Arviointia suunnitellaan verkko-opintojakson ensi metreiltä alkaen. Opintojakson arvioinnin suunnitelma sisältää opiskelijan osallistumisen arviointiin oppimistapahtumana, lehtorin antaman arvioinnin sekä opiskelijan arvioinnin opintojakson toteutumisesta. Opiskelijalle oppimistapahtuman arviointi on itsearviointia tai vertaisarviointia joko itsenäisesti tai ryhmässä. Lehtori arvioi opiskelijan suorituksen, mikä tapahtuu usein opintojakson päätteeksi kaikkien tehtäväaktiviteettien osalta. Lehtori voi antaa yksilö- tai ryhmäarviointeja. Opintojakson päätteeksi opiskelijaa pyydetään arvioimaan opintojakson toteutus. Arviointi kaikkineen voi olla kuvailevaa, laadullista tai numeraalista. eAMK-laatukriteereissä todetaan, että ”arviointi on läpinäkyvää, jatkuvaa, monipuolista ja reflektio-osaamista kehittävä” (eAMK 2017).

Laatukriteereissä verkkototeutuksen käytettävyys ja ulkoasu sisältää kaikkiaan yksitoista osa-alueita, kun taas arviointikriteerit mahtuvat kahteen osa-alueeseen. Onko kriteereiden osa-alueiksi helpompi määrittää teknistä nip-

peä kuin arviointia? Mielestäni arviointi jää laatukriteereissä liian pienelle huomiolle. Toisiko tähän epätasapainoon korjausta se, että arviointia tuotaisiin enemmän esille muiden osakriteerien sisällä? Esimerkiksi oppimistehtäviä koskeviin viiteen osa-alueeseen voisi lisätä uuden, kuudennen: arviointi oppimistapahtumana (itse- ja vertaisarviointi tai palaute) olisi suunniteltu osaksi tehtävänantoa. Käytettävyys- ja ulkoasukriteereihin voisi lisätä, että arvioinnissa ovat käytössä verkko-oppimisympäristön tekniset tukirakenteet, kuten mahdolliset arviointimatriisit, arviointikirjat ja automaattiset arvioinnit. Vuorovaikutuksen kahteen kriteeriin voitaisiin lisätä arviointiin liittyvä vuorovaikutus ja siitä huolehtiminen. Tässä yhteydessä se tarkoittaisi sitä, että viesti automatisoidaan lähteväksi opiskelijalle, kun oppimistehtävä on arvioitu (PLD-viestit, joihin kirjoitetaan kohdennettu sisältö; viesti menee opiskelijan sähköpostiin). Oppimistavoitteet, oppimisprosessi ja pedagogiset ratkaisut arviointikriteeriin voisi lisätä, että monipuolisesti suunniteltu ja toteutettu arviointi ja verkko-opintojen edetessä annettava palaute ovat osa pedagogista ratkaisua.

Yhteenvetona toivon, että arvioinneissa

- hyödynnetään verkkototeutuksen ympäristön mahdollistamia teknisiä hienouksia
- opetetaan henkilökuntaa käyttämään arvioinnin tekniikkaa eri tavoin
- opetetaan opiskelijoille arvioinnin ja palautteen antamisen taitoja
- ei unohdeta arvioinnin lisäyksiä eAMK-laatukriteereihin.

Lähteet:

eAMK. 2017. Verkkototeutusten laatukriteerit. eAMK-hanke.

Timonen, Päivi & Lukkarinen, Sanna. 2020. eAMK-verkkototeutusten laatukriteerit vertaispalautekeskusteluissa. Viitattu 29.10.2020. <https://www.eamk.fi/fi/digipolytys/eamk-verkkototeutusten-laatukriteerit-vertaispalautekeskusteluissa/>

Yhteisöllisyyttä online-lähiopetukseen

Päivi Timonen

Humakin verkkopedagogin työni ohessa jatko-opiskelen Lapin yliopistossa. Tutkin, minkälainen olisi reaaliaikaisen yhteisöllisen verkko-oppimisen valmennuspedagoginen malli. Olen kiinnostunut tietämään ammattikorkeakouluopiskelijoiden ja pedagogisen henkilökunnan kokemuksista oppimisesta ja opettamisesta webinaareissa.

Webinaarilla on monta synonyymia: online-lähiopetus, virtuaalinen luokkahuone, reaaliaikainen luokkahuone verkossa, verkkoseminaari, re-

aliaikainen luento, reaaliaikainen verkkotentti, videokonferenssi jne. Itse olen tykästynyt webinaari-termiin. Se kertoo heti, että tilaisuus on verkossa, siihen ei vaadita virtuaalisia härpäkkeitä ja siinä on mahdollisuus yhteisölliseen ja vuorovaikutteiseen verkko-oppimistilanteeseen pienryhmätoimintoja hyödyntäen. Teknisinä ympäristöinä webinaareissa käytetään usein Zoomia, Collaborate Ultraa, O365 Teamsia, Googlea tai GoToWebinar-ympäristöä. Webinaarien toteuttaminen vaatii pedagogisen suunnittelun lisäksi teknistä osaamista (kuvio 1).

Opiskeltava teema >

**Pedagoginen
toteutus**

Webinaari
Tekniikka eriyttää,
koska on
erilaisia tapoja
kehittää valittua
osaamista

> vaatii
henkilökunnalta
osaamista

Kuvio 1. Webinaarin teema, pedagoginen toteutus ja käytettävä tekniikka – osa-alueet webinaarin toteutuksessa.

Aloitin opinnot vuonna 2019, joten olen tutkimukseni alkuvaiheessa. Parhaillaan yritän saada ensimmäistä artikkeliani vertaisarvioituksi julkaisuksi. Tutkin webinaaripedagogista mallia kasvatustieteellisen design-tutkimusmenetelmän avulla (DBRC). Aineistoni koostuu kolmesta osatutkimuksesta ja kehittämäni mallin iterointikierröksistä. Tavoitteenani oli artikkeliväitöskirjani ensimmäisessä osatutkimuksessa tutkia systemaattisen kirjallisuuskatsauksen (SLR) sekä laadullisen aineistolähtöisen ja teorialähtöisen analyysin avulla, minkälainen on reaalitieteilijän yhteisöllisen verkko-oppimisen valmennuspedagogiikan alustava malli. SLR tuotti 19 vertaisarvioitua kansainvälistä artikkelia. Aineiston analyysissä käytin apunani Atlas.ti- laadullisen aineiston hallinnan ohjelmaa. Merkitsin aineistoon tutkimukseen liittyvät teemat, ryhmittelin aineiston sisältöä ja luokittelin sitä. Ensimmäiseksi tulokseksi nousivat artikkeleissa esiintyneet seitsemän pedagogista mallia reaalitieteilijän yhteisölliseen verkko-oppimiseen. Eniten käytössä oli Tutkivan yhteisön Community of Inquiry (Col) malli. Pohjustin toisen analyysivaiheen tähän Col-mallin teoriaan. Tässä teorialähtöisen analyysin vaiheessa värikoodasin lisäksi tekemieni luokittelujen sisällöt Col:n teorian mukaisesti sosiaaliseen, tiedolliseen ja opetuksen läsnäoloihin. Kehitin alustavan valmennuspedagogisen mallin ensimmäisen version iteraatiokierröstä varten. Iteraatioissa testaan mallin toimivuutta, kehitän sitä yhdessä pedagogisen henkilökunnan kanssa, kirjaan havainnot talteen sekä palautan mallin osaksi tutkimusaineistoa ja analyyssejä. Mallia siis kehitetään koko ajan altistaen sitä koetukselle.

Ensimmäisen vaiheen tutkimustulosta ovat siis artikkeleissa esiintyneet reaalitieteilijän yhteisöllisen oppimisen pedagogiset mallit. Tutkimuksessa analysoitiin aikaisempiin tutkimustuloksiin perustuva, alustava valmennuspedagoginen malli reaalitieteilijän yhteisölliseen verkko-oppimiseen. Se nimettiin Coaching Pedagogy Model for Synchronous Collaborative Online Learning (CPSCOL) malliksi. CPSCOL-mallin sisällöt on analysoitu artikkelien datasta. Lisäksi CPSCOL-valmennuspedagogiikan toteuttamiseksi on luotu 18 käytännön periaatetta.

Toisen osatutkimuksen aineistoa keräsin ammattikorkeakouluopiskelijoilta keväällä 2020. Tämän aineiston analyysityö on kesken. Myös toisen artikkelin kirjoittamistyö on kesken. Kolmannen osatutkimuksen kohteena on pedagoginen henkilökunta. Aineistoa siihen kerään vuonna 2021.

Käytännössä testaan CPSCOL-mallia webinaarien suunnittelussa Humakissa. Keväällä 2021 tulee avoimen ammattikorkeakoulun opintotarjottimelle ja Humakin yhteisöpedagogitutkimuksen vapaasti valittaviin opintoihin viiden opintopisteen verkko-opintojakso Webinaaripedagogiikka – yhteisöllisyyttä online-lähiopetukseen. Sen toteutusajankohtana on helmikuu–toukokuu 2021. Tervetuloa yhteiskehittämään!

Tulevaisuuden työhön suuntaava yhteisöpedagogi

Marjo Kolehmainen ja Usva Laakso

Silmäkivet: Mitä yhteisöpedagogi näkee tulevaisuudessaan? Vuoropuhelua, kuuntelemisen taitoa ja kohtaamisissa syntyvää luottamusta tekemisen perustana. Yhteisöpedagogi on uudistaja. Kuva: Marjo Kolehmainen

Yhteisöpedagogin perinteisenä osaamisena on nähty nuoruuden ymmärtäminen ja järjestötyön organisointi. Tämä on yksi totuus, sillä nuorisola työllistää eniten yhteisöpedagogeja. (Vuorikoski 2020, 20.) Yhteisöpedagogikoulutus antaa valmiuksia myös laajempaan osaamiseen ihmisen ja ihmisyiden ymmärtämiseksi sekä yhteisöjen kehittämiseksi osallisuutta, vuorovaikutusta ja luottamusta vahvistaen (Mäntynen-Hakem 2019, 2). Laajan skaalan osaaminen antaa mahdollisuuden suunnata omaa työllistymistään ha-

luttuun toimintaympäristöön (Vuorikoski 2020, 21). Koulutuksen keskiössä on työelämän tarpeista nouseva osaamisen kehittäminen, joka näkyy yhä laajenevissa toimintaympäristöissä ja osaamisen kysynnässä. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2018, 7.)

Yhteisöpedagogin tutkinnon innovaatiotoiminnan opinnot aktivoivat opiskelijat analysoimaan ammattialansa tulevaisuutta. Usein viimeistään samoihin aikoihin heräävät opiskelijan henkilökohtaisemmat pohdinnat, jotka käsittelevät tulevan työn motiiveja, mahdollisuuksia suuntautua tulevalle uralla ja päätöksiä, joita voi tehdä mahdollisuuksien eteen. Pohdinnan konkreettisenä kipinä on hämmäyttävä opinnäytetyö ja valmistuminen. Opinnäytetyö on kehittämistyö, jossa opiskelija kehittää työelämän käytäntöjä.

Innovaatiotoiminnan opinnot kolahtivat yhteisöpedagogiopiskelija Usva Laaksoon, joka on toinen artikkelin kirjoittajista. Laakso kiinnostui pohtimaan innovaatiotoiminnan opintojakson ja opinnäytetyöprosessinsa innoittamana, millaisen tulevaisuutta kestävän työidentiteetin valmiuksia koulutus on antanut. Humakin TKI-toiminnan toteuttamisen ja edistämisen lehtorin, yhteisöpedagogikoulutustaustaisen Marjo Kolehmaisena oli mieluista lähteä tulevaisuusmatkalle opiskelijan kanssa: millaisia työmahdollisuuksia tulevaisuus yhteisöpedagogille tarjoaa? Lähestymme aihetta artikkelissamme käyttämällä pohdintamme tukena opinnäyteitä.

Erilaiset toimintaympäristöt

Yhteisöjen kehittäminen ja yhteiskunnallinen työ vaatii rohkeutta nähdä uusia mahdollisuuksia ja kykyä siirtää osaamistaan erilaisiin toimintaympäristöihin. Esimerkkinä käsittelemme Elisa Kuusiston ja Sini Tiaisen opinnäytteitä, jotka osoittavat yhteisöpedagogin osaamisen soveltamista erilaisiin toimintaympäristöihin – taide- ja luontolähtöisiä palveluita tarjoavaan yritykseen sekä suuren kaupungin keskushallintoon, jossa keskiössä on kuntalaislähtöisen toiminnan toteuttaminen ja osallisuuden edistäminen.

Yhteisöpedagogiopiskelija Elisa Kuusisto kehittää opinnäytteessään toimintaympäristöä, joka tukee yksilön kasvua ja kehitystä, hyödyntää kehollista viestintää sekä toimii ekososiaalisuuden kontekstissa. Opinnäytetyön tilaajayritys Moving Heart tarjoaa muun muassa tanssireititettä ja luontotanssityöpajoja. Kuusisto esittää opinnäytetyössään Moving Heartin vahvana ekososiaalisena toimijana ja nostaa esiin toiminnan osallistujilleen tuomaa osaamista ja merkityksiä. Moving Heart toteuttaa liikunnallista ja taideterapeuttista toimintaa, joiden sisältöjä ei suoraan ole yhteisöpedagogikoulutuksessa. Yhteisöpedagogilla on osaamista kyseisen toimintaympäristön kehittämiseen ja ekososiaalisuuden edistämiseen, kuten Kuusisto osoittaa. (Kuusisto 2020.)

Sini Tiaisen opinnäyte kohdistuu Helsingin kunnarakenteiden, tarkemmin tarkasteltuna kaupunkiympäristön toimialan, kehittämiseen. OmaStadi on Helsingin kaupungin kehittämä tapa toteuttaa osallistuvaa budjetointia, joka ottaa kaupunkilaisten ideat mukaan toteuttamiseen (Helsingin kaupunki 2020). Tiainen kartoittaa opinnäytteessään OmaStadin osallistuvan budjetoinnin (ensimmäisen kierroksen) asiantuntija- ja työntekijäkokemuksia sekä näistä esiin nousseita kehittämistarpeita. Yhteisöpedagogilla on osaamista budjetointiin ja projektisuunnitteluun muun muassa talous- ja hallinto-opinnoistaan, vaikka nämä kuuluvat yleisemmin liiketalouden alan ytimeen. Tiainen on lähtenyt arkailematta kunnallisen suunnittelun maailmaan mukanaan yhteisöpedagogin osaamisen keskiössä oleva osallisuuden ja yhteisöllisyyden tematiikka. (Tiainen 2020.)

Kerrostunut osaaminen

Yhteisöpedagogin kompetensseista kehittämisosaamiseen voidaan sisällyttää nykypäivän tilanteiden ja yhteiskunnan rakenteiden havainnoinnin myötä heikkojen signaalien huomaaminen, jonka avulla voidaan ennakoida muutoksia. Artikkelin toisen kirjoittajan Usva Laakson opinnäytetyö osoittaa, kuinka kehittämisosaamiseen kiinnittyy opiskelijan henkilökohtainen historia – työkokemus ja harrastuneisuus. Se mahdollistaa heikkojen signaalien tunnistamisen kirjastoalan kehittämisessä, jonka hän toteuttaa opinnäytetyönään.

Opinnäytetyö muotoutui Laakson kiinnostuksen kohteista, aikaisemmasta osaamisesta ja yhteisöpedagogikoulutuksessa kertyneestä osaamisesta. Opinnäytetyö käsittelee tulevaisuuden kirjaston roolia perheiden arjessa. Kohderyhmänä ovat kirjaston perhepalveluja käyttävät pienten lasten vanhemmat, jotka kaipaavat tukea hyvinvointinsa edistämiseen elintapoihin liittyen. Työn taustalla on tekijän havainto, jonka mukaan tulevaisuuden kirjaston tulisi kurottaa vielä lähemmäksi asiakkaitaan sekä toiminnan että tiedollisen tarjonnan suhteen. Laakso esittää työssään, että tulevaisuuden kirjasto voi myös olla aktiivinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE-)toimija auttamalla asiakkaitaan saamaan tiedosta kiinni, ja tuo tilaajalle konkreettisia kehittämisohjeita. (Laakso 2020.)

Opinnäyte liukuu kehittämisessä terveysalan ja kirjastoalan rajapinnoilla. Tekijänä Laakso ammentaa osaamista yhteisöpedagogitutkinnosta: ehkäisevä työ, hyvinvoinnin edistäminen, aktiivisen toimijuuden tukeminen, kohderyhmän subjektiivinen ja kyky kehittää palveluita edellä mainituista lähtökohdista. Laakson työssä näkyy tekijän markkinointiin, sosiaaliseen mediaan, verkostotyöhön, monitoimijuuteen, etsivään aikuistyöhön, esiintymistaitoihin, itsensä johtamiseen, kansanterveyteen sekä vapaaseen sivistystyöhön liittyvä osaaminen.

Työt odottavat rajatonta ja rohkeaa ottajaansa

Yhteisöpedagogin opinnot ovat opiskelijalle kompassi, jonka avulla hän suunnistaa tulevaisuuteen löytämään oman uransa. Opinnot vahvistavat tulevaisuudenlukutaitoa, joka kytkeytyy siihen, että inhimillinen päätöksenteko kytkeytyy ajatuksiimme tulevaisuudesta. Yhteisöpedagogiopiskelija on käyttänyt tulevaisuudenlukutaitoaan jo opiskelemaan hakeutuessaan tulkitsemalla nimikettä. Yhteisö ja pedagogiikka ovat resonoineet opiskelijalle merkityksellisiä asioita, joille hän näkee tarpeen tulevaisuudessakin. Tulevaisuudessa moniosaamisen merkitys kasvaa ja työntekijöiden muuntautumiskyky korostuu. Yhteisöpedagogin koulutusohjelma on siitä mainio, että se antaa valmiuksia yhteiskuntaa kehittäväan, ihmisläheiseen työhön. Tutkinto ei aseta liian tarkkoja

seiniä työidentiteettiin. Tämä antaa tulevaisuuteen suuntaaville yhteisöpedagogeille vapauden sekä itsensä että ympäristönsä kehittämiseen työmahdollisuuksissaan.

Oman osaamisensa hahmottaminen ja kuvaaminen ei kuitenkaan ole helppoa. Mitä monipuolisemmat työ-, vapaaehtoistyö- ja harrastukselliset kokemukset opiskelijalla on, sitä helpommin hän pystyy tunnistamaan omaa osaamistaan. (Vuorikoski 2020, 19.) Omien rajojensa ja uusien asioiden kokeileminen on merkityksellistä. Oli kyse vapaaehtoisista lisäkursseista, osa-aikatyöstä opiskelun ohessa, vaihto-oppilaaksi lähtemisestä, vapaaehtoistyöstä tai uudesta harrastuksesta, kaikki kokemus on kohti tulevaisuutta.

Perinteisimmin yhteisöpedagogit työllistyvät harjoitteluiden ja verkostojen kautta, olemalla sinnikkäitä moniosaajia tai siirtymällä yrittäjiksi (Vuorikoski 2020, 22–23). Ennustettavissa ovat työelämän murroksen tuomat muutokset: uusien työpaikkojen ja työnimikkeiden syntyminen. Tätä mietittäessä yhteisöpedagogin koulutuksen voi nähdä mahdollisuutena siirtyä oman osaamisensa ja koulutuksensa tuomien osaamiskompetenssien kautta uusille työkentille, jotka eivät välttämättä löydy suoraan yhteisöpedagogin tutkinnon taustalla olevilta nuorisotai järjestötyön kentiltä. Näiden osa-alueiden kautta saadut tiedot ja taidot ovat silti sovellettavissa yhteisöpedagogin toimintaan laajasti, kuten esiin nostamamme opinnäytteiden tapaukset osoittavat.

Lähteet:

Kuusisto Elisa 2020, Miten Moving Heart-yrityksen toiminta tukee yksilön kasvua ja kehitystä? Humanistisen ammattikorkeakoulun opinnäytetyöseminaari 31.8.2020.

Laakso Usva 2020, Ryhmäohjausta elämän tueksi nyt ja myöhemmin - pikkulapsiperheiden vanhempien tarvekartoitus elintapaohjaukselle, Humanistisen ammattikorkeakoulun opinnäytetyöseminaari 31.8.2020.

Mäntynen-Hakem Anita 2019, Yhteisöpedagogi taipuu mihin vain – tapaus työyhteisön kehittäjä koulutus. Luettu 6.11.2020, https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/169198/M%c3%a4ntynen-Hakem_Anita.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Helsingin kaupunki 2020, OmaStadi 2020–2021. Luettu 6.11.2020 <https://omastadi.hel.fi/>

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2018, Yhteisöpedagogikoulutuksen opetussuunnitelma 2018–2024. Luettu 6.11.2020 <https://wiki.humak.fi/display/OS/Humakin+opetussuunnitelmat?preview=/2984630/18056840/Yhteis%C3%B6pedagogi%20AMK%20OPS%202018-24.pdf>

Tiainen Sini 2020, Osallistuvan budjetoinnin ensimmäisen kierroksen kokemukset ja esiin nousseet kehittämistarpeet kaupunkiympäristön toimialalla, Humanistisen ammattikorkeakoulun opinnäytetyöseminaari 31.8.2020.

Vuorikoski Kukka-Maria 2020, Polkuja: Valmistuneiden yhteisöpedagogien työllistyminen, 19–28. Teoksessa Niila Tamminen (toim.) Polkuja Humakista työelämään. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2020/04/polkuja-humakin-koulutuksesta-tyoelamaan-tamminen-niila-2020.pdf>

Seikkailukasvatuksen perusteita kansainvälisellä verkkokurssilla

Tero Lämsä & Anita Saaranen-Kauppinen

Humakissa on pitkään tarjottu suomenkielisiä seikkailukasvatuksen opintoja sekä vuodesta 2018 alkaen englanninkielistä seikkailukasvatuspainotteista yhteisöpedagogitutkintoa. Keskeisenä oppimisympäristönä opinnoissa ovat luonto ja ulkoilma, mutta myös teoreettisella ja käytännöllisellä op-

pimisella sisätiloissa ja verkossa on tärkeä rooli. Kesällä 2020 toteutimme ensimmäistä kertaa täysin verkossa suoritettavan seikkailukasvatuksen opintojakson, jota tarjottiin tutkinto-opiskelijoiden lisäksi avoimen AMK:n kautta kaikille teemasta kiinnostuneille ympäri maailmaa. Kokemukset olivat rohkaisevia.

Community Educators as Adventure Education Experts verkkokurssin laajuus on 5 opintopistettä (ECTS), ja se on osa laajempaa seikkailukasvatuspainotteista englanninkielistä yhteisöpedagogitutkintoa (Community Educator, Adventure and Outdoor Education, 210 ECTS). Jatkossa opintojakso on Humakin tutkinto-opiskelijoiden lisäksi tarjolla kaikille aiheesta kiinnostuneille avoimen AMK:n kautta. Jakso voidaan lukea hyväksi tutkintoon, jos sen suorittanut hakeutuu tutkinto-opiskelijaksi. Muiden ammattikorkeakoulujen opiskelijat voivat valita kurssin osaksi opintojaan yhteisen CampusOnline-portaalin tarjonnasta.

Opintojakson tavoite oli, että opiskelijat tutustuvat seikkailukasvatukseen liittyviin perusteisiin, teoreettisiin käsitteisiin ja periaatteisiin, seikkailukasvattajan kompetensseihin sekä seikkailukasvatuksen soveltamismahdollisuuksiin. Verkkokurssi valottaa seikkailupedagogista lähestymistapaa yhteisöpedagogitutkinnon kehityksessä mutta myös laajemmin. Se tarjoaa kurkistuksen seikkailukasvatuksen maailmaan ja voi toimia innoituksena aiheeseen liittyville opinnoille. Kurssi on rakennettu Humakin Moodle-verkko-oppimisympäristöön ja hyödyntää sen mahdollistamia verkkopedagogisia ratkaisuja. Opiskelija voi edetä kurssin avoimena ollessa omaan tahtiinsa, kuitenkin ohjatusti. Opintojaksoon sisältyy teksti- ja videomuotoisiin aineistoihin perehtymistä, pohdinta- ja keskustelutehtäviä, omaa oppimista ja osaamista arvioimaan auttavia väli-tenttejä sekä kokoava lopputentti.

Seikkailu- ja elämyspedagoginen osaaminen taipuu moneen

Kesän 2020 verkkokurssi kokosi yhteen monipuolisen joukon opiskelijoita ympäri maailmaa. Suurin osa 85 osallistujasta tuli CampusOnline-portaalin kautta, mutta huomattava osa heistä oli ulkomailta Suomeen muuttaneita korkeakouluopiskelijoita. Avoimen AMK:n kautta osallistujia oli Suomen lisäksi Kanadasta, Britannian ja Saksasta ja Intiasta. Muiden korkeakoulujen opiskelijoista kurssi kiinnosti eniten kansainvälisen liiketoiminnan (n. 25 % CampusOnline-osallistujista) ja matkailualan (n. 20 %) opiskelijoita. Myös sosiaalialan ja varhaiskasvatuksen opiskelijoita oli kurssilla huomattava määrä Humakin omien tutkinto-opiskelijoiden lisäksi.

Vaikka kyseessä oli verkkokurssi, tavoitteemme oli rakentaa opintojakso, joka kannustaa vuorovaikutukseen ja yhdessä oppimiseen. Käytännössä tämä tarkoitti erilaisia pohdintatehtäviä ja keskustelualueita, joiden kautta opiskelijat jakoivat ajatuksiaan jakson sisällöistä ja reflektivat oppimateriaaleja. Vuorovaikutteiset elementit toimivat jopa yli odotusten; keskustelu eri teemojen alla kävi vilkkaana, ja jopa vapaaehtoisena tehtävänä ollut ”share a photo of your adventure” innosti kaikki osallistujat jakamaan valokuvia omista seikkailuistaan.

Suuri osa osallistujista oli innokkaita luonto-, ulkoilma- tai retkeilyharrastajia. He kertoivat hakevansa lisätietoa ja ideoita siihen, miten yhdistää tämä kiinnostuksen kohde oman ammattialansa työhön nyt tai tulevaisuudessa. Matkailualan opiskelijat hakivat vahvistusta esimerkiksi pedagogiseen osaamiseensa ja uusia näkökulmia ryhmien kanssa työskentelyyn. Liiketalouden opiskelijoista moni pohti opinnoissaan seikkailu- ja elämyspedagogiikan mahdollisuuksia henkilöstön ja työhyvinvoinnin kehittämässä. Myös hyvinvointipalveluiden kehittäminen ja oman yritystoiminnan käynnistäminen nousivat pohdiskeluissa esiin. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset kehittivät jaksolla hyvin konkreettisia ideoita opintojakson sisällön soveltamisesta käytäntöön omassa työssään.

Rohkaiseva kokemus ja erinomaista palautetta

Kun saimme tehtäväksi rakentaa seikkailukasvatuksen verkkokurssin, ensireaktiomme oli hiukan epäilevä. Kun pääsimme perehtymään verkko-oppimisen tarjoamiin mahdollisuuksiin, työ kuitenkin imaisi mukaansa ja lopputulos oli mielestämme onnistunut. Myös palaute kurssista tuki tätä: Opiskelijoiden antamien kokonaisarvosanojen keskiarvo asteikolla 1–5 oli 4,4. Eniten kiitosta jakso sai mielenkiintoisista, monipuolisista ja laajasti teemaa käsittelevistä materiaaleista sekä selkeästä ja loogisesti etenevästä rakenteesta. Mukaan mahtui toki myös kriittistä palautetta. ”Pienellä viilauksella” opintojaksosta voidaan kuitenkin kehittää kansainvälisesti kiinnostava ja vetovoimainen koulutustuote.

Katsaus Humakin seikkailukasvatuksen avoin AMK kurssi- tarjontaan 2020

Kai Lehtonen

Humakin seikkailukasvatuksen avoin AMK tarjonta laajeni vuonna 2020 kolmella uudella kokonaisuudella: FINLAV-lumiturvallisuuskouluttajien kouluttajakokonaisuus 5 op, Melontaopas 10 op ja Seikkailukasvatuksen syventävät opinnot, taso 3 (SKER3) 20 op.

Humakin voimavarana on erinomainen asiantuntijuus seikkailutaitojen kouluttajakoulutusten tuottamisessa. FINLAV-kouluttajakoulutus toteutetaan joulukuussa 2020. Se noudattaa

3 + 2 op rakennetta. FINLAV 5 op kokonaisuus perustuu Valmentava työote kurssiin: 3 op:n teoreettinen, kaikille yhteinen osuus täydentyy 2 op:llä kohderyhmän, lumiturvallisuuskouluttajien, erityisosaaminen huomioon ottaen.

Seikkailukasvattajan melontaopaskurssi jatkaa seikkailukasvattajien melontaohjaajakoulutusta. Vaativa koulutuskokonaisuus on suunniteltu yhteistyössä Melonta- ja Soutuliiton kanssa. Advanced Technical Skills 10 op kurssi sisältää valmistavan koulutuksen, Meloja 3 tekniik-

kakokeen, melontaopaskurssin ja opasnäytön. Kuudesta osallistujasta viisi suoritti Melonta- ja Soutuliiton sekä NIL:n Nordic Instructor License avovesiopastutkinnon. Huomattavan hyvä saavutus ja osoitus Humakin kyvystä opettaa vaativia seikkailutaitoja! Melontaoppaat pystyvät laajentamaan seikkailukasvatuksellista ympäristöä haastavampaan suuntaan turvallisuudesta tinkimättä.

Seikkailukasvatuksen syventävien opintojen ylin taso keskittyy kasvatuksellisen prosessin suunnitteluun. Lähijaksojen lisäksi opiskelijat suorittavat viikon mittaisen erämaavaelluksen Pöyrisjärvellä Norjan rajan tuntumassa. Ekspedition toteutuksessa Humakin uutena yhteistyökumppanina ovat National Outdoor Leadership School (NOLS) ja heidän kaksi kokenutta ohjaajaansa. NOLS:n kasvatukselliseen prosessiin kuuluu osallistujien osallistaminen ja vastuuttaminen ohjaamiseen ja päätöksentekoon. Reflektointi ja yhteistoiminnallinen päätöksenteko syventävät seikkailukasvattajan johtamis-, ohjaaja- ja päätöksentekotaitoja. Ennalta tuntemattoman erämaaympäristön ja pitempikestoisen vaelluksen haasteiden kohtaaminen kehittävät teknisiä vaellustaitoja. Viikon mittaiselle erämaavaellukselle valmistautuminen muodostaa ennalta arvaamattoman haasteen: varustuksen ja ruokien suunnittelun siten, että painavasta rinkasta ei tule huomion pääkohde. Yleensä maastovaellukset valmistellaan ja niistä tiedotetaan huolellisesti. Nyt osallistujat ovat saaneet soveltaa valmistautumisessa oppimiaan taitoja. Heillä ei ollut tiedossa vaelluksen lähtöpaikkaa ennen tapaamista. Ennaltatuntemattomuus ja epävarmuuden sietokyky ovat osa seikkailua ja kasvattava kokemus.

Ekspedition aikana opiskelijat pohtivat yhdessä seikkailukasvatukselliseen suunnitteluprojektiin liittyviä ideoita. Opintojen päätavoite on tuottaa seikkailukasvatuksellinen projekti opiskelijoiden omista lähtökohdista. Lehtorit ja muu ryhmä tukevat suunnittelua. Lähijaksoilla keskitytään tietotaidon syventämiseen ja projektien kehittämiseen. Alaan liittyvät vierailevat asiantuntijat jakavat näkemyksiään muun muassa turvallisuudesta, johtamisesta, seikkailuterapiasta ja seikkailukasvatuksen elementtien liittämistä yrittäjätoimintaan.

Opinnot sisältävät neljä lähijaksoa. Ensimmäisen tapaamisen luennot ja vierailijat luovat pohjan kunkin projektin suunnittelun aloitukselle. Toisen lähijakson ekspedition aikaiset kokemukset ja elämykset laajentavat osaamista kaikilla ohjaajan taitojen osa-alueilla: turvallisuus sekä tekniset, sosiaaliset ja ympäristön hallintataidot. Samalla oma projekti kehittyy ideoita jakamalla ja lehtorin mentoroinnin tuloksena. Kolmannella lähijaksolla esitellään opiskelijoiden ensimmäisiä tuotoksia. Viimeisellä lähijaksolla opiskelijat jakavat toisilleen projektin suunnittelun aikana kohtaamiaan merkittäviä tuotoksia. Toiminnallisuutta tuovat seikkailukasvattajan ohjaajataitoihin liittyvät workshopit. Toimintaympäristönä on Lapin talvinen luonto.

Ensimmäiset kokemukset opinnoista ovat positiivisia. Opinnoille on selkeä tarve. Opiskelijoilla on hyvät tiedot ja taidot toteuttaa seikkailukasvatusta eri yhteyksissä. Kokonaisvaltaisen seikkailukasvatuksellisen prosessin suunnittelemisesta ja tuottamisesta heillä on kuitenkin vain vähäistä kokemusta. Ideoiden sitominen teoreettiseen perustaan ja ohjelman kirjoittaminen organisoituun muotoon tarvitsee paljon tukea. Toiminnan ohjaamisessa ei ole ongelmia, mutta loogisen prosessin suunnittelu ja sen kirjoittaminen kokonaisuutta kuvaavaksi on osoittautunut haastavaksi tehtäväksi. Tässä kohtaa opintoja ohjaavien lehtoreiden rooli on ratkaiseva. Vertaistuki ja lähijaksojen anti ovat tärkeitä, mutta ne eivät yksin riitä. Vaikka oppimisprosessille on varattu aikaa kahdeksan kuukautta, sitä voisi olla enemmänkin. Kasvatuksellisten prosessien aloittaminen jo suunnitteluvaiheessa on tukenut projektien kokonaisuhallintaa. Jo matkan aikana saadut kokemukset auttavat karsimaan turhat rönsyt ja keskittymään olennaiseen. Kunhan haasteet saadaan voitettua ja tavoite kirkastettua, tulostakin alkaa syntyä.

Kuva: Emilia Reponen

AMK-opinnot ammattillisten opintojen jatkoksi

Imad Kawani

Johdanto

Toisen asteen koulutuksen jatko-opinnot ammattikorkeakoulussa tuovat lähitulevaisuudessa uudenlaisia osaajia työmarkkinoille. Ammatillisen koulutuksen siirtyminen opin-

tosuunnitelmaperusteisesta näyttötutkintoperusteiseen opintotapaan vuodesta 2018 alkaen on tuonut mukanaan uudenlaisia mahdollisuuksia ja haasteita suomalaisille työmarkkinoille. Ammattikorkeakouluilla on suuri vastuu luoda tulevaisuudessa sellainen opiskelukent-

tä, jossa teoreettinen tieto kytketään työelämän vaatimuksiin. Tämä onnistuisi ensisijaisesti tiivistämällä yhteistyötä toiseen asteen koulutuksen järjestäjien ja työelämän välillä.

Toisen asteen koulutus ja AMK-opinnot

Opiskeleminen on suomalaisessa yhteiskunnassa kautta aikojen ollut avaintekijä kilpailukykyyn parantamisessa sekä kansallisilla että kansainvälisillä markkinoilla. Suomalainen koulutusjärjestelmä on 1990-luvulta lähtien ottanut suuria askelia kohti kansainvälistä koulutusmarkkinointia ja luonut omaa profiliaan yhtenä maailman parhaista koulutusjärjestelmistä. Yhtenä avaintekijänä tähän tulokseen voisi pitää lakimuutosta, joka antoi toisen asteen opinnot suorittaneille jatko-opintomahdollisuuden korkeakouluissa.

Opintojen jatkaminen korkeakouluissa on tarjonnut toisen asteen opinnot suorittaneille – sekä opiskelijoille että työelämässä oleville – hyvän mahdollisuuden laajentaa osaamistaan ja viedä ammatillista osaamistaan seuraavalle tasolle.

Ammatillisen osaamisen kehittymisen seuraavana vaiheena voimme pitää korkeakouluopintoja, joissa ammatillisen alan osaamista syvennetään ja vahvistetaan teoreettisella tiedolla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jokaisella toisen asteen opinnot suorittaneella on jo jonkinlaista osaamista ja työkokemusta alalta. Sen jälkeen hän lähtee hakemaan ajankohtaista, laajempaa tietoa ja taitoa alalta sekä syventää osaamistaan korkeakouluopinnoilla.

Suomalainen ammatillinen koulutusjärjestelmä on perustunut alusta lähtien työelämälähtöisyyteen. Vuonna 2018 tulleen reformin myötä ammatillinen koulutusjärjestelmä vietiin syvemmälle työelämän kentälle, jolloin opintojen suorittaminen toteutuu työelämän sääntöjen mukaan. Tämän reformin vaikutukset tulemme näkemään lähivuosina käytännössä, kun ensimmäiset opiskelijat valmistuvat vuodesta 2020 eteenpäin. Näiden valmistuvien opiskelijoiden siirtyminen työelämään ja ammattikorkeakouluopintoihin tuo mukanaan sekä mahdollisuuksia että haasteita. Mahdollisuutena voisi pitää sitä, että ammattikorkeakouluihin siirtyvät sellaiset opiskelijat, jotka ovat suorit-

taneet ammattialan opintojaan työelämässä ja tuntevat alalla tapahtuvia ajankohtaisia asioita. Haasteena taas on, että korkeakouluopintoihin siirtyy myös sellaisia opiskelijoita, joille teoreettisen osaamisen hankkiminen ja kytkeminen työelämään voi olla vaikeaa.

Ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden profiili muodostuu jatkossa pääsääntöisesti kahdesta eri opiskelijaprofilista: lukion suorittaneet ja ammatillisen koulutuksen suorittaneet. Todennäköisesti opintojen aikana tulee vastaan erilaisia haasteita, joihin tarvitaan uudenlaisia ratkaisuvaihtoehtoja. Säännöllinen opintojen etenemisen seuranta ja tehokkaampi opiskelijoiden tukijärjestelmä voisivat olla hyviä vaihtoehtoja haasteista selviämiseksi. Ammattikorkeakouluopinnot ovat kuitenkin työelämäpainotteisia, joten haasteista selviämiseen voidaan hankkia vaihtoehtoratkaisuja yhteistyössä työelämän kanssa.

Näin ollen meillä Suomessa olisi lähitulevaisuudessa ammatillaisia, jotka ovat suorittaneet toisen asteen koulutuksen työelämän ehtoilla ja hankkineet korkeakouluopintoja alan ammattikorkeakoulussa. Kyse on siis aivan uudenlaisista ammattiosaajista, joilla on sekä työelämässä saatuja taitoja että ammattikorkeakouluopinnoista saatua ajankohtaista tietoa. Näiden ammattiosaajien siirtyminen valmistumisen jälkeen työelämään tai jatko-opintoihin (ylempiin korkeakouluopintoihin) tai molempiin luo tulevaisuudessa entistä kilpailukykyisempiä osaajia. Heidän avullaan voimme kilpailla vielä hieman korkeammalla tasolla osaajamarkkinoilla ja myös viedä suomalaista osaamista eteenpäin eri ammattialojen markkinoilla.

Yhteenvetona haluan korostaa, että jatko-opinnot ammattikorkeakouluissa antavat toisen asteen opinnot suorittaneille laajemman näkökentän ja monipuolisemman käsityksen ammattialasta. Ammattikorkeakouluopinnot myös parantavat heidän työllistymis- ja työelämässä etenemisen mahdollisuuksiaan.

YAMKin opetus- suunnitelmaa uudistamassa

Pia Lundbom

Humakin kulttuurituotannon ja yhteisöpedagogien ylemmät tutkinnot saavat uuden opetussuunnitelman vuoden 2021 alusta. Uudessa opetussuunnitelmassa on yhteisiä opintojaksoja kulttuurituotannon ja yhteisöpedagogin YAMK-tutkintojen opiskelijoille. Syksyn 2020 yhteishaussa valittavat kulttuurituotannon YAMK-opiskelijat aloittavat siten tammikuussa 2021 opintonsa uuden opetussuunnitelman mukaisesti. Tulevaisuudessa myös tulkkausalan YAMK-opiskelijat voivat sisällyttää yhteisen tarjonnan opintojaksoja vapaasti valittaviin opintoihinsa. Humakissa sisäinen suunnittelutyö on jo lisännyt koulutusalojen välistä yhteistyötä.

Opetussuunnitelmatyön taustalla on ollut tarve muun muassa joustavoittaa opiskelijoiden opintopolkuja ja monipuolistaa opiskelutapoja. Korkeakoulukentän yhteinen haaste on vähentää opiskelun sidosta aikaan ja paikkaan laadun silti säilyttäen. Koulutusalojen yhteistoteutuksilla tavoitellaan myös monipuolisempaa opintotarjontaa.

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tarkoitus on luonnollisesti syventää ammatillista osaamista. Valtioneuvoston ammattikorkeakouluja koskevan asetuksen 5. pykälä linjaa ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen osaamiseksi ”laajat ja syvälliset tiedot sekä tarvittavat teoreettiset tiedot toimia työelämän kehittäjänä vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä”. Tutkinnossa tavoitellaan myös syvällistä kuvaa ammattialasta, valmiutta elinikäiseen oppimiseen sekä hyvää kieli- ja viestintätaitoa. Tutkinnoissa luonnollisesti säilyvät syventävät ammatilliset opinnot omalta koulutusosalta. Kulttuurituotannon ylempi ammattikorkeakoulututkinto on laajuudeltaan 60 opintopistettä. Tutkinnon rakenne on suunniteltu niin, että opinnot ovat opiskeltavissa vuoden aikana. Yhteisöpedagogiopiskelijoilla, joiden tutkinto on 90 opintopisteen laajuinen ja opiskelu rakennettu tapahtuvaksi 1,5 vuoden aikana, tutkintoon kuuluvat myös vapaasti valittavina opintoina järjestötyöhön, nuorisotyöhön, seikkailukasvatukseen ja työyhteisöosaamiseen kohdentuvat opintokokonaisuudet.

Opinnäytetyöopinnot ja opinnäytetyön tekeminen muodostavat merkittävän osan ylemmästä ammattikorkeakoulututkinnosta ja mahdollistavat osaltaan kehittämisosaamisen

syventämistä. Kehittämistyö tutkinnon aikana voi kohdentua vaikkapa Humakin toteuttamaan hankkeeseen –laveammin tapahtuvaa ammattialan kehittämistä unohtamatta.

Ylemmän tutkinnon opetussuunnitelmatyössä on prosessin alusta alkaen kuljetettu rinnalla ajatusta jatkuvan oppimisen opintokokonaisuuksien saamisesta osaksi opintotarjontaa. Tutkinnon osien opiskeleminen omatahtisesti avoimessa ammattikorkeakoulussa pyritäänkin tekemään mahdolliseksi. Avoimessa ammattikorkeakoulussa tavoitteena on mahdollistaa yksittäisten opintojaksojen opiskelu. Mahdolliseksi tulee myös tehdä niin sanotut väyläopinnot niin kulttuurituotannon kuin yhteisöpedagogi (YAMK) tutkinto-opintoihin. Tällöin tutkinto-opiskelijaksi hakeudutaan vasta väyläopintoihin kuuluvien opintojaksojen jälkeen.

Ylemmän tutkinnon opinnoissa osa opintojaksoista opiskellaan kokonaan verkossa. Eri verkkoalustat ja ympäristöt mahdollistavat erilaisia opiskelumuotoja ja myös verkkokeskusteluita. Myös lähijaksoja ja live-tilaisuuksia on tarkoitus pitää pandemiatilanteen niin salliessa, mikä mahdollistaisi kasvokkaiset kohtaamiset.

YAMK-opiskelijoilta toistuvasti saatu palaute kertoo siitä, että opinnoista tavoitellaan muodollisen tutkinnon ohella verkostoja ja uusia ammatillisia kontakteja. Yhteisen jakamisen areenoita tarvitaan jatkossakin. Oppimisen ja osaamisen syventämisen näkökulmasta vuorovaikutuksella ja vertaisuudella on olennainen ja keskeinen merkitys.

Lähteet

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 18.12.2014/1129. Viitattu 4.11.2020. www.finlex.fi

Yhteisöjen kehittämisen vahvuusalan vaiherikas vuosi

Reijo Viitanen

Yhteisöjen kehittämisen vahvuusalan toiminnan painopisteet ovat jäsentyneet uudelleen vuoden 2020 aikana. Humakin uuden strategian valmistelu ja sen yhteydessä käyty monipuolinen keskustelu ovat kirkastaneet vahvuusalan neljä osaamiskärkeä, ja niiden kehittämistyö on saatu hyvään vauhtiin. Myös Humakin uuden tulossopimuksen mukainen tutkintokaton korotus on tuonut vahvuusosalalle positiivisia tulevaisuuden näkymiä.

Humakin yhteisöpedagogikoulutuksen uudistaminen on ollut välttämätöntä koulutuksen itsenäisyyden turvaamiseksi pitkällä aikavälillä ja yhteisöpedagogien työllistymismahdollisuuksien parantamiseksi. Perinteiset alat nuoriso- ja järjestötyön piirissä eivät jaksa kantaa itsenäistä ammattikorkeakoulututkintoa eteenpäin, eikä koulutuksen volyymin kasvattaminen pelkästään näillä aloilla ole mahdollista. Tämän takia on ollut välttämätöntä rakentaa yhteisöpedagogikoulutukseen uusia osaamiskärkiä ja tavoitella yhteisöpedagogeille entistä laajempaa työelämäkenttää. Kehittämistyön tuloksena on syntynyt erittäin vetovoimainen ja kysytty työyhteisöjen kehittäjäkoulutus sekä tiettyihin erityistarpeisiin suunnattu seikkailukasvatuksen koulutus.

Yhteisöpedagogikoulutuksen vetovoima on säilynyt kaiken aikaa hyvänä. Viimeisen parin vuoden aikana se on jopa parantunut entisestään. Erityisesti monimuotoisesti toteutettava, verkkopainotteinen koulutus on hakijoiden näkökulmasta houkutteleva. Perinteisen päiväopetuksen vetovoima sen sijaan on hiukan hiipunut. Siinä on kuitenkin maantieteellisiä eroja; erityisesti Lounais-Suomen alueella vetovoima on hyvä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Humak ovat sopineet tulossopimuksessaan yhteisöpedagogikoulutuksen tutkintokaton korottamisesta siten, että koulutuksen volyymi kasvaa vuoteen 2024 mennessä huomattavasti. Tämä on jo näkynyt vuoden 2020 aloituspaikkojen lisäyksenä, ja myös vuoden 2021 aloituspaikat on mitoitettu tulostavoitteiden mukaisesti. Vuonna 2024 valmistuu vuositasolla yli 300 yhteisöpedagogia nykyisen noin 200:n sijasta. Tämä tarkoittaa myös sitä, että yhteisöpedagogikoulutuksen osuus Humakin sisällä kasvaa ja on jatkossa noin kolme neljäsosaa Humakin koko volyymistä. Kasvuun on vastattu organisaatiouudistuksella, joka tulee voimaan vuoden 2021 alussa.

Yhteisöjen kehittämisen vahvuusosalalla on saatu uusia avauksia kehittämishankkeisiin, joita on eritelty tarkemmin tämän teoksen osaamiskärkikohtaisissa artikkeleissa. Koronaepidemian seurausten hoitamiseksi avautui joitakin uusia hankemahdollisuuksia, vaikka tilanne samalla vaikeutti käynnissä olevien hankkeiden toteutusta. Hanketoiminnan vahvistaminen on edelleen vahvuusalan painopisteenä, ja volyymin kasvattamiseen tulevina vuosina tähdätään myös sen suhteen.

Vuosi 2020 on koronaepidemian takia ollut poikkeuksellinen. Poikkeustila näyttää edelleen jatkuvan tulevan vuoden aikana. Opetus siirrettiin kokonaan verkossa tapahtuvaksi maaliskuun puolivälissä, ja järjestelyt sen osalta sujuivat kokonaisuutena hyvin. Henkilöstön perusvalmiudet verkkotyöskentelyyn olivat lähtökohtaisesti kohtuullisen hyvät, ja tietotaito on kehittynyt etätyöskentelyssä jatkuvasti. Henkilöstö on joutunut panostamaan paljon voimavarojaan tässä tilanteessa, mistä se ansaitsee suuren kiitoksen.

Järjestötyön osaamiskärki ammatillisen järjestötyön asialla

Tarja Nyman

Järjestötyön osaamiskärjen tuoteperheen painotuksia on tarkennettu ja todennettu rinnakkain Humakin strategiatyön kanssa toimintavuoden 2020 alusta alkaen. Toiminnan ytimessä on ammatillisen järjestötyön toimintaedellytysten, laadun ja vaikuttavuuden edistäminen sekä ajantasaisiin ja uusiin osaamistarpeisiin vastaaminen. Poikkeuksellinen toimintavuosi on kohdentanut huomion muun muassa kansalaistoiminnan merkitykseen, erilaisiin osallistumisen muotoihin sekä verkkovälitteisten toimintamuotojen, saavutettavan viestinnän ja palveluiden edistämiseen järjestötyön kentillä.

Tavoiteltava TKI-toiminta voidaan jakaa viiteen pääluokkaan, joiden osalta tehtiin merkittäviä avauksia myös toimintavuonna 2020:

1. Järjestöt ja Humak kehittävät yhdessä järjestöjä organisaatioina parantaen esimerkiksi työyhteisöjen toimivuutta ja järjestöammattilaisten työhyvinvointia.
2. Järjestöt ja Humak kehittävät yhdessä järjestöjen toiminnan laatua, vaikuttavuutta ja vaikuttavuuden osoittamista.
3. Yhteistyössä järjestöjen omien kouluttajien, etenkin opintokeskusten ja kattojärjestöjen, kanssa kartoitetaan osaamistarpeita ja vahvistetaan osaamista. Tähän tavoitteeseen nivoutuu myös tärkeä järjestötoiminnassa hankitun osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen liittyvä tehtävä.

4. Järjestötyön osaamista ja kehittämissyri- kimityksiä vahvistetaan tiedontuotannon kautta.
5. Humakin rooli kansainvälisessä TKI- toiminnassa ja mahdollisesti myös järjes- töjen kehitysyhteistyössä vahvistuu.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella toimintansa aloittanut osaamiskeskus Kentauri vastaa nuorisosalalla toimivien järjestöjen tilannekuva- ja vaikuttavuuspainopistealueillaan moniin edellä mainittuihin järjestötyön TKI-toiminnan ytimiin. Osaamiskeskuksen toiminnasta vastaavaan yhteenliittymään kuuluvat Humak, Opintokeskus Sivis, Suomen Partiolaiset ry sekä Talous ja nuoret TAT. Toimintaa hallinnoi Suomen Partiolaiset ry. Kentauri kehittää kansalaisjärjestöjen nuorisotyötä koskevaa tiedontuotantoa sekä tutkii nuorten harrastus- ja kansalaisjärjestötoiminnan vaikutuksia. Se myös kehittää kansalaisjärjestöjen vaikuttavuusarviointia, selvittää kansalaistoiminnan muuttuvan toimintaympäristön vaikutuksia sekä vahvistaa järjestöissä hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista.

Osaamiskärjen painopisteisiin kohdentuu hyvin myös vuonna 2020 käynnistynyt JärKeä – Järjestötyöhön kestävyyttä hanke, jolla vastataan Pohjois-Savon alueella työskentelevien järjestötoimijoiden työhyvinvoinnin haasteisiin ja riskitekijöihin tarjoamalla työhyvinvointiin liittyvää lähi- ja verkkovalmennusta. Hankkeessa huomio kiinnittyy myös luottamusjohdon työnjohdollisen ja ammatillista järjestötyötä tekevien digitaalisen osaamisen vahvistumiseen.

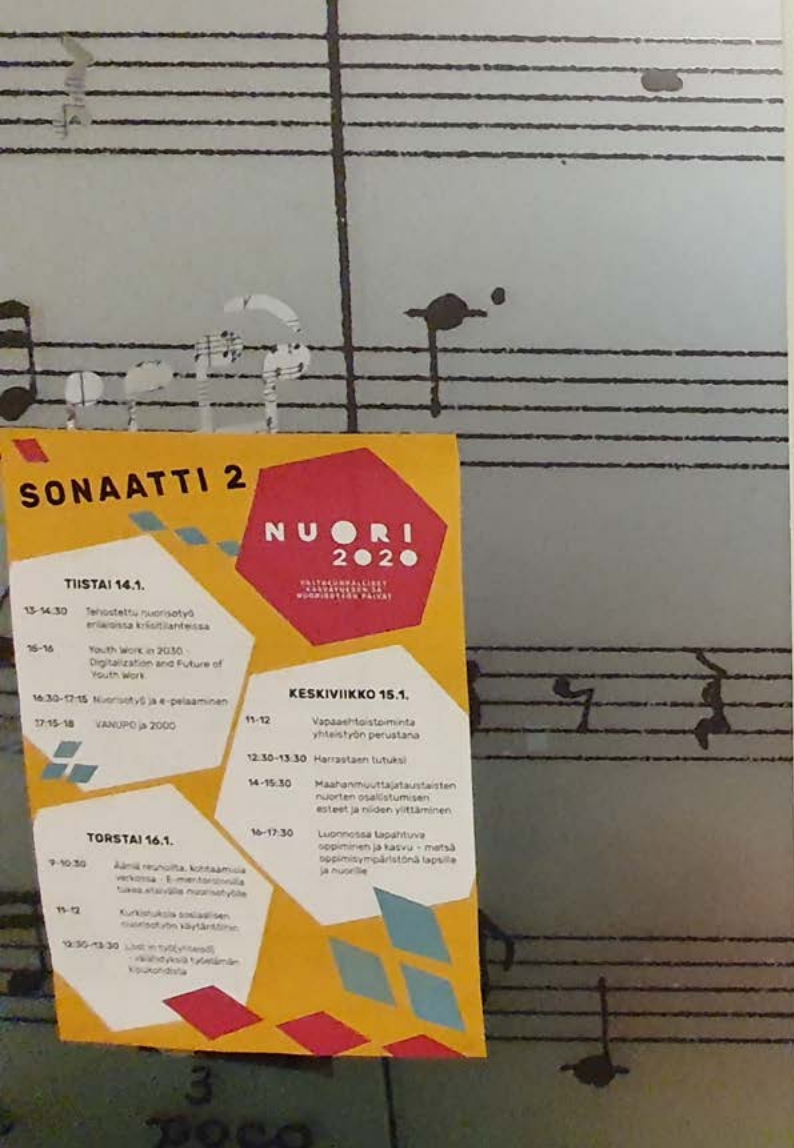
Uutena hanketulokkaana järjestötyön osaamisjärjessä on Oppijana-hanke, jonka tavoitteena on vahvistaa järjestöjen toimintakykyä ja edistää maahanmuuttajanuorten etenemistä koulutus- ja työllisyyspoluilla. Hankkeessa myös kehitetään malleja vapaaehtoistoiminnassa opitun tunnistamiselle ja tunnustamiselle. Humakin kumppaneina tässä hankkeessa ovat Helsingin aikuislukio ja KSL-opintokeskus.

Järjestötyön osaamiskärjen hankkeita ja koulutustuotteita on kohdennettu yhteistyössä järjestöjen kanssa myös aliedustettujen ryhmien toimijuuden, työllistymisen ja urapolkujen vahvistamiseen. Esimerkiksi vuoden lopulla käynnistyneessä OmaKehu-hankkeessa tuetaan

syrytytymisvaarassa olevien miehiä sanataiteen keinoin vahvistaen samalla heidän asemaansa työmarkkinoilla. Maahanmuuttajien yrittäjyyden ja työllistymisen polkuja edistetään Tempo-hankkeessa Varsinais-Suomessa. Hanketta toteuttamassa ovat Humak ja Varsinais-Suomen Yrittäjät.

Järjestötyön osaamiskärjellä on vahva rooli yhteisöjen vahvuusalan koulutusten kehittämisessä. Ydintehtäviä ovat järjestötyön osaamistavoitteiden näkyminen tutkintoon johtavissa yhteisöpedagogi (AMK ja YAMK) koulutuksissa sekä järjestötoimijoiden uusiin osaamistarpeisiin, asiantuntijuuden kehittämiseen ja jatkuvan oppimisen tarpeisiin vastaavien koulutustuotteiden kehittäminen. Järjestötyön osaajan ja kehittäjän tuotepaketit avautuvat vaihteittain avoimen AMK:n tarjonnassa. Opetushallituksen rahoittamana täydennyskoulutuksena toteutettu ”Yhteisölliset pedagogiset taidot vapaassa sivistystyössä” vastaa myös järjestötoiminnan tarpeisiin vahvistamalla vapaan sivistystyön kentällä toimivan opetushenkilöstön pedagogista osaamista. Vastaavaan tarpeeseen ollaan kehittämässä myös erikoistumiskoulutusta kohdentuen huomiota erityisesti ekososiaaliseen sivistykseen, kestävään ja tulevaisuussuuntautuneeseen pedagogiikkaan sekä opetustyön erityispiirteisiin vapaassa sivistystyössä. Opetushenkilöstön asiantuntijuutta täydentäviä koulutuksia on kehitetty yhteistyössä Hamkin opettajakorkeakoulun, Kansanopistoyhdistyksen sekä vapaan sivistystyön verkoston kanssa.

Osaamiskärjen kehittämistyötä koordinoiva ryhmä on vuoden 2020 aikana panostanut järjestötyön tuoteperheen kehittämiseen, TKI-hankkeissa tuotettavan tiedon ja osaamisen kiinnittymiseen Humakin perustyöhön sekä uuden tiedon tuottamiseen ja järjestötyön julkaisuun. Haluamme vahvistaa yhteyksiä, yhteiskehittämistä ja uutta luovia avauksia – vahvasti ammatillisen järjestötyön asialla.

Nuorisotyön osaamiskärjen koronavuosi

Merja Kylmäkoski

Nuorisotyölle on tunnusomaista joustavuus ja kyky mukautua erilaisiin toimintaympäristöihin. Tämä mukautumiskyky on ollut yksi nuorisotyön vahvuuksista vuonna 2020. Myös Humakin nuorisotyön osaamiskärki on osoittanut samanlaista joustavuutta ja innovatiivisuutta toimintasuunnitelmansa toteuttamisessa poikkeusolojen asettaessa rajoja toiminnalle.

Vuoden 2020 piti olla suurten tapahtumien vuosi nuorisotyön osaamiskärjessä. Vuosi alkoi

näyttävästi tammikuussa Tampereella järjestetyllä NUORI2020-tapahtumalla, jossa Humak oli tapahtuman järjestäjän Allianssin yhteistyökumppani. Humakin ohjelma-numeroissa käsiteltiin nuorten VANUPO-kuulemista, etsivän nuorisotyön e-mentorointia, nuorisualan työllisyyttä ja nuorisotyön suhdetta e-pelaamiseen. Tapahtuman yhteydessä julkaistiin Nuoli ry:n päivittämät Nuorisotyön ammattieettiset ohjeet, joiden päivitystyöhön nuorisotyön osaamiskärki oli osallistunut. Hieman myöhemmin ilmestyi myös uusi painos Minna Rauksen toimitta-

NUORI2020-päivillä loppuivat istumapaikat kesken e-pelaamista käsittelevässä ohjelmassa.
Kuva: Marika Stam

masta julkaisusta Pieniä tekoja, suuria asioita. Nuorisotyön eettinen näkökulma, joka on ladattavissa Humakin sivuilta. Myöhemmin syksyllä Humakin blogissa Päivystävät Humanistit aloitettiin yhteistyössä Nuoli ry:n kanssa nuorisotyön etiikkaa ja ammattieettisiä ohjeita käsittelevien blogikirjoitusten sarja. Sarja jatkuu vielä vuoden 2021 puolella.

Maaliskuussa pandemiaksi eskaloitunut covid-19 johti loppuvuoden tapahtumien perumiseen tai muuttamiseen virtuaalitapahtumiksi. Tästä johtuen nuorisotyön osaamiskärjen ensimmäinen SuomiAreena-ohjelma siirtyi heinäkuusta tulevaisuuteen ja Nuorisotyön viikkoa juhlistettiin syyskuussa pääosin virtuaalisesti.

Nuorisotyön osaamiskärki ideoi Nuorisotyön viikolle 7.–13.9.2020 Nuorisotyön Speakers' Cornerin, jossa sovellettiin verkkoympäristöön Lontoon Hyde Parkista tuttua formaattia. Tapahtuma toteutettiin valtakunnallisena, kaikille kiinnostuneille avoimena verkkolähetysenä kahdesta fyysisestä lähetyspis-

teestä: Pasilasta Nuorisotiedon kirjastosta ja Jyväskylästä Veturitalleilta. Tapahtumassa kuultiin 12 nuorisotyöalan asiantuntijoilta pyydettyä puheenvuoroa nuorisotyön yhteiskunnallisesta merkityksestä ja nuorten kohtaamisesta. Tapahtuma tulkittiin viittomakielelle. Ohjelmaa seurasi Zoomin välityksellä 160 osallistujaa, ja lisäksi FB-striimaus tavoitti noin 900 FB-käyttäjää. Tapahtumasta saadun palautteen perusteella formaatti oli onnistunut.

Monipuoliset puhujavalinnat, lyhyet, napakat puheenvuorot ja tiukka aikataulutus toimivat hyvin virtuaalisessa tapahtumassa. Osallistujapalautteessa nousivat esiin myös koskettavat kertomukset kohtaamisista nuorten kanssa. Lisäksi kehuttiin, että ”tällaiset tilaisuudet saavat innostumaan työstä uudestaan ja kehittävät ammatti-identiteettiä”.

Lokakuussa nuorisotyön osaamiskärki jätti yhteistyössä työyhteisöjen kehittämisen osaamiskärjen kanssa Nuorisotutkimuksen huipputyksikköhakemuksen Suomen Akatemialle Nuorisotutkimusseuran johtamassa konsortiossa. Muita konsortion jäseniä ovat Tampereen yliopisto, Helsingin yliopisto ja Xamk/Juvenia. Humakin osahankkeessa tarkastellaan nykytyöelämässä toteutuvia sukupolvien välisen oppimisen muotoja. Sen tavoitteena on selvittää sukupolvien välistä oppimista erilaisissa työnteon yhteisöissä, nuorisopalveluissa ja nuorisotyön koulutuksessa.

Marraskuussa nuorisotyön osaamiskärki osallistui virtuaalisesti toteutetuille Nuorisotutkimuspäiville, jossa osaamiskärjellä oli Nuorisotutkimusseuran kanssa yhteinen työryhmä Nuorisotyön muuttuvat toimintaympäristöt. Työryhmässä esiteltiin myös Humakin hallinnoiman hankkeen Tulevaisuuden nuorisotyö alustavia tuloksia.

Vuoden 2020 lähestyessä loppuaan nuorisotyön osaamiskärjen – samoin kuin koko suomalaisen nuorisotyön kentän – voi sanoa selvinneen hienosti covid-19-pandemian haasteista. Katse kiinnittyy toiveikkain odotuksiin vuoteen 2021. Kenties jo ensi vuonna kohtaamiset siirtyvät verkosta ainakin osin fyysiseen maailmaan.

Seikkailukasvatuksen osaamiskärki

Anita Saaranen-Kauppinen & Tero Lämsä

Seikkailukasvatuksen osaamiskärjen tavoitteena on edistää seikkailupedagogista ja seikkailullisen toiminnan osaamista eri sektoreilla ja toimintaympäristöissä. Tehtävänä on yksilöiden, ryhmien ja yhteisöjen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edellytysten vahvistaminen sekä elämystalouden osaamisen kehittäminen. (Ks. esim. Saaranen-Kauppinen 2020.) Vuonna 2020 seikkailukasvatuksen koulutus- ja TKI-toiminnassa vakiinnutettiin toimintoja ja tehtiin uusia avauksia.

Syksyllä 2020 opintonsa aloitti kolmas kansainvälinen seikkailukasvatukseen painottuneen yhteisöpedagogitutkinnon (Community Educator, Adventure and Outdoor Education) opiskelijaryhmä. Kansainväliseen tutkintoon on hakeutunut opiskelijoita ympäri maailmaa, kuten useista Keski-Euroopan maista sekä Britanniasta, Kanadasta ja Nepalista. Vuonna 2018 käynnistetyn tutkinnon ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat ovat opintojensa päättövaiheessa: tekevät viimeisiä harjoitteluitaan ja opinnäytetöitään. Ensimmäiset tutkinnon suorittajat saadaan lukuvuonna 2020–2021.

Useita vuosia tarjotut seikkailukasvatuksen avoimen ammattikorkeakoulun opinnot ovat edelleen vetovoimaisia, ja opiskelijapaikat täyttyvät nopeasti. Tarjonta laajentui vuonna 2020 uudella 20 opintopisteen osaamiskokonaisuudella (taso 3; ks. Lehtonen tässä julkaisussa). Lisäksi avoimen ammattikorkeakoulun tarjontaan avattiin englanninkielinen, kansainväliselle kohderyhmälle tarkoitettu verkkokurssi, joka on myös osa tutkinnon opetustarjontaa (ks. Lämsä & Saaranen-Kauppinen tässä julkaisussa).

Kansallisia ja kansainvälisiä toimialan verkostoja ja kumppanuuksia on rakennettu aktiivisesti. Esimerkiksi irlantilaisen korkeakoulun Institute of Technology Traleen kanssa vahvistettiin yhteistyötä toteuttamalla yhteisiä webinaareja sekä seikkailukasvatusteemainen in-

tensiiviviikko nuorisokeskus Metsäkartanolla. Nuorisokeskusten, Suomen nuorisokeskusyhdistys (SNK) ry:n ja Seikkailukasvatusverkoston kanssa kehitettiin sekä käytännön yhteistyötä (opiskelijoiden harjoittelut ja opinnäytetyöt) että yleisemmin seikkailukasvatuksellista osaamista. Uutena kumppanina seikkailukasvatuksen avoimen AMK:n tason 3 opintojen toteuttamiseen astui mukaan National Outdoor Leadership School (NOLS) (Lehtonen tässä julkaisussa).

Humakin kustantamana julkaistiin alkuvuodesta seikkailupedagogiikkaa käsittelevä kaksikielinen artikkelikokoelma (Karppinen, Marttila & Saaranen-Kauppinen 2020). Kirja sisältää alkusanojen ja johdannon lisäksi 23 suomalaisen ja kansainvälisten kirjoittajien teoreettista ja käytännöllistä artikkelia. Tarkastelun kohteena kirjassa on seikkailukasvatuksen pedagogiikka ja didaktiikka niin yleisesti kuin erityisesti suomalaisessa toimintaympäristössä.

Lähteet

Karppinen, Seppo J. A., Marttila, Maarit & Saaranen-Kauppinen, Anita (toim./eds.). 2020. Seikkailukasvatusta Suomessa – pedagogisia ja didaktisia näkökulmia / Outdoor adventure education in Finland – pedagogical and didactic perspectives. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 05.11.2020. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2020/01/seikkailukasvatusta-suomessa-outdoor-adventure-education-in-finland.pdf>

Saaranen-Kauppinen, Anita. 2020. Seikkailukasvatuksen osaamiskärki. Teoksessa Miettinen, Tiina & Pohjanmäki, Titta (toim.) HUMAK 2030. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Julkaisuja 107. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 55–57. Viitattu 05.11.2020. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2020/08/HUMAK-2030-MiettinenPohjanmaki-2020.pdf>

Työyhteisöjen kehittämisen osaamiskärki lupaavalla kasvu-uralla

Anu Järvensivu, Heli Heikkilä & Juha Niiranen

Humakissa vuonna 2017 aloitettu työyhteisöjen kehittäjäkoulutus sekä uuden strategian myötä määritelty työyhteisöjen kehittämisen osaamiskärki ovat lähteneet vahvaan kasvuun. Vuoden 2020 aikana osaamiskärjessä on toteutettu sekä liiketoimintakoulutuksia että TKI-hankkeita. Liiketoimintakoulutuksissa on esimerkiksi kehitetty organisaatioiden HR-osaamista. TKI-hankkeissa puolestaan on tutkittu IT- ja sote-aloille hiljattain valmistuneiden organisaatiositoutumista. Tutkintoon johtavan koulutuksen volyymi on kasvanut, ja osaamiskärkeen kohdistuu edelleen voimakkaita kasvuodotuksia.

Niin tutkintokoulutuksiin kuin avoimen ammattikorkeakoulun tarjontaankin on kohdistunut runsasta kysyntää: kevään 2020 haussa opiskelupaikan sai 48 uutta YP Tyke opiskelijaa, ja syksyllä toteutettiin täydennykseksi erillisvalintaa. Keväällä hakijoita oli yli nelinkertainen määrä aloituspaikkoihin nähden. Syksyn erillishaussa hakijoita oli 167, joista 35 pääsee aloittamaan opintonsa tammikuussa 2021. Uudet opiskelijat ovat tuttuun tapaan jo kokeneita työelämän ammattilaisia, jotka ovat toimineet muun muassa erilaisissa luottamustoimissa, esimies- tai HR-tehtävissä tai koulutuslalla mutta yhtä lailla eri aloilla työntekijärooleissa. Heidän kehittämisosaamisensa kasvua opintojen aikana tukee neljä lehtoria ja yksi yliopettaja. Myös jatkuvan oppimisen opetustarjonta, erityisesti tutkinto-opintoihin johtavat väyläopinnot, ovat herättäneet laajasti mielenkiintoa. Opintojen kysyntä onkin ollut vilkasta.

Työyhteisöjen kehittämisen osaamiskärjessä reagoitiin keväällä nopeasti koronapandemian

Suomen työllisyydelle aiheuttamiin haasteisiin aloittamalla työpaikaltaan irtisanotuiksi tulleita tukevan verkkovalmennuksen kehitystyö. Valmennuksen tavoitteena on auttaa irtisanottuja identiteettinsä uudelleen rakentamisessa sekä uusien koulutus- ja työmahdollisuuksien havaitsemisessa. Valmennuksessa sovelletaan tarinallista lähestymistapaa ja vertaisoppimisen menetelmiä. Koronapandemian vuoksi opetus siirrettiin kokonaan verkkoon, ja verkossa tapahtuvaan oppimiseen kehitettiin uusia pedagogisia yhteistoiminnallisia ja osallistavia menetelmiä.

Osaamiskärjen TKI-toiminta kohdistuu jo nimensäkin mukaisesti suoraan työelämän kehittämiseen. Lisäksi tavoitellaan kuitenkin vahvaa tutkimuksellisuutta, mikä on vuonna 2020 näkynyt erityisesti julkaisutuotannossa. Blogien ja podcastien ohella on tuotettu useita tutkimusartikkeleita, joista osa on julkaistu kansainvälisissä tiedelehdissä. Osaamiskärjen opettajat ovatkin kysytyjä asiantuntijoita, puhujia ja kouluttajia eri foorumeilla yksittäisten työpaikkojen kehittämistilaisuuksista poliittisen päätöksenteon areenoille.

Työyhteisöjen kehittämisen opettajatiimi on kasvanut, ja sillä on monipuolista ja vahvaa osaamista. Tiimissä työskentelee yliopettaja ja viisi lehtoria. Kaikki ovat kokeneita opetusalan ammattilaisia, ja useilla on takanaan pitkä työura myös muissa tehtävissä. Koulutuksen volyymien kasvaessa opetuksen kehittämistyössä painotetaan jatkossa laadukkaan verkkoopetuksen merkitystä ja opiskelijavalinnassa käytetään jatkossa hyväksi avointa verkkokurssia.

Kulttuurituotannon osaamiskärki

Katri Kaalikoski

Kulttuurituotannon vahvuusalalla jatkettiin strategiatyötä. Vuoden 2021 alusta voimaan tulevan strategian linjauksia hiottiin. Erityisesti keskityttiin osaamiskärkiajattelun tutuksi tekemiseen. Strategiaprosessin tuloksena kulttuurituotannon vahvuusalalla on vuoteen 2030 ulottuvassa strategiassa kaksi osaamiskärkeä: tuotanto- ja projektiosaamisen osaamiskärki sekä luovien alojen yrittäjyyden osaamiskärki. Strategiatyötä tehtiin vahvuusalan koko henkilöstön voimin muun muassa helmikuun alussa pidettyjen kehittämispäivien aikana, ja strategiaan liittyvä osaamiskärkityö käynnistettiin yliopettajien johdolla. Kuluneen vuoden aikana on jo tehty uuden strategian mukaisia kehittämistoimia.

Osaamiskärkiin liittyvä kehittämis-työ ja toiminnan koordinointi on vahvuusalan yliopettajien Laura Päiviö-Häkämiehen (Luovien alojen yrittäjäyys) ja Pekka Vartiaisen (Tuotanto- ja projektiosaaminen) työn painopisteenä. Työssä tärkeää on tuoteperheajattelun vahvistaminen eli koulutus-tuotteiden, hankkeiden ja maksullisen liiketoiminnan kehittäminen osaamiskärkeen liittyvien tavoitteiden mukaisesti. Tärkeää kummankin osaamiskärjen osalta on myös aktiivinen sidosryhmäyhteistyö ja alan verkostojen lujittaminen sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

Osaamiskärkiajattelu on jo vuoden mittaan tullut vahvuusosalalla tutuksi. Useita osaamiskärkien tavoitteisiin tähtääviä toimia on käynnistetty uutta strategiaa ennakkoiden. Lisäksi vahvuusosalalla on sovellettu tuoteperheajattelua niin koulutus-tuotteiden kuin hankkeidenkin suunnittelussa. Seuraavassa esittelen lyhyesti vahvuusalan osaamiskärjet sekä nostan esiin joitakin molempiin osaamiskärkiin liittyviä uusia avauksia ja kehittämisaskeleita. Lisäksi teen muutaman poiminnan vahvuusosalta yleisesti. Paljon kiinnostavaa uutta ja monta ”väläystä” jää toki vielä näiden poimintojen ulkopuolelle.

Tuotanto- ja projektiosaaminen

Tuotanto- ja projektiosaamisen osaamiskärki-työllä vahvistetaan kulttuurin ja taiteen tuotantojen, kuten tapahtumien, palvelujen ja hankkeiden, monimuotoisiin tuotantoympäristöihin ja prosesseihin liittyvää osaamista. Tavoitteena on kehittää tuottajaosaamista eri toimialojen käyttöön yhteiskunnan kaikille sektoreille sekä lisätä taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta.

Osaamiskärkityön taustalla on erotettavissa kaksi vahvaa trendiä. Vuorovaikutteisuus ja yhdessä tekeminen lisääntyvät kulttuuripalveluissa ja sisällöntuotannossa. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että kulttuurin kentälle, kaupallisesti määrittävän kulttuurin rinnalle, nousee omaehtoisia, vapaaehtoisuuteen perustuvia paikallisia tai muun muassa digitaaliseen ympäristöön rakentuvia, enemmän tai vähemmän pysyviä alakulttuureja. Tuottajaosaamisella voidaan tukea tätä paikalliseen aktiivisuuteen ja omaehtoisuuteen liittyvää kehitystä ja siten alentaa kansalaisten kynnystä osallistua kulttuuri- ja taide-elämään.

Toinen vahva trendi on, että uudet teknologiat muuttavat kulttuurin ja taiteen alaa. Koronavuonna 2020 tämä kehitys on ollut huikaisevan nopeaa, hyvässä ja pahassa. Teknologian kehittymisen myötä ja digitaalisuuden rynnistyksessä muuttuvat paitsi taide- ja kulttuurielämysten sisällöt ja sisällön tuottamisen tavat myös tuotteistaminen, rahoitus ja kulttuurituotteiden jakelu. Nopeasti on syntynyt uusia, erityisesti kulttuurituotteiden jakeluun liittyviä ratkaisuja: musiikin ammattilaisten somestriimikeikkoja, etäteatteria ja muuta. Monet näistä uusista kuvioista ovat akuutin kriisin tuottamia eivätkä ehkä kestäviä. Tapahtunut pakotettu digiloikka voi kuitenkin luoda myös jotakin kestävää. Asiaa on syytä tutkia ja analysoida. Kulttuurituotannon uudet innovaatiot ovat tervetulleita, mutta niiden rinnalle tarvitaan myös uusien ratkaisujen ja toimintamallien kriittistä arviointia sekä tutkimuksellista kehittämistä kansallisesti ja kansainvälisesti.

Kun meneillään olevaa kehitystä tarkastellaan kriittisesti ja arvioita esittäen, lähestytään väistämättä kulttuuripolitiikan avainkysymyksiä, kuten kulttuuriset oikeudet tai kulttuurin ja taide-elämysten saavutettavuus. Tähän liittyy kysymys siitä, miten voimme edistää paitsi ekologisesti ja sosiaalisesti myös kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävää kulttuurituotantoa tänään ja huomenna.

Luovien alojen yrittäjäyys

Luovien alojen yrittäjäyden osaamiskärkityön tavoitteena on tukea luovan osaamisen parempaa hyödyntämistä muuttuvassa yrittäjäyysympäristössä ja eri alojen yrittäjäydessä. Luovan alan osajilla ei useinkaan ole tarvittavaa kykyä osaamisensa tuotteistamiseen, hinnoitelluun ja myyntiin. Omaa osaamista ei aina edes tunnisteta. Muilla aloilla taas ei osata tai haluta hyödyntää luovaa osaamista siinä määrin kuin olisi mahdollista. Yrittäjäyden ja yrittäjämäisen toiminnan tarve kasvaa jatkuvasti, koska julkisen rahoituksen osuus kulttuuritoiminnan rahoituksesta väistämättä pienenee. Samaan aikaan työelämä muuttuu, digitalisaatio etenee ja kulttuuri kansainvälistyy.

Kun tähän kehitykseen lisätään se, että vuoden 2020 koronakriisi on kurittanut rajusti erityisesti kulttuurialaa ja entisestään vaikeuttanut tai-

teilijöiden ja muiden luovan alan tekijöiden toimintamahdollisuuksia ja toimeentuloa, kaikki apu on tarpeen. Tarvitaan saavutettavia, luovan alan toimijoille sopivia koulutuksellisia yrityspalveluja, välittäjätoiminnan tehostamista ja rahoitusmahdollisuuksien parantamista. Osaamiskärkityön tavoitteena on siksi luoda helposti saavutettava palvelukonsepti, joka tuottaa jatkuvan oppimisen periaatteelle rakentuvaa yrittäjyyskasvatusta ja koulutusta sekä vahvistaa luovien alojen toimijoiden yrittäjyysosaamista.

Humakissa jo useita vuosia toiminut luovien alojen yrityspalvelu Creve on luovien alojen virtuaalinen yrityspalvelukonsepti. Sen palvelut on suunniteltu yrittäjyydestä kiinnostuneille ja liiketoiminnan alkuvaiheessa oleville yrittäjille luovilla aloilla. Vahvuusalan osaamiskärkiajattelussa Creven toiminnot yhdistyvät aiempaa tiiviimmin kulttuurituottaja AMK- ja -YAMK koulutuksiin sekä vahvuusalan hanketoimintaan. Tätä kirjoitettaessa keskustelut Creven roolista Humakin sisällä uudella strategiakaudella ovat vielä kesken, mutta kulttuurituotannon vahvuusalalla pidämme hyvin luontevana Creven kytkemistä osaksi luovien alojen yrittäjyyden osaamiskärkeä. Kestävän luovan tuotannon ja erityisesti kulttuurisen ja taloudellisen kestävyysperiaate ohjaa myös tätä osaamiskärkityötä. Uusia mahdollisuuksia syntyy muun muassa kiertotalouden tuottamisessa uusissa yrittäjyysympäristöissä.

Uusia avauksia

Tuotanto- ja projektiosaamisen osaamiskärjen osalta tämän vuoden kehittämistyöstä on syytä nostaa esiin kolme asiaa: kulttuurituottaja YAMK tutkinnon uudistaminen, kansainvälisen yhteistyön ja kulttuurituottajakoulutuksen kansainvälisen ulottuvuuden vahvistaminen sekä koronavuoden uudet kansalliset yhteistyöaloitteet ja niiden pohjalta syntynyt yhteistyö.

YAMK-tutkintoa on vuoden aikana uudistettu yhdessä yhteisöjen kehittämisen vahvuusalan kanssa tutkinnon kehittämiseen perustetun kehittämistiimin johdolla. Opetussuunnitelmatyö on edennyt hyvin, ja ensimmäinen kulttuurituotannon ylempää tutkintoa suorittava opiskelijaryhmä aloittaa opintonsa tammikuussa 2021.

Vahvuusalan tavoitteena on kansainvälisen yhteistyön vahvistaminen ja jatkuvan oppimisen tuotteiden vieminen kansainvälisille markkinoille. Syksyllä tehty määräaikainen lehtorirekrytointi on avannut uusia kansainvälisen, erityisesti eurooppalaisen yhteistyön ja tuottajatoiminnan kentän verkostoja. Valmisteilla on COSM-opintokokonaisuus (Culture, Organisation and Sustainability Management), jonka aiheena on ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä tuottajuus. Opintokokonaisuuden esittelevä kansainvälinen seminaari COSMTalk järjestetään joulukuussa, ja ensimmäinen opintomoduuli käynnistyy alkuvuodesta 2021.

Kun koronaepidemia keväällä iski kovaa kulttuurialan toimintaedellytyksiin, vahvuusosalalla käynnistettiin vastuullisuuskampanja tukemaan sekä kulttuurialan toimijoita että opiskelijoiden edistymistä opinnoissaan. Kampanja tuotti uusia yhteistyöverkostoja ja avasi opiskelijoille paljon uusia harjoittelu- ja oppinäytetyön toteuttamisen mahdollisuuksia. Syksyllä aloitettiin myös pitkäjänteinen yhteistyö Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestön KULTA ry:n kanssa.

Luovien alojen yrittäjyyden osaamiskärjen osalta vuoden kehittämistyöstä on tärkeää mainita kulttuurituottajakoulutuksen vahvistunut Creve-yhteistyö, koulutuksen yrittäjyyspolun rakentaminen sekä osaamiskärkeen liittyvä tuoteperheajattelu.

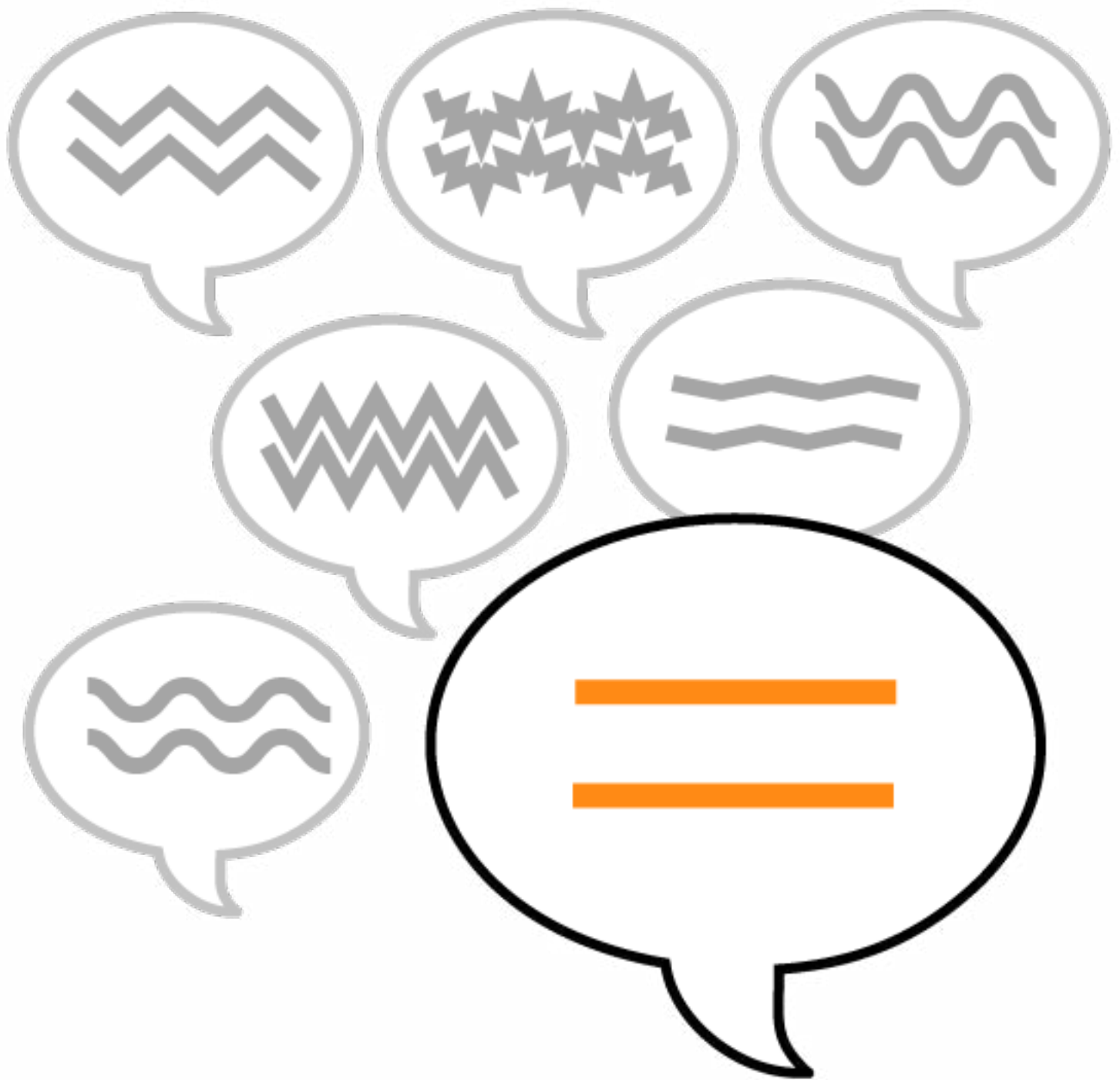
Creve-yhteistyöhön on sisällytetty vuoden aikana muun muassa yrittäjyystaitojen lisäämiseen liittyvien opintokokonaisuuksien (mm. Luovuus ja liiketoiminta, Kulttuuriyrittäjän taloussalkku) kehittäminen sekä yrittäjyyden opintopolun hahmottelu. Vuoden aikana yhteistyö myös hankesuunnittelussa on ollut aiempaa aktiivisempaa, ja sekä kotimaisiin että kansainvälisiin hakuihin on lähdetty ennakkoluulottomasti. Toiminta on näin jo ennen uuden strategiakauden alkamista tähdännyt vahvuusalan luovan yrittäjyyden tuoteperheeseen, jossa koulutus, hanketoiminta ja liiketoiminta yhdistyvät joustavasti ja tuloksekkaasti.

Vahvuusalan vuosi

Vuoden 2020 koronapandemia ajoi kulttuuritoimialan kriisiin. Se vaikeutti opiskelijoiden opintojen etenemistä jo keväällä erityisesti ammatillisten harjoittelujen osalta. Syksyn edessä tilanne synkeni uudestaan. Jää nähtäväksi, millainen vaikutus alan tilanteella on opiskelijoiden opinnoissa etenemiseen ja valmistumiseen. Vahvuusosalalla olemme kuitenkin pyrkineet kaikin tavoin turvaamaan opintojen etenemisen. Tavoitteenamme on myös ollut kantaa yhteiskunnallista vastuuta ja lisätä Humakin vaikuttavuutta muun muassa kulttuurialan etujärjestöille ja työnantajille suunnattujen koronakampanjoiden avulla.

Laatutyö on korostunut vahvuusalan toiminnassa vuoden aikana. Osin epidemian aiheuttamaan etäopiskelutilanteeseen liittyen erityistä huomiota on kiinnitetty ohjauksen kehittämiseen sekä opiskelijapalautteiden nopeaan ja systemaattiseen hyödyntämiseen tutkintoon liittyvien koulutusten kehittämisessä. On myös yritetty eri tavoin tukea vahvuusalan henkilöstön yhteistyötä ja jaksamista, mutta vuosi on ollut raskas. Koronan luoma haastava etätyötilanne, opiskelijoiden kasvaneet ohjaustarpeet ja samaan aikaan meneillään ollut johtamisjärjestelmän uudistamiseen liittyvä yt-prosessi ovat vaatineet henkilöstöltä erityistä venymistä.

Kulttuurituotannon vahvuusalan henkilöstön osaamista ja omistautumista osoittaa, että vuoden aikana on vaikeasta tilanteesta huolimatta päästy hyviin tuloksiin. Jatkuvan oppimisen tuotteita ja palveluita on kehitetty, ja hieno tulos ylittää kirukkaasti tulostavoitteet. Samoin suoritettujen tutkintojen määrä on vuoden mittaan lisääntynyt aiempia vuosia paremmin. Erinomaisia hankkeita – kuten Rural Explorer ja Creathon – on saatettu loppuun, ja uusiin hakuihin on lähdetty aktiivisesti. Keväällä ei kuitenkaan yrityksistä huolimatta saatu myönteisiä rahoituspäätöksiä. Koronaepidemia muutti myös TKI-toiminnan kenttää, ja syksyn mittaan erityisesti covid-19-tilanteeseen liittyviä hankkeita on auennut useita. Niihin liittyvien päätöksien saaminen jää kuitenkin ensi vuoteen.

Tulkkaus ja kielellinen saavutettavuus vahvuus-ala ja osaamiskärjet

Tytti Luoma

Tulkkaus ja kielellinen saavutettavuus koulutuksessa opetetaan tulkkeja Kuopiossa ja Helsingissä. Tulkki (AMK) tutkinto on laajuudeltaan 240 opintopistettä, ja koulutus kestää neljä vuotta. Tutkinto tarjoaa tulkkiopiskelijoille monipuolista osaamista vuorovaikutuksen ja kielellisen saavutettavuuden parissa sekä mahdollistaa aiempaa moninaisempiin tehtäviin sijoittumisen työelämässä. Tulkikoulutuksessa on kaksi osaamiskärkeä: ”viitotut kielet ja tulkkaus” (Helsinki) ja ”kommunikaatioasiantuntijuus sekä AAC-tulkkaus ja ohjaus” (Kuopio). Molempien osaamiskärkien tehtävänä on vahvistaa erilaisia visuaalisia ja kehollisia keinoja vuorovaikutuksessa ja tulkkauksessa.

Humakissa voi opiskella myös kansallisen Tulkki (YAMK) tutkinnon, joka toteutetaan yhdessä Diakonia-ammattikorkeakoulun kanssa. Syksyllä 2020 koulutukseen oli ennätysmäärä hakijoita, jotka käytyään läpi etävalintakokeet ovat suorittaneet opintojaan alusta saakka etänä. Ryhmässä on mukana viittomakielen tulkkeja, puhevammaisten tulkkeja ja asioimistulkkeja. Humakissa voi opiskella myös kansainvälisen Eumac YAMK tutkinnon, joka toteutetaan yhdessä Heriot-Watt Universityn (Skotlanti) ja University of Applied Sciences Magdeburg-Stendalin (Saksa) kanssa. Koulutuksen suunnittelu on toteutunut vuonna 2020 poikkeusoloissa, ja koulutus käynnistyy tammikuussa 2021 etäyhteyksin. Olemme Humakissa lisäksi profiloituneet suomenruotsalaisen viittomakielen tulkikoulutukseen.

Osaamisen punaisena lankana Humakin tulkikoulutuksissa on multimodaalinen vuorovaikutus. Tarjosimme vuonna 2020 ensimmäistä kertaa multimodaalisen vuorovaikutuksen osaamista työelämäkontekstissa myös avoimen ammattikorkeakoulun verkkokursseina suomen ja englannin kielillä. Saatu palaute on ollut erinomaista. Yhteiskunnassa on selvästi huomattu, miten tärkeää on, että henkilö osaa jakaa tietoa ja rakentaa merkityksiä muillakin vuorovaikutuksen keinoilla kuin esimerkiksi vain puhutulla tai kirjoitetulla suomen kielellä.

Tulkkien koulutus integroidaan erillisrahoitteisiin kansallisiin ja kansainvälisiin hankkeisiin, joilla sekä tuetaan työelämää että osallistutaan moniammatillisesti työelämän kehittämiseen opiskelijoiden kanssa. Vuoden 2020 lopussa saimme rahoituksen esimerkiksi hankkeeseen ”Ydinasia – Kielellinen saavutettavuus sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa”. Hanke vastaa yhteiskunnallisten muutosten ja terveydenhuollon murroksen synnyttämään tarpeeseen kehittää organisaatioiden osaamista kielellisessä saavutettavuudessa. Kielellisesti haavoittuvassa asemassa olevan terveydenhuollon palvelujen asiakkaan näkökulmasta tiedon ja ohjeiden saaminen kielellisesti saavutettavalla tavalla on tärkeää. Mikäli ihmiset eivät saa tietoa saavutettavalla tavalla, on helposti vaarana, että koronan kaltaiset virukset leviävät tiedon puuttumisen ja/tai ymmärtämättömyyden vuoksi. Tulkkipalvelujen saatavuuden lisäksi on siis olennaista, että jokainen terveydenhoitoalan ammattilainen pystyy itse viestimään kielellisesti saavutettavalla tavalla oikea-aikaisesti.

Asiakkaiden yhdenvertaisuuden toteutuminen vaatii tulevaisuudessa uudenlaista vuorovaikutusosaamista kaikessa työssä, jossa moninainen asiakaskunta kohtaa uusia palvelumuotoja. Kielellisen saavutettavuuden osaaminen koskee terveydenhuollon lisäksi siis jokaista ammattialaa. Kielellistä saavutettavuutta voidaan edistää tulkkiavulla, kun henkilölle on myönnetty kuulo- tai puhevamman takia oikeus tulkkipalvelun käyttöön. Kuitenkin on erittäin paljon tilanteita, joissa tulkkauksen palvelua ei ole saatavissa. Näin ollen on tärkeää, että eri alojen ammattilaiset itse osaavat huomioida kielellisen saavutettavuuden työssään. On tärkeää myös hyödyntää kommunikaation ja tulkkauksen ammattilaisten osaamista kielellisen saavutettavuuden saralla laajasti yhteiskunnan eri sektoreilla. Näin voidaan varmistaa saavutettavuusdirektiivin toteutuminen käytännössä esimerkiksi digitaalisia palveluja muotoillessa.

Vuosi 2020 oli tulkkiopetuksen kehittymisen kannalta merkityksellinen usealla tavalla. Koronaepidemiasta on luonnollisesti aiheutunut ongelmia koulutuksellemme. Muiden oppilaitosten tavoin olemme joutuneet tekemään poikkeuksellisia opetusjärjestelyjä. Tulkkiopetuksen näkökulmasta erityistä luovuutta on käytetty sellaisten sisältöjen siirtämisessä verkkoon, jotka vaativat perinteisesti toteutuksen kasvokkaisessa vuorovaikutuksessa fyysisesti samassa tilassa opiskelijoitten kanssa. Esimerkiksi opastusta ja kuvailua kuurosokeille asiakkaille, viittomakielten opetusta ja tulkkauksen harjoituksia sekä tenttejä puhutun ja viitotun kielen välillä on toteutettu eri keinoin verkossa. Teknologia mahdollistaa jo melko hyvin auditivisella ja visuaalisella kielellä toimimisen erilaisissa oppimistilanteissa, mutta perinteiseen lähiopetukseen verrattuna verkko-opetus vaatii enemmän aikaa. Ajan käyttö kasvaa verkossa erityisesti ryhmätöitä purettaessa tai tentteissä, joissa kieli vaihtuu dialogissa viitotun ja puhutun välillä. Myös puhetta tukevien ja korvaavien kommunikaatiomenetelmien käyttäminen verkkovälitteisesti onnistuu useissa tilanteissa, mutta sekin vaatii aikaa.

Korona on pakottanut meidät kehittymään saavutettavuusasioissa entisestään: olemme pystyneet kehittymään digitaalisessa opetuksessa sekä erilaisissa etävuorovaikutustilanteissa myös monikielisen vuorovaikutuksen ja

tulkkauksen näkökulmasta. Esimerkiksi talon sisäiset koulutukset ja työelämäpäivät ovat onnistuneet verkossa. Tällaisissa etävuorovaikutustilanteissa olemme tarjonneet samaan aikaan tulkkauksen puheelle tai suomalaiselle viittomakielelle sekä kirjoitustulkkauksen, jolloin tilaisuudet ovat kielellisesti saavutettavia kaikille. Lehtorit ovat myös löytäneet opintojaksoillaan uusia toimintatapoja oppijoiden yksilölliseen tukemiseen etäopetusaikana sekä saaneet aikaan useita uusia toimivia käytänteitä. Nopea reagointi muuttuvissa tilanteissa on edellyttänyt joustamista ja yhteistyötä Humakin eri koulutusten kesken. Samalla olemme hyödyntäneet tilanteita erilaisten sisällöllisten ja teknisten ratkaisujen havainnoimiseen ja kokeilemiseen. Voimme hyödyntää ja jalostaa niitä edelleen myös tulevaisuudessa niin etäkoulutuksen kuin muidenkin etävuorovaikutustilanteiden yhteydessä.

Kuva: Kuvako

Digiavain aukaisee Humakin järjestelmien salat

Johanna Henriksson ja Sanna Lukkarinen

Humakin Digiavain syntyi jatkokehitystyönä opiskelijan digiohjauksen kokonaisuuteen, jota kehitettiin ammattikorkeakoulujen yhteisessä [eAMK-hankkeessa](#) vuosina 2017–2020. Hankkeen myötä ammattikorkeakoulut toteuttivat sisällöllisesti erilaisia digistarttipaketteja uusille, aloittaville opiskelijoilleen helpottamaan opintojen alun informaatiotulvaa. (Henriksson 2018, 72.) Humakin digistarttikokeilun lähtökohtana oli tuolloin opiskelijoiden toiveesta yhteisöllisyyden lisääminen, jotta he voisivat kohdata ja verkostoitua eri kampuksilla olevien opiskelijoiden kanssa digitaalisessa ympäristössä sekä jakaa verkko-oppimiskokemuksiaan (Kopeli & Timonen 2019). Humakin vuosittain toteutettavissa aloitus- ja välikyseilyissä on ilmennyt enenevässä määrin opiskelijoiden tarve saada perehdytystä käytettäviin järjestelmiin erityisesti opintojen alkuvaiheessa. Nämä tekijät johtivat Digiavaimen syntyyn keväällä 2020.

Digiavain monen toimijan yhteistyön tulos

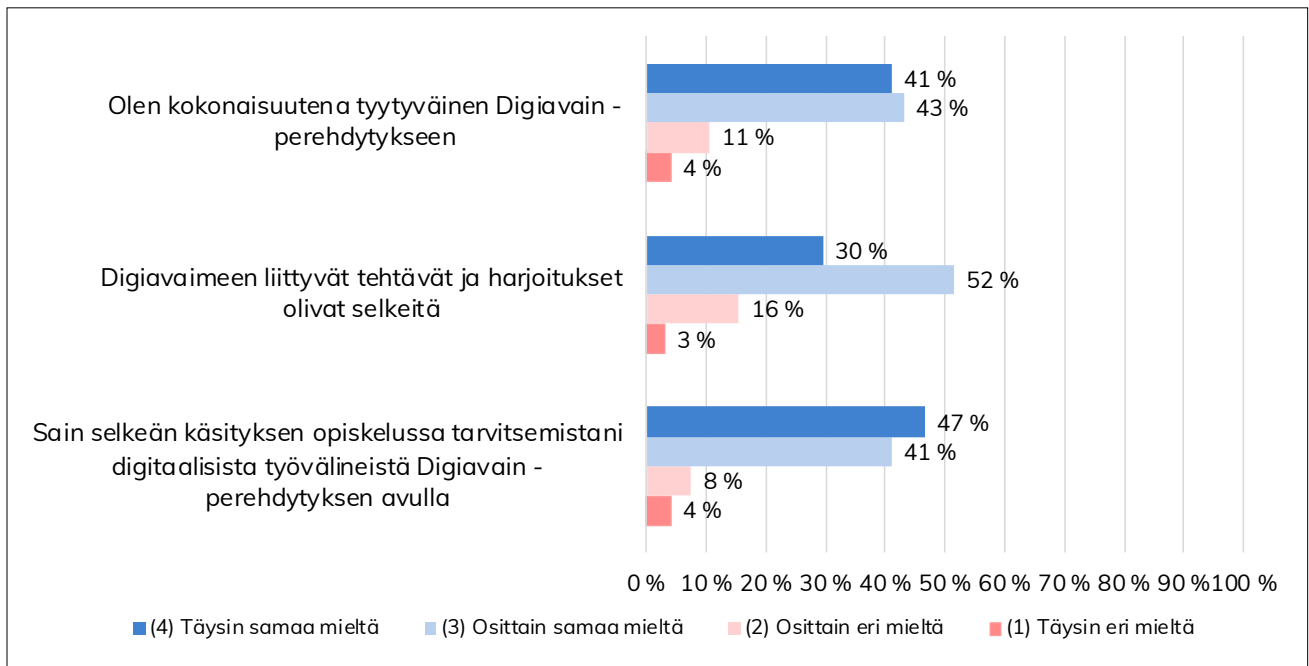
Kuten koko ammattikorkeakoulusektorilla, myös Humakissa opetus on siirtynyt viime vuosina yhä laajemmin verkkoon. Digiavaimen tavoitteena on sujuvoittaa opintojen alkua ja vahvistaa opiskelijoiden taitoja Humakin järjestelmien

käyttäjinä. Myös tietoturvan ja -suojaan ymmärtäminen järjestelmien käytössä on nykypäivän opiskelijan olennainen taito.

Digiavain on kaikkien Humakin tutkinto- ja avoimen AMK:n opiskelijoiden käytössä koko opintojen ajan. Syksyllä 2020 aloittaneilla AMK-tutkinto-opiskelijoilla Digiavain on osa Opiskeluvalmiudet 5 op -opintojaksoa, jonne pääsee kirjautumaan omatoimisesti jo ennen opintojen virallista alkua. Uusilla opiskelijoilla vaikuttaa olevan intoa ja halua päästä iskemään kädet saveen heti, kun tieto opiskelupaikasta on saatu.

”Digiavain toi ilmi opiskelijalle käytännöllisiä ja oleellisia asioita jo ennen opiskelujen alkua, helpottaen näin sitä suurta informaation määrää minkä muutenkin saamme opintojen alkaessa.” (Opiskelijan palaute.)

Digiavain sisältää tällä hetkellä 15 osiota, joissa tutustutaan muun muassa oppilaitosjärjestelmä Peppiin, oppimisympäristö Hoodleen, käytettäviin webinaarituloihin, Office 365:een ja Google G Suiteen. Näiden lisäksi perehdytään Humakin viestintäkäytänteisiin, tietoturvaan ja -suojaan liittyviin asioihin, opiskelija- ja kirjastopalveluihin sekä tekijänoikeuksiin. Opiskelija joutuu myös pohtimaan omaa verkkoidentiteet-

Kuva 1. Digiavaimesta saatu opiskelijapalautte 5.11.2020 mennessä.

tiään ja käyttäytymistään sosiaalisessa mediassa. Selkokielisyyteen ja saavutettavuuteen on kiinnitetty huomiota erilaisilla symboleilla:

Tehtävä: Tässä kohdassa on tehtävä, joka sinun on suoritettava.

Haluatko oppia enemmän? Tästä kohdasta sinut ohjataan materiaaliin, jonka avulla voit syventää taitojasi.

Tarvitsetko apua? Tästä kohdasta löydät lisätietoja antavan tahon.

Digiavaimen sisällön rakentamiseen sitoutettiin päävastuullisina koulutussuunnittelija ja verkopedagogi sekä eri osioihin asiantuntijoita opiskelija- ja kirjastopalveluista, tietohallinnosta ja viestinnästä. Myös opiskelijakunta HUMAKO oli mukana suunnittelussa varmistamassa opiskelijalähtöisyyden toteutumista. Koska Digiavain on luotu vastaamaan opiskelijoiden tarpeisiin, heidän palautteellaan on suuri merkitys Digiavaimen kehittämisessä. Saatua palautetta seurataan säännöllisesti. Sen pohjalta tehdään jatkuvasti parannuksia Digiavaimen sisältöihin ja toiminnallisuuksiin järjestelmien päivittyessä ja vaihtuessa.

Opiskelija kehittämisen keskiössä

Digiavaimen avautumisesta elokuusta 2020 lähtien kirjautuneita käyttäjiä on ollut kaikkiaan 731. Yksittäisiä palautteita on kertynyt tässä ajassa 200. Palautelomakkeessa on neljä väittämää ja kaksi avointa kenttää. Niiden avulla selvitetään, miltä osin Digiavain toteutuu hyvin ja miten sitä tulisi kehittää.

Tähän mennessä Digiavaimen arvosanaksi on antanut erinomaisen tai kiitettävän 69 prosenttia, hyvän 27 prosenttia ja tyydyttävän tai välttävän 5 prosenttia vastanneista. Palautteen perusteella Digiavain on onnistunut sujuvoittamaan ja selkeyttämään opiskelijoiden opintojen alun perehtymistä digitaalisiin työvälineisiin, sillä jopa 88 prosenttia on osittain tai täysin samaa mieltä väittämästä. Kokonaisuutena Digiavain-perehdytykseen on tyytyväisiä 84 prosenttia vastanneista. (Ks. kuva 1.)

Avoimista vastauksista käy ilmi, että sisältöjen selkeys jakaa mielipiteitä ja on henkilökohtainen kokemus – toiselle looginen ja selkeä esitystapa voi olla toiselle vaikeaselkoinen, kuten alla olevista opiskelijapalautteista ilmenee.

”Todella kattava, selkeä ja laaja-alainen perehdytys. Ymmärsin kaiken, eikä mikään jäänyt epäselväksi. Linkit toimi ja niitä oli juuri sopivasti. Todella hyvä!”

Moodle / Omat opintojaksot

Humakin Digiavain

SISÄLTÖ

Tervetuloa Digiavaimen

1. Oppilaitosjärjestelmä: Peppi
2. Oppimisympäristö: Hoodle
3. Webinaaritilat: Collaborate Ultra, Zoom ja Adobe Connect
4. Ohjeistuksien tietopankki: Humak Wiki ja Libguides
5. Lukujärjestykset: Lukkarikone
6. Viestintä Humakissa
7. Office 365 ja Google G Suite
8. Opiskelijan muut työkalut
9. Tietoverkon käyttö, tietoturva ja -suoja
10. Opiskelijapalvelut
11. Kirjastopalvelut
12. Omat videot oppimisessa
13. Sosiaalinen media ja verkkoidentiteetti
14. Tekijänoikeudet
15. Anna palautetta Digiavaimesta

Kurssin koantinäyttö

”Tehtävät ja sisältö olivat hyvin jäsennellyjä ja ohjeistus oli kattavaa ja selkeää. Kaikki aiheet ovat tärkeitä opiskelun kannalta ja mielestäni on hyvä, että kurssin voi suorittaa nimenomaan ennen opintojen alkua.”

”Osa videoista ei auttaneet ymmärtämään aihetta enempää. Paljon linkkejä sinne ja tänne, tuntui sekavalta, mutta ymmärrän ettei kaikkea saa selkeään muotoon samalle sivulle.”

Digiavaimen käyttöönotto on vaikuttanut myös opintotoimiston arkeen kuluvana syksynä. Opiskelijapalveluissa on arvioitu, että Digiavain on vähentänyt opiskelijoiden yhteydenottoja järjestelmiin liittyen. Opetushenkilöstö on kiitellyt opiskelijoiden Digiavaimen myötä parantuneita digivalmiuksia ja toivonut vastaavan alustan kehittämistä henkilöstön tarpeisiin. Toive on huomioitu, ja henkilöstön oma Digiavain on tekeillä osana digiosaamisen kehittämistä. Tulevaisuudessa Digiavain käännetään englanniksi Humakin Adventure and Outdoor Education -koulutuksen vieraskielisiä opiskelijoita ja Humakin vaihto-opiskelijoita varten.

”Upeeta työtä tehty. Toimiva hyvä systeemi. Wau.” (Opiskelijan palaute.)

Lähteet:

Henriksson, Johanna. 2018. Humak mukana rakentamassa ammattikorkeakouluopetuksen digiloikkaa. Teoksessa Äärynen, Mikko (toim.) Väläyksiä Humakista. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Julkaisuja 67, 72–73.

Kopeli, Merja & Timonen, Päivi. 2019. Digisarttikokeilut ammattikorkeakouluissa – miten sujuivat? Esitys ITK-päivillä -videotallenne. Viitattu 5.11.2020. <https://www.youtube.com/watch?v=EOI0FQKIQOA&feature=youtu.be>

Humakin tarjoamien digitaalisten palveluiden arviointi palvelumuotoilun keinoin

Ari Savander

Teknologia ja toimintatavat ovat jatkuvan kehityksen kierteessä. Vauhti vain kiihtyy. Ennen oli sanonta, että hyvin suunniteltu on puoliksi tehty. Nyt sanonta kuuluu niin, että hyvin suunniteltu on jo puoliksi vanhentunut. Laadukkaiden palveluiden ylläpitäminen vaatii jatkuvaa alan kehityksen seuranta ja uusien mahdollisuuksien huomioimista lähes reaaliajassa. Jokainen korkeakoulu haluaa tarjota opiskelijoilleen hyviä, helppokäyttöisiä ja tarkoitukseen sopivia palveluja, jotka näin etäopiskelun aikana usein kulmineituvat verkon yli käytettäviin pilvipalveluihin. Onko tosiaan niin, että opiskelijan näkökulmasta palvelua ei ole olemassa, mikäli sitä ei löydy kännykästä? Tämän selvittämiseksi Humakissa käynnistettiin ns. Kulju-projekti, jossa tutkittiin palvelumuotoilun keinoin, miten digitaaliset palvelumme osuvat käyttäjien tarpeisiin. Samalla selvisi, missä kohdissa meillä on kehittämisen tarvetta.

Kulju-projektin projektiesityksen tavoitteina oli parantaa opiskelijoille, henkilökunnalle ja kumppaneille tarjottavia palveluita sekä harmonisoida toimintaa erilaisten viestintä-kanavien, järjestelmien ja verkkoympäristöjen käytössä. Samalla nykyinen järjestelmäportfolio inventoituu, päällekkäisyydet poistuvat ja saadaan varmistettua, että käyttöön jäävät järjestelmät vastaavat toiminnallisuuksiltaan toiminnan tarpeita. Hyötytavoitteiksi kirjattiin seuraavat:

- Opiskelija saa tarvitsemansa informaation helposti. Pystyy esimerkiksi vastaamaan ja reagoimaan asioihin helposti (esim. ilmoittautuminen kurssille).

- Henkilökunta saa tarvitsemansa informaation helposti. Pystyy vaivattomasti hyödyntämään teknologiaa arjen työssään. Löytää helposti oikeat viestintäkanavat erilaisiin viestintätarpeisiin, tietää Humakin tarjoamat ympäristöt ja järjestelmät sekä osaa käyttää niitä työtehtävissään.
- Kumppanit, sidosryhmät ja muut tietoa tarvitsevat saavat otettua helposti ja turvallisesti käyttöönsä Humakin heille tarjoamat palvelut.

Projekti aloitettiin minikilpailutuksen kautta valittujen palvelumuotoilijoiden kanssa KickOffilla. Läsnä oli Humakin johtoa, IT-asiantuntijoita ja päälliköitä. Palvelumuotoilijat esittelivät konseptinsa, joka hyväksyttiin. Konseptin askelluksena esitettiin nykytilan ymmärryksen hankkimista haastatteluin, saaduin palauttein ja tutustumalla tarjolla oleviin palveluihin ja järjestelmiin. Samalla visioitiin tavoitetilaa. Jos jokin asia ei ollut hyvin, miten sen sitten pitäisi olla?

Kun nyky- ja tavoitetilan ymmärrys oli saavutettu, oli aika siirtyä varsinaisiin palvelupolkuihin ja niihin liittyviin käyttäjäpersooniin. Tuloksena saatiin selkeät palvelupolut. Opiskelijan polku huomioi palvelutarpeet opiskelupaikan hyväksymisestä aina valmistumiseen saakka. Opettajan polku taas kulkee aloittamisesta opetusjakson toteuttamisen ja opiskelijoiden ohjauksen kautta aina oman osaamisen kehittämiseen saakka. Projektin tuotoksena saatiin loppuraportti, jossa löydettiin kehittämiskohteita seuraavilla alueilla:

1. Materiaalianalyysi ja haastattelu

2. Opiskelijan ja opettajan palvelupolut

3. Tarkennukset palvelupolkujen kuvauksiin

4. Alustavat käyttäjien profiilit ja palvelukokemusten arviointi

5. Alustavat kehitysehdotukset ja -toimenpiteet

6. Esimerkki palvelusuunnitelmasta ja suositukset seuraavan vaiheeseen

Yhteenveto Kulju vaihe 1 toteutuksesta.

- Järjestelmien käyttäjälähtöisyys. On parannettava tarjottavien palveluiden saavutettavuutta ja käytettävyyttä käyttäjälähtöisesti suunniteltujen järjestelmien ja kanavien avulla. Varmistettava tiedon löydettävyys standardoiduilla menetelmillä ja rakenteilla sekä parannettava tiedon käytettävyyttä selkeillä vastuilla.
- Yhtenäiset viestintäkäytännöt. Parannetaan opiskelijoiden ja opettajien saavutettavuutta sekä sujuvaa tiedon kulkua.
- Opintojen suunnittelun ja toteutuksen kehittäminen. Opintojen suunnittelun ja toteutuksen parantaminen selkeiden ohjeiden ja käytäntöjen avulla. Opettajien resurssien tehokas hyödyntäminen.
- Tukitoimintojen kehittäminen. Tehostetaan ja optimoidaan resurssien käyttöä tuomalla tukipalvelut helposti saataville ja määrittelemällä selkeät vastualueet.
- Yleinen orientaatio opiskelun alkuvaiheessa. Varmistetaan hyvä palvelukokemus ja liikkeellelähtö tarjoamalla opiskelijoille riittävästi tukea opintojen aloitusvaiheessa sekä tukemalla Humakin tutorverkostoa ja sen opiskelijoille tarjoamaa vertaistukea.

Kehittämiskohteet purettiin tarkemmiksi, konkreettisiksi tehtäviksi, jotka jaettiin loogisiin viestintään, Hoodlen ja muiden opintojärjestelmien sekä Pepin ja Wikin kokonaisuuksiin. Yhteensä eri kehittämistehtäviä tuli kirjattua 53. Tosin osa tehtävistä oli jo tekeillä esimerkiksi Digiavaimen myötä.

Projektin ansiosta saimme selkeän käsityksen siitä, mitä pitää tehdä digitaalisten palveluiden parantamiseksi. Tämä työ on nyt aloitettu. Olemme isojen kysymysten äärellä – kuten voiko Teams korvata Wikin sekä osan Hoodlen ja Pepin toiminnallisuudesta? Entä soveltuuko Teams nykyistä viestintäkanavaa paremmin Humakin eri tasojen ja ryhmien viestintävälineeksi? Näitä pähkäillään parhaillaan substanssin asiantuntijoiden kanssa. Tavoitteena on saada aikaan ratkaisut, joilla saavutetaan nuo alun perin määritellyt hyötytavoitteet.

Mittanauha taskuun, pohjapiirustukset kaina- loon, katuliidut kouraan ja maski naamaan

– valintakokeet keväällä 2020

Karri Soppi

Keväällä 2020 alkanut koronapandemia pakotti pyytämättä ja yllättäen ottamaan uusia työkaluja valintakokeiden suunnitteluun. Valintakokeiden ykkösteemaksi nousi turvallisuus. Ammattikorkeakoulujen yhteinen AMK-valintakoejärjestelmä osoitti resilienssiä haastavassa tilanteessa ja teki mahdolliseksi panostaa turvalliseen lähikokeeseen.

Ammattikorkeakoulujen yhteinen, digitaalinen AMK-valintakoe otettiin ammattikorkeakouluissa käyttöön syksyllä 2019. Humakissa AMK-valintakoe tuli käyttöön keväällä 2020.

Humakissa alkuperäinen – koronapandemiaa edeltävä – suunnitelma oli järjestää valintakokeet Kauniaisten-kampuksella kesäkuun ensimmäisellä viikolla. Koronapandemia laitto kuitenkin kevään suunnitelmat uusiksi kuten niin monella muullakin toimialalla.

Kuten koronakevään trendinä oli, muutoksia tapahtui nopeasti. Pääsiäispyhien alla 9.4. ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene (2020a) tiedotti AMK-valintakokeen muuttuvan etäkokeeksi. Kuitenkin jo vapun kynnyksellä 30.4. Arenessa (2020b) tehtiin päätös kaksivaiheisen AMK-valintakokeen toteuttamisesta. Perusteina olivat hakijoiden tunnistamisen varmistaminen ja vilpin ehkäiseminen valintakokeessa.

Edellä kuvatut Arenen päätökset tiesivät sitä, että vapun ja juhannuksen välinen aika oli ammattikorkeakouluissa vauhdikasta. Muuttuneessa ti-

lanteessa piti nopeasti saada rekrytoitua ja koulutettua valvojat kokeeseen. Samanaikaisesti tuli suunnitella ja valmistella valintakoetilat turvalliseksi, jotta hakijat saadaan kulkemaan ja suorittamaan kokeet välttämättä turhia kontakteja muihin ihmisiin. Suunnittelun ja tekemisen työkaluiksi tulivat niin mittanauha, pohjapiirustukset kuin katuliidutkin.

Luottamuksensuoja säilyi, viestinnässä parannettavaa

Korkeakoulujen opiskelijavalinnat saavat julkisuudessa runsaasti huomiota, erityisesti epäonnistumisten hetkellä. Keväällä 2020 julkisuudessa käsiteltiin paljon korkeakoulujen muuttuvia valintaperusteita, jotka olivat seurausta pahentuvasta koronatilanteesta.

Muutokset järjestelyissä eivät olleet toivottuja, mutta ne olivat välttämättömiä. Oikeudenmukaisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutuminen opiskelijavalinnoissa on niiden onnistumisen edellytys. Edellä mainittuja ei kuitenkaan voida tavoitella terveyden vaarantamisen kustannuksella.

Hakijoille tärkeä asia on luottamuksensuojaja, joka on laaja käsite. Sillä tarkoitetaan myös sitä, että kansalaisten on voitava luottaa viranomaisten toiminnan oikeellisuuteen ja ennakoitavuuteen sekä siihen, ettei tehtyihin päätöksiin tehdä yllättäviä muutoksia. (Mäenpää 2011, 88–89.)

Luottamuksensuojajan näkökulmasta kaksivaiheisuuteen siirtyminen ammattikorkeakoulujen valinnoissa aiheutti hakijoille ylimääräistä vaihua, mutta valintaperusteiden suuret linjat pysyivät samana. Muutos ei ollut toivottava, mutta hakijoiden näkökulmasta tärkeää oli pitäytyä AMK-valintakokeessa sekä pitää todistusvalinnan osuus valittavista ennalta ilmoitettuna. Muutokset valintaperusteisiin olivat vähäisiä, kun ne suhteuttaa pandemiaan, joka pysäytti yhteiskunnan toimintoja laajasti.

Hakijoiden informaationtarve oli keväällä valtava. Tämä on myös asia, johon olisi voinut panostaa enemmän ja näin vastata hakijoiden tarpeeseen paremmin. Isojen tapahtumien kohdalla ei voi olla liikaa viestintää, sanotaan.

Talvi yllättää autoilijat – ehkä pandemia ei enää korkeakouluja?

Odotettavaa on, ettei koronan kaltainen globaali pandemia jää lajissaan viimeiseksi. Yhteiskunnan yleinen valmius työskentelyyn ja toimimiseen digitaalisissa ympäristöissä oli onneksi koronapandemian koittaessa huomattavasti paremmalla tasolla kuin esimerkiksi 20 vuotta sitten. Näin myös korkeakouluissa.

Vuonna 2020 valintakokeet sujuivat Humakissa onnistuneesti: helteisessä Helsingissä maskinaamalla hikoillen mutta turvallisoin välein toisiin ihmisiin. Käsisidesinkatkuisissa muistoissa päällimmäisenä mielessä ovat niin hakijoiden kuin henkilöstön yhteiset toimet ja ponnistelut turvallisuuden takaamiseksi. Vaikka hitaanlaisesti sujunut helteinen jonottaminen koetteli hakijoiden kärsivällisyyttä, opastuksille käsienpesusta ja maskien käytöstä löytyi ymmärrystä.

Koronapandemia on tullut sen verran kalliiksi, että samalla rahalla kannattaa ottaa paljon opiksi. Selvää on, että tulevaisuuden ratkaisujen myös valintakokeiden suhteen tulee olla sellaisia, että järjestelmät ovat muuntautumis-

kykyisiä. Vaikka seuraavaa pandemiaa ei olisi lähitulevaisuudessa tulossa, jo pelkästään korkeakoulutuksen saavutettavuuden ja esteettömyyden näkökulmasta on järkevää panostaa erilaisiin etä- ja hybridiratkaisuihin. Mitä helpommin kuka tahansa voi hakeutua opiskelemaan, sitä paremmin toteutuu yhdenvertainen ja oikeudenmukainen opiskelijavalinta.

Lähteet:

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene. 2020a. Ammattikorkeakoulujen valintakoe järjestetään etäkokeena. Viitattu 28.10.2020. <http://www.arena.fi/ajankohtaista/ammattikorkeakoulujen-valintakoe-jarjestetaan-etako-keena/>

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene. 2020b. Ammattikorkeakoulujen valintakoe järjestetään kaksivaiheisena. Viitattu 28.10.2020. <http://www.arena.fi/ajankohtaista/ammattikorkeakoulujen-valintakoe-jarjestetaan-kaksivaiheisena/>

Mäenpää, Olli. 2011. Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet. Helsinki: Edita.

Opetustilat valmisteltiin turvavälein järjestettävään valintakokeeseen.

Millaisella ylioppilas- tutkintotodistuksella sai opiskelupaikan ammatti- korkeakoulun unelma- alalta keväällä 2020?

Karri Soppi

Artikkelissa tarkastellaan Humakin ja suosituimpien ammattikorkeakoulualojen ylioppilastutkintotodistusvalinnan sisäänpääsyn pisterajoja suomenkielisiin haku-kohteisiin. Keväällä 2020 toisen asteen todistuksella tapahtuva opiskelijavalinta tuli pääasialliseksi väyläksi korkeakouluopintoihin. Todistusvalinnan laajentaminen sai ennakkoon aikaan runsaasti keskustelua. Huolena pidettiin korkeakoulujen porttien avautumista vain opinnoissaan erittäin hyvin menestyneille. Huoli osoit-
tautui liioitelluksi.

Opetushallinnon tilastopalvelu Vipusen (2020a, 3) tietojen mukaan kaikkien ylioppilaskirjoituksissa kirjoittaneiden abiturienttien tulosten keskiarvo keväällä 2020 oli 4,39, kun alin hyväksyty arvosana approbatur antaa 2 pistettä ja ylin arvosana laudatur 7 pistettä. Voidaan todeta, että 4,39 tarkoittaa vahvan arvosanan C (cum laude approbatur) ylioppilastutkintotodistusta. Keväällä 2020 ylioppilastutkinnossa oli keskimäärin 5,5 kirjoitettua ainetta (Ylioppilastutkintolautakunta 2020).

Ammattikorkeakoulujen todistusvalinnassa (Ammattikorkeakouluun.fi 2020) kaikki reaaliaineet ovat pisteytykseltään samanarvoisia. Taulukkoon 1 on koottu esimerkinomaisesti ylioppilastutkintotodistuksesta viidellä kirjoitetulla aineella arvosanalla C saatavat pisteet.

Olisivatko korkeakoulun ovet auenneet esimerkkitapauksemme todistuksella keväällä 2020?

Taulukossa 1 esitellyllä ylioppilastutkintotodistuksella olisi saanut ammattikorkeakoulujen todistusvalinnassa 93 pistettä. Taulukkoon 2 on koottu tiedot alimmista ylioppilastutkintotodistusvalinnan pisteistä, joilla Humakiin pääsi opiskelemaan keväällä 2020. Esimerkkitodistuksen 93 pisteellä ovet olisivat auenneet suurimpaan osaan Humakin hakukohteista.

Esimerkkitodistuksemme pisteillä olisi keväällä 2020 päässyt opiskelemaan myös monia muita suosittuja aloja. Taulukon 3 vertailuun on nostettu muita ammattikorkeakoulualoja. Siitä näkee sisäänpääsyn alimpien pisterajojen vaihteluvälin hakukohteittain, toisin sanoen sen, mitkä pisteet on vaadittu saman alan hakukoh-
teeseen eri ammattikorkeakouluissa.

Taulukon 3 oleellisin havainto on se, että alueelliset erot todistusvalinnassa ovat isoja. Vaadittavat todistusvalinnan pisteet ovat olleet hyvin erilaiset eri hakukohteissa, vaik-

Taulukko 1. Viiden kirjoitetun aineen ylioppilastutkintotodistus ja siitä saatavat pisteet AMK-todistusvalinnassa.

Aine	Pisteet AMK-todistusvalinnassa arvosanalla C
Äidinkieli	26
Matematiikka, lyhyt oppimäärä	19
Toinen kotimainen kieli, keskipitkä oppimäärä	18
Terveystieto	15
Englanti, pitkä oppimäärä	15
Yhteensä:	93

Taulukko 2. Paikan vastaanottaneiden hakijoiden alimmat pisteet yo-todistusvalinnassa, Humak (Vipunen 2020b).

Hakukohde	Sisäänpääsyn pisterajat Humakissa, yo-todistusvalinta
Tulkki (AMK), puhevammaisten tulkkaus ja kommunikaatio-ohjaus, päivätoteutus	58,00
Tulkki (AMK), viittomakielen tulkkaus, päivätoteutus	115,00
Yhteisöpedagogi (AMK), järjestö- ja nuorisotyö, monimuotototeutus	97,00
Yhteisöpedagogi (AMK), monimuotototeutus, työyhteisön kehittäjä	90,00
Yhteisöpedagogi (AMK), päivätoteutus	77,00

Taulukko 3. Sisäänpääsyn alimmat pisterajat eri aloilla (Vipunen 2020b).

Hakukohde	Sisäänpääsyn alimpien pisterajojen vaihteluväli saman alan eri hakukohteissa, yo-todistusvalinta
Ensihoitaja (AMK)	125–168
Fysioterapeutti (AMK)	107–158
Restonomi (AMK)	23–129
Sairaanhoitaja (AMK)	50–125
Sosionomi (AMK)	75–147
Tradenomi (AMK), liiketalous	23–136

ka opiskeltava ala on ollut sama. Tämä suosii joustavia hakijoita – jos esteitä muuttamiselle ei ole, yhteishaussa kannattaa hakea unelma-ala edellä. Mahdollisuudet päästä opiskelemaan haluamaansa alaa paranevat, jos hakee opiskelemaan myös pienempiin kaupunkeihin. Suurimmat opiskelijakaupungit ovat lähes poikkeuksetta ne vaikeimmat kaupungit päästä opiskelemaan.

Kun todistusvalintojen tulokset julkaistiin kesällä 2020, huomio kohdistui julkisessa keskustelussa lähinnä hakupainealojen pisterajoihin, joiden perusteella opiskelemaan näytti pääseen ainoastaan huipputodistuksella. Kun suurin osa hakijoista tosiasiansa tavoittelee opiskelemaan muuksi kuin lääkäriksi, psykologiksi tai lakimieheksi, todistusvalinnasta saattoi uutisoinnin perusteella tulla vinoutunut kuva.

On totta, että tiettyihin hakukohteisiin niin yliopistoissa kuin ammattikorkeakouluissa tarvitsee erittäin hyvän todistuksen. Samanaikaisesti ammattikorkeakouluissa vaihtelu pisterajoissa on suosituimmillakin aloilla suurta kaupunkien välillä. Viime kevään todistusvalinnan pisterajojen perusteella opiskelupaikkoja samalta alalta on saanut hyvin erilaisilla ylioppilastutkintotodistuksilla. On hyvä muistaa, että suurin osa korkeakoulujen aloituspaikoista on ammattikorkeakouluissa. Vipusen (2020a, 6) tilastojen mukaan ammattikorkeakoulujen todistusvalinnassa opiskelupaikan vastaanottaneiden ylioppilastutkintotodistusten keskiarvon mukainen arvosana keväällä 2020 oli C.

Vaikka todistusvalinnan pisterajat ovat tietyillä aloilla korkealla, hakupainealoille ei ole ollut sen helpompaa päästä opiskelemaan myöskään ennen opiskelijavalintauudistusta. Todistusvalinta on vain osaltaan tehnyt näkyväksi sen, kuinka vaikeaa tiettyjä aloja on yliopistossa päästä opiskelemaan kovan kilpailun vuoksi. Tilastoja tutkimalla voi kuitenkin todeta, ettei todistusvalinnan kokonaiskuva välity hakupainealoja tarkastelemalla. Todistusvalinta ei myöskään ole ainoa reitti opiskelemaan, sillä hakijoita valitaan edelleen myös valintakokeiden perusteella.

Lähteet:

Ammattikorkeakouluun.fi. 2020. Todistusvalinta. Viitattu 29.11.2020. <https://www.ammattikorkeakouluun.fi/hakijalle/valintatavat/todistusvalinta/>

Vipunen. 2020a. Korkeakoulupaikan vastaanottaneiden ylioppilaiden arvosanat. Viitattu 29.11.2020. <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiNmYyZTgyOTYtMWZINS00ZWm4LTk3ZmltM2YzZWY2OWRmYzY0IiwidCI6IjkkxM-DczODIkLTQ0YjgtNDcxNi05ZGEyLWM0ZTN-hY2YwMzBkYiIsImMiOj9>

Vipunen. 2020b. Korkeakoulujen yhteishaku – pisterajat. Viitattu 26.11.2020. <https://vipunen.fi/fi-fi/Raportit/Haku-%20ja%20valintatie-dot%20-%20korkeakoulu%20-%20pisterajat.xlsb?Web=1>

Ylioppilastutkintolautakunta. 2020. Kokeiden määrä tutkinnossa 2011–2020. Viitattu 29.11.2020. <https://www.ylioppilastutkinto.fi/ext/stat/FS2020A2011T4020.pdf>

Sosiaalipedagogiikan päivät 2020 poikkeus-oloissa

Erja Anttonen

Sain tilaisuuden olla Humakin edustajana mukana valmistelemassa Sosiaalipedagogiikan päivät 2020 konferenssia. Päivien pääjärjestäjänä oli Suomen sosiaalipedagoginen seura ry yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston ja Humakin kanssa. Päivät oli tarkoitus järjestää 19.–20.3.2020 Itä-Suomen yliopiston Kuopion-kampuksella. Päivien teemana oli ekososiaalinen sivistys ja vastuu.

Päivien järjestelytoimikunta, jossa olin Humakin edustajana mukana, päätti 11.3.2020 siirtää päivät toteutettaviksi verkkoon. Meistä tuntui erityisen tärkeältä, että uudessa ja oudossa tilanteessa päiviä ei siirretä eikä peruta. Päiviin liittyvää valmistelutyötä oli tehty lähes vuoden ajan, ja ajattelimme, että muuttuneessa tilanteessa oli aivan erityinen tarve kohdata sosiaalipedagogiikan tutkijoita, kouluttajia, käytännön toteuttajia, opiskelijoita ja muita aiheesta

kiinnostuneita. Tuntui tärkeältä olla läsnä toisillemme tilanteessa, joka oli meille kaikille uusi.

Seuraavana päivänä, 12.3.2020, kiellettiin kaikki yli 500 henkilön kokoontumiset ja annettiin suositus muun muassa turhan liikkumisen välttämiseksi. 17.3.2020 sosiaali- ja terveysministeriö ohjeisti aluehallintovirastoja sulkemaan oppilaitokset ja kieltämään yli kymmenen hengen tilaisuudet.

Verkkototeutukseen siirtymisen mahdollistivat monialainen yhteistyö, Humakin tarjoama mahdollisuus käyttää sen eri verkkoolustoja (Collaborate, varalla Zoom) ja järjestelytoimikunnan usko siihen, että verkkokonferenssina järjestäminen voi onnistua. Kerroimme etukäteen osallistujille, että konferenssin verkkototeutuksessa voi ilmetä ongelmia, koska valmistelu-aika jäi lyhyeksi, ja että olimme tehneet varasuunnitelmia. Kerroimme myös, että kodin arki saa näkyä konferenssin aikana – osallistuimme lähes kaikki kodeistamme. Päivien iltaohjelma järjestyi uudella tavalla, mistä kiitos Suomen sosiaalipedagogiselle seuralle.

Omalta osaltani työskentelin intensiivisesti 11.3.2020 alkaen verkkototeutusta valmistellen. Viikkoon mahtui muun muassa osallistujille tuotettavan ennakkoaineiston valmistelua, testaustilaisuuksien järjestämistä päivien puhujille, työryhmien vetäjille ja opiskelijoiden ideoiden teemallisten kahviloiden vetäjille sekä moderointitiimin kokoamista. Ja runsasta viestintää ja päätösten tekoa järjestelytoimikunnan viisihenkisen ydinjoukon kesken!

Päivien aikana koin olevani palvelutehtävissä ja soveltavani työtehtävissäni ja opinnoissani karttunutta osaamistani. Humak on työnantajana tarjonnut mahdollisuuksia verkkopedagogisen osaamisen kartuttamiseen kouluttamalla sekä mahdollistamalla vertaisoppimista, benchmarkkauksiin osallistumista, verkkokurssien suunnittelua ja toteuttamista, moderointia ja fasilitointia. Työn ohessa opiskeleminen on tuonut paljon kokemusta siitä, millaista on olla oppijana ja osallistujana: olin saanut kokemuksia siitä, millaiset ratkaisut tukevat esimerkiksi turvallista oloa ja itsensä tervetulleeksi kokemista. Tämä kaikki valoi osaltaan uskoa siihen, että järjestelyistä ja toteutuksesta selvitään.

Tieteellisen konferenssin muuntaminen viikossa verkkokonferenssiksi kannatti. Koska osallistujien palautteissa toistuivat ”lämmihenkinen” ja ”kannustava”, oli ilmeistä, että konferenssin moderointiote ja toteutustapa tukivat muun muassa turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Osallistujapalautteena saimme muun muassa seuraavaa:

”Opin erityisesti (taas kerran) sen, että yhteisö voi syntyä myös silloin, kun ei olla fyysisesti samassa tilassa. Tuli iso ja vahva kokemus siitä, että olimme kaikki yhdenvertaisesti läsnä ja todella yhdessä työstämässä tärkeitä, olennaisia teemoja.”

”Järjestämistavasta huolimatta hyvin vuorovaikutuksellinen ja yhteisöllinen tapahtuma.”

Toteutus oli myös yhteisöllisen oppimisen ja toivon kannattelemisen prosessi uudessa tilanteessa, jossa me kaikki koronan saapuessa olimme. Päivien aihe – ekososiaalinen sivistys ja vastuu – oli mitä ajankohtaisin: elämme keskinäisriippuvuuden maailmassa, jossa tarvitsemme toisiamme ja jossa on kyse aina meistä, ei koskaan vain minusta.

Apulaisprofessori Arto O. Salosen (2012) mukaan:

”Ekososiaalisen sivistyksen arvoperustaksi hahmottuu vapauden ja vastuun yhdistäminen kaikessa ihmisen toiminnassa siten, että huomion kohteena on (a) ekologinen eheys ja monimuotoisuus, (b) ihmisten keskinäinen riippuvuus ja tasavertaisuus, sekä (c) demokratia, väkivallattomuus ja rauha.”

Lähde:

Salonen, Arto O. 2012. Ekososiaalinen sivistys – mitä se on? Viitattu 9.12.2020. <https://artosalonen.com/ekososiaalinen-sivistys-mita-se-on/>

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

www.humak.fi